

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»
ОБЛІКОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ: ЕВОЛЮЦІЯ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

***Збірник матеріалів II Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції***

8 грудня 2015 року

1906
 KNEU
КИЇВ 2015

УДК 657.1+657.6
ББК 65.052.2я43
О 17

О 17 **Облік, аналіз та аудит: еволюція, сучасний стан та перспективи розвитку: зб. матеріалів II Всеукр. студ. наук.-практ. конф., 8 грудня 2015 р. — К. : КНЕУ, 2015. — 291 [5] с.**

ISBN 978-966-926-054-3

У збірнику представлені тези доповідей учасників II Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Облік, аналіз та аудит: еволюція, сучасний стан та перспективи розвитку»

Матеріали конференції висвітлюють актуальні питання обліку, аналізу та аудиту в контексті розвитку економічної науки та практики.

В збірнику окреслене коло проблем та запропоновані пропозиції щодо механізму удосконалення якості обліково-аналітичної інформації, що буде цікавим та корисним для студентів та молодих науковців для подальших наукових досліджень з обліку й аудиту.

За зміст викладеного матеріалу та достовірність наведених фактів, прізвищ та цитат відповідальність несуть автори та їх наукові керівники.

УДК 657.1+657.6
ББК 65.052.2я43

Редакційна колегія: **Бондар М.І.** — завідувач кафедри обліку підприємницької діяльності ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», д-р екон. наук, професор

Єфіменко В.І. — декан обліково-економічного факультету ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», канд. екон. наук, професор (заступник голови організаційного комітету)

Кіндрацька Л.М. — завідувач кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», д-р. екон. наук, професор

Кузьмінський Ю.А. — завідувач кафедри бухгалтерського обліку ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», д.е.н., професор

Петрик О.А. — завідувач кафедри аудиту ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», д-р. екон. наук, професор

Свірко С.В. — д.е.н., професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу, директор Інституту обліку ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Адреса редакційної колегії:

03680, Україна, м. Київ, пр. Перемоги, 54/1

Державний вищий навчальний заклад

«Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

*Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу КНЕУ заборонено*

ISBN 978-966-926-054-3

© КНЕУ, 2015

Зміст

Розділ 1

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

<i>Avramenko D.R.</i> The derivatives: essence and significance.	9
<i>Adesokan M.A.</i> Valuation of intangible assets.	11
<i>Александренко Ю.В.</i> Шляхи вдосконалення обліку доходів і витрат як головних показників ефективності діяльності підприємства. . . .	13
<i>Антонюк О.</i> Актуальні проблеми обліку дебіторської заборгова- ності в умовах глобалізації економіки.	15
<i>Baranov S.M.</i> Reading of financial reports: essence and problems.	18
<i>Береговенко Т.Ю.</i> Взаємозв'язок фінансового результату підпри- ємства та методу нарахування амортизації.	21
<i>Borshchenko A.O.</i> Actual problems of recognition and valuation of receivables according to NAS of Ukraine and IFRS.	23
<i>Гаврилець Я.М.</i> Особливості обліку основних засобів за міжнарод- ними та національними стандартами.	26
<i>Гніщевиц Т.А.</i> Перспективи податкового та бухгалтерського облі- ку в Україні.	28
<i>Грищенко Т.В.</i> Основні напрямки адаптації фінансової звітності України до міжнародних стандартів в сучасних умовах єв- роінтеграції.	30
<i>Гурська І.В.</i> Особливості відображення інформації про власний капітал в системі бухгалтерського обліку в державному се- кторі.	32
<i>Гуцол І.А.</i> Засвоєння студентами знань фахових дисциплін з облі- ку і аудиту.	35
<i>Дробот О.С.</i> Актуальні проблеми вибуття виробничих запасів.	37
<i>Дуван С.М.</i> Резерви підвищення ефективності використання ос- новних фондів підприємства.	40
<i>Іжельюк І.М.</i> Напрямки підвищення ефективності обліку та вико- ристання виробничих запасів.	43
<i>Канеса Ю.М.</i> Особливості складання Звіту про фінансові резуль- тати (Звіту про сукупний дохід) відповідно до національних та міжнародних стандартів.	45
<i>Кармалюк Ю.С.</i> Розкриття інформації про результати діяльності підприємства у фінансовій звітності.	48

<i>Ковбаса А.О., Лазаренко Т.О.</i> Проблеми розвитку ф'ючерсних і форвардних угод в Україні.	51
<i>Ковбасюк Т.О., Ляшенко М.В., Олексенко К.І.</i> Формування облікової політики підприємства щодо витрат на оплату праці.	54
<i>Кожедуб О.А.</i> Порівняльний аналіз обліку основних засобів за національними та міжнародними стандартами.	58
<i>Краковецька К.Ю.</i> Значення дебіторської заборгованості для сучасних підприємств в Україні.	60
<i>Куковинець О.В.</i> Облік і контроль заробітної плати в бюджетній установі.	64
<i>Кулик А.А.</i> Стан та напрями удосконалення обліку фінансових інвестицій.	66
<i>Лебедева В.В.</i> Проблема визнання та обліку необоротних активів, утримуваних для продажу.	69
<i>Лисяна Ю.В.</i> Лука Пачолі: творець VS ремісник.	72
<i>Ліньова С.О.</i> Шляхи вдосконалення обліку виробничих запасів.	75
<i>Лузан М.С.</i> Визнання та оцінки дебіторської заборгованості в національних і міжнародних стандартах обліку.	78
<i>Лутченко К.М.</i> Напрямки вдосконалення організації обліку виробничих запасів.	81
<i>Мельничук В.М.</i> Фінансові інструменти в бухгалтерському обліку.	84
<i>Моїсеєнко С.М.</i> Модернізація бюджетного обліку в Україні.	87
<i>Олександренко А.П.</i> Проблеми обліку нематеріальних активів на підприємствах України.	90
<i>Солдат О.А.</i> Мережа розпорядників і одержувачів бюджетних коштів в умовах реформування бюджетних відносин в Україні.	92
<i>Takka Hamid</i> Accounting and analyzing of cash flow: statement and financial decision.	95
<i>Талаш Д.Г.</i> Відмінність вимог складання Балансу (Звіту про фінансовий результат) за НП(С)БО 1 та МСФЗ.	98
<i>Харченко Н.М.</i> Особливості обліку депозитних операцій при ліквідації банків.	100
<i>Холоденко Є.І.</i> Сутність амортизаційної політики та її вплив на ефективність діяльності підприємства.	103
<i>Худолій О.В., Костюник Ф.В.</i> Державна підтримка та облік внутрішньо переміщеної особи.	105
<i>Черноус Ю.В.</i> Стан та шляхи удосконалення обліку та контролю необоротних активів у бюджетній установі.	109
<i>Яремчук К.В.</i> Проблеми та шляхи вдосконалення організації обліку заробітної плати на підприємстві.	112

Розділ 2

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ АУДИТУ В УКРАЇНІ

<i>Бабчанік Ю. В.</i> Внутрішній аудит органів державної влади: проблеми та перспективи	115
<i>Балашова О.О.</i> Вплив стану внутрішньогосподарського контролю підприємства на економічну безпеку бізнесу	118
<i>Башикур С.Д.</i> Мета та засоби внутрішньогосподарського контролю системи бухгалтерського обліку	120
<i>Белінська А.М.</i> Побудова ефективної системи внутрішньогосподарського контролю дебіторської заборгованості підприємства	123
<i>Білокінь А.В.</i> Внутрішній контроль дебіторської заборгованості на підприємствах: проблеми та шляхи їх вирішення.	126
<i>Бобко І.П.</i> Контроль витрат на ремонт та поліпшення основних засобів	128
<i>Борисова А.О.</i> Регулювання аудиторської діяльності в Україні. . . .	131
<i>Голенська М.П.</i> Методика внутрішнього контролю фінансових результатів підприємств	133
<i>Гордієнко У.С.</i> Тенденції розвитку теорії та практики аудиту.	136
<i>Григорук З.В.</i> Особливості контролю підготовки фінансової звітності в процесі ліквідації підприємства.	139
<i>Григорчак Л.М.</i> Проблемні питання внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці на підприємствах України.	141
<i>Grinenko J.I.</i> Tax administration of transfer pricing	144
<i>Дзюндзя М.В.</i> Внутрішньогосподарський контроль використання виробничих запасів підприємств: проблеми та напрями удосконалення.	146
<i>Довгань К.І.</i> Організація та методика внутрішнього контролю запасів на підприємстві	149
<i>Злочевська О.П.</i> Внутрішньогосподарський контроль в процесі управління сучасним підприємством	152
<i>Каракай В.К.</i> Контроль якості аудиторських послуг	154
<i>Каушанська А.І.</i> Методика контролю власного капіталу підприємства	157
<i>Кердань В.В.</i> Судово-економічна експертиза як сегмент економічного контролю	159
<i>Корчагін О.М.</i> Контроль фінансового стану підприємства	162
<i>Куля А.В.</i> Контроль лізингових операцій	165
<i>Литвин Д.О.</i> Проблеми контролю нарахування та оподаткування доходів фізичних осіб	168

<i>Моргуль Є.О.</i> Фінансові результати діяльності підприємств як об'єкт внутрішнього контролю	170
<i>Нинько А.О.</i> Сучасні проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні	173
<i>Підлужна К.Б.</i> Основні принципи здійснення контролю на підприємства	175
<i>Плахотнікова М.Г.</i> Проблеми та шляхи удосконалення внутрішньогосподарського контролю нематеріальних активів підприємства	178
<i>Попова А.І.</i> Організація контролю дебіторської заборгованості на підприємстві	180
<i>Сібілева М.О.</i> Формування та використання вихідної інформації за результатами функціонування системи внутрішньогосподарського контролю	183
<i>Сівета Ю.М.</i> Внутрішній контроль грошових коштів на підприємстві	185
<i>Стратієнко Т.В.</i> Формування інформаційної бази для внутрішньогосподарського контролю	188
<i>Третьякова В.В.</i> Оцінка платоспроможності на підприємства у процесі внутрішньогосподарського контролю	190
<i>Федоренко Т.В.</i> Інформаційне забезпечення процесу внутрішньогосподарського контролю	193
<i>Ходченко К.М.</i> Аудит грошових коштів підприємства	195
<i>Черемхівська О.А.</i> Проблеми та шляхи поліпшення внутрішнього контролю дебіторської заборгованості підприємств	198
<i>Чернова І.О.</i> Напрями та процедури внутрішнього контролю нарахування та сплати податку на додану вартість	200
<i>Чечко Н.Ф.</i> Нормативні документи в системі внутрішньогосподарського контролю	203
<i>Шевченко Д.О.</i> Внутрішній контроль як складова системи економічної безпеки підприємства	206
<i>Юзва Є.М.</i> Методика аудиту фінансової звітності	208
<i>Юрченко Н. Ю.</i> Напрями розвитку аудиту фінансової звітності в Україні	211

Розділ 3

РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

<i>Ківаєва Ю.А.</i> Основні аспекти аналізу звіту про власний капітал . . .	214
---	-----

<i>Лобайчук Н.В.</i> Аналіз звіту про фінансовий стан: методика та напрямки вдосконалення	216
<i>Невечера М.А.</i> Аналіз балансу банку: організаційний аспект	219
<i>Пасічник М.М.</i> Загальний аналіз портфелю цінних паперів банку	221
<i>Софілканич О.І.</i> Концепції управління власним капіталом підприємства	224
<i>Федоренко С.А.</i> Сутність та необхідність аналізу фінансового стану підприємства	226
<i>Хоменко Є.С.</i> Загальний аналіз звіту про рух грошових коштів.	229

Розділ 4

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ, АНАЛІЗІ ТА АУДИТІ

<i>Александренко Ю.В., Легоша М.О.</i> Система електронних платежів: моделі та методи удосконалення	232
<i>Бакиун М.В.</i> Інтелектуальні інформаційні системи в управлінні підприємствами: становлення і розвиток	234
<i>Братусь В.І., Чечко Н.Ф.</i> Інформаційні системи бухгалтерського обліку: сучасний стан і тенденції розвитку	237
<i>Дробот О.С.</i> Автоматизація бухгалтерського обліку виробничих запасів за допомогою програми «ІС: Підприємство»	240
<i>Єременко С.Ю.</i> Застосування інноваційних інтернет-технологій у бізнесі: вітчизняний і зарубіжний досвід	242
<i>Іванова Л.І., Олександренко А.П.</i> Переваги та недоліки використання хмарних технологій в бізнесі.	245
<i>Іванова Л.І., Кожедуб О.А.</i> Основні засоби як предмет обліку в інформаційних системах	247
<i>Карась О.О.</i> Особливості функціонування автоматизованих інформаційних систем банків: вітчизняний досвід	250
<i>Марченко О.В.</i> Електронні банківські послуги: сучасний стан і перспективи розвитку	253
<i>Марчук В.С.</i> Електронний документообіг підприємства: стан і перспективи розвитку	256
<i>Олефіренко А.В.</i> «Хмарний» бухгалтерський облік: тенденції використання вітчизняними суб'єктами господарювання	259
<i>Перчерська Н.П.</i> Інформаційні системи та технології в обліку основних засобів: особливості використання	262

<i>Пінчук О.О.</i> Система «Клієнт-банк»: українські реалії	265
<i>Пономаренко Г.А.</i> OLAP-технології: особливості використання вітчизняними бізнес-структурами	267
<i>Придаток О.Д.</i> Обліково-аналітичне забезпечення аудиту в умовах використання інноваційних інформаційних технологій	270
<i>Раснюк І.В.</i> Особливості використання сучасних інформаційних технологій в аудиті	272
<i>Романенко А.Г.</i> Віртуальні підприємства як нова форма організації бізнесу: становлення та розвиток	274
<i>Сазонова М.Г.</i> Сучасні інформаційні системи в аудиті	277
<i>Талаш Д.Г.</i> «Розумний офіс» – крок до ефективного використання ресурсів підприємства.	280
<i>Товкач А.І.</i> Віртуальні банки: аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду.	283
<i>Шевчук В.В.</i> Електронний цифровий підпис як невід’ємна складова удосконалення електронного обліку та звітності підприємства	285
<i>Шпонька Д.В.</i> Особливості використання зарубіжного програмного забезпечення в бухгалтерському обліку вітчизняних підприємств	288

Розділ 1

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Avramenko D.R., student of AEF, 5 year,
specialty 8.030509 «Accounting and Auditing»,
SHEE «KNEU named after Vadym Hetman»,
Supervisor — Suprovych H.O. — PhD in economics,
associate professor at the business accounting department

THE DERIVATIVES: ESSENCE AND SIGNIFICANCE

Starting from the beginning of 1970's the derivatives market became widespread, thanks to computers development and finding effective ways of determining option prices.

Derivatives are extremely useful instruments in the risk management. They can be used to hedge an existing market exposure (forwards and futures), to obtain downside protection to an exposure even while retaining upside potential (options), to transform the nature of an exposure (swaps), and to obtain insurance against events such as default (credit derivatives).

The derivatives market in Ukraine is young and largely different from similar markets in countries with developed financial system. One of the key factors of its development is providing clear and understandable way of accounting for financial derivatives. So, it is necessary to study various approaches to the definition of derivatives and to propose the most acceptable one for the purposes of its accounting.

By the way, there is no unified approach to interpretation of the essence of derivatives today.

Term «derivative» arrived in from French «dérivatif, -ive», which came from Latin «derivatives», where «de» — means «down, away» and «rivus» — «brook, stream». Oxford dictionary defines «derivative» as a word or thing that has been developed or produced from another word or thing [5, p. 238].

Professor G.D. Koppenhaver defines derivative contract as a delayed delivery agreement, whose value depends on or is derived from the value of another, underlying transaction. The underlying

transaction may be from a market for immediate delivery (spot or cash market) or from another derivative market [3, p. 9].

Another definition is given by Ukrainian scientist F.F. Butynets. He says that financial derivatives is financial instruments on which payments will be made in future and whose value is affected by changes in interest rates, equity prices, foreign exchange rate, index of prices, credit rating or other variables which are basis [1, p. 68].

In Financial dictionary by A. Zagorodniy, we may find the following interpretation of derivative financial instruments. According to the dictionary, derivative financial instruments are the original contracts that qualify transactions with financial or real assets on terms specified in these contracts [6, p. 85]. The main purpose of derivatives is to insure against possible losses in the stock market game, and to provide safeguards against inflation and economic instability.

According to the International Accounting Standards 39 «Financial Instruments: Recognition and Measurement», a derivative is a financial instrument (or other contract within the scope of IAS 39) with all three of the following characteristics:

- ⌘ its value changes in response to the change in a specified interest rate, financial instrument price, commodity price, foreign exchange rate, index of prices or rates, credit rating or credit index, or other variable, provided in the case of a non-financial variable that the variable is not specific to a party to the contract (sometimes called the ‘underlying’);

- ⌘ it requires no initial net investment or an initial net investment that is smaller than would be required for other types of contracts that would be expected to have a similar response to changes in market factors;

- ⌘ it is settled at a future date [2].

National Accounting Standard 13 «Financial Instruments» in its turn identifies derivative financial instrument as financial instrument for which payments will be made in the future; whose value changes due to changes in interest rate, securities rate, exchange rate, price index, credit rating (index), or other variables that are basic; which does not require initial investments [4].

Despite the fact that all previous definitions disclose the term «derivative» from different points of view, for accounting purposes we should develop definition that describes derivatives in legal, material and financial aspects at the same time. The most appropriate one is the following: «derivative is the term agreement, whose value depends on the value of the transaction and which confirms the right and (or) the obligation to buy or sell the subject of an agreement in the future on previously defined conditions».

Providing unified definition of derivatives will not only improve the methodology of their accounting, but also contribute to the development of domestic financial market.

References

1. Accounting Dictionary. Ed. By prof. Butynts F.F. – Zhitomir: PE «Ruta», 2001. – P. 224.
2. International Accounting Standard 39 Financial Instruments: Recognition and Measurement.
3. Kolb R. W. Financial Derivatives: Pricing and Risk Management // Robert W. Kolb, James A. Overdahl– N.Y., London etc.: New York Institute of Finance, 2009. – P. 624 L. : Izd. Lviv. Bank. Inst NBU. — 2010. — P. 566.
4. NAS 13 «Financial Instruments» // Order of the Ministry of Finance of Ukraine of 30.11.2001 № 559 with amendments.
5. Oxford English Dictionary, second edition, edited by John Simpson and Edmund Weiner, Clarendon Press, 1989.
6. Zagorodny A. G., Voznyuk G. L., Smovzhenko T. S. Financial Dictionary. — 4th ed., Straighten and add. — K. : Production of «Knowledge» flat co.
7. Zdrenyk V. S. Accounting and control of transactions with derivative financial instruments: Author. Thesis. for obtaining degree of candidate of Economics Sciences / Zdrenyk V.S. — Zhitomir: Zhitomir State Technological University, 2010. – P. 20.

Adesokan M.A., student AEF, 5 course,
specialty 8.030509 «Accounting and Auditing»,
SHEE «KNEU named after Vadym Hetman»,
Supervisor – Korshikova R.S. – PhD, Associate Professor,
Business Accounting Department

VALUATION OF INTANGIBLE ASSETS

Intangible assets are the long-term resources of an entity or identifiable non-monetary asset, but have no physical existence. They derive their value from intellectual or legal rights, and from the value they add to the other assets. Intangible assets are assets with economic benefits with a high degree of uncertainty concerning the future benefit [1, p.1]. The categories of intangible assets are:

Marketing-related intangible assets: Trademarks, Newspaper mastheads, Internet domain names, Noncompetition agreements

Customer-related intangible assets: Customer lists, Order backlog, Customer relationships

Artistic-related intangible assets: Performance events, literary works, Musical works, Pictures Motion pictures and television programs

Contract-based intangible assets: Licensing agreements, Service contracts, Lease agreements, Franchise agreements, Broadcast rights, Employment contracts, Use rights (such as drilling rights or water rights)

Technology-based intangible assets: Patented technology, Computer software, Trade secrets (such as secret formulas and recipes) and;

Goodwill: is the amount of value that a company's good reputation adds to its overall value. Factors that contribute to Goodwill are outstanding credit rating; effective advertising; good labor relations; favorable tax condition and outstanding sales organization.

Companies record intangible assets at cost. If an intangible has a limited life, the company allocates its cost over the asset's useful life using a process called amortization [2, p.435]. Intangible assets are generally classified into two groups:

(1) **Limited-life intangible assets:** They are legal, regulatory, or contractual provisions that enable renewal or extension of the asset's legal or contractual life without substantial cost and it contributes to the cash flows. E.g. Patent is renewable every 20 years and copyrights is renewable for about 70 years

(2) **Unlimited-life intangible assets:** Indefinite-life intangibles are tested for impairment annually. The impairment test compares the fair value of an intangible asset with its carrying amount e.g. trademarks is used to distinguish a leading consumer product. The trademark is renewable every 10 years at minimal cost [3, p. 5].

Intangibles are recorded at cost and are also reported at cost at the end of an accounting period. They have limited life and are subject to amortization and possible impairment test. Intangibles with indefinite life are only subject to impairment test at least annually [3, p. 5].

In conclusion, the valuation of intangible assets is usually determined based on the classification of the group it falls into. Regardless of the intangible asset or the reason for the valuation, the analyst should consider all generally accepted valuation approaches and methods.

Intangible assets are a unique class of business wealth and competitive advantage. The world of intangible assets is indeed a special world as it has changed rapidly.

References

1. Accounting tools (2014). Intangible Asset Definition [Online]. Available from: <http://www.accountingtools.com/definition-intangible-asset>.
2. AS (2015). Accounting Standard (AS) 26. Intangible assets. [Online]. Available from: http://www.mca.gov.in/Ministry/notification/pdf/AS_26.pdf.
3. IAS (2012). IAS 38 Intangible Assets. [Online]. Available from: <http://www.ifrs.org/IFRSs/IFRS-technical-summaries/Documents/IAS38-English.pdf>.

Александренко Ю.В., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Івченко Л.В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку підприємницької діяльності

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ ЯК ГОЛОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Дослідження системи обліку доходів і витрат завжди знаходилося в центрі уваги економічної думки. Актуальність даної теми також пояснюється тим, що в результаті аналізу доходів і витрат ми можемо оцінити фінансовий результат, що визначає ефективність діяльності підприємства; чітка побудова бухгалтерського обліку витрат відповідно до змін, що відбуваються в його організації і техніці ведення.

Від того, як фірма враховує доходи, залежить величина її податку на прибуток. Тому кожному підприємству необхідно прописати в обліковій політиці для цілей оподаткування способи визначення виручки, її класифікацію, а також як відображати доходи, які відносяться до кількох звітних періодів. Кожне підприємство повинне розробити послідовну стратегію, яка б передбачала оновлення, закупівлю, облаштування, використання і фінансування матеріально-технічних засобів, проведення організаційних заходів, спрямованих на виведення підприємства на новітні простори інформаційної економіки. Розробка єдиних інформаційних норм і нормативів для обліку доходів і витрат сприятиме наведенню елементарного порядку та дисципліни на підприємстві, тому необхідно законодавчо вирішити ці питання [1].

З метою деталізації інформації підприємство самостійно приймає рішення щодо ведення аналітичного обліку та відкриття рахунків третього і нижчих порядків. Розглянемо, наприклад, підприємства, які займаються торгівлею. Для даного виду діяльності доречно ввести до рахунку 702 «Дохід від реалізації товарів» і до рахунку 704 «Вирахування з доходу» рахунки третього порядку – субрахунки й аналітичні рахунки внутрішньогосподарського (управлінського) обліку (табл. 1) [4].

За допомогою цих синтетичних рахунків з'являється можливість виділити з усього доходу підприємства дохід від реалізації товарів за методами активізації продажу товарів, що дозволяє проводити поглиблений аналіз продажів, вирішувати питання доцільності застосування того чи того маркетингового інструмента. Це сприятиме прийняттю ефективніших управлінських рішень у процесі формування чистого доходу підприємства.

Що стосується витрат, Планом рахунків бухгалтерського обліку передбачено «вмонтування» рахунків внутрішньогосподарського (управлінського) обліку до системи рахунків фінансового обліку підприємств і організацій [2, 3]. Для цілей організації управлінського обліку до рахунків фінансового обліку витрат, передбачених Планом рахунків, потрібно відкрити рахунки третього і четвертого порядків що є необхідним для відображення в аналітичному обліку [4].

Таблиця 1

**СИНТЕТИЧНІ РАХУНКИ, СУБРАХУНКИ ТА АНАЛІТИЧНІ
РАХУНКИ ОБЛІКУ ТОРГОВЕЛЬНИХ ДОХОДІВ**

Синтетичні рахунки, субрахунки (рахунки 1-го, 2-го порядків)	Аналітичні рахунки (субрахунки 3-го порядку)
702 «Дохід від реалізації товарів»	7021 «Дохід від реалізації товарів»
	7022 «Дохід від реалізації товарів за дисконтними картками»
	7023 «Дохід від реалізації товарів зі знижками»
	7024 «Дохід від реалізації товарів у період розпродажу»
	7025 «Дохід від реалізації товарів за іншими заходами впливу на обсяги продажу товарів»
704 «Вирахування з доходу»	7041 «Вирахування з доходу за товари, повернені покупцям»
	7042 «Сума знижок, наданих покупцям»
	7043 «Інші вирахування з доходу»

Наведені шляхи вирішення проблем обліку доходів і витрат підприємства дозволять зменшити частку тіньового бізнесу в Україні, наблизити їх облік до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, скоротити непродуктивні витрати та неопубліковувати доходи підприємства [5].

Отже, для забезпечення достатньої аналітичності інформації про доходи та втрати підприємства, її потрібно завчасно перевіряти щодо відповідності сучасним вимогам: порівняння, однозначності тлумачення, достовірності, дохідливості й доречності.

Література

1. Управління фінансово-економічною безпекою: навчальний посібник / [Кириченко О.А., Лаптев С.М., Пригунов П.Я., Захаров О.І. та ін.] ; за ред. чл.-кор. АПН України, к.ю.н, д.і.н., професора Сідака В.С. — К.: Дорадо-Друк, 2010. — 480 с.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доходи», затверджене наказом Міністерства Фінансів від 29.11.1999 № 290.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів від 31.12.1999 № 318.
4. *Ткаченко Н.М.* Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. — 5-те вид. допов. і перероб / Н.М. Ткаченко — К.: Алерта, 2013. — 976 с.
5. *Малюта Ю.В.* Проблеми обліку доходу. [Електронний ресурс] стаття. — С. 42–44. — Режим доступу: http://www.economy-confer.com.ua/full_article/782/

Антонюк О., студент ФЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.030509 «Облік і аудит»,
ВНЗ «Університет економіки та права «Крок»,
Науковий керівник – Єрошкіна О.О. – к.держ.упр.,
доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

У ринкових умовах господарювання дебіторська заборгованість виникає як потенційний дохід у вигляді ліквідного активу, що потребує індивідуальної методики управління і полягає в оптимізації загального середнього поточного залишку з позиції забезпечення постійної платоспроможності підприємства.

Належна організація обліку дебіторської заборгованості, як основного джерела інформації, сприяє ефективному управлінню її обсягами, термінами погашення та посиленню контролю за своєчасним здійсненням розрахунків. Організацію обліку дебіторської заборгованості на підприємстві необхідно починати з підготовки облікової політики, яка має певні особливості. Для забезпечення раціональної організації обліку дебіторської заборгованості та користувачів облікової інформації про її стан і зміни в сучасних умовах господарювання необхідно сприяти вирішенню таких проблем:

1. Обов'язкове здійснення класифікації дебіторської заборгованості з дотриманням вимог діючих нормативно-правових актів. Класифікаційні ознаки мають охоплювати комплексне вивчення дебіторської заборгованості та забезпечувати у потрібному розрізі її групування. Вітчизняна класифікація дебіторської заборгованості зорієнтована на жорстко регульовану економіку та недостатньо враховує вимоги ринку, тому із розширенням міжнародних відносин і переходом на Міжнародні стандарти фінансової звітності, під час вирішення цієї проблеми доцільно враховувати досвід зарубіжних країн, відповідно до якого дебіторську заборгованість групують: для оцінки фінансового результату, для прийняття управлінських рішень, для контролю і регулювання.

2. Проблеми виникають при оцінці поточної товарної дебіторської заборгованості на дату балансу, яка за П(С)БО 10 є фінансовим активом (крім придбаної та призначеної для продажу) і має відображатися за чистою реалізаційною вартістю [1]. За П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» дебіторська заборгованість також визначається, як фінансовий актив, або контракт, що надає право отримувати грошові кошти, або інший фінансовий актив від іншого підприємства [2]. При визначенні первісної вартості дебіторської заборгованості необхідно визначити вплив операцій щодо повернення товарів покупцями; надання покупцям знижок. При відстроченні платежу необхідно керуватися вимогами П(С)БО 15 «Дохід», згідно з яким у разі відстрочення платежу, виникає різниця між справедливою вартістю та номінальною сумою грошових коштів або їх еквівалентів, які підлягають отриманню за майно, така різниця визнається доходом у вигляді процентів [3]. Актуальною залишається проблема щодо визначення справедливої вартості дебіторської заборгованості згідно з вимогами П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» [4].

3. Вибір методу визначення величини сумнівних боргів. Актуальним при обліку сумнівних боргів є визначення моменту часу, в

якому визнаються збитки. Для їх визнання використовують два методи: метод прямого списання, метод резервування [6].

4. Дотримання вимог чинних нормативно-правових актів щодо забезпечення якісної методики аналітичного обліку поточної дебіторської заборгованості. Вирішенню проблеми сприяють: формування робочого плану рахунків з субрахунками другого, третього порядку для одержання інформації про виникнення та погашення заборгованості кожного дебітора для контролю та недопущення сумнівної й безнадійної заборгованості; обов'язкове застосування рахунку 071 «Списана дебіторська заборгованість» протягом не менше трьох років із дати списання заборгованості для спостереження за можливістю її стягнення у разі зміни майнового стану боржника [5].

5. Таким чином, в умовах глобалізації економіки набуває актуальності подальша гармонізація бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості з використанням національних нормативно-правових актів і міжнародного досвіду.

Література

1. П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237 / Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1037.537.0>.

2. П(С)БО 13 «Фінансові інструменти»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.2001 р. № 559 Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1028.917.0>.

3. П(С)БО 15 «Дохід»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 / Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1037.637.0>.

4. П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. № 163 / Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1037.365.0>.

5. П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193 / Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1027.441.0>.

6. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: Наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 635. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382876&cat_id=293537.

Baranov S.M., student of AEF, 5 course,
specialty 8.030509 «Accounting and auditing»,
SHEE «SHEE «KNEU named after Vadym Hetman»,
Supervisor – Ostapiuk N.A. – Doctor of Economics, professor of
entrepreneurship activity accounting department

READING OF FINANCIAL REPORTS: ESSENCE AND PROBLEMS

Studying the essence of reading of financial statement, we should keep in mind that in market economy condition in the marketplace act a lot of subjects of economic activity, which may use financial statements of an entity in different ways. Thus, according to Conceptual Framework of Financial Reporting we can divide users of financial reports into two groups, such as internal and external [1, art. 1.30]. All of them use information, provided by firm, for different purpose: potential investors, for example, are interested in ability of company to act effectively and to make profit; information about risks which enterprise can face is useful for owners, competitors are interested in financial position of company in order to reveal its strengths and weaknesses, suppliers — in ability of company to pay its debts in time provided by the contract ect.

We should understand, that internal users have much more information, which can help to analyze financial position of firm, than external users, who have only financial statements and information, provided by public sources.

For this reason, process of financial statement reading must be methodologically correct and normatively regulated, because different approaches to analysis can show different results, which can lead to different understanding of current processes in the company.

During XX century, have been formulated lots of approaches to analysis of financial statements [2, p. 15]. The most widespread are:

- ⌘ horizontal analysis, which enables us to see monetary or percentage changes of certain item during last few periods;

- ⌘ vertical analysis provides possibility to see percentage value of item, represented in financial report;

- ⌘ trend analysis is based on comparing of meanings of certain item. This kind of analysis enables us to investigate changes in amount of item. Using trend analysis, analytics can to predict possible level of certain ratio in next period;

∞ ratio analysis provides possibility to calculate, using relationship between different points of financial statements, such indicators as: liquidity, solvency, business and market activity, turnover and profitability;

∞ comparative analysis may be represented in form of juxtaposition of indicators of enterprise activity of an entity with the same indicators of competitors, or by comparing results of activity of internal parts of enterprise between each other;

∞ factor analysis gives possibility to investigate the influence of certain components, which forms an article of financial statements, on changes of this article as a whole.

Doing analysis of financial reports, we should keep in mind, that each of five methods of analysis, which were already described, has its own strengths and weaknesses: thus, vertical and horizontal analysis can't show to us reasons of changes in certain article and using this method impossible to predict what may happen in next period; in ratio analysis certain standards can't be used to all countries, because of different external environment and particularities of economic system of this area, another problem of ratio analysis is that many coefficients don't have normative value and, sometimes, it's quite difficult to interpret them, or this normative are old and can't respond to modern requirement; comparative analysis needs correct information about object of comparison which is almost impossible, because competitors can use other methods of preparing financial statements, for example: another methods of depreciation or valuation of inventories; factor analysis, in most cases, is used by internal users, because in order to do it we needs metallization of certain article, which, sometimes, is impossible to find neither in reports nor in notes.

The main problem of financial reports analysis remains not such process of calculation as interpretation of received results.

So, increasing in assets don't often mean good tendency, because increasing in inventories of finished goods may mean that enterprise has some problems with their realization and that keeping of this assets aren't making profit for firm at the moment [3, p. 312]. Increasing in accounting receivable may be interpreted as negative phenomenon, because it shows some problems of buyers and indicate the risk that these debts could not be paid by customers. For this reason, it will be better if the analysis will do specialist which knows all particularities end essence of accounting.

Another problem of financial report reading is that in different countries we can see different approaches to interpretation of

analysis results. For example, a significant proportion of equity in the balance sheet is considered to be good indicator in post-soviet area, because it shows the high level of financial independency, but for European and American investors the high percentage of equity in balance structure means, that the enterprise doesn't use its resources effectively, attracting too large amount of its own funds in activity, suffering of unnecessary costs. This situation is connected with different approaches to recording, processing and presentation of financial data. So, according in international standards, we can't unify the system of bookkeeping around the world, but we also able to provide the same rules of reflecting accounting data in financial statements [4, art. 58].

The most controversial is the problem, which is connected with usefulness of results of analysis. The point is, that the most coefficient, which describes liquidity, solvency, financial independence are calculated by using information from the statement of financial position, which is prepared for certain date and represent information about assets, equity and liabilities as at the end of reporting period. So, as a result of analysis we can receive information which describes only current situation, which can easily change in few weeks.

For this reason, it would be better to use weighted average amount of certain item of financial reports, but this information is available only to internal users.

Literature

1. Conceptual framework for financial reporting. – Edition of 2010.
2. Kalna T.A. Methods of financial analysis: advantages and disadvantages [Textbook] / Kalna T.A. // Economic analysis: collected works / Ternopil national economic university. – Ternopil : Publishing and printing center of Ternopil national economic university, 2014. – Volume 15. – №2. – p. 13-18. ISSN 1993-0259.
3. Kramarenko G.O. Financial analysis. [Textbook] / Kramarenko G.O., Chorna O.E. // Center of scientific literature. – Kiev: 2008. – p. 392
4. International Accounting Standard 1 «Presentation of Financial Statements». – Edition of 2011.

Береговенко Т.Ю., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Івченко Л.В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку підприємницької діяльності

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ПІДПРИЄМСТВА ТА МЕТОДУ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ

У сучасних умовах розвиток економіки будь-якої країни в значній мірі залежить від її технологічного рівня та продуктивності національної промисловості. Враховуючи те, що нині українська промисловість характеризується значним рівнем зносу основних засобів, проблема вибору типу амортизаційної політики на сьогодні є важливою та актуальною.

На сьогоднішній день чимало питань нарахування і використання амортизації залишаються невирішеними. Зокрема, питання вибору методів нарахування амортизації основних засобів, проведення оцінки впливу її розмірів на фінансово-економічні показники діяльності підприємства, підготовки управлінських рішень щодо своєчасного відтворення основних засобів за рахунок внутрішніх джерел фінансування, зокрема такого, як амортизація, досі не мають однозначної відповіді.

Правильний вибір підприємством амортизаційної політики є запорукою його ефективного функціонування, забезпечення конкурентних переваг, оптимального оподаткування і своєчасного відновлення основних фондів.

Прийнята на підприємстві амортизаційна політика істотно впливає на фінансовий результат діяльності підприємства. Так як основні засоби приймають участь у діяльності підприємства, їх амортизація позначається на результатах цієї діяльності. У зв'язку з цим, вибір методу амортизації впливає на величину фінансового результату (тим сильніше, ніж вище частка амортизації в загальній масі витрат). У свою чергу, на щорічній величині амортизаційних відрахувань позначається обраний метод амортизації [1].

Основним фактором вибору методу нарахування амортизації є економічна стратегія підприємства. У рамках цієї стратегії може реалізовуватися вибір способів амортизації відповідно до прийнятих керівництвом підприємства цілям при визначенні прибутку. Вибір способу нарахування амортизації по групі об'єктів основ-

них засобів залежить від ступеня їх відповідності цілям формування фінансових результатів і складання фінансової звітності організації. Проте це не єдиний підхід до вибору методів нарахування амортизації.

Як відомо, при організації будь-якого підприємницького заходу або інвестиційного проекту проводиться аналіз його ефективності. Результат оцінки ефекту від виробничої діяльності підприємства в значній мірі залежить від грошової оцінки амортизаційних відрахувань, від обраного методу нарахування зносу по основних засобах, нематеріальних активів, малоцінних та швидкозношуваних предметів. Тобто, крім цілей максимізації (мінімізації) прибутку підприємства, при виборі методу нарахування амортизації до уваги може прийматися принцип відповідності доходів і витрат, який широко застосовується за кордоном. Концентрація амортизаційних відрахувань у перших роках виробництва носить негативний характер, пов'язаний з тим, що така концентрація повинна компенсуватися збільшенням інтенсивності використання основних фондів на цьому етапі [2].

Крім названих підходів до вибору методу нарахування амортизації, виділяють ще один: залежно від типу передбачуваного підприємством інвестиційного проекту та основних фондів, які будуть придбані згідно з цим проектом.

На підставі узагальнення думок вітчизняних і зарубіжних аналітиків, можна сформулювати певні рекомендації відповідно до того, яким методам нарахування амортизації слід віддавати перевагу при реалізації того чи іншого інвестиційного проекту. До того ж, при виборі методу нарахування амортизації слід звернути увагу на роль строку корисного використання основного засобу, вірніше на правильному його виборі. Від строку корисного використання значною мірою залежать витрати на утримання основного засобу [3].

Отже, ми розглянули 3 підходи до визначення методу нарахування амортизації та вплив такого вибору на фінансові результати підприємства. Ознайомившись з усіма цими підходами, все ж неможливо сформулювати якогось одного критерію для вибору амортизації. Зважаючи на це, багато аналітиків при вирішенні питання вибору методу нарахування амортизації рекомендують заздалегідь провести комплексний аналіз прибутковості підприємства при застосуванні різних методів і порівняти отримані результати.

Вибір економічного обґрунтування методу формує амортизаційну політику підприємства у взаємозв'язку із специфікою його

діяльності, особливостями використання різних видів основних засобів. Формування ефективної амортизаційної політики на підприємстві можна вважати одним з факторів підвищення ефективності його роботи. Тому слід приділити вибору методу нарахування амортизацію особливу увагу і врахувати всі особливості цього процесу.

Література

1. Амортизація основних засобів: проблеми та методи вирішення: монографія / Шем'якіна Н.В. – Донецьк: ІЕП НАН України, 2009. – 98 с.
2. *Липецький Л.* Проблеми нарахування амортизації як джерела фінансових ресурсів підприємства України // Економіка ХХІ ст.: виклики та проблеми : матеріали Всеукраїнської заочної наук. практ. конференції студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. Ф.Г. Вашук. – Ужгород, 2010. – С. 181.
3. *Матвіїв М.М.* Проблемні питання нарахування амортизації основних засобів в сучасних умовах // Бухгалтерський облік, аналіз і контроль в системі управління підприємством. — Львів, 2011. – С. 249–250.

Borshchenko A.O., student AEF, 5 year,
specialty 8.030509 «Accounting and Auditing»,
SHEE «KNEU named after Vadym Hetman»,
Scientific supervisor — Fedorchenko O.E. — PhD,
Associate Professor, Business Accounting Department

ACTUAL PROBLEMS OF RECOGNITION AND VALUATION OF RECEIVABLES ACCORDING TO NAS OF UKRAINE AND IFRS

Today the issue of accounting of receivables, for the national accounting standards of Ukraine (NAS) and international financial reporting standards (IFRS), is constantly monitored, because quite often reviewed regulatory documents, regulatory acts, developed ways to improve accounts receivable, the organization and methods of payments with debtors.

According to the law of Ukraine «About accounting and financial reporting in Ukraine», national accounting standards should not contradict international standards. In Ukraine, unlike NAS, IFRS specific standard governing the accounting and reporting of

receivables not provided. Unlike NAS in Ukraine, IFRS do not provide for a specific standard governing the accounting for and reporting receivables. However, for recognition of receivables, should be guided by IFRS 1 «Presentation of financial statements», IFRS 8 «Net profit or loss for the period, significant errors and changes in accounting policies», IFRS 11 «Construction contracts», IFRS 18 «Revenue», IFRS 32 «Financial instruments: disclosure and presentation» and IFRS 39 «Financial instruments: recognition and measurement».

According to the above IFRS receivables is a financial asset that is a specific right to receive securities or money from another company.

Also, in claim 9 IFRS 39 States: «the loans and receivables are non — derivative financial assets with fixed payments that are to be determined and are not quoted prices in an active market.»

NAS 10 «Receivables» defines accounts receivable as the sum of debt receivable of the enterprise on a specific date [2].

The definition of NAS 10, is broader because it covers the entire indebtedness of the company, including the one that, in fact, represent a financial investment.

Comparing NAS 10 and IFRS 39, the distinctive features in the recognition of receivables are as follows:

- ⌘ according to NAS 10 a receivable is recognized as an asset if it is probable that the enterprise future economic benefits and can be reliably recognized its amount;

- ⌘ according to IFRS 39 an entity should recognise receivable in the balance sheet when it becomes party to the contractual obligations and consequently has a legal right to receive the cash or other assets [1, p. 23].

Also different approaches to the evaluation of accounts receivable: NAS by enrolling in the balance of receivables measured at cost, as at the date of the balance sheet at net realizable value, and IFRS upon initial recognition of a financial asset should rate them at cost which is the fair value of the compensation provided or received for them. After initial recognition, receivables are recognised at amortised cost using the method of determining the effective interest rate [2; 1, p. 27]

Thus, assessment of current receivables in domestic practice is made on the date of occurrence and on the balance sheet date at cost or net realisable value in accordance. In foreign countries the assessment is made on the date of origination and the maturity date and the date of the balance sheet at original invoice amount, with the discount (assuming payment in the follow-up period) and the amount, adjusted for the discount, respectively.

In the case of receivables, both in Ukrainian and in foreign accounting, a provision for doubtful debts.

The differences on the treatment of overdue accounts receivable for the formation of provision for doubtful debts are shown in table 1.

Table 1

DIFFERENCES ACCOUNTING PROVISION FOR DOUBTFUL DEBTS

NAS	IFRS
In domestic practice bad debts are written off against the allowance account (if the amount is not enough, then the costs of writing off for doubtful debts)	In some countries, despite the cancellation, it continues to be accounted in debit of the accounts affected by short-term accounts receivable of buyers and is shown in the asset balance in the line «Received from buyers» or in the «Notes customers» with real-time display of bad debts in a separate line with a minus sign.

Therefore, between national and international standards there are both similarities and differences.

The accounts receivable in Ukraine is clearly regulated by NAS. IFRS indicated are General guidelines for the assessment and recognition of accounts receivable, however, does not reflect the concretization of these aspects. Differences between domestic and foreign accounting: in Ukraine, the valuation of receivables takes place at cost in foreign countries at fair.

Use of the existing expertise and experience of IFRS will allow us to disclose full account information for the effective management of business operations, effective accounts receivable management that will provide the state the proper functioning of business and entrepreneurship according to national legislation.

Literature

1. International financial reporting standards (IFRS), 2014. – [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.iasplus.com/en/standards>
2. NAS 10 «Receivables»: Approved by the Ministry of Finance of Ukraine dated 08.10.1999, No. 237. [Electronic resource]. – Access mode: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>
3. Skorba O.A. Regulation of account receivables in domestic and foreign practice // the Economist. — 2009. — No. 11. — P. 50–56.

**Гаврилець Я. М., студент ОЕФ, 2 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Супрович Г. О. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку підприємницької діяльності**

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА МІЖНАРОДНИМИ ТА НАЦІОНАЛЬНИМИ СТАНДАРТАМИ

У наш час важко переоцінити значення машин і механізмів, що заповнили всі сфери людського життя, починаючи з побутових дрібниць і закінчуючи ефективно налагодженими лініями промислових виробництв, яке без них просто неможливе. Жодна економічна чи соціальна структура нездатна вести будь-яку діяльність без будівель, споруд, машин, обладнання та механізмів. Тому важливо організувати їх ефективне використання та раціональний облік, як на рівні окремої економічної одиниці так і регіону чи країни загалом.

Сьогодні актуальним є питання нормативно-правового забезпечення обліку основних засобів, що регулюється великою кількістю документів, які несуть як загальнообов'язковий, так і рекомендаційний характер.

Дослідженням даного питання займалися вітчизняні і зарубіжні науковці П.М. Гарасим, С.Ф. Голов, С.М. Кафка, Я.Д. Крупка, М.Ю. Манухіна, І.Й. Яремко та інші. Проте, наразі, немає однозначного погляду на деякі аспекти їх обліку.

П(С)БО 7 «Основні засоби» визначає методологічні засади формування інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності.

МСБО 16 «Основні засоби» визначає обліковий підхід до основних засобів, щоб користувачі фінансової звітності могли розуміти інформацію про інвестиції суб'єкта господарювання в його основні засоби та зміни в таких інвестиціях. Зокрема, даний стандарт не уточнює, що є об'єктом основних засобів, належність окремих видів майна до основних засобів визначається на підставі професійної думки бухгалтера.

Крім того основні засоби поділяються на такі класи: земля, будівлі, машини та обладнання, кораблі, літаки, автомобілі, меблі та приладдя, офісне обладнання. Серед необоротних активів, облік яких регулюється П(С)БО 7 «Основні засоби», значаться й інші необоротні матеріальні активи. У міжнародних стандартах така облікова категорія не згадується.

Важливим елементом обліку основних засобів є амортизація — перенесення вартості основних фондів на створений за їх участі продукт. Таким чином, основні засоби впливають на собівартість продукції, фінансовий результат і, звичайно ж, суму сплати ПДВ і податку на прибуток. Об'єкти основних засобів частіше інших стають предметом податкових і фінансових махінацій, тому механізми їх обліку також докладно прописуються в Податковому кодексі.

П(С)БО 7 «Основні засоби» передбачає такі п'ять методів нарахування амортизації на основні засоби: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискорене зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий.

При цьому МСБО 16 «Основні засоби» наводить лише три способи (прямолінійний метод, метод зменшення залишку, метод суми одиниць продукції), не обмежуючи лишеним, а зазначаючи, що можна застосовувати й інші методи амортизації для розподілу суми активу, що амортизується, на систематичній основі протягом строку корисної експлуатації. Крім того рекомендує переглядати їх хоча б раз на рік і за потреби змінювати.

Таким чином, враховуючи зазначені відмінності стосовно обліку основних засобів можна зробити висновок, що питання уніфікації П(С)БО 7 «Основні засоби» до МСБО 16 «Основні засоби» вимагає доопрацювань, зокрема модернізації обліку в Україні до рівня європейських стандартів.

Література

1. Положення стандарт бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>].
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929_014].
3. Податковий кодекс України [<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>].

*Гніцевич Т.А., студентка 3 курсу,
спеціальність «Фінанси та кредит»,
Коледж економіки, права та інформаційних технологій,
Університет «Економіки та права «Крок»,
Науковий керівник – Єрошкіна О. О. – к.держ.упр., доцент*

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАТКОВОГО ТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

Відомі зарубіжні економісти вважають, що тісний взаємозв'язок облікових підсистем, характеризується високоякісною фінансова звітність, що використовується для визначення впливу податку на прибуток компанії на державу. У зв'язку з цим на перший план виходить проблема оптимізації співвідношення інтересів користувачів фінансової звітності і фіскальних інтересів держави [1, с. 5–11]. Облікова система повинна відповідати вимогам світового ринку, а держава зобов'язана виходити з пріоритету бухгалтерських правил зі збереженням традиційної незалежності нормативно-методичної бази бухгалтерського обліку від податкового законодавства.

У даний час в Україні відбувається процес впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Важливим кроком на шляху до реалізації поставлених завдань з реформування бухгалтерського обліку є прийняття розпорядження Кабінету Міністрів України Стратегії застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні, метою якої є вдосконалення системи ведення бухгалтерського обліку в Україні з урахуванням вимог міжнародних стандартів і законодавства Європейського Союзу. Одними з основних напрямків реалізації Стратегії є законодавче регулювання порядку застосування міжнародних стандартів, зокрема з 2012 року обов'язкове складання фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності здійснюється підприємствами-емітентами, цінні папери яких перебувають у лістингу організаторів торгівлі на фондовому ринку, банками і страховиками, за власним рішенням іншими емітентами цінних паперів і фінансовими установами.

Технічно перехід здійснюється наступним чином: підприємства, які відмовляються від ПСБО на користь МСФЗ, починають використовувати новий план рахунків без субрахунків і у фінан-

совій звітності будуть робити відмітку «по МСФЗ». Теоретично, примітки до фінансової звітності повинні будуть робитися у вільній формі відповідно до вимог МСФЗ.

Застосування МСФЗ і реформування податкового законодавства в сукупності має позитивно вплинути на приплив іноземних інвестицій на Україну.

Національна концепція розвитку податкового обліку повинна базуватися на певних принципах, серед яких основними є:

- принцип обов'язковості ведення податкового обліку;
- гармонізації системи бухгалтерського та податкового обліку;
- правової взаємоузгодженості систем бухгалтерського і податкового обліку;
- прозорості і стабільності системи обліку;
- безперервності, послідовності та регулярності здійснення податкового обліку;
- юридичної доказовості;
- вартісного вимірювання;
- збалансованості інтересів держави та платників податків [2].

Проблеми оподаткування та податкова реформа зараз є для України надзвичайно актуальними з ряду причин. Насамперед тому, що ситуація у фінансній сфері критична і вимагає термінового коригування, в іншому випадку призведе до негативних наслідків для економіки і всієї країни. Бюджетний дефіцит – з урахуванням його сьогоденних масштабів – проблема не тільки для інвестиційних бюджетних витрат, а й для поточних, а також для загальної інвестиційної привабливості країни, ділової активності, зайнятості, рівня зарплат і т.д.

Література

1. *Захарченко В.І.* Взаимодействие систем финансового, управленческого и налогового учёта / В.І. Захарченко // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. Сучасні проблеми аналізу, обліку та аудиту на українських 270 підприємствах: Наукові праці економіко-правового факультету. Одеський національний університет ім. І.І. Мечнікова. – Одеса. 2008. – Т. 11, вип. 22.
2. *Словінська Л. Г.* Методологічне, методичне та організаційне забезпечення складання податкової звітності в Україні // Фінанси України. – 2007. – №1.
3. http://www.accounting-ukraine.kiev.ua/buhuchet_ukraine.htm.

*Грищенко Т.В., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Івченко Л.В. – к.е.н., доцент
кафедри обліку підприємницької діяльності*

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ АДАПТАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ УКРАЇНИ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Нестабільність економічної ситуації України значною мірою знизила купівельну спроможність вітчизняного населення та суб'єктів господарювання. Сучасні євроінтеграційні процеси вимагають нормативно-правового регулювання усіх сфер господарського життя, у тому числі й методики ведення обліку та складання фінансової звітності.

Річна фінансова звітність у державах – членах ЄС складається з балансу, звіту про прибуток і збиток і приміток до фінансових звітів. Разом з тим, вони можуть дозволяти або вимагати включення інших звітів до складу річної фінансової звітності для розкриття іншої інформації. Фінансова звітність в Україні складається з балансу (звіт про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіт про власний капітал та приміток до річної фінансової звітності [2]. Важливим кроком на шляху адаптації України до міжнародних вимог складання фінансової звітності стало затвердження наказу Мініфіну від 07.02.2013 р. № 73, яким затверджено Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (далі – П(С)БО 1) [3]. Це положення визначає принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що не суперечать міжнародним стандартам. З метою наближення вітчизняних стандартів фінансової звітності до міжнародних Міністерство фінансів регулярно вносить зміни в національні положення фінансової звітності. Наприклад, у частині 2 ст. 121 ЗУ про «Бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» було встановлено, що такі суб'єкти господарювання як публічні акціонерні товариства, банки, компанії, що надають допоміжні послуги у сфері фінансового посередництва та страхування, тощо, зобов'язані застосовувати міжнародні стандарти фінансової звітності (далі – МСФЗ) при складанні фінансової звітності [1].

Для забезпечення достовірності даних річної фінансової звітності, простоти її складання та вивчення, перехід до МСФЗ є особливо актуальним. Міжнародні стандарти містять загальні підходи до розкриття фінансової інформації, а не чітко визначені правила, що дозволяє їм враховувати особливості національної економіки кожної країни.

Доцільність переходу до складання фінансової звітності за МСФЗ обумовлена рядом позитивних аспектів. Відтак, варто відзначити простоту порівняння фінансової звітності вітчизняних суб'єктів господарювання з зарубіжними господарюючими суб'єктами. Фінансова звітність складена за МСФЗ може бути використана для її подання на вимогу відповідних міжнародних органів, таких як Світовий банк або міжнародні фондові біржі. Залучення іноземних інвесторів та зростання можливостей виходу на зарубіжні ринки потребує звітування саме за міжнародними стандартами та дозволяє уникнути необхідності складання податкової та спеціалізованої звітності. Підприємства мають можливість отримати міжнародну репутацію серйозного партнера міжнародного рівня [2]. Крім того, МСФЗ ґрунтуються на конкретних фінансових реаліях, що забезпечує прозорість отриманих показників і можливість перевірки їх правдивості міжнародними аудиторськими організаціями.

Стандартна фінансова звітність розробляється з метою задоволення всіх користувачів фінансовою інформацією, проте розбіжність інтересів кожного з них робить цей процес неефективним. Недостатність відображеної інформації призводить до прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності. Процес трансформації національної фінансової звітності до МСФЗ перш за все повинен узгодити національні П(С)БО та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, МСФЗ щодо активів, капіталу та зобов'язань. Оскільки сучасні тенденції розвитку фінансової звітності роблять усе більший акцент на пояснення та примітки до фінансової звітності, варто тісніше прив'язати уточнюючу інформацію до основних форм звітів.

Підсумовуючи зазначену інформацію, варто додати, що впровадження міжнародних стандартів ведення фінансової звітності в Україні варто розпочати з подолання перешкод, а саме, стабілізації політичної та економічної ситуації, рівня інфляції, домінуючих концепцій ведення фінансового обліку, кадрової підготовки тощо. МСФЗ і П(С)БО є майже ідентичними за формою, саме тому, вітчизняним положенням варто деталізувати подану інформацію. Наприклад, додати звіт, що розкриватиме інформацію в

розрізі сегментів бізнесу, та відображувати інформацію саме про поточний фінансовий стан підприємства (відображення активів і зобов'язань за ринковою (справедливою) вартістю) [2].

Процес переходу до МСФЗ має відбуватися цілеспрямовано та поступово. Це призведе до безболісного усунення недоліків вітчизняної облікової системи та модернізації основних аспектів ведення обліку та складання звітності в Україні на шляху до Євроінтеграції.

Література

1. Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».
2. *Лукановська І.Р.* Адаптація фінансової звітності України до вимог міжнародних стандартів та законодавства Європейського Союзу // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2015.
3. Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73 «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

***Гурська І.В., студентка ЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «УжНУ», Науковий керівник – Яцко М. В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і аудиту***

ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ У СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ

Національна система обліку формувалася під впливом внутрішніх змін, які відбулися в економіці України, та доцільності приведення системи обліку у відповідність до міжнародних вимог. На даний час процес реформування продовжується і охоплює усю систему обліку, яка сформувалася в нашій державі, в тому числі й облік діяльності бюджетних установ.

Первісне значення терміну «капітал» від лат. *capitalis* і означає головний, основний. Першу спробу дати науковий аналіз капіталу зробив Аристотель [4].

На думку П.Й. Атамаса [2] Власний капітал відображає вартість державного майна, переданого в постійне безпосереднє роз-

порядження бюджетної установи, а також результати виконання кошторису за загальним і спеціальним фондами. Найдоцільнішим є визначенням проф. Ф.Ф. Бутинця за якого «Величина власного капіталу бюджетних установ є сумою вартісного вираження фондів (необоротних активів, МШП) і результату виконання кошторисів» [3, с. 205]. НП(с)БО у ДС 101»Подання фінансової звітності» визначає власний капітал як «частину в активах суб'єкта державного сектору, що залишається після вирахування зобов'язань» [6, п. 4].

Баланс бюджетної установи можна відобразити таким рівнянням: Чисті активи = Активи — Зобов'язання. Для систематичного контролю, складання звітності і проведення економічного аналізу, призначений План рахунків, який забезпечує окремий облік доходів і видатків на всіх етапах їх формування [7].

У бюджетній сфері процеси реформування БО і фінансової звітності відбуваються дуже повільнішими темпами. Процес модернізації розпочався із затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007–2015 роки (далі – Стратегія № 34).

Проте на сьогоднішній день не затверджено жодних методичних рекомендацій щодо запровадження Стандартів. Структура та вибір об'єктів обліку, застосованих у Плані рахунків, мають забезпечити прозорість облікових процесів, складання звітності та отримання об'єктивної інформації про фінансові операції, які здійснюються в держсекторі, будь-яким користувачем.

У процесі реформування особлива увага приділяється питанню створення та запровадження єдиного плану рахунків. Він повинен будуватися на методі нарахування і забезпечувати формування національних рахунків. Це забезпечить відкритість облікових процесів, прозору консолідацію інформації.

Власний капітал обліковується на рахунках 4 класу. При цьому повністю погоджуємося з думкою О.В. Адамик, що капітал бюджетної установи не є її власністю, а надається у користування для виконання суб'єктом покладених на нього функціональних обов'язків [1, с. 417].

Власний капітал виступає гарантією організації діяльності бюджетних установ, він є основою для початку і продовження фінансово-господарської діяльності бюджетних установ [5].

Схема формування капіталу бюджетних установ шляхом розміщення отриманих фінансових ресурсів у необоротних активах та малоцінних і швидкозношуваних предметах [1].

На відміну від комерційних підприємств бюджетні установи відразу зараховують усю суму придбаних необоротних активів до фактичних витрат (рис. 3 операція 3б) і власного капіталу (рахунок 40 або 41) [1].

Отже, оскільки бюджетні установи не мають у своїй власності майна, поняття «власний капітал» не має для них повноцінного змісту. Виходячи із сутності та облікового відображення доречнішим є використання терміну «фонди» на противагу терміну «власний капітал». У зв'язку з модернізацією доцільнішим буде введення поняття «чисті активи», яке відповідає міжнародним стандартам. Важливим є удосконалення методології обліку та складання звітності, а також запровадження інформаційних технологій. Ці напрями удосконалення обліку дозволять відобразити реальність планових показників бюджету, їх виконання та дасть можливість визначити основні напрями бюджетного фінансування.

Література

1. Адамик О.В. Власний капітал бюджетних установ / О.В. Адамик // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 2 (23). – С. 413–422.
2. Атамас П.Й. Облік у бюджетних установах: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / П.Й. Атамас. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 288 с.
3. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: Навчальний посібник / За ред проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2004. – 448 с.
4. Економічна теорія: Макро— та мікроекономіка: Навч. посібник / За ред. З.Г. Ватаманюка та С.М. Панчишина. – Львів: Інтереко, 1998. – 708 с.

5. Наказ Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1214-13/page3>

6. НП(с)БО в державному сектор 101 «Подання фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

7. *Тарантута Л.В., Ведмева Я.С.* Вплив трансформації бюджетного обліку в бюджетних установах на фінансування та використання бюджетних коштів / Тарантута Л.В., Ведмева Я.С. // *Держава та регіони.* – 2007. – №6. – С. 169–174.

**Гуцол І.А., студентка ОЕФ, 2 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Супрович Г.О. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку підприємницької діяльності**

ЗАСВОЄННЯ СТУДЕНТАМИ ЗНАЬ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН З ОБЛІКУ І АУДИТУ

Бухгалтерський облік у діяльності підприємства є однією з найважливіших функцій управління, котра формує ефективну інформацію необхідну для досягнення поставлених цілей. Тому вимоги щодо входження України до світового і європейського простору стосуються і проблем освіти.

Так, у сучасних умовах розвитку суспільства обсяг і складність інформаційних потоків досить великий і з кожним роком збільшується. Традиційна система навчання потребує постійного удосконалення на основі сучасних досягнень науки і техніки та покращення методики, організації та проведення навчального процесу. Застосування інновацій у педагогіці пов'язано із загальними процесами у суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією знань і форм соціального буття. Нині створюється нова педагогіка, характерною ознакою якої є інноваційність – здатність до оновлення, відкритість новому [1].

Будь-які інновації є постійним джерелом прогресивного руху педагогічної науки і практики, і в кінцевому підсумку впливають на якість змісту освіти, на процес формування особистості. Важливим напрямом інтенсифікації навчально-пізнавального процесу є використання технічних засобів навчання:

- ✂ комп'ютерної техніки;
- ✂ інформаційних технологій як у фронтальній, так і в груповій роботі;

- ✎ електронних підручників;
- ✎ використання окремих типів файлів (зображення, відео, аудіо, анімації);
- ✎ створення власних уроків (інтеграція різних об'єктів в один формат презентації, web-сторінки);
- ✎ мультимедіа;
- ✎ відео-уроків;
- ✎ комп'ютерних програм.

При цьому важливу роль відіграють дві умови:

- ✎ комп'ютерна компетентність викладача;
- ✎ наявність спеціалізованої навчальної аудиторії, яка забезпечена сучасними засобами публічної демонстрації візуального і звукового навчального матеріалу [2].

Розглянемо впровадження в навчальний процес електронних підручників і засвоєння студентами, які вивчають фахові дисципліни з обліку і аудиту, інформації за допомогою електронної бібліотеки на заняттях. Застосування електронних підручників дозволяє на належному методичному рівні забезпечити навчальний процес і підвищити ефективність навчання майбутніх фахівців з обліку і аудиту. Основними перевагами електронного підручника для системи є можливість автономної роботи незалежно від мережі Інтернет (локальні підручники), наочність матеріалу, яка в електронних підручниках як правило вища, ніж у друкованих паперових виданнях. Електронні підручники легко змінювати й доповнювати новими матеріалами (особливо це стосується мережних підручників – підручників, оптимізованих для роботи у мережі Інтернет). Для студента, що вивчає фахові дисципліни з обліку і аудиту, електронний підручник забезпечує такі функції: виконання практичних завдань, самостійну роботу над вивченням теоретичного матеріалу, виконання контрольних робіт. Крім того, електронний підручник може бути установлений на локальному комп'ютері у конфігурації, яка забезпечує самостійну роботу студента на вивчення усього курсу дисципліни.

Також треба пам'ятати, що електронний підручник – це не аналог друкованого видання, скоріше він виступає своєрідним освітнім середовищем. Окрім текстової інформації він має велику кількість мультимедійного матеріалу, дозволяє працювати з віддаленими ресурсами і швидко переходити до різноманітних частин видання [4].

Використання технічних засобів навчання підвищує ефективність навчального процесу, посилює засвоюваність навчального матеріалу.

Активізації навчального процесу та засвоєнню знань, розкриттю потенційних можливостей і здібностей студентів буде сприяти також застосування мультимедіа-виступів. Для цього достатньо допомогти студентам засвоїти навички підготовки презентації за темою виступу, реферату, доповіді. У свою чергу вважається, що це сприятиме підвищенню ефективності навчання, його інтенсифікації та індивідуалізації залежно від інтересів, здібностей студентів, активізації навчальної діяльності за рахунок введення завдань науково-дослідницького характеру, збільшення частки самостійної роботи, що є основним для розвитку особистості.

Реалізація запропонованих заходів у навчальному процесі є гарантом підвищення якості підготовки майбутніх фахівців у сфері обліку і аудиту з метою отримання ними професійних знань, умінь, навичок, розкриття їх творчого мислення в сучасних економічних умовах [3].

Література

1. Підласий І.П., Підласий А.І. Педагогічні інновації // Рідна школа, 1998. – № 12.
2. Попова О.В. Становлення і розвиток інноваційних педагогічних ідей в Україні в ХХ столітті. – Харків, 2001.
3. Т.В. Гладких, В.О. Подольська. Шляхи покращення підготовки конкурентоспроможних фахівців з обліку і аудиту. – Суми ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010.
4. Чепала С.В. Створення електронного підручника «Система програмування». – Херсон, 2010.

**Дробот О.С., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Івченко Л.В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку підприємницької діяльності**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИБУТТЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовують виробничі запаси, які є найбільш важливою і значною час-

тиною активів підприємства. Вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності.

При цьому на ефективність використання виробничих запасів і формування фінансового результату безпосередній вплив здійснюють обрані методи оцінки їх вибуття, як факторотворча складова облікової політики кожного підприємства.

На підприємстві при відпуску запасів у виробництво, продаж чи іншому вибутті їх оцінка згідно із П(С)БО 9 «Запаси», може здійснюватися за одним із таких методів: ідентифікаційної собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); нормативних витрат, ціни продажу [4].

Метод ідентифікаційної собівартості застосовується в унікальних, дорогих товарах, перевагами є точність і простота використання, недоліками є неможливе використання в умовах розширеного асортименту товару.

Метод середньозваженої собівартості застосовується в торгівлі зі значним асортиментом товарів, перевагами є найменший ризик, щодо втрат прибутку при різкому коливанні цін, не вимагає детального обліку руху за кожною одиницею товарів. Недоліком є призведення заниження величини витрат і виплата надлишкових коштів у вигляді прибуткових податків.

Метод ФІФО застосовується у торгівлі і виробництві зі швидким обігом запасів, перевагами є простий у використанні, запобігає можливості маніпулювання прибутком, залишки, відображаються за цінами, які максимально наближені до реальної ринкової вартості. Недоліком є те що не приділяється увага останнім за часом цінам (у період підвищення цін це призводить до завищеного прибутку, а отже, і до податку на прибуток) [1].

Метод нормативних витрат застосовується у промисловості, перевагами є стабільність собівартості запасів протягом одного виробничого циклу, а недоліками – можливі значні відхилення як за рахунок зміни ціни товарів, так і за рахунок обсягу їх використання.

Метод ціни продажу застосовується у роздрібній торгівлі, перевагами є оперативне реагування на зміну ціни придбання, а недоліком – вузька сфера застосування.

Дослідженням доведено, що найоптимальнішим методом оцінки відпуску запасів у виробництво, продаж чи інше вибуття, який враховує їх специфіку, узгоджується з чинною нормативною і законодавчою базою України та не ускладнює систему обліку, є метод ФІФО.

Аналіз існуючих методів оцінки вибуття виробничих запасів дозволив виділити такі причини, що впливають на вибір певного методу:

- різний характер і специфіка виробничих запасів (асортимент, ціна тощо);
- специфіка діяльності підприємства (промисловість, торгівля, транспорт, зв'язок);
- місце використання (за структурними підрозділами, відділами, цехами, управліннями);
- економіко-правовий фактор (тенденції розвитку економіки, податкового регулювання);
- історичний фактор (історичні передумови формування системи обліку);
- інформаційне та організаційне забезпечення (використання комп'ютерних інформаційних систем обліку, забезпеченість підприємства складами, іншими місцями зберігання запасів) [3].

Наприкінці місяця вартість використаних у виробництві запасів і списаних за обліковими цінами, а також вартість залишку запасів на складах коригують до фактичної собівартості (шляхом списання транспортно-заготівельних витрат або відхилення планової собівартості запасів від фактичної).

Вибір методу оцінки є елементом облікової політики підприємства та не підлягає змінам без вагомих підстав. Постійне застосування підприємством обраної політики забезпечується завдяки дії принципу послідовності [5].

У наш час існує необхідність й одночасно можливість нових організаційних і методичних підходів у вирішенні проблем обліку запасів, пов'язаних, з однієї сторони з переходом на ринкові відносини й міжнародні стандарти, з іншої широким впровадженням комп'ютерних технологій.

Література

1. *Андрієнко С.* Оцінка собівартості вибуття запасів, облік запасів // Український бухгалтерський тижневик «Дебет-Кредит». – 2004. – №5. – С. 15–20.
2. *Грачова Р.* Оцінка вибуття запасів // Український бухгалтерський тижневик «Дебет-Кредит». – 2001. – №46. – С. 12–16.
3. *Крапивна І.В.* Систематизація методів оцінки вибуття виробничих запасів / І.В Крапивна // Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки. – 2010. – № 4. – С. 26–31.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 – «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246, зі змінами.

5. *Шолом, Л.О.* Систематизація методів оцінки вибуття виробничих запасів / Л.О. Шолом // Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки. – 2010. – №4. – С. 418–423.

Дуван С.М., студент ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Івченко Л.В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку підприємницької діяльності

РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ ПІДПРИЄМСТВА

Будь-який господарюючий суб'єкт, здійснюючи свою діяльність, використовує обмежені економічні ресурси, що поділяються на природні, матеріальні, трудові, фінансові й підприємництво, яке виступає особливим ресурсом. Визначальною складовою усієї виробничо-господарської діяльності підприємства є основні засоби.

Підвищення ефективності використання основних засобів, коли в Україні спостерігається занепад виробництва, має величезне значення. Підприємства, що мають у розпорядженні основні засоби, повинні не тільки прагнути їх модернізувати, але й максимально ефективно використовувати те, що є, особливо в існуючих умовах дефіциту фінансів і виробничих інвестицій. Це дуже актуально на даний момент, тому що основні фонди більшості підприємств є морально і фізично застарілими.

Підвищення ефективності використання основних засобів на підприємствах є важливою проблемою в нашій державі в сучасних умовах розвитку економіки. Від її вирішення залежить місце підприємства в економіці, його фінансовий стан, конкурентоспроможність на ринку. Технічний рівень, якість, надійність, довговічність продукції залежить від якісного стану обладнання й ефективного його використання, що визначає ефективність виробництва. Це визначає актуальність теми даного дослідження.

Будь-який виробничий процес може бути здійсненим лише за допомогою машин і обладнання, які розташовані у відповід-

них приміщеннях. Матеріальною основою цього процесу виступають, насамперед, засоби праці, які характеризують технічний та економічний рівень розвитку суспільства і конкретного підприємства та виступають необхідним елементом виробництва, обігу та надання послуг. На підприємствах сукупність застосовуваних засобів праці набуває економічної форми основних засобів [1]. Ринкова система управління потребує комплекснішої інформації щодо наявних основних засобів. Практична діяльність підприємств свідчить, що облік основних засобів ще більше ускладнився. Існує ряд проблем, які негативно впливають на процес управління виробництвом і зменшують ефективність використання основних засобів. Україна має значний економічний потенціал, а ефективність її господарства залежить від того, як використовується цей потенціал, зокрема основні засоби [2]. Основні засоби – одна з найважливіших частин і засобів виробництва.

Для оцінювання резервів підвищення ефективності основних засобів необхідно, насамперед, знати реальний рівень їх використання та конкретні можливості його підвищення. Поліпшення використання основних засобів може бути забезпечене двома шляхами: інтенсивним та екстенсивним.

Інтенсивний шлях характеризується підвищенням завантаження устаткування та збільшенням рівня використання їхньої потужності.

Екстенсивний шлях полягає у збільшенні тривалості роботи, скороченні цілозмісних і внутрішньозмісних втрат робочого часу, підвищенні коефіцієнта змінності.

Важливий резерв кращого екстенсивного та інтенсивного використання основних фондів і виробничих потужностей – швидке освоєння проектних потужностей, введення в дію нових технологічних ліній, агрегатів, устаткування. Практика свідчить, що середній фактичний період освоєння виробничих потужностей становить 5–6 і більше років. Разом з тим технічно й економічно обгрунтовані розрахунки підтверджують реальну можливість досягнення проектних показників за один-два роки, залежно від галузі та виду підприємства [3].

Головною ознакою підвищення рівня ефективного використання основних фондів і виробничих потужностей того чи іншого підприємства є зростання обсягу виробництва продукції. Кількість же виробленої продукції при наявному розмірі виробничого апарату залежить, з одного боку, від фонду часу продуктивної роботи машин і устаткування протягом доби, місяця або року,

тобто їх екстенсивного завантаження, а з другого – від ступеня використання знарядь праці за одиницю часу (інтенсивного навантаження).

Основними шляхами підвищення ефективності використання основних фондів, зокрема її основного показника – фондовіддачі, є збільшення обсягу реалізації продукції за рахунок інтенсивнішого їх використання і зниження середньорічної вартості цих фондів за рахунок ліквідації зношених, малопродуктивних і не використовуваних у процесі діяльності підприємства основних засобів.

Однією з головних умов підвищення ефективності використання основних засобів та їх відновлення є оптимальність термінів експлуатації основних фондів і, передусім, активної їх частини, відповідно до первинного технологічного призначення. Скорочення термінів експлуатації основних фондів, з одного боку, уможливорює прискорення їх оновлення, зменшення морального старіння, зниження ремонтно-експлуатаційних витрат, а з іншого – зумовлює зростання собівартості продукції за рахунок амортизаційних сум.

Вирішення проблеми підвищення ефективності використання основних фондів – це одне з основних завдань діяльності підприємств, від результату якого залежить фінансовий стан та конкурентоспроможність підприємства. Підвищення ефективності використання основних фондів є одним із головних чинників майбутнього ефективного функціонування підприємства в цілому.

Література

1. Білиця Ю.В., Шульга А.В. Резерви підвищення ефективності використання основних фондів підприємства / Ю.В.Білиця // Наук. вісн. НЛТУ – Л. : 2012. – №8. – С. 43–52.
2. Ларка М.І., Горжій Д.О. Резерви підвищення основних засобів підприємства/ М.І. Ларка // Наук.вісн. НТУ «ХПІ» – Х.:2013. – №12. – С. 22–24.
3. Череп А.В. Ефективність використання основних фондів підприємства/ А.В. Череп, А.А. Клименко// Наук. вісн. ТНЕУ – Т.:2013. – №3. – С. 10–15.

*Іжельюк І.М., студент ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Івченко Л.В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку підприємницької діяльності*

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОБЛІКУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Ринкові умови господарювання створюють для більшості ринкових суб'єктів середовище високої конкуренції, яке вимагає від них здатності формувати конкурентні переваги, що породжує потребу в удосконаленні виробничого процесу, методів формування собівартості, використання та обліку її складових. Оскільки, лівову частку собівартості продукції займають виробничі запаси, їх ефективне використання, достовірний і своєчасний облік є запорукою оптимального виробничого процесу.

Практика показує, що процес обліку використання виробничих запасів усе ж таки є трудомісткою ділянкою. Тому не дивно, що на багатьох підприємствах спостерігаються певні недоліки, а на деяких – запущеність обліку, що призводить до великих втрат запасів. Усе це зайвий раз підтверджує, що до цього часу залишаються невирішеними багато важливих питань, пов'язаних з розробкою науково обґрунтованої системи обліку використання виробничих запасів.

Загальна потреба підприємства у виробничих запасах у тому чи тому виді визначається як сума потреб на виробництво продукції, потреб на експериментально-дослідні роботи, потреб на ремонт і потреб на утворення нормативних залишків на кінець періоду за мінусом запасів на початок періоду [1].

Метою обліку виробничих запасів є підвищення ефективності виробництва, скорочення витрат, зниження собівартості, а таким чином зростання чистого доходу від реалізації готової продукції. При дослідженні ефективності використання запасів особливу увагу слід приділяти стабільності їх постачання, адже брак виробничої сировини може призвести до збитків, збою виробничого процесу, що має негативні наслідки для доходів підприємства та його репутації. Тому можна зазначити, що першим напрямком підвищення ефективності використання запасів є оптимальне визначення потреби в них, а також забезпечення безперервності їх постачання [2].

Зважаючи на вимоги ринкової економіки, слід удосконалювати методологію бухгалтерського обліку матеріальних ресурсів. Потрібно стежити за ретельним і своєчасним проведенням інвентариза-

цій, контрольних і вибіркових перевірок, які мають велике значення у збереженні матеріалів. Також важливою передумовою ефективності ведення обліку є детальні інструкції конкретним виконавцям про порядок і терміни реєстрації даних, використання системи заохочень і покарань за виконання своїх обов'язків виконавцями.

Поліпшенню ресурсопостачання сприяє впорядкування первинної документації, широке впровадження типових уніфікованих форм, підвищення рівня автоматизації обліково-обчислювальних робіт, забезпечення строгого порядку приймання, зберігання і витрат сировини, матеріалів, комплектуючих виробів тощо [3].

Необхідно також впроваджувати ефективні форми попереднього й поточного контролю за дотриманням норм запасів і витрати матеріальних ресурсів, приділяти більше уваги підвищенню вірогідності оперативного обліку руху напівфабрикатів, комплектуючих виробів, деталей і вузлів у виробництві.

Саме тому можна виділити такі напрямки підвищення ефективності обліку та використання виробничих запасів на підприємствах:

- 1) підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств, яке забезпечується запровадженням інформаційних технологій обробки економічної інформації;

- 2) удосконалення системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами та обґрунтування раціональних методів проведення інвентаризації виробничих запасів, оскільки успішне функціонування підприємств залежить, перш за все, не тільки від удосконалення внутрішньогосподарської діяльності взагалі, а і від того, наскільки розвинута система автоматизації їхньої діяльності;

- 3) узгодження механізмів бухгалтерського і податкового обліку виробничих запасів;

- 4) обґрунтування системи обліку матеріальних витрат на освоєння нової техніки і технології виробництва;

- 5) чітка організація обліково-контрольних процедур руху запасів підприємств (застосування прийомів обліку за центрами відповідальності, заходів контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів).

Отже, реалізація перелічених напрямів удосконалення підвищення ефективності обліку та використання виробничих запасів вітчизняними підприємствами призведе до значного підвищення результативності їх фінансово-економічної діяльності. А внесення запропонованих змін, впровадження їх у практику буде сприяти впорядкуванню бухгалтерського обліку виробничих запасів.

Література

1. Мельянова Л.В. Особливості первинного обліку надходження та руху виробничих запасів // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2012. – № 14. – С. 13–18.
2. Норд Г.Л. Особливості класифікації виробничих запасів підприємств – виробників будівельних виробів з пластмаси та металу // Інвестиції, практика та досвід. – 2013. – №10. – С. 122–126.
3. Михайлович С. Класифікація виробничих запасів для ефективної організації обліку // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – № 4. – С. 36–40.

Канеса Ю.М., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Ходзицька В.В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку підприємницької діяльності

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТУ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД) ВІДПОВІДНО ДО НАЦІОНАЛЬНИХ І МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

У сучасних умовах господарювання актуальними є питання, пов'язані з достовірністю даних бухгалтерського обліку та повнотою їх надання користувачам для прийняття управлінських рішень. Одним із проблемних аспектів є формування фінансових результатів в обліку і звітності підприємства. Досить гостро це питання постало після введення в дію Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Незважаючи на те, що стандарти бухгалтерського обліку України значною мірою ґрунтуються на міжнародних стандартах бухгалтерського обліку та фінансової звітності, між ними існують певні відмінності, обумовлені специфікою вітчизняної економіки. Саме тому, досить актуальною сьогодні є гармонізація вітчизняних і міжнародних стандартів, зокрема й тих, що стосуються обліку доходів і витрат, які лежать в основі визначення фінансових результатів.

Із 1 січня 2012 року згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» всі публічні акціонерні товариства, банки, страховики, підприємства, що здійснюють

господарську діяльність за видами, перелік яких установлюється Кабінетом Міністрів України, зобов'язані складати фінансову та консолідовану звітність безпосередньо за МСФЗ. Такий крок є необхідним, оскільки фінансова звітність, як джерело інформації про економічний розвиток підприємства, вимагає постійної гармонізації з метою її використання іноземними користувачами [5].

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку №1 визначає форму та склад статей Звіту про фінансові результати і складається наростаючим підсумком із початку року. Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) – інформація про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід [2].

Звіт про доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства відповідно до п. 10 МСБО 1 «Подання фінансової звітності» називається Звітом про сукупні доходи. У цьому звіті доходи підприємства співвідносяться з його витратами для визначення прибутку (збитку). Звіт відображає результати операцій підприємства за звітний період [1].

Складаючи Звіт про фінансові результати, необхідно визнавати і відображати доходи і витрати, прибутки і збитки відповідно до вимог національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (для підприємств, які складають звітність за П(С)БО) або міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності (для підприємств, які складають звітність за МСБО і МСФЗ) та інших нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з питань бухгалтерського обліку. Порівнюючи основні положення П(С)БО 15 «Дохід» і П(С)БО 16 «Витрати» із міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, можна побачити те, що вони майже ідентичні. При цьому, варто зауважити, що П(С)БО 15 не дає визначення поняттю доходу, а дана категорія трактується у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», де визначено дохід як збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, що призводять до зростання власного капіталу за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників.

Серед головних позитивних сторін застосування МСФЗ для суб'єктів господарювання, що складають фінансову звітність, і для її користувачів слід виділити такі:

- ✓ забезпечення порівнянності звітності з іншими господарюючими суб'єктами, незалежно від того, на якій території відбувається їх фінансово-господарська діяльність;
- ✓ можливість залучення іноземних інвесторів, партнерів і позикового капіталу;
- ✓ підвищення можливостей виходу на зарубіжні ринки;

✓ прозорість показників звітності та можливість перевірки їх достовірності міжнародними аудиторськими компаніями [7].

Відмінною рисою МСФЗ від національної системи бухгалтерського обліку є те, що звітність за МСФЗ формується не ґрунтуючись на законодавчих нормах, а виходячи з конкретних фінансових реалій. Отже, пріоритет віддається економічному змісту, а не формі.

Основною новизною Звіту про фінансові результати відповідно вимог НП(С)БО 1 є необхідність розкриття інформації про сукупний дохід, елементи якого наводяться у розділі II. Відповідно до п. 3 НП(С)БО 1 сукупний дохід – зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками). Дане визначення ідентичне визначенню сукупного доходу відповідно до МСБО 1.

Сукупний дохід за вітчизняними стандартами включає такі статті: дооцінка (уцінка) необоротних активів, дооцінка (уцінка) фінансових інструментів, накопичені курсові різниці, частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств та інший сукупний дохід. Відповідно до міжнародних стандартів сукупний дохід включає: загальний сукупний дохід; кожний компонент іншого сукупного доходу, класифікований за своїм характером; частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств, що обліковуються за методом участі в капіталі [6].

Проаналізувавши національні та міжнародні стандарти, можна стверджувати, що в Україні відбувається поступове впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності у вітчизняну систему бухгалтерського обліку. Одним із підтверджень цьому є зміст форми звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), яка максимально враховує вимоги міжнародних стандартів. Однак для господарюючих суб'єктів, які не працюють за міжнародними стандартами, зміст окремих статей Звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) вимагає додаткових роз'яснень у вигляді докладного порядку заповнення кожного рядка форми з наведенням прикладів.

Література

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_013.

2. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затв. наказом Мінфіну України від 07.02.2013 № 73 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 28.02.2013 за № 336/22868.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Затв. наказом Міністерства Фінансів України від 29 листопада 1999р. № 290 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Затв. наказом Міністерства Фінансів України від 31 березня 1999р. № 87 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996–XIV зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon2.rada.gov.ua.

6. Про затвердження методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. №433 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/Metod Rek](http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/Metod%20Rek).

7. Чудовець В. Переваги застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні / В. Чудовець. – Режим доступу: [http://sophus.at.ua/publ/2013_04_18_19_ka mpodilsk](http://sophus.at.ua/publ/2013_04_18_19_ka%20podilsk)

**Кармалюк Ю.С., студент ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бондар М.І. – професор,
доктор економічних наук**

РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

Суспільні реалії, що склалася протягом кількох останніх років, мають свій безпосередній вплив на економічне становище нашої держави та викликають необхідність прискорити масштабне реформування системи бухгалтерського обліку та звітності. Уніфікація облікових процесів відповідно до міжнародних стандартів і створення нової нормативної бази бухгалтерського обліку вимагає нагальне вирішення цієї проблеми на національному рівні.

Міжнародні стандарти фінансової звітності виступають на даний момент ефективним інструментом підвищення прозорості і зрозумілості інформації, яка розкриває діяльність суб'єктів господарювання. Вони створюють достовірну базу для визнання до-

ходів і витрат, оцінки активів і зобов'язань, що надає можливість об'єктивно розкривати і висвітлювати існуючі фінансові ризики підзвітних суб'єктів. До того ж, ми можемо порівнювати результати операційної діяльності підприємства в цілях забезпечення адекватної оцінки їх потенціалу та ухвалення відповідних управлінських рішень. Крім того, МСФЗ якісно впливають на можливості керівництва в області управління організацією і надають значні переваги перед конкурентами.

У суб'єктів підприємницької діяльності, які складають звітність за МСФЗ, значно зростає можливість залучити додаткові джерела капіталу та партнерів по бізнесу, які допоможуть забезпечити економічне зростання і процвітання. У свою ж чергу вони, використовуючи МСФЗ, мають доступ до інформації про фінансовий стан потенційних партнерів, що слугує додатковим інструментарієм при їх виборі.

Забезпечення прозорості суб'єктів національної економіки має величезне значення, оскільки, ринкова вартість капіталу визначається двома ключовими чинниками: майбутніми доходами та майбутніми ризиками. Деякі ризики дійсно характерні для діяльності самих організацій, проте є й такі, які спричинені відсутністю необхідної інформації, відсутністю точних відомостей про прибутковість капіталовкладень. Сьогодні, кредитори і інвестори згодні одержувати менший прибуток, але бути впевненими в тому, що достовірна, справедлива і точна інформації знизить їх ризики.

Звіт про сукупний прибуток — це звіт про доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства. Відповідно до п. 10 IAS 1 він називається «Звіт про прибутки, збитки та інші компоненти сукупного фінансового результату за період» [1]. Основними елементами цього звіту є:

- доходи — це збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, що призводить до зростання власного капіталу підприємства (крім зростання за рахунок внесків учасників);
- витрати — це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або зростання зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (крім вилучення капіталу учасниками). Визнаються у звіті відповідно до принципу відповідності доходам, тобто відображаються у звіті в тому ж періоді, що й дохід, для отримання якого вони були понесені;
- прибуток або збиток — загальна сума доходів за вирахуванням витрат без урахування компонентів іншого сукупного прибутку;

- інший сукупний прибуток, який включає:
 - 1) переоцінку основних засобів і нематеріальних активів;
 - 2) актуарні прибутки та збитки від недержавних пенсійних планів;

- 3) прибутки та збитки, що виникають від перерахунку фінансової звітності в іншу валюту подання;

- 4) зміна вартості фінансових активів, передбачених для продажу;

- 5) результати хеджування грошових потоків;

- загальний сукупний прибуток – сума, на яку збільшився капітал протягом певного періоду в результаті операцій та інших подій, але яка не є сумою збільшення в результаті операцій з власниками.

Міжнародні стандарти не містять встановленої форми звіту про прибутки та збитки, але передбачають набір обов'язкових статей, ряд опцій на вибір підприємства та певні вимоги до розкриття окремих статей. Крім того, стандартами встановлені обов'язкові реквізити (найменування підприємства, період, валюту подання тощо). В Україні учасники фінансово ринку складають Звіт про фінансові результати за формою затвердженою НП(С)БО 1 [2].

Варто зазначити, що у звіті про сукупний прибуток витрати можуть подаватися або за аналізом витрат, або за їх характером. Вибір методу залишається за підприємством. Зокрема, воно може використати класифікацію витрат, засновану на характері витрат (метод аналізу витрат) або на їх функції в рамках підприємства (функціональний метод), залежно від того, який з підходів забезпечує надійну та доречнішу інформацію.

Підприємство, що використовує функціональний метод, розкриває як мінімум собівартість своєї реалізації окремо від інших витрат. Цей метод може забезпечити користувачам більш доречну інформацію у порівнянні з класифікацією витрат за їх характером, проте розподіл витрат за їх функцією може бути суб'єктивним.

Підприємству, що класифікує витрати на основі їх функції, слід розкривати додаткову інформацію про характер витрат, включаючи витрати на амортизацію і витрати на виплати працівникам. Також незалежно від методу подання звіту про прибутки та збитки обов'язково розкривається інформація про податок на прибуток [3].

Отже, існують вагомі причини, які поступово штовхають до переходу на єдині стандарти обліку. По-перше, дана уніфікація забезпечить уникнення облікового хаосу в ситуаціях, коли одне підприємство формує звітність тільки за певними національними та міжнародними вимогами. Це в свою чергу може збити з пантелику інвесторів, кредиторів та інших користувачів фінансової

звітності. По-друге, учасники фінансових процесів зможуть швидше реагувати на коливання чи зміни в інформаційному полі, що зумовить залучення нових інвестицій в економіку держави. І, по-третє, стандарти не є інструкцією, вони свого роду філософія, інколи з безліччю сценаріїв, що не завжди релевантні для нашого законодавства. Саме тому Україна не може просто взяти і скопіювати міжнародні стандарти звітності. Проте якісний і грамотний перехід – це своєрідна допомога бухгалтерам у формуванні швидкої, правдивої та достовірної фінансової інформації, яка буде котируватись у всьому світі.

Література

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 18.03.2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
2. IAS 1 — Presentation of Financial Statements from 18.12.2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iasplus.com>
3. *Рогозний С.* Вимоги українського законодавства до фінансової звітності, складеної за МСФЗ [Текст] / С. Рогозний // Справочник економіста. — 2012. — № 3. — С. 42.

**Ковбаса А.О., Лазаренко Т.О., студенти ОЕФ,
4 курсу, спеціальності 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Лежненко Л.І. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку підприємницької діяльності**

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ Ф'ЮЧЕРСНИХ І ФОРВАРДНИХ УГОД В УКРАЇНІ

З інтеграцією України в світовий економічний простір значно зросла зацікавленість суб'єктів господарювання до діяльності бірж.

Залишається гострою проблема аналізу ф'ючерсних і форвардних угод, встановлення їх переваг і можливості запровадження і удосконалення в Україні.

У торгівлі ф'ючерсними контрактами значну роль відіграють клірингові палати. Вони виступають для кожного учасника угоди як протилежна сторона угоди, а також є гарантами виконання умов угоди.

Ф'ючерсна угода – це контракт, який укладають на біржі на постачання певної кількості товарів за конкретними цінами в встановлений час у майбутньому. Такий контракт, як правило, виконує роль цінного паперу, використовується як спекулятивний цінний папір або вид страхування від непередбаченого зростання цін [1].

Форвардна угода — це угода між двома сторонами про майбутню поставку предмета контракту за наперед обумовленою ціною, яка укладається поза біржею й обов'язкова до виконання для обох сторін угоди.

В умовах форвардного контракту можуть передбачатись штрафні санкції за його невиконання. Контрагент може вибрати сплату штрафу при певній ситуації на ринку, тому не існує гарантій виконання форвардного контракту.

Менше ніж 2 % ф'ючерсних угод закінчуються поставкою, форварди, навпаки, орієнтовані на реальну поставку активу.

Біржа як фінансовий інститут необхідна в Україні для встановлення прогнозних ринкових цін на сировину та залучення товаровиробників до процесу хеджування. Тому на законодавчому рівні треба розробити положення про Розрахункові (клірингові) установи товарних бірж і надати їм відповідного правового статусу [2].

Доцільно визначити перелік товарів, що обертаються на світових ф'ючерсних біржах, оскільки вони є сировинними і більшість з них досить актуальні для України. Це зернові культури, жива худоба, цукор, спирт, паливно-мастильні матеріали, лісові продукти, метали. Першим кроком у цьому напрямі є розроблення Міністерством агропромислового комплексу спільно з Міністерством фінансів і погоджені у Міністерстві юстиції «Типові правила біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією» [3].

Протягом періоду з 01.01. по 16.11.2015 року було зареєстровано 69048 угод за ф'ючерсними контрактами, що в гривневому еквіваленті становить 2 082 996 185 грн.

У 2014 році показники становили 150156 угод, що значно більше, ніж у поточному році, але на суму 1 185 415 146 грн [4].

Біржа вносить стабілізаційний ефект в економічну діяльність країни та потрібна державі для виконання макроекономічних функцій: ціноутворення на сировину, капітал, цінні папери, валюту, хеджування (страхування ризику від негативної зміни цін та курсів валют), інформаційної, стабілізаційної.

Причини кризи біржі реальних товарів в Україні такі:

1) відсутність в країні цілісної політики щодо біржового руху взагалі;

2) недосконалість біржового законодавства;
3) наявність на біржі не біржового товару, що робить неможливим розрахунково-клірингові операції. Саме через клірингову процедуру розрахунків ліквідність біржових угод сягає 100 %.

Головними проблемами, які потрібно розв'язати при організації ф'ючерсної торгівлі сировиною, є визначення в законодавчому порядку переліку товарів, на які можна укладати ф'ючерсні контракти. Це має робити Комісія при Кабінеті Міністрів з ф'ючерсної торгівлі або відповідний відділ Національної Комісії з цінних паперів та фондового ринку. Ринок фінансових ф'ючерсів України має розвиватися у двох напрямках:

1) впровадження у біржову практику на міжбанківському валютному ринку власних фінансових інструментів, ф'ючерсів і валюти, державних цінних паперів;

2) безпосередня участь українських інвесторів у міжнародних ф'ючерсних ринках через укладення угод на провідних ф'ючерсних біржах світу.

Необхідно запровадити на наших біржах строкові контракти з системою клірингових розрахунків на основні види сировини, валюти, держоблігацій тощо, а Міністерству фінансів і Національному банку України слід на законодавчому рівні визначити статус клірингових палат або центрів.

Таким чином, в Україні необхідно створити належні політичні та економічні умови становлення біржі, яка допоможе структурувати сам ринок, визначити прогностичні ринкові ціни та дозволити здійснювати нові для наших учасників ринку, але необхідні операції страхування цінних і курсових ризиків.

Література

1. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 //ВВР. – 2006. – №31. – Ст. 268. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

2. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.96. – ВВР. – 1996. – № 51. – ст.293 (зі змінами та доповненнями). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/448/96-вр>

3. Про затвердження Типових правил біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією: Наказ від 03.04.96 р. № 103/44/62. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0184-96>

4. Українська біржа. Статистичні дані за 2014–2015 рр.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ux.ua/ru/marketdata/marketresults.aspx>

Ковбасюк Т.О., Ляшенко М.В., Олексенко К.І.,
студенти ф-ту економіки АПК, 4 курсу,
спец. 6509/1 «Облік і аудит в АПК»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бірюк О.Г. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку, аналізу та аудиту в АПК

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ЩОДО ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ

Облікова політика підприємства охоплює організацію та методику ведення бухгалтерського обліку загалом. Трансформація економіки України до системи ринкових відносин призвела до лібералізації форм і методів обліку. Суть нових підходів полягає в тому, що на основі встановлених державою загальних правил бухгалтерського обліку підприємства повинні самі розробляти облікову політику для розв'язання поставлених господарською діяльністю перед обліком завдань. Завдяки цьому у підприємств з'явилася альтернатива в організації облікового процесу розрахунків з оплати праці, яка відображається в обліковій політиці підприємства.

Питання щодо формування облікової політики та її реалізації розглянуто в працях вітчизняних дослідників, а саме: Т.В. Барановської, М.Т. Білухи, Г.Г. Кірейцева, Л.М. Кіндрацької, Ю.А. Кузьмінського, М.В. Кужельного, В.Г. Лінника, Н.М. Малюги, М.С. Пушкар, В.В. Сопка, В.Г. Швеця; і зарубіжних: Р.А. Алборова, А.С. Бакаєва, П.С. Безруких, М.І. Кутера, Л.П. Хабарової та інших.

Але так, як ці вчені приділяли увагу загальним аспектам формування облікової політики, все-таки багато питань щодо організації оплати праці залишаються невирішеними. Основною проблемою організації обліку оплати праці на підприємствах залишається відсутність розроблених методик і положень облікової політики.

Метою роботи є дослідження облікової політики, а також встановлення теоретичних засад формування облікової політики підприємства в частині оплати праці.

Необхідність формування облікової політики на підприємстві зумовлена, насамперед, особливостями його діяльності, які не можуть бути відображені з достатньою повнотою у жодному но-

рмативному документі внаслідок їх специфічності, хоч у цілому бухгалтерський облік на кожному підприємстві ґрунтується на відповідному нормативно-правовому забезпеченні.

Необхідність облікової політики підприємства встановлена в законодавчому порядку. Відповідно до статті 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», *облікова політика* – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [1].

Відповідно до Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку №8 «Облікові політики, зміни в облікових політиках та помилки», *облікові політики* – це конкретні принципи, основи домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансових звітів.

Облік на підприємстві починається з розробки облікової політики. Документальне оформлення облікової політики підприємства здійснюється у вигляді наказу про облікову політику підприємства.

Наказ про облікову політику є основним внутрішнім документом, яким регулюється організація облікового процесу на підприємстві та є обов'язковим для виконання всіма службами і працівниками підприємства.

Питання формування облікової політики підприємства щодо витрат на оплату праці вченими економістами практично не досліджувалося. Вони тільки згадувались у контексті витрат підприємства, а не відокремлено.

Нормативно-правове регулювання оплати праці охоплює ряд нормативно-правових актів, які мають різну юридичну силу, відповідно до якої їх можна розподілити по рівнях: конституційний, законодавчий, нормативний, методичний, організаційно-розпорядчий.

Для підприємця роботодавця заробітна плата його працівників є однією з найбільших статей витрат. Основним нормативним документом, що визначає склад витрат з оплати праці є Інструкція статистики заробітної плати, затверджена наказом Державного комітету статистики України від 13.01.2004 р. № 5.

Для правильної організації обліку праці та її оплати на будь-якому підприємстві бухгалтер керується документами з даного питання, до яких належать законодавчі та нормативні акти. Нормативну базу підприємства з питання регулювання заробітної плати наведено в табл. 1.

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА РЕГУЛЮВАННЯ
ПИТАНЬ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ВИРОБНИЧОМУ РІВНІ**

Документ	Відносини, які регулюються документом
Колективний договір підприємства	Визначає відносини працедавця та найманих працівників у сфері виробництва, у сфері зайнятості населення, у сфері оплати праці, умови праці і відпочинку, у сфері соціального захисту та задоволення духовних потреб працівників
Положення про оплату праці	Визначає загальні засади оплати праці на підприємстві та порядок преміювання за показники роботи
Норми виробітку і розцінки	Наводяться норми виробітку та розцінки за виконанні відрядні роботи
Положення про фонди матеріального заохочення та соціального розвитку	Визначається порядок формування та використання відповідних фондів
Наказ Про облікову політику підприємства	Визначає альтернативні підходи до відображення у обліку та звітності інформації про виплати працівникам та формування забезпечень виплат

В умовах реформування системи бухгалтерського обліку значно розширені права підприємства у формуванні облікової політики. Реформа бухгалтерського обліку вплинула на облік розрахунків з оплати праці не лише у частині зміни нумерації і найменування рахунків з оплати праці. Найважливіші зміни в методології бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці пов'язані з новим підходом до класифікації витрат підприємств та організацій. Крім того, на сьогоднішній день підприємства мають більше самостійності у виборі прийомів і напрямків власної облікової політики. Окремі напрямки вибраної підприємствами облікової політики безпосередньо впливають на порядок обліку оплати праці. Зокрема, це стосується самостійного вибору підприємствами та організаціями порядку ведення обліку витрат: із застосуванням рахунків тільки класу 9 «Витрати діяльності»; з одночасним застосуванням рахунків класу 8 «Витрати за елементами» та рахунків 9 «Витрати діяльності»; із застосуванням класу тільки 8 «Витрати за елементами».

Основним завданням облікової політики є забезпечення організації бухгалтерського обліку на підприємстві як цілісної системи, яка повинна охоплювати всі аспекти облікового процесу: організаційний, методичний і технічний [6].

Таким чином, облікова політика оплати праці також повинна охоплювати всі аспекти облікового процесу: організаційний, методичний і технічний (табл. 2).

Таблиця 2

СКЛАДОВІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Організаційна	Методична	Технічна
Порядок організації роботи облікового апарату	Вибрані способи обліку об'єктів	Реалізація цих способів у документообороті, облікових регістрах тощо
Перелік осіб, відповідальних за ведення обліку оплати праці та їх посадові інструкції; Перелік центрів витрат і сфер відповідальності; Комерційна таємниця та порядок її захисту; Система внутрішнього контролю	Системи і форми оплати праці, що застосовуються на підприємстві; Перелік робіт, які підлягають нормуванню; Порядок визнання нарахованої суми виплат за поточними зобов'язаннями; Порядок нарахування виплат за невідпрацьований час, премій та інших заохочувальних виплат; Варіант обліку витрат використання рахунків усіх класів; З використанням рахунків усіх класів, крім рахунків класу 8 «Витрати за елементами»; З використанням рахунків усіх класів, крім рахунків класу 9 «Витрати діяльності»; Перелік об'єктів витрат та об'єктів калькулювання	Робочий план рахунків у розрізі центрів витрат і центрів відповідальності; Форми первинних документів по розрахунках з оплати праці; Облікові регістри; Схеми документообігу; Технологія обробки облікової інформації; Склад, порядок і строки подання внутрішньої звітності; Порядок проведення інвентаризації зобов'язань з оплати праці

Отже, основними питаннями, що підлягають відображенню в наказі про облікову політику в частині оплати праці є: визначення системи та форми оплати праці; встановлення системи нормування праці; порядок відображення на рахунках бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві.

Література

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV.
2. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 року № 108/95.

3. Коцупатрий М.М., Бірюк О.Г. Облікова політика підприємства: Навч.-метод. посібн. для самос. вивч. дисципліни. – К: КНЕУ, 2010.

4. НП(с)БО 1 «Загальні відомості до фінансової звітності»: затверджено наказом МФУ від 07.02.2013 р. №73.

5. П(с)БО 26 «Виплати працівникам»: Затверджено наказом МФУ від 28.10.2003 р. № 601.

6. Щирба І.М. «Сутність облікової політики підприємства щодо витрат на оплату праці та факторів впливу на її формування» / І.М. Щирба // [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/1802/1/41.pdf>.

Кожедуб О.А., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Івченко Л.В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку підприємницької діяльності

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Національні стандарти бухгалтерського обліку розроблялися з урахуванням міжнародних, саме тому П(С)БО щодо обліку основних засобів має ряд спільних моментів з МСФЗ. Основні засоби є об'єктом обліку, який має питому вагу в активах промислових підприємств і відіграє важливу роль у фінансово-господарській діяльності суб'єкта господарювання. Згідно з МСБО16 «основні засоби – це матеріальні об'єкти, які: а) утримуються для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг, для надання в оренду або для адміністративних цілей; б) використовуватимуться протягом більш ніж одного періоду» [4].

У МСФЗ не згадується, на відміну від П(С)БО, про облік «інших необоротних матеріальних активів»: (бібліотечні фонди; малоцінні необоротні матеріальні активи; тимчасові (нетитульні) споруди; природні ресурси; інвентарна тара; предмети прокату) хоча ці активи існують в обліку зарубіжних країн.

МСБО 16 не уточнює, що є об'єктом основних засобів. Належність окремих видів майна до основних засобів визначається на підставі професійної думки бухгалтера з урахуванням конкретних обставин і умов експлуатації об'єкта, в окремих випадках

методів нарахування амортизації. Умови визнання активу об'єктом основних засобів у МСБО 16 «Основні засоби» та П(С)БО 7 «Основні засоби» є практично ідентичними [2, 3].

Методами нарахування амортизації у П(С)БО 7 і у МСБО 16 є: прямолінійний і виробничий. Проте у П(С)БО є ще три методи: зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, а МСБО 16 включає в себе метод зменшення залишку. Міжнародні стандарти не містять вичерпного переліку методів амортизації основних засобів, але в них зазначено, що головне, аби використовуваний метод відображав схему, за якої підприємство отримує економічну вигоду від активу. Відповідно до П(С)БО 7 вартість землі не амортизується, водночас як МСБО 16 містить положення про те, що «у деяких випадках сама земля може мати обмежений термін корисної експлуатації, тоді її амортизують методом, який відображає вигоди, що мають бути отримані від неї» [2, 3].

У МСБО 16 не розглядається момент початку та момент припинення нарахування амортизації, проте П(С)БО 7 початок нарахування амортизації починає з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання та припиняє нарахування амортизації з місяця, наступного за місяцем: вибуття об'єкта основних засобів; переведення його на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання, консервацію [4].

У процесі переоцінки основних засобів відмінність міжнародних і національних стандартів полягає у тому що в П(С)БО 7 зазначено межу (більше 10 %) за якої необхідно проводити переоцінку. За міжнародними стандартами ця межа зазначається такою, що «суттєво відрізняється» від балансової вартості [2,3].

МСБО 16 дає підприємству право обирати для відображення в обліку одну з двох моделей оцінки основних засобів після визнання: модель собівартості або модель переоцінки, також передбачено два методи перерахунку суми зносу: а) сума накопиченого зносу перераховується пропорційно до зміни валової вартості активу; б) сума зносу виключається з валової вартості активу. Проте за П(С)БО 7 підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів, а для перерахунку суми накопиченого зносу використовується лише пропорційний метод коригування [1].

Вибуття основних засобів у П(С)БО 7 і у МСБО 16 здійснюється на основі продажу, проте у національних стандартах існує безоплатна передача, у міжнародних – виключення активу з використання без очікування економічних вигід від його вибуття.

Часткова ліквідація об'єкта основних засобів у міжнародних стандартах не визначається, а у П(С)БО 7 первісна (переоцінена) вартість та знос зменшуються відповідно на суму первісної (переоціненої) вартості та зносу ліквідованої частини об'єкта. У П(С)БО 7, порівняно з М(С)БО 16, відсутні деякі норми періодичності перегляду ліквідаційної вартості об'єкта :

— ліквідаційну вартість і термін корисної експлуатації об'єкта необхідно переглядати, принаймні, на кінець кожного фінансового року, а в П(С)БО 7 вона як чітка вказівка відсутня;

— зміни ліквідаційної вартості та терміну корисного використання об'єкта основних засобів відображається як зміна облікових оцінок (а не облікової політики) [2,3].

Література

1. Жолнер І. Фінансовий облік за міжнародними стандартами: навч. посіб. / І. Жолнер. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – С. 85–134.
2. Міжнародні стандарти фінансової звітності 16 «Основні засоби» [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_014
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>
4. Шляхи удосконалення організації обліку основних засобів та інвестиційної нерухомості [Текст] / О. Даниленко // Аудитор України. – 2015. – №6(235). – С. 34–40.

Краковецька К.Ю., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Лежненко Л.І – к.е.н., доцент
кафедри обліку підприємницької діяльності.

ЗНАЧЕННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ДЛЯ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі в Україні завдяки ринковим відносинам відбуваються різноманітні економічні перетворення у сфері виробництва. Це вимагає перегляду системи бухгалтерського обліку, одним із центральних елементів якої є облік взаєморозрахунків суб'єктів господарювання. На сьогоднішній день існує

суперечливий аспект обліку дебіторської заборгованості, пов'язаний з проблемою несплати платежів. Замість виконання фінансових зобов'язань за платежами перед партнерами, суб'єкти господарювання на перший план висувають вирішення власних проблем. Деякі підприємства не розуміють, скільки грошей у пастиці на їхніх балансах. Тому потрібно покращувати операційну ефективності підприємства.

Сучасним підприємствам притаманна можливість ухилятися від взаєморозрахунків, оскільки відсутня майнова відповідальність за невиконання власних договірних зобов'язань. Велика сума заборгованості, яка існує між суб'єктами господарювання, призводить до кризи неплатежів. Ця криза стримує розвиток ринків, на яких працюють підприємства.

Облік дебіторської заборгованості регулюється законодавчими актами, але незважаючи на повний контроль з боку держави, в системі розрахунків з дебіторської заборгованості існує ряд проблем, пов'язаних із несвоєчасністю її погашення покупцями. Визначення, оцінка та регулювання дебіторської заборгованості здійснюється за вимогами П(С)БО 10 [2].

Дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [2].

Дебіторська заборгованість поділяється на довгострокову та поточну [2]. При цьому враховуються два критерії: строк погашення та зв'язок з нормальним операційним циклом.

Поточна дебіторська заборгованість – виникає у ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Довгострокова дебіторська заборгованість – не виникає в ході нормального операційного циклу і буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу, тобто для віднесення заборгованості до довгострокової, необхідна одночасна наявність двох наведених критеріїв.

Як правило, контроль дебіторської заборгованості на підприємствах здійснюється з метою отримання доходу за рахунок раціонального використання дебіторської заборгованості. Таким чином, для досягнення цієї мети, потрібно враховувати такі складові управління дебіторською заборгованістю, як: попередня перевірка усіх потенційних дебіторів; юридичний супровід угод; визначений граничний ліміт дебіторської заборгованості; аналіз ефективності дебіторської заборгованості; належним чином здійснювання обліку та контролю за дебіторською заборгованістю;

стягнення прострочених боргів; претензійна робота з несумлінними дебіторами.

На стан дебіторської заборгованості впливає ряд факторів, які можна поділити на зовнішні та внутрішні [4].

До внутрішніх належать: обсяг реалізації послуг з відстрочкою платежу; існуюча система розрахунків і її стан; фінансовий стан підприємства; кредитна політика торговельних підприємств; інкасаційна політика. активність, зацікавленість і кваліфікованість керівників щодо управління підприємством; професіоналізм фінансового менеджера.

Зовнішні фактори складаються з: загального стану економіки в країні; інфляційних процесів; коливання курсу валют; високої вартості кредитних ресурсів; ефективності грошово-кредитної політики національного банку та комерційних банків; ринкова кон'юнктура, ємність ринку та ступінь його насиченості диктують умови щодо надання відстрочки платежу, збільшення або зменшення строків кредитування, кредитних лімітів, знижок за дострокового погашення боргу, можливості пролонгації боргу; нормативно-правове поле держави, фінансова стабільність і підтримка бізнесу тощо.

Дебіторська заборгованість становить значну частину активів підприємства та займає домінуючу позицію у структурі оборотного капіталу. Облік, класифікація, визнання та стягнення дебіторської заборгованості в різних країнах має свої особливості. Тому для ефективної діяльності підприємства варто переймати міжнародний досвід.

У зарубіжних країнах у балансі існують лише загальні правила рекомендаційного, а не директивного характеру щодо класифікації дебіторської заборгованості.

Англо-американська система обліку так класифікує дебіторську заборгованість :

1) вид дебіторської заборгованості, що виникає при продажі товарів за «відкритим рахунком», без письмового зобов'язання покупця оплатити рахунок, тобто заборгованість, яка виникає в результаті надання короткострокового кредиту продавцем покупцю (за нормальних обставин кошти за рахунком повинні бути отримані протягом 30–60 днів);

2) дебіторська заборгованість, не пов'язана з реалізацією;

3) векселі до отримання.

Відображення сумнівної дебіторської заборгованості і створення резервів під безнадійні борги також має важливе значення в бухгалтерській практиці. У США компанії при списанні своєї

дебіторської заборгованості по рахунках можуть передавати її третій особі, ліквідувавши останню таким чином, й отримати певну суму грошей.

Окремої уваги заслуговує підхід до дебіторської заборгованості в іноземній валюті, що притаманний підприємствам Німеччини. У балансі розрахунки з дебіторами, як правило, відображаються за найнижчими показниками первісної вартості і вартості за курсом на дату складання балансу [1]. Згідно з чинним законодавством дебіторська заборгованість може відображатися в балансі за курсом на дату складання, але в пояснювальній записці необхідно обов'язково розкрити використовувані облікові методи.

Отже, для забезпечення ефективності організації та проведення обліково-аналітичних процедур щодо дебіторської заборгованості необхідно: вдосконалити політику управління дебіторською заборгованістю на підприємстві; підприємствам обирати систему класифікації дебіторської заборгованості самостійно залежно від завдань, які ставить управління перед системою обліку; використовувати метод нарахування резерву сумнівних боргів на підставі класифікації дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги за строками непогашення (відповідно до 3-х, 6-и і 12-и місяців); використовувати метод розрахунку з покупцями, що широко застосовується в країнах з розвинутими ринковими відносинами, – метод надання знижок за дострокової оплати.

Можна зробити висновок, що на законодавчому рівні закріплені теоретичні засади обліку, визнання та класифікації дебіторської заборгованості. Але при сьогоdnішній економічній ситуації в країні підприємства не взмозі боротися з проблемою несплати платежів самостійно. Тому це необхідно вирішувати на державному рівні, адже від цього безпосередньо залежить не тільки дохід підприємств, а й оподаткований прибуток країни, і взагалі, можливість суб'єктів господарювання продовжувати свою діяльність на ринку.

Література

1. Зарубіжний досвід організації обліку розрахунків з покупцями [Текст] / Т.Б. Шири // Наукові записки. – 2014. – № 4 (49). – С. 72–78.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: затверджене Наказом МФУ від 30.11.2000 р. № 304. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.
3. Проблеми обліку дебіторської заборгованості [Текст] / В.Ю. Чуприна // Управління розвитком. 2014 – №9(172). – С. 29–31.

4. Система контролю дебіторської заборгованості на торгівельному підприємстві [Електронний ресурс] / Г.Б. Свінарйова, О.В. Побережець, Н.В. Чебан // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 4 (14). – С 94–98 – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n4>.

Куковинець О.В., студентка ФЕУ, 6 курсу,
спеціальність 8.03050901 «Облік і аудит»,
Запорізька державна інженерна академія,
Науковий керівник – Харченко Н.В. – д.е.н., професор
кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В БЮДЖЕТНІЙ УСТАНОВІ

Заробітна плата – це одна з найскладніших економічних категорій і важливих соціально-економічних явищ. Оплата праці є найвагомішою складовою усіх видатків бюджетних установ, а їх облік є однією з найважливіших ділянок або напрямів облікового процесу.

Бухгалтерський облік виплат працівникам у бюджетній сфері є недосконалим і знаходиться у сфері реформування. Проблеми обліку та контролю заробітної плати в бюджетних установах розглядались у роботах таких провідних учених і практиків, як Бутинець Ф.Ф., Голов С.В., Загородній А.Г., Кужельний М.В., Кулаковська Л.П., Мельник Т.Г., Шульга М.В. та інші.

Основними формами оплати праці в бюджетних установах є почасова й відрядна, але переважає, як правило почасова оплата. Основою організації оплати праці є тарифна система, яка включає тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів, тарифно-кваліфікаційні характеристики [1].

Фінансування витрат на оплату праці працівників бюджетних установ здійснюється у межах асигнувань, передбачених кошторисом доходів і витрат на ці цілі. Планування витрат на оплату праці при складанні кошторису здійснюється згідно з вимогами Порядку складання, розгляду, затвердження та основними вимогами до виконання кошторису бюджетних установ [2].

Для обліку розрахунків з працівниками за всіма видами оплати праці і допомогою за тимчасовою непрацездатністю у плані рахунків передбачено пасивний субрахунок 661 «Розрахунки за

заробітною платою». За кредитом цього субрахунку відображаються нараховані суми, а за дебетом – відрахування, виплати, суми депонованої заробітної плати [1].

Заробітна плата, нарахована працівникам за відпрацьований час або за виконану роботу, для бюджетних установ становить фактичні видатки за кодом економічної класифікації 2111 «Заробітна плата».

Щодо відрахувань із заробітної плати працівників бюджетних установ, вони не мають якихось особливостей порівняно з відрахуваннями із зарплати працівників виробничої сфери. Вони здійснюються на загальних підставах відповідно до чинного законодавства [1].

Бухгалтерські записи на суми нарахованої заробітної плати й утримань з неї відображають на підставі розрахунково-платіжних відомостей у меморіальному ордері № 5.

Великого значення набуває не тільки правильний облік розрахунків з оплати праці в бюджетних установах, а й дієвий контроль за його здійсненням.

Бюджетний контроль це складова частина фінансово-економічного контролю, і розглядається як сукупність заходів, що проводяться державними органами з перевірки законності, доцільності та ефективності дій в освіті, розподіл і використання грошових фондів бюджету України та місцевих органів самоврядування, виявлення резервів збільшення надходжень доходів до бюджету, поліпшення бюджетної дисципліни.

У системі контролю важливою його формою є ревізія операцій з оплати праці. Ревізію операцій щодо оплати праці доцільно здійснювати в такому порядку: перевірка обґрунтованості нормативів щодо оплати праці, розцінок, ставок заробітної плати, правильність її нарахування та розрахунків з персоналом, перевірка документального обґрунтування і обліку за заробітною платою та витрат, пов'язаних з оплатою праці та ін.

Джерелами інформації для контролю розрахунків з оплати праці в бюджетних установах є: Статут установи; кошторис доходів і видатків; первинні документи з обліку праці; облікові реєстри, що використовуються для відображення операцій з обліку розрахунків з оплати праці; меморіальні ордери; акти, довідки попередніх перевірок та інша документація, що узагальнює результати контролю; звітність бюджетної установи.

За результатами перевірки розрахунків з оплати праці ревізія повинна запропонувати механізм виправлення виявлених помилок передусім з метою уникнення фінансових санкцій при подальших перевірках контролюючих органів.

Узагальнюючи систему організації обліку та контролю заробітної плати в бюджетних установах, можна сказати, що на даний час жодна з діючих систем оплати праці працівників бюджетної сфери не є повністю ефективною і потребує вдосконалення. На нашу думку необхідно, перш за все, здійснити автоматизацію обробки інформації, що дозволить підняти рівень організації праці в сфері управління; удосконалити тарифну систему шляхом встановлення співвідношень тарифних ставок залежно від рівня кваліфікації робітників; удосконалити систему нарахування надтарифних елементів заробітної плати працівників бюджетної сфери в напрямі розробки прогресивних мотиваційних систем із конкретними і зрозумілими показниками і методикою їх розрахунку та нарахування; впровадити внутрішній контроль розрахунків з оплати праці в практику діяльності бюджетних установ.

Висновки. Основними напрямками організації обліку і контролю праці та її оплати в бюджетних установах мають бути: правильна організація обліку особового складу та робочого часу, нарахування заробітної плати, суворе дотримання законодавства про оплату праці, точні та своєчасні розрахунки з оплати праці, а також повний внутрішній і зовнішній контроль з обчислення та нарахування заробітної плати.

Література

1. *Атамас П.* Облік у бюджетних установах: навч. посіб. / П. Атамас – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 288 с.
2. *Матвєєва В.* Все про облік та оподаткування в бюджетних організаціях / В. Матвєєва, С. Замазій. – Х. : Фактор, 2005.

**Кулик А. А., студент ОЕФ, 3 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Бондар М.І. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку підприємницької діяльності**

СТАН ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЕННЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Посилення глобалізаційних тенденцій у розвитку фінансових ринків спричинило підвищення потреби в додаткових фінансових ресурсах з боку суб'єктів господарювання як основи для забезпе-

чення стабільності їх діяльності та стимулювання подальшого розвитку. Економічна ефективність діяльності підприємств, а саме забезпечення високих темпів розвитку, підвищення конкурентоздатності на внутрішньому та міжнародному ринках значною мірою обумовлюється характером та особливостями інвестиційної діяльності. Важливість інвестицій як рушійної сили, за допомогою якої стає можливим початкове функціонування підприємства та розширене відтворення його діяльності, зумовлює необхідність забезпечення ефективного управління інвестиційними процесами. Основою такого управління на рівні підприємства є насамперед своєчасна та достовірна інформація щодо фінансових інвестицій, яка формується в системі бухгалтерського обліку.

Формування ефективної системи обліку фінансових інвестицій є можливим за умови розробки і впровадження дієвого та відповідного до сучасних економічних умов нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку, яке б об'єктивно відображало чітку економічно обгрунтовану класифікацію інвестицій, з врахуванням світового досвіду та специфічних умов економічного і політичного життя України.

Розглянемо основні проблеми, які виникають під час обліку фінансових інвестицій.

Актуальним питанням бухгалтерського обліку є встановлення чіткої класифікації фінансових інвестицій. На сьогодні не існує єдиної класифікації фінансових інвестицій, П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» також не дає чіткого уявлення про можливі види та класифікаційні ознаки інвестицій. Саме тому для правильної побудови класифікації фінансових інвестицій велике значення має описання видів цінних паперів, які найчастіше і стають об'єктом придбання та відображення на рахунках 14 «Довгострокові фінансові інвестиції» і 35 «Поточні фінансові інвестиції». За відношенням до власності важливим є поділ фінансових інвестицій на ті, які засвідчують корпоративні права (корпоративні) та фінансові інвестиції, що мають боргову природу (боргові) [1]. Поділ фінансових інвестицій на корпоративні та боргові дасть змогу спростити класифікаційні ознаки фінансових інвестицій, оскільки зникне потреба в класифікації боргових фінансових інвестицій за ступенем впливу інвестора на об'єкт інвестування, а для корпоративних фінансових інвестицій не потрібно буде визначати мету їх утримання [2].

Важливим також є узгодження методів оцінок довгострокових фінансових інвестицій в асоційовані та дочірні підприємства. На-

самперед це стосується необхідності обліку фінансових інвестицій в асоційовані підприємства, які раніше класифікувались як необоротні активи, утримувані для продажу та визначення первісної вартості фінансових інвестицій, які оцінюються за методом участі в капіталі [3]. Також у П(С)БО 12 варто розширити випадки, коли використання методу участі в капіталі є недоцільним, які визначені у міжнародних стандартах.

Інтеграція вітчизняної економіки в міжнародні ринки вимагає використання в обліку також інших методів оцінювання. Метод оцінки за справедливою вартістю, який передбачений діючими стандартами обліку, на практиці є досить складним у застосуванні через відсутність розвинутого фондового ринку в Україні та відповідно важелів визначення адекватної справедливої вартості. Міжнародні стандарти пропонують також застосування окремих методів оцінки для фінансових інвестицій у підприємства, на які інвестор здійснює суттєвий вплив або вирішальний контроль, а саме фінансових інвестицій в асоційовані та дочірні підприємства, а також у спільну діяльність. Такими методами є метод участі в капіталі та метод пропорційної консолідації. Останній метод не передбачений для застосування національними П(С)БО.

Удосконалення вітчизняної системи обліку фінансових інвестицій потребує також вирішення таких проблем, як розширення існуючої класифікації фінансових інвестицій за критерієм наміру інвестора, конкретизація вимог П(С)БО 12 щодо застосування підприємствами методу участі в капіталі, розгляд можливості щодо введення до національних стандартів методу обліку фінансових інвестицій за пропорційною консолідацією, фіксування дати здійснення оцінювання інвестиційної вартості та уточнення вимог стандартів щодо застосування оцінки фінансових інвестицій за справедливою вартістю.

Таким чином, вітчизняні підходи щодо класифікації та оцінки фінансових інвестицій у цілому відповідають рівню розвитку вітчизняного фінансового ринку, однак, безсумнівно, існує необхідність подальшого удосконалення системи обліку в даній сфері за рахунок впровадження змін і вдосконалень. Бухгалтерський облік фінансових інвестицій потребує вдосконалення в методико-організаційних аспектах та узгодженості законодавчо-нормативних документів. Важливим є також потреба враховування норм міжнародних стандартів фінансової звітності, побудова адекватної класифікації та оцінки фінансових інвестицій в обліку та фінансовій звітності підприємств, що, в свою чергу, є необхідною умовою забезпечення високої якості облікової інформації.

Література

1. Буратинський В.В. Класифікація фінансових інвестицій у бухгалтерському обліку / В.В. Буратинський // Журнал «Інноваційна економіка» Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу ТНЕУ — Тернопіль, 2014. — С. 192—197.
2. І.В. Нестеренко. Особливості обліку та аудиту фінансових інвестицій підприємства / Нестеренко І.В. // ХДУХТ. — Харків, 2012. — С. 136—142.
3. Дерун І.А. Сутність фінансових інвестицій та гармонізація обліку з міжнародними стандартами фінансової звітності / І.А. Дерун // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки» КНУ ім. Шевченка. — К., 2013. — С. 280—287.

Лебедєва В.В., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Лежненко Л.І. — к.е.н., доцент
кафедри обліку підприємницької діяльності

ПРОБЛЕМА ВИЗНАННЯ ТА ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ, УТРИМУВАНИХ ДЛЯ ПРОДАЖУ

На сьогоднішній день головна мета країни являє собою інтеграцію України до Європейського Союзу, а отже наша влада намагається наблизити вітчизняні П(С)БО до МСФЗ. Введені зміни вже встигли зіштовхнутися з новими проблемними питаннями щодо розбіжностей логічного їх застосування у нашій країні. Тож, через відсутність гармонізації міжнародних вимог з національними виникає багато дискусій і протиріч. Необхідно звернути увагу на доцільність змін щодо правильності визнання та обліку необоротних активів, утримуваних для подальшого їх продажу.

Згідно П(С)БО 7 «...основні засоби — це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)» [5].

Але, з 2008 року дане положення не розповсюджується на необоротні активи, утримувані для продажу. Данні активи регламентуються П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», який наближено до МСФЗ 5.

Відповідно до п. 6 МСФЗ 5 «...суб'єкт господарювання може класифікувати не поточний (необоротний) актив як утримуваний для продажу, якщо його балансова вартість буде в основному відшкодовуватися шляхом операції продажу, а не шляхом використання в основній діяльності» [3].

У свою чергу, в п.1 р. II П(С)БО 27 зазначені чіткі умови, за яких необоротний актив та група вибуття визнаються утриманими для продажу:

- економічні вигоди очікується отримати від їх продажу, а не від їх використання за призначенням;
- вони готові до продажу в їх теперішньому стані;
- їх продаж, як очікується, буде завершено протягом року з дати визнання їх утриманими для продажу;
- умови їх продажу відповідають звичайним умовам продажу для подібних активів;
- їх продаж має високу вірогідність, якщо керівником підприємства підготовлено відповідний план або підписано твердий контракт про продаж, здійснюється їх активна пропозиція на ринку за ціною, що відповідає справедливій вартості [4].

До цього моменту протиріч у обох положеннях, як бачимо, не виявлено, але згідно п. 9 МСФЗ 5 «Події чи обставини можуть подовжити період завершення продажу за межі одного року» [3].

Варто звернути увагу на те, що за чинним Планом рахунків бухгалтерського обліку вище зазначені активи обліковуються не на 10 рахунку, а на субрахунку 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу». Такий спосіб обліку не схвалюється у працях багатьох економістів.

По-перше, згідно Інструкції про застосування Плану рахунків субрахунок 286, на якому ведеться облік наявності та руху необоротних активів і груп вибуття, які визнаються утримуваними для продажу відповідно до П(С)БО 27, належить до рахунку 28 «Товари» [2]. Даний рахунок призначений для обліку товарно-матеріальних цінностей і тому відображення на ньому зазначених активів є недоречним.

Міністерству фінансів України варто звернути увагу на необхідність введення до діючого Плану рахунків бухгалтерського обліку нового окремого рахунку в 2 класі, який буде непов'язаним з рештою рахунків. Таке рішення сприятиме дотриманню принципу

бухгалтерського обліку, адже 1 клас призначений для обліку довгострокових активів, утримуваних більше 1 року або операційного циклу, в той час як 2 клас — для обліку поточних активів, які потребують коротший термін реалізації та належать до використання у виробництві і для господарських потреб.

До того ж, підприємству неможливо продати необоротний актив, задіяний у виробництві, «напрямую» з рахунку 10 «Основні засоби». Його реалізація відбувається тільки після переведення даного активу в статус утримуваного для продажу на субрахунок 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу».

Варто зазначити, що у звітності вартість необоротних активів, утримуваних для продажу знайшла своє відображення в Балансі (Звіт про фінансовий стан) та в Примітках до фінансової звітності. У формі №1 для відображення такої інформації передбачено розділ III активу «Необоротні активи та групи вибуття». Таке рішення руйнує основний принцип побудови Балансу, а саме за зростанням ліквідності його статей. Тож, слід перенести цю вартість між першим і другим розділами активу Звіту про фінансовий стан.

Таким чином, можна зробити висновки, що на сьогоднішній день усе ще залишається не до кінця вирішеними розбіжності між П(С)БО та Міжнародними стандартами фінансової звітності. Крім того, необоротні активи, утримувані для продажу доречніше відображати на окремо створеному рахунку 2 класу, а в Балансі за дотримання принципу ліквідності у розділі між I та II діючими розділами активу, адже вони є й необоротними, й оборотними активами водночас. Будемо сподіватися на дійсно вдале гармонічне корегування нормативно-правих документів у найближчому майбутньому.

Література

1. *Дерун І.А.* Сутність необоротних активів, утримуваних для продажу та шляхи удосконалення методики їх обліку / І.А.Дерун // Збірник наукових праць SWorld. Методичні матеріали наук.-практ. конф. — Одеса, 2012. — Випуск 1. Том 18. — 19 с.

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

3. Міжнародний стандарт фінансової звітності 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»: Виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1

січня 2012 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_023.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»: Затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 17.11.2003 р. №617 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03>.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

Лисяна Ю.В., студентка ОЕФ, 3 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Остап'юк Н.А. — д.е.н, професор
кафедри обліку підприємницької діяльності

ЛУКА ПАЧОЛІ: ТВОРЕЦЬ VS РЕМІСНИК

Лука Пачолі увійшов в історію бухгалтерського обліку перш за все як людина, яка відкрила основи подвійного запису, та найголовніше — застосувала пропорцію «золотого перетину» в балансі.

Прийнято вважати, що подвійна бухгалтерія у долітературний період знаходилася на етапі становлення, робила найперші кроки, що в трактаті Пачолі «Про рахунки і записи» узагальнені методи ведення обліку, відомі на той час.

Довгий час дану працю вважали першою з таких, що описують подвійний запис, а Луку Пачолі – його винахідником. Сьогодні достовірно відомо, що перша книга, в якій описувалася система подвійного запису, це робота Бенедетто Котрульї «Про торгівлю і сучасного купця», написана від руки в 1458 р., але надрукована тільки в 1573 р. Тому книга Луки Пачолі визнається всіма істориками науки як перша друкована робота, що дала поштовх розвитку нової системи бухгалтерського обліку.

Питаннями історії розвитку бухгалтерського обліку займалися чимало вітчизняних і зарубіжних учених. Слід відзначити праці Вахтинської Є., Власової Н.С., Кужельного М.В., Манько С., Пушкаря М.С., Смирнової І.А., Сопка В.В., Циганкова К.Ю. Окремо необхідно зробити наголос на працях російського дослідника Со-

колова Я.В., який приділив історії розвитку обліку чимало уваги. Але незважаючи на велику кількість таких досліджень, потрібно визнати, що залишаються деякі питання недостатньо розкритими.

Перші зразки бухгалтерських документів можна знайти у Стародавньому Єгипті. У 3400—2980 рр. до н. е. писарі на витках папірусу вели облік майна. Щодня складалися відомості про рух цінностей, відображалися норми витрачання матеріалів. Спосіб ведення бухгалтерського обліку як подвійний запис бере свій початок ще з інкського кіпу, прадавньої рахункової системи інків і їх попередників в Андах. Це своєрідна писемність, що виникла в 3000 р. до н. е.

Про велике значення бухгалтерського обліку в той час свідчить той факт, що на Пасху жерці Єрусалимського храму не розпочинали службу, доки «головний бухгалтер» Іудеї не закривав всі рахунки і не складав звіт.

Своє літературне підтвердження бухгалтерський облік одержав у XV ст. Перша літературна праця була написана купцем Котрулі Бенедиктом у Дубровнику в 1458 році під назвою «Про торгівлю і досконалого купця». Виклад порядку обліку вже тоді повністю зорієнтований на подвійний запис. Професор Раймонд де Рувер у роботі «Як виникла подвійна бухгалтерія» стверджує, що подвійна бухгалтерія зародилася в Італії між 1250—1350 рр.

У 1494 р. систему подвійного запису описав учений-математик, францисканський чернець, Лука Пачолі. Інформація про подвійний запис міститься в одинадцятому трактаті «Про рахунки і записи» дев'ятого відділу твору «Сума арифметики, геометрії, вчення про пропорції і відносини». Пізніше система отримає назву «староіталійської».

Довгий час дану працю вважали першою з таких, що описують подвійний запис, а Луку Пачолі – його винахідником. Сьогодні достовірно відомо, що перша книга, в якій описувалася система подвійного запису, це робота Бенедетто Котрульї «Про торгівлю і сучасного купця», написана від руки в 1458 р., але надрукована тільки в 1573 р. Тому книга Луки Пачолі визнається всіма істориками науки як перша друкована робота, що дала поштовх розвитку нової системи бухгалтерського обліку.

У трактаті «Про рахунки і записи» Лука Пачолі шляхом аналізу господарських операцій і вже існуючих способів ведення книг – меморіалу, журналу, Головної та інвентарної книг – описав закон подвійного запису і показав, що, ґрунтуючись на ньому, в будь-якому господарстві можна побудувати доцільну систему рахунків і книг.

На даний час історики сходяться на думці, що подвійний запис у бухгалтерському обліку виник не за часів Луки Пачолі, а набагато раніше. Він тільки описав систему, що вже склалася до нього. Прийнято вважати, що подвійна бухгалтерія у долітературний період знаходилася на етапі становлення, робила найперші кроки, що в трактаті Пачолі узагальнені кращі методи ведення обліку, відомі на той час.

Пачолі Лука був першим, хто спробував пояснити поняття дебет і кредит, хоча сам їх не вживав. Він створив персоналістичну модель обліку і тим самим заклав основи його юридичного тлумачення, яке пізніше знайшло своє відображення у відомих працях Е. Дегранжа і Дж. Чербоні, К. Маркса і Ф. Енгельса при поясненні подвійного запису.

Юридична обґрунтованість господарських операцій у бухгалтерському обліку в подальшому пов'язувалась з юридичною теорією бухгалтерського обліку.

Саме в змісті подвійного запису закладено два основних положення, що одержали назву постулатів Пачолі: сума дебетових оборотів завжди тотожна сумі кредитових оборотів тієї ж системи рахунків, сума дебетових сальдо завжди тотожна сумі кредитових сальдо тієї ж системи рахунків. Це вважалося основою контрольного інструмента бухгалтерського обліку.

Пачолі часто називають батьком і родоначальником подвійної бухгалтерії, «винахід» якої йому приписують. Але, по-перше, очевидно що подвійна бухгалтерія є плодом довгого економічного розвитку. По-друге, книга Бенедикта Котрулі «Про торгівлю і досконалого купця» була написана раніше в Неаполі, у 1458 році.

Пачолі, будучи одним з видатних діячів Епохи Відродження, показав гармонію, математичність і причинність у підході до бухгалтерського обліку, якими ми мислимо і досі. Все це знайшло своє відображення у його «Трактаті про рахунки і записи».

Тому основною заслугою Луки Пачолі є не стільки формування принципів бухгалтерського обліку та їх закономірностей, це було зроблено і до нього. Завдяки науковцю, бухгалтерський облік став наукою, а основні його принципи розвивалися і удосконалювалися разом з розвитком цивілізації.

Література

1. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней: учебное пособие / Я.В. Соколов. – М.: Аудит, 1996. – 640 с.

2. История бухгалтерского учета (Лука Пачоли — отец современного учета) [Электронный ресурс] / [за мат. Соколова Я.В. «Лука Пачоли и его время: становление и развитие учета»] // Бібліотека бухгалтерського обліку. 02.04.2004.

Ліньова С.О., студентка факультету економіки АПК,
4 курсу, спеціальність 6509/1 «Облік і аудит в АПК»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Бірюк О.Г. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку, аналізу та аудиту в АПК

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Для здійснення господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються виробничі запаси, які є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства. З одного боку, сформовані виробничі запаси забезпечують постійність, безперервність і ритмічність діяльності підприємства, гарантують його економічну безпеку, а з іншого — виробничі запаси на рівні великих промислових підприємств потребують великих капіталовкладень. Тому, від організації та ведення обліку виробничих запасів залежить точність визначення прибутку підприємства, його фінансовий стан, конкурентоспроможність на ринку та в цілому ефективність роботи підприємства.

Багатьох економістів турбують проблеми розвитку та удосконалення обліку та контролю виробничих запасів. Даній тематиці присвятили свої наукові праці відомі вчені Бутинець Ф.Ф., Валуєв Б.І., Голов С.Ф., Жилкіна Л.В., Гуцайлюк З.В., Кужельний М.В., Лінник В.Г., Рудницький В.С., Ткаченко Н.М., Сопко В.В., Смоленюк П.С. Проте, у процесі реформування вітчизняної системи бухгалтерського обліку відповідно до вимог міжнародних стандартів змінюються вимоги до обліку виробничих запасів на підприємствах України. Незважаючи на те, що виробничі запаси стали одним з перших об'єктів обліку та підлягали досить ретельному контролю, окремі питання щодо обліку виробничих запасів залишаються недостатньо вивченими і вимагають детального розгляду [2].

Головною передумовою успішного здійснення виробничого процесу як основної ланки діяльності господарського суб'єкта є наявність і раціональне використання виробничих запасів.

Напрямами удосконалення обліку наявності та руху виробничих запасів на підприємстві є:

- спрощення оформлення операцій, які пов'язані з оприбуткуванням та витратами матеріальних цінностей;
- удосконалювати методологію бухгалтерського обліку матеріальних ресурсів;
- наявність на підприємстві в достатній кількості складських приміщень, оснащених ваговими та вимірювальними приладами, мірною тарою та іншими пристосуваннями;
- визначення оптимальної потреби виробничих запасів [1];
- узагальнення теоретико-методологічних основ обліку, аналізу і контролю виробничих запасів, визначення їх суті та класифікації; удосконалення методико-організаційних основ фінансового та управлінського обліку виробничих запасів, а також їх контролю; проектування системи економічного аналізу та контролю ефективності використання виробничих запасів; розробка системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами.

У наш час існує необхідність й одночасно можливість нових організаційних і методичних підходів у вирішенні проблем обліку запасів, пов'язаних, з однієї сторони, з переходом на ринкові відносини й міжнародні стандарти, з іншої – з широким впровадженням комп'ютерних технологій [3, с. 321].

Поліпшенню ресурсопостачання сприяє впорядкування первинної документації, широке впровадження типових уніфікованих форм, підвищення рівня автоматизації обліково-обчислювальних робіт, забезпечення строгого порядку приймання, зберігання і витрат сировини, матеріалів, комплектуючих виробів тощо.

Необхідно також впроваджувати ефективні форми попереднього й поточного контролю за дотриманням норм запасів і витратами матеріальних ресурсів, приділяти більше уваги підвищенню вірогідності оперативного обліку руху напівфабрикатів, комплектуючих виробів, деталей і вузлів у виробництві. Дані бухгалтерського обліку повинні містити інформацію для знаходження резервів зниження собівартості продукції в частині раціонального використання матеріалів, зниження норм витрат, забезпечення належного зберігання [4].

Значно поліпшити організацію обліку виробничих запасів можна, удосконалюючи процес документування, тобто ширше використовуючи накопичувальні документи (лімітно-забірні картки, відомості тощо), картки складського обліку як витратний

документ по відпущених матеріалах (бездокументальну систему оформлення витрат матеріалів) [3].

Доцільною також є розробка єдиної форми документа (на відпущення матеріалу), призначеної для машинної обробки. У цей документ варто включити всі об'єкти основного та допоміжного виробництва під відповідними кодами, які б указували напрям використання матеріальних ресурсів – основні вироби, запасні частини, товари народного споживання, разові замовлення, ремонтно-експлуатаційні потреби.

Щоб уникнути помилок і порушень при зборі та реєстрації оперативних фактів про виробничі запаси, що підлягають обліку, доцільно розробити детальні інструкції конкретним виконавцям (у вигляді посадових інструкцій, виписок з графіків документообігу) про порядок і терміни реєстрації даних, а також використовувати систему заохочень і покарань за виконання своїх обов'язків виконавцями. Проведення контрольних заходів (ревізії, звірки, інвентаризації) знижують ризик неефективної системи збору і реєстрації оперативного факту.

Доцільне використання на всіх ділянках обліку уніфікованих форм документації. Крім того:

- створення графіків документообігу з обліку запасів і доведення до виконавців їх функцій при створенні і перевірці первинного документа;

- видача розпорядчої документації особам, що відповідають за здійснення тієї або іншої господарської операції, і мають право підпису первинних документів;

- контроль з боку працівників бухгалтерії за правильністю оформлення первинної документації з обліку виробничих запасів (включення в обов'язок бухгалтера, що робить обробку документа, цієї функції через посадові інструкції та встановлення відповідальності за її недотримання) [2].

В наказі про облікову політику підприємства доцільно відобразити інформацію щодо виробничих запасів, а особливо звернути увагу на визначення об'єктів обліку виробничих запасів (одиниці обліку запасів), методи обліку запасів, методи оцінки вибуття запасів, методик обліку й оцінки інших витрат, що входять до первісної вартості запасів, періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів.

Внесені пропозиції суттєво підвищать рівень організації і методики обліку виробничих запасів.

Література

1. *Бутинець Ф.Ф.* Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф.Ф. Бутинець. – [8-те вид., перероб. і доп.]. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 912 с.
2. *Малюга Н.М.* Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку: Теорія, практика, перспективи / Н.М. Малюга. – Житомир: ЖІ-ТІ, 2007. – 384 с.
3. *Сопко В.В. та ін.* Бухгалтерський облік : навч. посібник. для студ. спец. «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / В.В. Сопко та ін. – Тернопіль: Астон, 2009. – 496 с.
4. *Швець В.Г.* Теорія бухгалтерського обліку: Підручник / В.Г. Швець. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К.: Знання, 2006. – 525 с.

Лузан М.С., студент ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Примаченко О.Л. – к.е.н., доцент
кафедри обліку підприємницької діяльності

ВИЗНАННЯ ТА ОЦІНКИ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВНОСТІ В НАЦІОНАЛЬНИХ І МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТАХ ОБЛІКУ

Для здійснення будь-якої господарської операції підприємство повинно здійснити розрахунки з іншим підприємством. З метою забезпечення зростання прибутку суб'єкти господарювання використовують різноманітні механізми розширення клієнтської бази і збільшення обсягів реалізації, що у свою чергу призводить до зростання розміру дебіторської заборгованості. Розуміння сутності дебіторської заборгованості сприяє ефективному контролю за її розмірами і термінами погашення на підприємстві, а також за своєчасним здійсненням розрахунків з дебіторами. Вивчення особливостей обліку дебіторської заборгованості в сучасних умовах господарювання є актуальним, оскільки організація їх обліку прямо впливає на величину оборотного капіталу компанії, дозволяє раціонально використовувати наявні кошти, а також не допускати виникнення безнадійних боргів.

Методологію обліку, основні поняття та порядок розкриття інформації про дебіторську заборгованість у фінансовій звітності

визначає П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», відповідно до якого поточною заборгованістю вважається сума дебіторської заборгованості, що виникає під час нормального операційного циклу або буде погашена протягом 12 місяців з дати складання балансу [3].

Чіткого тлумачення порядку визнання дебіторської заборгованості в економічній літературі майже не існує, хоча Ф.Ф. Бутинець рекомендує здійснювати визнання дебіторської заборгованості активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг та оцінюється за первісною вартістю [1, с. 756].

Відповідно до МСФЗ при первісному визнанні дебіторська заборгованість оцінюється за справедливою вартістю, включаючи витрати зі здійснення угоди, які безпосередньо пов'язані з придбанням або випуском фінансового активу. Виходячи з норм П(С)БО, при первісному визнанні дебіторська заборгованість оцінюється за первісною вартістю [3].

Після первісного визнання дебіторська заборгованість, що розглядається як фінансовий інструмент, відповідно до МСФЗ [2] оцінюється за вартістю, яка амортизується, із застосуванням методу ефективної ставки відсотка. При цьому під амортизаційною розуміється вартість фінансового активу, яка була визначена при його первісному визнанні, за вирахуванням вартості його погашення, суми накопиченої амортизації, нарахованих з різниці між первісною вартістю і вартістю на момент погашення (табл. 1).

Таблиця 1

**ПОРІВНЯННЯ ПОЛОЖЕНЬ НАЦІОНАЛЬНИХ І МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ
ЩОДО ВИЗНАННЯ ТА ОЦІНКИ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ**

Вимоги П(с)БО	Вимоги МСФЗ
<i>Визнання</i>	
1. Визнається активом, якщо існує ймовірність отримання майбутніх економічних вигід і може бути достовірно визначена її сума. 2. Визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг	Визнання фінансового активу відбувається тоді, коли організація стає стороною контракту (договору), при виникненні зобов'язання по інструменту
<i>Оцінка</i>	
Оцінюється за первісною вартістю, тобто дебіторська заборгованість відображається в обліку в оцінці, ви-	Визнання дебіторської заборгованості оцінюється за справедливою вартістю (за вартістю операції), вклю-

значеній договором, і залежить від кількості і ціни проданої продукції з врахуванням знижок і надбавок, що надаються постачальником своїм клієнтам і покупцям	чаючи витрати по здійсненню операції, які прямо пов'язані з придбанням або випуском фінансового активу або фінансового зобов'язання). Після первинного визнання дебіторська заборгованість оцінюється за вартістю, що амортизується, із застосуванням методу ефективної ставки відсотка
<i>Припинення визнання</i>	
Дебіторську заборгованість, щодо якої минув термін позовної давності, інші борги, не реальні для стягнення, списують за рішенням керівника підприємства за рахунок резерву сумнівних боргів або на фінансові результати господарської діяльності	Відбувається тоді, коли організація втрачає контроль над правами за контрактом (договором) (коли вказані права реалізуються, припиняється їх дія або організація відмовляється від своїх прав або передає їх третій стороні)
<i>Відображення у фінансовій звітності</i>	
У складі оборотних активів з класифікацією на довгострокову і короткострокову	У складі поточних активів з класифікацією на короткострокову і довгострокову
<i>Визначення резерву сумнівних боргів</i>	
Величина резерву сумнівних боргів визначається за одним із методів: 1. Застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості. 2. Застосування коефіцієнта сумнівності. За першим методом величина резерву визначається на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів. За другим – величина резерву розраховується множенням суми залишку дебіторської заборгованості на початок періоду на коефіцієнт сумнівності	1. Визначення вірогідності стягнення заборгованості по кожному дебіторові і нарахування резерву лише по тим дебіторам, стягнення заборгованості з яких є сумнівним. 2. Нарухування резерву в процентному відношенні від виручки за період. 3. Розподіл дебіторської заборгованості на кілька груп залежно від періодів відстрочки і нарахування резерву в процентному відношенні, визначеному для кожної групи

Таким чином, проведене дослідження показало, що при визнанні та відображенні в обліку та звітності дебіторської заборгованості відповідно до вимог П(С)БО та МСФЗ існують як спільні риси, так і відмінності. При зовнішньоекономічній адаптації вітчизняним підприємствам для уникнення подвійної роботи при складанні та поданні фінансової звітності доцільно розробляти її відповідно до норм МСФЗ.

Література

1. *Бутинець Ф.Ф. та ін.* Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів [Ф.Ф. Бутинець та ін.]; під заг. ред. [і з передм.] Ф.Ф. Бутинця. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 912 с.
2. Международные стандарты финансовой отчетности [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://minfin.gov.ua>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Затверджено наказом Міністерства фінансів від 08.10.1999 № 237 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/psbu10>.

Лутченко К.М., студент ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Лежненко Л.І. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку підприємницької діяльності

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Процес трансформації вітчизняної системи бухгалтерського обліку зумовив суттєву перебудову методології організації документообігу та обліку виробничих запасів. З переходом до національних положень бухгалтерського обліку значно розширились можливості підприємств у виборі правил ведення облікової політики та методики ведення бухгалтерського обліку виробничих запасів.

На сьогоднішній день у результаті глобалізаційних процесів Україна намагається інтегруватися до світової економіки. Проте це неможливо без побудови чіткої системи бухгалтерського обліку, що дозволить оптимізувати процес обробки інформації про господарські операції суб'єкта господарювання.

Відповідно до П(С)БО 9 запаси – активи, які: утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [2]. Запаси виробництва поділяються на сировину, основні і допоміжні матеріали, купіве-

льні напівфабрикати, незавершене виробництво, малоцінні та швидкозношувані предмети, молодняк тварин і тварини на відгодівлі. Питанню класифікації виробничих запасів приділено досить багато уваги через те, що вона необхідна для раціональної організації складського господарства, ведення аналітичного обліку, а також для нормування, планування, обліку, аналізу, управління запасами та інших потреб підприємства. Ця проблема завжди є актуальною і важливою, так як питання класифікації даних активів на підприємствах досліджені не достатньо, тому дане питання вимагає вдосконалення.

Проблеми обліку виробничих запасів у сучасних умовах набувають особливої актуальності у зв'язку з потребою швидкої і достовірної інформації. Процес відображення їх в обліку, який складався роками, не задовольняє інформацією управлінський персонал. Тому станом на сьогоднішній день важливим є вирішення питання пристосування сучасної системи обліку виробничих запасів на підприємствах до вимог оптимізації оперативності та достовірності надання інформації для потреб менеджменту з метою раціоналізації управління такими активами та підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання в цілому.

Проаналізувавши наукові праці фахівців у галузі обліку [1, 3, 5, 6], можна виокремити такі проблемні аспекти, що притаманні організації обліку виробничих запасів:

- неоднозначність визначення поняття «виробничі запаси»;
- складність визначення справедливої вартості запасів;
- низький рівень оперативності інформаційного забезпечення системи обліку виробничих запасів підприємств;
- відсутність комплексного поєднання даних усіх видів обліку підприємства для забезпечення керівництва підприємства необхідною управлінською інформацією;
- невідповідний рівень оперативного регулювання процесів утворення запасів (визначення оптимального їх рівня; вивчення обсягів, причин створення та політики реалізації понаднормативних запасів).

Серед факторів, що зумовлюють вищезазначені проблемні питання, доцільно виділити такі: незадовільна організація складського господарства, порушення правил приймання виробничих запасів, завищення собівартості придбаних матеріалів, неповне оприбуткування запасів, нераціональне витрачання матеріалів на виробництво, порушення норм і лімітів відпуску матеріалів, порушення порядку проведення інвентаризації, присвоєння товарно-матеріальних цінностей, помилки і підробки в документах,

заміна нових матеріалів старими, помилки у визначенні сум оцінок запасів та їх відображення в обліку, недостатня комп'ютеризація обробки даних з обліку виробничих запасів.

Отже, слід погодитися з О. Рибалко [4], що необхідними передумовами належної організації обліку виробничих запасів, серед іншого, є раціональна організація складського господарства, правильне групування (класифікація) запасів, розробка норм витрачання запасів. Тому, для удосконалення організації обліку виробничими запасами на вітчизняних підприємствах пропонуємо виділити такі напрями:

1) підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств, а саме вдосконалення системи автоматизації обліку виробничих запасів, що дозволить спростити облік надходження, наявності та руху запасів, а також їх вибуття на сторону та переоцінки;

2) обґрунтування раціональних методів проведення інвентаризації виробничих запасів, зокрема розробка поетапної інструкції, чіткої номенклатури запасів по споріднених класифікаційних групах, а також встановлення періодичності проведення інвентаризацій відповідно до особливостей окремих класифікаційних груп;

3) обрання найприйнятнішого методу оцінки виробничих запасів, виходячи зі специфіки діяльності підприємства та з метою оптимізації витрат і приведення вартості матеріалів до реалістичнішої.

Таким чином можна дійти висновку, що чітка та правильна організація обліку виробничих запасів дозволить керівництву вчасно отримувати якісну інформацію про їх наявність та рух, що сприятиме підвищенню ефективності процесу виробництва на всіх стадіях обробки і випуску готової продукції. Реалізація перелічених напрямів удосконалення організації обліку запасів вітчизняними підприємствами призведе до підвищення результативності їхньої фінансово-господарської діяльності, зменшення ймовірності виникнення викривлень у фінансовій звітності та вплине на формування ефективнішої обліково-управлінської моделі в цілому.

Література

1. Данілочкіна О.В. Актуальні проблеми організації і ведення обліку виробничих запасів підприємствами України / О.В. Данілочкіна, В.О. Голод // Економічний вісник. – 2012. – № 18/1. – С. 47–49.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 «Запаси»: Затв. наказом Мініфіну від 31.03.99 р. № 87 (зі змінами і доповненнями).

3. *Попович К.В.* Удосконалення організації обліку виробничих запасів на підприємствах України / К.В. Попович, О.В. Шушлякова // *Управління розвитком*. – 2013. – №15(155). – С. 65—68.

4. *Рибалко О.М.* Вдосконалення обліку виробничих запасів / Рибалко О.М. // *Держава і регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. – 2008. – № 3. – С. 210—215.

5. *Ужва А.М., Гасяк Т.Ю.* Організація та ведення обліку виробничих запасів в інформаційному середовищі / А.М. Ужва, Т.Ю. Гасяк // *Економіка АПК*. – 2013. — № 4(32). — Т. 1. – С. 149—153.

6. *Шендригоренко М.Т.* Облік виробничих запасів: актуальні питання та напрямки їх вирішення / М.Т. Шендригоренко // *Вісник Криворізького економічного інституту КНУ*. – 2013. — №2. — С. 102—106.

***Мельничук В.М., студентка ОЕФ, 3 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Остап'юк Н.А. – д.е.н.,
професор кафедри обліку підприємницької діяльності***

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

З 2000 року в системі П(С)БО України присутній П(С)БО 13 «Фінансові інструменти», який виділяє наявність фінансових інструментів. Дослідженням позицій практиків бухгалтерського обліку доводить, що даний об'єкт досить рідко зустрічається в господарській діяльності підприємств України. Крім того, у фінансовій звітності відсутня інформація про фінансові інструменти, окрема стаття не виділяється.

Господарські операції з фінансовими інструментами в Україні регулюються рядом законодавчих документів. Визначення фінансових інструментів в Україні міститься в Законі України «Про цінні папери та фондовий ринок». Відповідно до Закону, до фінансових інструментів відносяться такі елементи (рис. 1):

Основною метою обігу цих фінансових інструментів є отримання вигод від їх використання як способу погашення різних видів заборгованості.

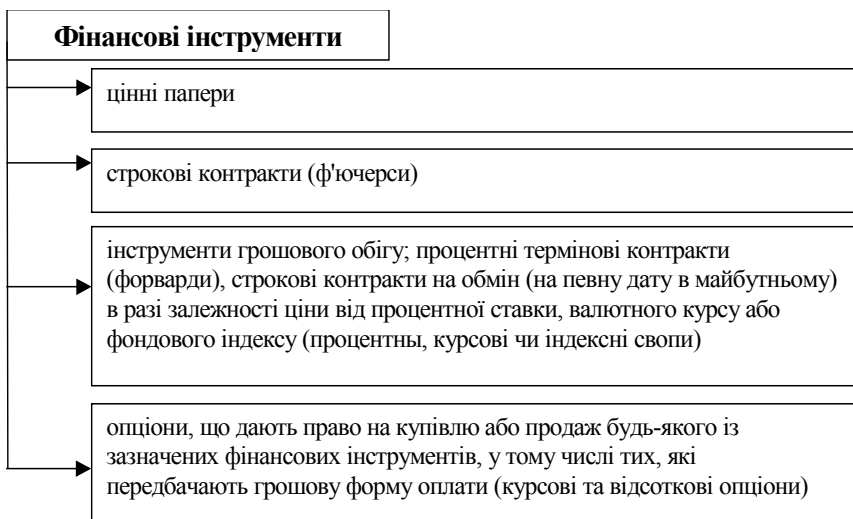

Рис. 1. Елементи фінансових інструментів [1]

Цінні папери в Балансі здебільшого обліковуються як фінансові інвестиції, однак, маємо П(С)БО 13.

Згідно П(С)БО 13 визначає **фінансовий інструмент** як контракт, який одночасно приводить до виникнення (збільшення) фінансового активу у одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструмента власного капіталу у іншого. Зазначені поняття даний стандарт трактує таким чином:

- **фінансовий актив** — це кошти та їх еквіваленти або контракт, що надає право отримати кошти або інший фінансовий актив від іншого підприємства, або контракт, що надає право обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно вигідних умовах, або інструмент власного капіталу іншого підприємства (абзац вісімнадцятий п. 4);

- **фінансове зобов'язання** — контрактне зобов'язання передати грошові кошти або інший фінансовий актив іншому підприємству; обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно невідгідних умовах (абзац двадцять шостий п. 4);

- **інструмент власного капіталу** — контракт, який підтверджує право на частину в активах підприємства, яка залишається після вирахування сум за всіма його зобов'язаннями (абзац четвертий п. 4) [4].

Отже, до фінансових інструментів належать дебіторська та кредиторська заборгованість, а також цінні папери.

У Податковому кодексі (далі – ПК) виділено поняття дериватив (похідний фінансовий інструмент) (пп. 14.1.45 ПК) — стандартний документ, що засвідчує право та (або) зобов'язання придбати чи продати у майбутньому цінні папери, матеріальні або нематеріальні активи, а також кошти на визначених ним умовах. До деривативів належать: свопи, опціони, форвардні і ф'ючерсні контракти [3].

У системі міжнародних стандартів існує кілька МСФЗ (7, 9) або МСБО (39, 32), що регулюють порядок обліку та відображення у фінансовій звітності фінансових інструментів. Усі стандарти деталізовані, розділені і обмежені часовими рамками.

Визначення фінансових інструментів у МСФЗ відповідає підходам до їх трактування, використовуваним в П(С)БО. Проте в міжнародних стандартах розглядається ширший спектр операцій з фінансовими інструментами (наприклад, хеджування), який обумовлює диференціацію у підходах до оцінки фінансових інструментів [2].

У цілому класифікації фінансових інструментів у МСФЗ і П(С)БО подібні, але виділяють ще і похідні фінансові інструменти. Типовими прикладами їх є ф'ючерсні і форвардні контракти, контракти на свопи та опціони (§ БА.1 МСФЗ 9). На відміну від інших фінансових інструментів, похідний може змінювати свою вартість унаслідок будь-якої майбутньої події.

Крім того, в МСФЗ по-іншому трактуються операції з фінансовими інструментами пайової участі в іншому підприємстві. Ця частина фінансових інструментів – кредиторська або дебіторська заборгованість, яка буде погашена цінними паперами, що підтверджують володіння частиною статутного капіталу іншого підприємства.

Отже, єдиного переліку суб'єктів, які можуть бути значення як «фінансові інструменти» нині в Україні не існує. Прямого зв'язку з Балансом також немає. Порядок бухгалтерського обліку окремих складових фінансових інструментів регулюються різними П(С)БО: П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», П(С)БО 11 «Зобов'язання» та П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції». Однак повної відповідності між системою національних і міжнародних стандартів немає, оскільки в Україні мало розвинутий фінансовий ринок. Подальші дослідження будуть присвячені обліку окремих операцій з фінансовими інструментами та їх звітному відображенню.

Література

1. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.07.2006 р. № 3480-IV, зі змінами.
2. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 «Фінансові інструменти» від 01.01.2014 р.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI, зі змінами.
4. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» від 30.11.2001 р. № 559, зі змінами.

Моїсєєнко С.М., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Наукові керівники: Свірко С.В. — д.е.н., професор
кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу;
Поплюйко А.М. — к.е.н., доцент кафедри
обліку підприємницької діяльності

МОДЕРНІЗАЦІЯ БЮДЖЕТНОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

Бюджетний облік в Україні перебуває на етапі активного реформування, яке є конституційним в контексті як процесів макро-, так і мегаекономічного рівнів. 2016 рік – є роком реалізації сформованих методологічних, методичних та організаційних положень складного та багатовекторного комплексу вітчизняного бюджетного обліку. В умовах остаточного завершення розробки всіх запланованих заходів щодо реформування на межі їх практичного запровадження доцільним є підведення певних підсумків через проведення аналізу отриманих теоретичних і, частково, практичних результатів. Попри вагомі кроки на теренах національної облікової системи в цілому та бюджетного обліку зокрема, кардинальні його видозміни фактично було розпочато прийняттям Постанови Кабінету Міністрів від 16.01.2007 № 34 «Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі України на 2007—2015 роки» [1]. На меті вказаних перетворень було наближення вітчизняного бюджетного обліку до світових підходів статистики та обліку.

На момент початку модернізації стану бухгалтерського обліку були окреслені наступні проблеми бюджетного обліку в Україні засобів [2]: чітко не визначено законодавством методи ведення

бюджетного обліку; фонди загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування застосовують різні методики ведення бухгалтерського обліку; звітність про виконання бюджетів консолідується паралельно Казначейством і головними розпорядниками бюджетних коштів; наявність різних організаційних структур бухгалтерських служб, процедур документообігу, використання різного програмного забезпечення, а в окремих випадках відсутністю такого забезпечення; зміни, які відбулися в продовженні останніх 10 років у вартісних межах зарахування активів до складу основних засобів, а також у нормах нарахування зносу основних. У відповідності з метою Стратегії модернізації визначено завдання щодо розвитку методології, вдосконалення методики та організації, зокрема: перехід на єдині методологічні засади бухгалтерського обліку та звітності гармонізовані з міжнародними обліковими підходами, створення уніфікованого організаційного та інформаційного забезпечення бухгалтерського обліку.

Основні заходи з реалізації Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі України включають: удосконалення системи бухгалтерського обліку; удосконалення системи фінансової звітності та звітності про виконання бюджетів; створення уніфікованої організаційної та інформаційної облікової системи. 8 липня 2010 р. була прийнята нова редакція Бюджетного кодексу України, згідно з якою ст.43, 56, 58 закріплюють порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності органами Державної казначейської служби України та бюджетними установами з дотриманням НП(С)БОДС, а також уточнена ст. 6 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» на предмет зазначеної позиції. Центральною позицією Стратегії модернізації слід визнати розробку НП(С)БОДС. На сьогоднішній день наказами Міністерства фінансів України № 1541 від 28.12.2009, № 1202 від 12.10.2010, № 1629 від 24.12.2010, № 1022 від 11.08.2011, № 1798 від 29.12.2011, № 52 від 25.01.2012, № 568 від 18.05.2012 затверджено 19 НП (С) БОДС, дев'ять з яких вже діють, а десять — почнуть діяти з 1 січня 2016р. [3]. Порівняльний аналіз змістовних положень зіставлених НП(С)БОДС і МСБОДС вказує, що НП(С)БОДС не є повним аналогом відповідних МСБОДС, хоча останні і виступають їх прототипом; з іншого боку, позиції НП(С)БОДС базуються на існуючій вітчизняній практиці господарської діяльності суб'єктів сектору загального державного управління, нормативно закріпленої бюджетним та іншим законодавством України.

Основними напрямками Стратегії модернізації є: створення плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, розробка якого вимагала врахування фундаментальних положень побудови плану рахунків у контексті досягнень теорії бухгалтерського обліку та певних факторів сучасної економіки; визначення повноважень органів Державного казначейства в процесі здійснення ними контролю бюджетних повноважень при зарахуванні надходжень, прийнятті зобов'язань і проведенні платежів; створення уніфікованої організаційної та інформаційної облікової системи, яке має бути забезпечено шляхом введення єдиних підходів до організації бухгалтерських служб бюджетних установ, посилення контролю Державної казначейської служби України за дотриманням єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання звітності, створення уніфікованого програмного продукту для використання суб'єктами бухгалтерського обліку сектору державного управління.

Аналіз позицій оновлених нормативно-правових актів у сфері бюджетного обліку дозволяє стверджувати про позитивні зрушення у сфері організації праці облікових працівників бухгалтерських служб бюджетних установ. Сформовані оновлені положення бюджетного обліку, як уже практично запровадженні, так і ті, що набудуть чинності з 2016 року, спрямовані на значне наближення теорії і практики зазначеної підсистеми українського бухгалтерського обліку до світових облікових позицій суб'єктів сектору загального державного управління, що уможливорює формуванню дієвої інформаційно-аналітичної підсистеми забезпечення управління сектору загального державного управління, системи управління державними фінансами, а отже сприятиме подальшій інтеграції України у світовий економічний простір.

Література

1. Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007—2015 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.07 р. № 34 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/34-2007-п/print1360051017911272>
2. *Свирко С.В.* Современные тенденции развития бюджетного учета в Украине // Международный бухгалтерский учет. — № 21(315). — 2014 (июнь). — М.: Финансы и статистика. — 2014. — С.53–66.
3. НП(С)БОДС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=83023

Олександренко А. П., студент ОЕФ, 4 курс,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Івченко Л. В. – к.е.н., доцент
кафедри обліку підприємницької діяльності

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

У ХХІ ст. найдорожчими брендами в світі володіють компанії, що працюють у сфері інформаційних технологій, головний продукт діяльності яких є нематеріальні активи. Важко уявити сучасну успішну організацію, яка б не вкладала значні фінансові ресурси у розвиток власних нематеріальних активів.

Через поступову інтелектуалізацію та інформатизацію національної системи обліку виникли такі нові терміни, як «інтелектуальний капітал», «інтелектуальні ресурси», що в свою чергу спричинили проблеми із їхнім адекватним оцінюванням і відображенням в обліку. Цю проблему досліджувало багато науковців, серед яких Голов С., Грінько А., Диба В., Городянська Л. та інші. Основна увага приділяється вивченню інтелектуальних ресурсів, процесів їх створення, методиці обліку всіх процесів, які призводять до зміни у структурі нематеріальних активів.

Інтелектуальний капітал (від лат. *Intellectualis capitalis* – розумовий, головний або головні пізнання) – це один із різновидів капіталу, що володіє ознаками капіталу, що, наприклад, приносить певні економічні вигоди для свого власника, а також володіє певними особливими, притаманними тільки йому, ознаками. Для оцінки вартості об'єкта інтелектуальної власності в зарубіжній практиці використовують три підходи: витратний, порівняльний і дохідний [3]. Кожен з цих методів має свою методологію і зазвичай результати оцінки одного і того ж об'єкта за різними методами дає різні результати, а тому постає питання щодо реальної вартості нематеріальних активів підприємства. Також ці методи спричиняють багато проблем, найпомітніші серед яких: не всі методи дозволяють оцінити майбутні фінансові потоки, що створюються інтелектуальним капіталом; методи потребують значних фінансових затрат і тому багато компаній відмовляються від їх використання. Як наслідок, реальна вартість фірми знижується.

Основна передумова визнання нематеріального капіталу – це відображення його у бухгалтерському обліку. Але відповідно до

чинного законодавства України, зокрема П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», не всі компоненти нематеріальних активів можуть бути відображені в балансі компанії. Так, відповідно до цього положення витрати на дослідження, підготовку і перепідготовку кадрів, на підвищення ділової репутації, вартість видань і витрати на створення торгової марки не визнаються нематеріальними активами підприємства [5]. Хоча всі ці витрати, як і витрати на виготовлення або купівлю матеріальних активів, мають принести економічні вигоди для компанії у майбутньому. Можна сказати, що в деяких пунктах П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» суперечить собі. У ньому сказано, що нематеріальний актив відображається в балансі, якщо є ймовірність одержання майбутніх економічних вигід, пов'язаних із його використанням і його вартість може бути достовірно визначена. Тоді як у сучасній економіці є безліч прикладів, коли дві компанії, що пропонують майже однакову за своїми характеристиками продукцію, мають зовсім різні показники її продажу та, як наслідок, різні прибутки. І все через те, що одна фірма має відомішу торгову марку. Безумовно, відома (з позитивної сторони) торгова марка приносить компанії значні економічні вигоди. Неідентифіковані інтелектуальні активи відповідно до стандартів бухгалтерського обліку не визнаються нематеріальними активами та підлягають відображенню у складі витрат відповідно до принципу нарахування та відповідності доходів і витрат бухгалтерського обліку.

Наприклад, у положеннях бухгалтерського обліку торгова марка відноситься до нематеріальних активів, які, за аналогією до матеріальних активів, протягом періоду експлуатації втрачають свою вартість і переносять її на виготовлений продукт. Таким чином, до торгових марок застосовується процес амортизації та списання. Тоді як протягом свого життєвого періоду торговий знак лише прибавляє у своїй вартості. Ті ж самі витрати на курси підвищення кваліфікації, які підприємства найчастіше розглядають як довгострокові інвестиції, мають відноситись на поточні операційні витрати [3].

Можна зазначити, що традиційні методи бухгалтерського обліку не відповідають умовам сьогодення через зростаючу роль інтелектуального капіталу як головного чинника збільшення вартості компанії. За умов, коли велика частина інтелектуальних активів, які використовуються підприємством, не відображаються в системі обліку, втрачається частина бухгалтерської інформації, яка є важливою для визначення балансової вартості підприємства [1]. Можна сказати, що гудвіл відображає більш-менш реальну

вартість нематеріальних активів компанії, але зазвичай реальну величину гудвіла можна дізнатися лише після продажу підприємства. До того ж особа, яка бажає купити компанію, має проводити власні дослідження об'єкта придбання, щоб визначити його справжню ринкову вартість. А це, в свою чергу, призводить до додаткових витрат.

Література

1. *Брихаров Є.І.* Актуальність питання оцінки гудвіла підприємств в Україні / Є.І. Брихаров // *Управління розвитком.* — 2012. — №10. — С. 166–168.
2. *Воронова М.О.* Проблеми обліку інтелектуального капіталу / М.О. Воронова // *Незалежний аудитор.* — 2013. — № 6. — С. 45—51.
3. *Ковтуненко К.В.* Особливості обліку інтелектуального капіталу на підприємстві [Текст] / Ковтуненко К.В. // *Вісник східноєвропейського університету економіки і менеджменту* – 2012 № 1 (11). — С. 90–97.
4. *Левченко О.П.* Проблеми обліку інтелектуального капіталу / О.П. Левченко // *Інвестиції: практика та досвід.* — 2009. — № 22. — С. 37—39.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 „Нематеріальні активи»: Затверджене наказом Міністерства юстиції України від 2 листопада 1999 р. № 750/4043, зі змінами.

Солдат О.А., студентка 4 курсу,
спеціальність 6.030508 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «УжНУ», Науковий керівник – Яцко М.В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і аудиту

МЕРЕЖА РОЗПОРЯДНИКІВ І ОДЕРЖУВАЧІВ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Процес реформування системи бюджетного контролю в Україні протягом останніх років, на жаль, не сприяв суттєвому підвищенню його дієвості, а тому питання його реформування залишаються дискусійними і потребують подальших удосконалень. Реформування тільки складової бюджетного контролю, на мою думку, не дозволяє систематизувати цей процес і впорядкувати його, що суттєво не покращує його дієвість. А тому в умовах реформування бюджетних відносин, а не процесів, виникає необхідність побудови обліково-аналітичної та інформаційної

системи контролю та управління, яка дозволить синтезувати в єдине ціле всі складові бюджетного процесу і сприяти становленню їх взаємодії і стабілізації бюджетних відносин.

Бюджетний кодекс України визначає таких суб'єктів бюджетного процесу, як розпорядники бюджетних коштів (РБК), які за обсягом наданих прав поділяються на головних розпорядників бюджетних коштів і розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня [1].

Головний розпорядник бюджетних коштів відповідно до положень Бюджетного кодексу розробляє плани діяльності на плановий і наступні за плановим два бюджетні періоди, організовує та забезпечує на підставі плану діяльності та індикативних прогнозних показників бюджету на наступні за плановим два бюджетні періоди складання проекту кошторису та бюджетного запиту і подає їх місцевому фінансовому органу.

Для забезпечення правильного та своєчасного розподілу асигнувань до початку бюджетного періоду, головні розпорядники визначають мережу розпорядників нижчого рівня й одержувачів бюджетних коштів (ОБК) за територіями, чітко визначившись із статусом кожної установи, яка обслуговується у відповідному органі казначейства.

Змінами до ст. 22 Бюджетного кодексу України [1] конкретизовано вимоги та посилено відповідальність головних розпорядників бюджетних коштів у частині формування, виконання паспортів бюджетних програм і звітування про їх виконання, зокрема, головні розпорядники мають забезпечити:

- своєчасність затвердження паспортів бюджетних програм, достовірність і повноту інформації, що в них міститься;

- відповідність змісту паспортів бюджетних програм закону про Державний бюджет України (рішенню про місцевий бюджет) та/або розпису бюджету, порядкам використання бюджетних коштів і правилам складання паспортів бюджетних програм і звітів про їх виконання;

- підтвердження результативних показників бюджетних програм офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю, даними бухгалтерського, статистичного та внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, запровадження форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку для збору такої інформації.

З 2015 року, згідно із законом, внесено зміни до ст. 28 Бюджетного кодексу. Зокрема, головні розпорядники коштів державного бюджету (місцевих бюджетів) здійснюють публічне представ-

лення і публікацію інформації про бюджет за бюджетними програмами і показниками, а також оприлюднюють паспорти бюджетних програм на поточний бюджетний період.

Одержувачі бюджетних коштів здійснюють видатки відповідно плану використання бюджетних коштів [2]. Якщо виконання програми здійснюється власними силами ОБК, то до органів Державного казначейства подаються платіжні доручення та підтвердні документи.

Взаємовідносини між учасниками бюджетного процесу в умовах змін бюджетного законодавства потребують чіткішої координації їх дій:

- підвищення якості планування, орієнтованого на кінцевий результат;

- підвищення відповідальності РБК і ОБК щодо недопущення ними порушень бюджетного законодавства;

- удосконалення організації внутрішнього фінансового контролю та аудиту в бюджетних установах, створення єдиного інформаційного простору і інформаційної системи для забезпечення надійності і прозорості інформації державного фінансового контролю.

На усіх рівнях функціонування бюджетної системи спостерігається дублювання функцій РБК. Штат є розширений і РБК мають більше повноважень в умовах децентралізації. Це дозволить підвищити рівень ефективності контролю за цільовим використанням бюджетних коштів (ресурсів), у тому числі і на місцях кожен має свій ресурс і є відповідальним за нього.

Таким чином, удосконалення бюджетних відносин в Україні можливе за умов формування чітких уявлень про предмет їх реформування, а також шляхом першочергового визначення стратегічних пріоритетів держави, а вже потім розробки від результату засобів їх досягнення. Крім того, таке реформування має відбуватися комплексно разом з податковою, фінансовою, адміністративною, соціальною реформами, шляхом формування спеціальної системи, на основі інтеграції ключових інструментів бюджетного планування, управління та державного контролю.

Література

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Наказ Міністерства фінансів України від 28.01.2008 №57 «Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету».

Takka Hamid, student of AEF, 5 year,
specialty 8.030509 «Accounting and Auditing»,
SHEE «KNEU named after Vadym Hetman»,
Supervisor – Shygun M.M. – Doctor of Economic Science,
professor of business accounting department

ACCOUNTING AND ANALYZING OF CASH FLOW: STATEMENT AND FINANCIAL DECISION

The cash flow is widely believed to be the most important of the three financial because it is useful in determining whether a company will be able to pay its bills and make the necessary investments. A company may look really great based on the balance sheet and income statement, but if it does not have enough cash to pay its suppliers, creditors, and employees, it will go out of business.

The International accounting Standards 7 «cash flow statement» requires an entity to present a statement of cash flows as an integral part of its primary financial statements [7, p.1]. Cash flows are classified and presented into operating activities either using the ‘direct’ or ‘indirect’ method, investing activities or financing activities, with the latter two categories generally presented on a gross basis.

The Law of Ukraine on Accounting and Financial Reporting states that financial statements «shall include: a balance sheet, an income statement, a cash flow statement, a statement of equity, and notes» [6, ar.11.2].

The most notable divergence between NAS and IFRS is that IFRS does not require a standardized format of presentation of cash flow statement.

By French standards the cash flow is not obligatory in the individual accounts and it is an integral part of consolidated accounts in accordance to 426 du règlement CRC 99-02 2, and also it is use is optional (PCG 511-7).

A statement of cash flows is a separate statement that shows how balance sheet items and income statement items affected cash and cash equivalent balances. As the name implies, the cash flow statement represents the flow of cash in and out of a business. The cash flow statement has taken on a greater role in recent past as an indicator of an entity’s health.

The statement of cash flows provides cash receipt and cash payment information and reconciles the change in cash for a period of time. Cash receipts and cash payments are summarized and

categorized as operating, investing, or financing activities. Simply put, the statement of cash flows indicates where cash came from and where cash went for a period of time.

The statement of cash flows was created by Financial Accounting Standards Board (FASB) in 1987 due to a lack of cash flow information on the income statement, balance sheet, and statement of owners' equity.

According to the objectives section of international Accounting Standard 7 as well as IAS 1 «presentation of financial statement» state that cash flow information is useful in providing users of financial statements with a basis to assess the ability of the entity to generate cash and cash equivalent and the need of the entity to utilize those cash flows [1, p.111]. The objective section of IAS 7 further states that the economic decisions taken by users require an evaluation of the ability of an entity to generate cash and cash equivalent and the timing and certainty of their generation. Furthermore it states that historical cash flow information is often used as an indicator of the amount, timing and certainty of future cash flow [7, p.5].

As international Accounting Standard 7 «cash flow statement» requires, there are three types of cash flows presented on the statement of cash flows which are classified as operating, investing, or financing activities, depending on the nature of the transaction. Each of these three classifications is defined as follows [1, p.10]:

Operating activities include cash activities related to net income, like, cash generated from the sale of goods (revenue) and cash paid for merchandise (expense). According to IAS 7, they are the main revenue-producing activities of the entity that are not investing or financing activities [7, p.14], so operating cash flows include cash received from customers and cash paid to suppliers and employees. Cash provided or used by operations reflects the effect on entity's main activity and understanding operating cash flow along with related adjustment permit decision makers to better anticipate future recurring cash flow.

The investing activities section of the cash flow statement reports the cash flow effect of purchases and sales of operating assets and other investments. Because investing activities are critical to a company's success or failure, decision makers need to evaluate investing cash flows to understand to what extent the company investing in new plant and equipment needed for future operations.

The financing section of the cash flow statement provides information about cash provided by the suppliers of the company's capital, both creditors and owners, as well as cash paid to the suppliers

of capital. Decision makers use this information to evaluate changes in financing and to understand if the riskiness of the company changed because of a shift in the mix of debt and equity financing. Under IAS 7, non-cash investing and financing activities are disclosed in footnotes to the financial statements.

The income statement, balance sheet, and statement of owners' equity are all created using the accrual basis of accounting. However, the statement of cash flows is based on cash flows only, and thus adjustments must be made to convert accrual basis.

The direct method of preparing a cash flow statement results in a more easily understood report. The indirect method is almost universally used, because FAS 95 requires a supplementary report similar to the indirect method if a company chooses to use the direct method. There are many accounting policies that affect balance sheet and income.

The indirect method uses net-income as a starting point, makes adjustments for all transactions for non-cash items, then adjusts from all cash-based transactions. An increase in an asset account is subtracted from net income, and an increase in a liability account is added back to net income. This method converts accrual-basis net income or loss into cash flow by using a series of additions and deductions.

Finally the statement of cash flows when used in conjunction with the rest of financial statements provides useful information that enable users to assess the changes in net assets of an entity and its financial structure including its liquidity and solvency.

References

1. International Accounting Standard 7: statement of cash flow: presentation of financial statement, paragraph 111
2. <http://2012books.lardbucket.org/books/»accounting-for-managers>
3. «comparison of Ukrainian accounting with international accounting» Benjamin Hill
4. Wiley.com «Interpretation and application of international Reporting» // Barry 7. Epstein, Eva K. Jermakowicz. 2010
5. Comité De LA Reglementation Comptable Reglement N°99-02 DU 29 AVRIL 1999 relatif auxcomptes consolidés des sociétés commerciales
6. Wikipedia»cash flow statement»
7. <https://books.google.com.ua/books«Maiximum Impact Management»> // David, Ethel
8. <http://ccsenet.org/journal/> «Harmonization of Accounting Standards through Internationalization», vol. 2, No. 2, April 2009.

*Талаш Д.Г., студент ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Івченко Л.В. – к.е.н., доцент
кафедри обліку підприємницької діяльності*

ВІДМІННІСТЬ ВИМОГ СКЛАДАННЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ) ЗА НП(С)БО 1 ТА МСФЗ

Наша держава знаходиться на етапі розвитку міжнародних відносин, розширення меж співпраці. Процес становлення міцних взаємозв'язків між країнами є досить складним і включає у себе багато питань, які мають бути розглянуті. Однією з таких проблем є пристосування національних стандартів (положень) фінансової звітності до міжнародної. Перш за все мають бути з'ясовані відмінності, які є між зазначеними стандартами. Саме цьому питанню присвячене дослідження.

Згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Баланс (звіт про фінансовий стан) — звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал [4]. У балансі відображаються активи, зобов'язання та власний капітал підприємства. Наказом Міністерства фінансів України від 09.12.2011 року № 1591, було внесено зміни до визначення сфери і порядку застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. Починаючи з 2012 р., певні групи підприємств почали складати свою фінансову звітність за вимогами МСФЗ. На відміну від НП(С)БО 1» «Загальні вимоги до фінансової звітності», міжнародні стандарти не визначають форму балансового звіту, але містять вимоги до подання і розкриття певних статей. Звіт про фінансовий стан (як і інші звітні форми) повинен містити: найменування підприємства; слово «консолідований», якщо звіт стосується групи підприємств; дату закінчення звітного періоду (для балансу) або охоплюваний період (для інших форм звітності); валюту звітності; ступінь округлення, яка використовується у документації.

МСБО 1 «Подання фінансових звітів» визначає: — звіт про фінансовий стан на кінець періоду; — звіт про фінансовий стан на початок найраннішого порівняльного періоду, коли суб'єкт господарювання застосовує облікову політику ретроспективно або здійснює ретроспективний перерахунок статей своїх фінансових звітів, або коли він перекласифікує статті своїх фінансових

звітів [2]. Однією з вимог МСФЗ 1 до балансу є розподіл активів на непоточні та поточні у вигляді окремої класифікації безпосередньо у балансі. Пункт 54 МСБО 1 містить мінімальний перелік статей, які в достатній мірі відрізняються за характером і функціями та, які потрібно приводити безпосередньо у звіті про фінансовий стан [3].

Необхідно відмітити, що згідно НП(С)БО 1, деякі статті Балансу не змінились. Так, за міжнародними стандартами не існує окремого об'єкта обліку як незавершені капітальні інвестиції (рядок 1005), вони входять за МСБО 16 «Основні засоби» до їх складу. МСФЗ також не вимагають окремого подання у звіті накопиченої амортизації (зносу), рекомендуючи їх деталізацію у Примітках до статей «Нематеріальні активи» (рядок 1000) та «Основні засоби» (рядок 1010). Відповідно до МСФЗ є недоречним і окреме відображення статті «Витрати майбутніх періодів». Разом з тим, необхідно визнати, що НП(С)БО 1 усунув невідповідності у відображенні у звіті дебіторської заборгованості [4]. Стосовно пасиву Балансу, його назва залишилась незмінною, а у зобов'язаннях та забезпеченнях уже немає розділу «Забезпечення витрат і платежів», що за структурою наблизив Баланс до міжнародних вимог. Але деякі вимоги залишились не виконані. Так, у розділі «Власний капітал» змінилась назва статей «Статутний капітал» на «Зареєстрований капітал», але за економічним змістом це залишається відповідність установчим документам. Не знайшли свого відображення у цьому розділі статті до МСФЗ, де підприємства можуть відображати такі компоненти капіталу, як його частина, що виникла у зв'язку з корегуванням на гіперінфляцію або дольовий компонент конвертованих облігацій, які не можуть бути віднесені до додаткового капіталу. Залишилась обов'язковою і стаття «Цільове фінансування» (рядок 1525), але таке поняття у МСФЗ відсутнє. Разом з тим, є і певні позитивні зрушення у наближенні до міжнародних вимог. Стаття «Довгострокові забезпечення» (рядок 1520) дає можливість підприємствам створювати гарантійні та інші резерви та забезпечення, що передбачені МСБО 37 «Забезпечення, умовні забезпечення та умовні активи» [6]. Розкриття поточних зобов'язань також враховує вимоги МСФЗ. Наближенням національного Балансу до міжнародних вимог стало і визнання поточних забезпечень з виділенням окремого рядку – 1660.

Тож якщо Україна прагне зміцнити свою позицію на міжнародній арені національне законодавство має відповідати вимогам міжнародних стандартів.

Література

1. Аналіз форм фінансової звітності в контексті НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до звітності» / В.В. Маліков, Т.В. Ковальова // Вісник НТУ «ХП». Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ «ХП». – 2013. — № 66 (1039) – С. 169—174.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності від 01.01.2012.
3. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 (МСФЗ 1). Перше застосування Міжнародних стандартів IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затверджено Наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 № 73.
5. Міжнародний стандарт фінансової звітності 5 (МСФЗ 5) Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність. Міжнародний документ від 01.01.2012.
6. Міжнародний стандарт фінансової звітності (МСБО 37) Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи від 01.01.2012.

Харченко Н.М., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Ларікова Т. В. — к. е. н.,
доцент кафедри обліку в кредитних
і бюджетних установах та економічного аналізу

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ ПРИ ЛІКВІДАЦІЇ БАНКІВ

Актуальність проблеми повернення вкладникам депозитів полягає в тому, що за останні два роки Національний банк України визнав неплатоспроможними більше 50 банків, і процес цей триває надалі. За описаних умов у діяльності банків виникає проблема в обліковому механізмі щодо відображення в обліку простроченої заборгованості за залученими депозитами.

Дослідженням проблем обліку депозитних операцій займалися науковці Герасимович А.М., Кіндрацька Л.М., Кулаковська Л.П., Ричаківська В.І., Снігурська Л.П. та інші. Проте, загострення політичної та економічної ситуації в Україні послабшають банків-

ську систему, що призводить до зміни нормативної бази та ліквідації банківських установ.

Депозитні операції в банках проводять з метою залучення фінансових ресурсів у різних формах і валюті, на умовах укладеного договору із дотриманням основних принципів збереження і обов'язкового повернення вкладникам. Види депозитних операцій поділяються: операції, які здійснюються банком на міжбанківському ринку; операції по залученню фінансових ресурсів від клієнтів банку (юридичних і фізичних осіб).

Обліковий механізм депозитних операцій регулюється такими основними нормативними документами, а саме: Інструкцією з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій і формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України від 27.12.2007 № 481 [2] і Планом рахунків бухгалтерського обліку банків України від 17.06.2004 № 280 [3].

У нормативних документах окреслено обліковий механізм вкладних (депозитних) операцій за напрямками: облік залучених вкладів (депозитів); облік розміщених вкладів (депозитів); облік повернення вкладів (депозитів); облік коштів, залучених за ощадними (депозитними) сертифікатами; облік простроченої заборгованості за розміщеними вкладами (депозитами); облік простроченої заборгованості за залученими вкладами (депозитами) на міжбанківському ринку; облік формування та використання спеціальних резервів за розміщеними вкладами (депозитами) [2].

Звернемо увагу на обліковий механізм залучених депозитів від фізичних осіб, зокрема: *залучення вкладу (депозиту)*: дебет — рахунки для обліку грошових коштів і банківських металів, рахунки клієнтів; кредит — рахунки для обліку залучених вкладів (депозитів); *визнання прибутку за ставкою, яка нижча, ніж ринкова*: дебет — рахунки для обліку неамортизованого дисконту за отриманими строковими коштами; кредит — рахунок для обліку доходу від отриманих кредитів, залучених вкладів (депозитів) за ставкою, яка нижча, ніж ринкова; *визнання збитку за ставкою, яка вища, ніж ринкова*: дебет — рахунок для обліку витрат від отриманих кредитів, залучених вкладів (депозитів) за ставкою, яка вища, ніж ринкова; кредит — рахунки для обліку неамортизованої премії за отриманими строковими коштами. Амортизація неамортизованого дисконту (премії) здійснюється із використанням рахунків процентних витрат за відповідною депозитною угодою; *нарахування процентних витрат*: дебет — рахунки для об-

ліку процентних витрат за залученими вкладами (депозитами); кредит — рахунки для обліку нарахування витрат за залученими вкладами (депозитами); *сплата процентних витрат*: дебет — рахунки для обліку нарахування витрат за залученими вкладами (депозитами); кредит — рахунки для обліку грошових коштів і банківських металів, рахунки клієнтів; *повернення вкладу (депозиту)*: дебет — рахунки для обліку залучених вкладів (депозитів); кредит — рахунки для обліку грошових коштів і банківських металів, рахунки клієнтів.

Очевидно, що немає інформації щодо обліку простроченої заборгованості за залученими вкладами (депозитами) юридичних і фізичних осіб та Планом рахунків бухгалтерського обліку банків України непередбачено рахунки для обліку прострочених залучених вкладів (депозитів) клієнтів, особливо фізичних осіб.

Згідно Закону України Про систему гарантування вкладів фізичних осіб від 23.02.2012 № 4452-VI повернення прострочених вкладів фізичних осіб здійснюється Фондом гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО). Розмір гарантованої суми відшкодування не може перевищувати 200 тисяч грн. Фонд уповноважений здійснювати такі функції: регулювання участі банків у системі гарантування; акумулювання коштів; виплати відшкодування за вкладами; інвестування коштів у державні цінні папери; виведення неплатоспроможних банків з ринку шляхом здійснення тимчасової адміністрації та ліквідації банків; інформування громадськості про функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб [3].

Фонд фінансується за рахунок коштів банків, участь яких є обов'язковою. Нарахування та сплати зборів у ФГВФО банком визнається в обліку: *нараховано* — дебет рахунку 7418 А Відрахування до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб; кредит рахунку 3623 П Кредиторська заборгованість за зборами до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб; *сплачено* — дебет рахунку 3623 П Кредиторська заборгованість за зборами до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб; кредит — рахунки для обліку грошових коштів і банківських металів, рахунки клієнтів.

Отже, за результатами дослідження можна зробити такі висновки, що нормативними документами бухгалтерського обліку банків непередбачено регулювання облікового механізму простроченої заборгованості вкладів фізичних осіб. Тому, пропонуємо внести в План рахунків бухгалтерського обліку банків відповідні рахунки.

Література

1. Закон України Про систему гарантування вкладів фізичних осіб від 23.02.2012 № 4452-VI – [Електронний ресурс] / затверджено Верховною Радою України – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>.

2. Інструкція з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України від 27.12.2007 № 481 – [Електронний ресурс] / Постанова Правління Національного банку України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0048-08>.

3. План рахунків бухгалтерського обліку банків України від 17.06.2004 № 280 – [Електронний ресурс] / Постанова Правління Національного банку України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0918-04>.

Холоденко Є.І., студент ОЕФ, 3 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Супрович Г.О. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку підприємницької діяльності

СУТНІСТЬ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Важливу роль у забезпеченні ефективної діяльності суб'єкта господарювання відіграє його амортизаційна політика. Єдиний підхід до її формування, що на даний час відсутній в Україні, надає змогу стимулювати використання основного капіталу підприємства як одного з найбільших інвестиційних ресурсів.

Під поняттям амортизаційної політики розуміють управління процесом відтворення основного капіталу, направлене на підвищення технічного рівня виробництва, запобігання надмірному зносу його активної частини, нарощування основного капіталу і об'єму випуску продукції, підвищення продуктивності праці і зниження собівартості продукції, максимізацію прибутку і активізацію інвестиційної діяльності підприємств.

Сутність і функції амортизації проявляють свою дію через низку складових, взаємодія яких становить зміст амортизаційної політики. Серед них сучасні дослідники виділяють такі елементи: норма амортизації та її структура, оцінка та переоцінка основно-

го капіталу, вибір та обґрунтування методів нарахування амортизації, порядок використання амортизаційного фонду.

Важливим етапом амортизаційної політики в Україні стало схвалення Концепції амортизаційної політики, яка визначає напрями та механізми удосконалення амортизаційної політики, як чинника активізації інвестиційної діяльності в державі.

Згідно з Концепцією амортизаційна політика в Україні має бути спрямована на підвищення фінансової заінтересованості суб'єктів господарювання у здійсненні інвестицій в основний капітал за рахунок коштів власних амортизаційних фондів.

Ефективність амортизаційної політики залежить від того, настільки точно визначено терміни експлуатації активів, що вводяться в дію, а також від вибору підприємством методу нарахування амортизації.

При реалізації заходів, спрямованих на оптимізацію амортизаційних механізмів, що функціонують на підприємстві, необхідно враховувати конкретні умови здійснення господарської діяльності, що формуються під впливом факторів мікро- та макроекономічного середовища, а також спиратися на аналіз діючих норм амортизації.

Результатом вибору підприємством ефективної амортизаційної політики є процес оновлення основних засобів, спрямований на підвищення продуктивності праці, збільшення випуску продукції, зниження собівартості і максимізації прибутку.

Це пояснюється тим, що у процесі господарської діяльності підприємства кругообіг основного капіталу проходить три стадії: знос, амортизацію та оновлення. На перших двох етапах формується амортизаційний фонд, за рахунок якого в процесі виробництва відбувається заміна зношених засобів праці на нові.

Амортизаційна політика підприємства впливає не лише на рівень фізичного та морального зносу основних фондів, технічний рівень і ефективність виробництва, а й на величину фінансових результатів, а отже і на податкові платежі підприємства. У зв'язку з цим необхідно проводити таку амортизаційну політику, яка б дозволяла підприємству мінімізувати податкові платежі, збільшити прибуток і поліпшити його фінансовий стан.

Загалом ефективна амортизаційна політика сприяє швидшому формуванню амортизаційного фонду, оновленню основних засобів, активізує інвестиційну діяльність в основний капітал, завдяки чому може позитивно впливати на господарську діяльність підприємства.

Література

1. Бондар М.І. Амортизація основних засобів: облік та оподаткування / Бондар М.І., Бабіч В.В. // Вісник ЖДТУ Серія: Економічні науки. – 2011. — № 1 (55). – С. 31—34.
2. Дугієнко Н.О. Економічна сутність амортизаційної політики та її основні складові в період глобалізації. / Н.О. Дугієнко // Вісник Запорізького національного університету. – 2009. — №1(4).
3. Податковий кодекс України: Кодекс від 2 грудня 2010 року № 2755-VI [Електрон. ресурс] / Україна. Президент України. – Спосіб доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 року № 92 [Електрон. ресурс] / Україна. М-во фінансів. – Спосіб доступу: [http:// www.minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua)
5. Помилуйко Є.О. Особливості реалізації амортизаційної політики в Україні / Є.О. Помилуйко // Ефективна економіка. – 2012. — №9.
6. Череп А.В., Чорнолуцька А.О. Вплив амортизаційної політики на формування фінансових результатів підприємства/ А.В. Череп, А.О. Чорнолуцька // Теоретичні та практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2012. – №2(1).

Худолій О. В., Костюник І. В., студенти ФеАПК,
4 курсу, спеціальності 6509/1 «Облік і аудит в АПК»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Мервенецька В.Ф. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку,
аналізу та аудиту в АПК

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ТА ОБЛІК ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНОЇ ОСОБИ

Згідно з ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. № 1706-VII внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, який постійно проживає в Україні, якого змусили або який самостійно покинув своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, масових порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Допомоги переміщеним особам призначаються органами соціального захисту населення за фактичним місцем проживання (пе-

ребування) переміщених осіб після взяття їх на облік як осіб, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції.

З боку держави особам, які мають довідку переселення надається щомісячна адресна грошова допомога. Пункт 3 Порядку 505 [2] передбачає її виплату в таких розмірах:

- для непрацевдатних осіб (пенсіонери, інваліди, діти) — 884 грн на одну особу (члена сім'ї);
- для працевдатних осіб — 442 грн на одну особу (члена сім'ї).

При цьому загальна сума допомоги на сім'ю, яку розраховують як суму розмірів допомоги на кожного члена сім'ї, не може перевищувати 2400 грн.

Із 17.03.15 р. завдяки постанові КМУ від 11.03.15 р. № 95 [3] розмір відповідної допомоги для інвалідів установлено на рівні прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працевдатність. По 30.11.15 р. ця сума становить 949 грн, а в грудні 2015 р. — 1074 грн.

Детально державну підтримку різним групам переселенців показано в таблиці 1.

Таблиця 1

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

Державна підтримка:	Характеристика	Куди звертатися	Основні документи, які необхідно мати при собі
Пенсіонерів	— переведення пенсії за місцем фактичного проживання (перебування); — первинне призначення пенсії; — перерахунок пенсії	до органу Пенсійного фонду за місцем фактичного проживання (перебування)	— паспорт; — посвідчення отримувача пенсії (за наявності); — довідка про присвоєння ідентифікаційного коду
Громадян похилого віку й інвалідів	— стаціонарний догляд (для громадян похилого віку, інвалідів I, II групи, які за станом здоров'я мають потребу в сторонньому догляді, побутовому обслуговуванні, медичній допомозі); — догляд вдома;	до територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) або до органу соціального захисту населення за місцем фактичного проживання	паспорт; — медична довідка про потребу в постійній сторонній допомозі (за наявності)

	— натуральна допомога (одяг, взуття, предмети першої потреби)		
Сімей з дітьми (переведення допомоги за місцем фактичного проживання (перебування) або первинне призначення)	— допомога при народженні (усиновленні) дитини; — допомога одиноким матерям; — допомога опікунам та піклувальникам; — допомога дітям-інвалідам та інвалідам з дитинства; — допомога малозабезпеченим сім'ям; — тимчасова допомога на дітей, один з батьків яких ухиляється від сплати аліментів; — супровід сімей з дітьми, які потребують допомоги	до органу соціального захисту населення, служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді за місцем фактичного проживання	— паспорт; — свідоцтво про народження дитини; — довідка про присвоєння ідентифікаційного коду (за наявності)
Безробітних	— пошук підходящої роботи — тимчасової і постійної; — надання інформації та консультації у сфері занятості; — можливість участі в громадських оплачуваних роботах; — професійна підготовка, перепідготовка і підвищення кваліфікації; — отримання статусу безробітного	до центру зайнятості за місцем фактичного проживання (перебування).	— паспорт; — довідка про присвоєння ідентифікаційного коду (за наявності); — трудова книжка (за наявності); — документи про освіту (за наявності)

Облік нарахування заробітної плати переселенцям зображено в таблиці 2 та здійснюється як і звичайному працівнику, оскільки немає відповідних затверджених законодавчих актів, в яких би говорилося щодо цього.

Таблиця 2

КОЕСПОНДЕНЦІЯ РАХУНКІВ ПО РОЗРАХУНКАХ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Зміст операції	Кореспонденції рахунків	
	Дт	Кт
1. Нараховано заробітна плата, доплата, премії, відпускні за рахунок загального фонду	801, 802	661
2. Нараховано заробітна плата, доплата, премії, відпускні за рахунок спеціального фонду	811-813	661
3. Нараховано по лікарняному листку за перші 5 днів непрацездатності	801, 802, 811-813	661
4. Нараховано суму гонорару	801, 802, 811	669
5. Нараховано допомогу за рахунок фонду соціального страхування	652	661
6. Утримання із заробітної плати:		
ПДФО	661	641
збір до ПФ	661	651
збір до фонду соціального страхування	661	652
збір до фонду зайнятості	661	653
утримані профспілкові внески	661	666
Утримано за виконавчими документами	661	668
Утримано за договором добровільного страхування	661	665
7. Виплачено заробітну плату з каси	661	301
Перерахована заробітна плата на картрахунки працівникам	661	321, 311, 323, 313

Питання внутрішньо переміщених осіб регулюється ЗУ «Про забезпечення прав та свобод внутрішньо переміщених осіб», а також Постановою КМУ «Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг».

Література

1. Закон України «Про забезпечення прав та свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20 жовтня 2014 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>.

2. Постанова КМУ «Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» від 1 жовтня 2014 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу: zakon5.rada.gov.ua/laws/show/505-2014-p.

3. Постанова КМУ «Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» №95 від 11 березня 201 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/95-2015-%D0%BF>.

Черноус Ю.В., студентка ФЕУ, 6 курсу,
спеціальність 8.03050901 «Облік і аудит»,
Запорізька державна інженерна академія,
Науковий керівник – Харченко Н.В. – д.е.н.,
професор кафедри обліку, аналізу,
оподаткування та аудиту

СТАН ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ У БЮДЖЕТНІЙ УСТАНОВІ

Головним результатом діяльності бюджетних установ є послуга. Для надання послуг різного характеру бюджетні установи повинні мати перш за все засоби праці, оскільки саме вони є визначальним істотним елементом у процесі надання послуг. У бухгалтерському обліку бюджетних установ засоби праці виокремлюються в самостійний об'єкт обліку, що має назву «необоротні активи».

Розгляду питань з обліку та контролю необоротних активів у бюджетних установах сприяли роботи таких вчених: Мельник Т.Г, Джога Р.Т., Сахарцева І.І., Романенко Т.П, Канева Т.В., Верига Ю.А. та інші.

Порядок обліку необоротних активів бюджетних установ визначається Національним положенням (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби» та 122 «Нематеріальні активи».

Необоротні активи бюджетних установ – це матеріальні й нематеріальні ресурси, що належать установі та забезпечують її функціонування, термін корисної експлуатації яких, як очікується, становить понад один рік [2].

Строк корисного використання необоротних активів у бюджетних установах встановлює міністерство по відомчій підпорядкованості або установа самостійно в момент придбання активу [3].

Необоротні активи бюджетних установ складаються з:

- основних засобів;
- інших необоротних матеріальних активів;
- нематеріальних активів;
- незавершених капітальних інвестицій;
- довгострокових фінансових інвестицій.

Бухгалтерський облік необоротних активів бюджетних установ має забезпечити:

- контроль за зберіганням необоротних активів;
- правильне документальне оформлення руху необоротних активів;
- своєчасне та правильне відображення в обліку зносу активів;
- правильне визначення витрат на придбання, утримання та ремонт;
- контроль за списанням об'єктів необоротних активів.

Надходження необоротних активів до бюджетних установ має певні особливості під час відображення в обліку. Можуть надходити через:

- придбання їх за кошти загального та спеціального фондів бюджетної установи;
- безкоштовне одержання (у т.ч. у вигляді гуманітарної допомоги);
- будівництво нових об'єктів;
- оприбуткування лишків, виявлених під час інвентаризації [2].

Витрати, пов'язані з придбанням необоротних активів, відображається за КЕКВ 3110 «Придбання обладнання і предметів довгострокового використання», 3120 «Капітальне будівництво», 3140 «Реконструкція та реставрація», 3160 «Придбання землі і нематеріальних активів» [2].

У процесі експлуатації необоротні активи поступово фізично й морально зношуються. Знос – це втрата об'єктом необоротного активу фізичних якостей або техніко-економічних властивостей, а внаслідок цього і вартості [3].

Поняття «амортизація», що являє собою систематичний розподіл вартості необоротних активів, яка амортизується, протягом строку їх корисного використання, раніше не зустрічалося в бюджетному обліку [1].

Саме в НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» визначено, що об'єктом амортизації є вартість, яка амортизується — це первісна або переоцінена вартість необоротних активів, за вирахуванням їх ліквідаційної вартості [1].

Основне завдання контролю операцій з необоротними активами бюджетної установи є контроль за їх наявністю, правильністю їх оцінки, відповідним використанням та збереженням, а також виявлення та попередження порушень, пов'язаних з діями над активами.

Контроль повинен здійснюватися за системою, яка в першу чергу передбачає певний порядок перевірки таких як:

- дотримання встановлених норм обліку необоротних активів;
- правильність та своєчасність прийому та відпущення товарно-матеріальних цінностей;
- правильність витрачання фонду необоротних активів;
- зберігання товарно-матеріальних цінностей і грошових засобів у місцях їх збереження та використання.

Пропозиції:

1. Посилення внутрішнього контролю та відповідальність посадових осіб за недопущення порушень в обліку необоротних активів за їх реальною оцінкою, оскільки від цього залежить вірогідність визначення фінансових результатів організації і відображення їх у звітності.

2. Ретельніший підхід до питання доцільності вибуття необоротних активів з балансу бюджетної установи, враховуючи обмеженість бюджетних коштів щодо їх поновлення.

3. Правильніше та точніше документальне забезпечення обліку необоротних активів у цілому та нарахування амортизації зокрема, бо без належно оформленого документа не може бути бухгалтерського запису, від нього залежать повнота і достовірність облікової інформації для користувачів.

Література

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», зі змінами внесеними наказами МФУ від 23.07.2015 № 664.

2. Мельник Т.Г. Облік та аудит діяльності бюджетних установ: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2009. — 412 с.

3. Канева Т.В. Бухгалтерський облік бюджетних установ: Навч. посіб. — К.: Книга, 2004. — 180 с.

*Яремчук К. В., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М. М. — д.е.н.,
професор кафедри обліку підприємницької діяльності*

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Заробітна плата – одна із найважливіших ділянок обліку на будь-якому підприємстві, адже саме вона має першочергове значення в мотивації працівників і є важливим засобом підвищення зацікавленості працюючих у результатах своєї праці, її продуктивності, збільшення обсягів виробленої продукції, розширення асортименту та поліпшення якості. Заробітна плата як економічна категорія є однією із найскладніших, оскільки облік оплати праці на підприємстві потребує точних і оперативних даних про зміну чисельності працівників, витрати робочого часу, виробничі витрати тощо.

В останні роки в Україні суттєво зменшуються доходи населення, що характеризують такі дані статистики: номінальна заробітна плата за січень – вересень 2015 року зросла в середньому на 19 %, порівняно з аналогічним періодом 2014 року, проте реальна заробітна плата за січень – вересень 2015 року знизилась у середньому на 18 %, порівняно з 2014 роком. Таке зниження спричинене переважно невідповідністю між зростанням цін і заробітної плати і свідчить про погіршення рівня життя та зниження рівня добробуту населення.

Важливе значення має чітка організація облікової роботи розрахунків з оплати праці на підприємстві, як однієї з найвідповідальніших і трудомістких. У наш час на підприємствах України існує багато проблем, пов'язаних з організацією оплати праці та її обліку. До них належать: низькі рівні заробітної плати; невідповідне зближення рівнів оплати праці фахівців та інших категорій працівників; слабка матеріальна зацікавленість у підвищенні кваліфікації через незначні розходження в рівнях окладів працівників різної кваліфікації; недостатня стимулююча роль премій, надбавок тощо.

Також існує проблема наявності на підприємствах неофіційних позаоблікових нарахувань і виплат заробітної плати працівникам без сплати встановлених законодавством податків і плате-

жів, так звана заробітна плата «у конвертах» [1]. Не менш важливою проблемою обліку розрахунків з оплати праці на сьогодні є недостатня автоматизація цієї ділянки обліку та відсутність частини додаткових реквізитів у документах, якими підтверджуються операції з обліку праці та її оплати.

Ефективним фактором, що впливає на продуктивність праці є запровадження соціального пакету у вигляді пільг, компенсацій власних втрат, привілеїв і соціальних гарантій, який виконує значну стимулюючу функцію та сприяє формуванню конкурентного ринку праці [3].

Важливим шляхом удосконалення організації заробітної плати на підприємстві є оптимізація тарифного регулювання заробітної плати, яка включає:

- удосконалення тарифної системи шляхом установаження співвідношень тарифних ставок залежно від рівня кваліфікації робітників;

- запровадження гнучких форм і систем оплати праці, включаючи контрактну й безтарифну;

- розроблення внутрішньовиробничих тарифних умов оплати праці як чинників підвищення мотивувальної та стимулюючої ролі тарифних систем на підприємствах;

- удосконалення мотиваційного механізму регулювання міжпосадових окладів, міжкваліфікаційних рівнів оплати праці;

- удосконалення нормування як засобу регулювання міри праці та її оплати;

- обґрунтування вибору найефективніших форм і систем заробітної плати;

- колективне регулювання заробітної плати [2].

Одним із основних шляхів реформування і вдосконалення системи обліку є автоматизація. Облік праці та її оплати, як найтрудомісткішу ділянку роботи необхідно автоматизувати однією з перших. Це дасть змогу своєчасно одержати точну інформацію про витрати фонду заробітної плати, матеріального заохочення, про стан розрахунків із працівниками, органами соціального страхування, і зменшить можливість помилок при розрахунках. Ефективність роботи бухгалтера підвищиться завдяки засобам автоматизації бухгалтерського обліку, зокрема вони дозволять оперативно нараховувати заробітну плату, відпускні та лікарняні, накопичувати відповідні бази даних по заробітній платі та використовувати їх для формування редагування і друку вихідних документів та звітів тощо.

Саме тому облік праці та заробітної плати має бути організований таким чином, щоб сприяти підвищенню продуктивності праці, повному використанню робочого часу, а також правильному обчисленню чисельності працівників для обліку заробітної плати з метою оподаткування. Для цього на підприємстві потрібно чітко розподілити функції обліку між відділами, автоматизувати систему обліку заробітної плати, що значно полегшить роботу бухгалтера, виключить можливість помилок, які могли б виникнути при ручному розрахунку, цим самим забезпечуючи правильність нарахування заробітної плати працівникам підприємства та нарахування обов'язкових платежів до фондів і бюджету [4]. Заробітна плата повинна залежати від результатів праці й впливати на її показники, стимулювати працівників, підвищувати кількісні і якісні результати праці.

Для того, щоб кожен працівник міг оцінити компенсацію затрат його праці необхідно організувати на підприємстві надання своєчасної, повної аналітичної інформації працівникам про витрати, які здійснює підприємство для підвищення кваліфікації своїх робітників, оплати семінарів для них, медичне страхування тощо.

Література

1. *Покатаєва О.В.* Шляхи вдосконалення системи оплати праці на підприємстві / О.В. Покатаєва, Г.О. Кошулинська // Держава та регіони : наук.-вироб. журн. – 2010. – № 3 – С. 139–141. – (Серія : Економіка та підприємництво).
2. *Терещенко О.О.* Антикризове фінансове управління на підприємстві / О.О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2010. – 268 с.
3. *Герасимчук Л.С.* Шляхи вдосконалення обліку оплати праці. /Л.С. Герасимчук // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки. — №2/2012.
4. *Старченко Н.М.* Удосконалення методики обліку виплат працівникам в бюджетних установах / Н.М. Старченко // Економічні науки. – 2012. – № 9. – С. 178–184.
5. *Потриваєва Н.В.* Стан та перспектива обліку розрахунків з оплати праці: теоретичний аспект / Н.В. Потриваєва // Економічний форум. – 2014. — № 1.

Розділ 2

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Бабчанік Ю. В., студентка ОЕФ, 3 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Єрошкіна О.О. — к. держ. упр.,
доцент кафедри аудиту

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Економічні тенденції і наслідки світової фінансової кризи показали необхідність удосконалення фінансово-бюджетної політики й формування відповідних механізмів державного фінансового контролю як вагомій складової фінансової системи країни, а саме методологічні й організаційні засади державного внутрішнього фінансового контролю і поліпшення якості державного регулювання.

Інститут державного аудиту є відносно новим для України, як і для інших країн пострадянського простору. Проте у багатьох країнах з давніми традиціями демократії, лібералізму, громадянського суспільства зовнішній аудит є обов'язковим елементом суспільного управління фінансами. Належне функціонування системи державного аудиту дозволяє завчасно виявляти відхилення від прийнятих стандартів законності, ефективності, результативності й економічності управління суспільними ресурсами. В результаті функціонування системи державного аудиту суспільство отримує важливу інформацію про якість роботи держави, що безпосередньо впливає на рівень суспільної підтримки чинної влади [4].

Розвиток державного аудиту в Україні відбувається з ускладненнями. Термін «аудит» для державного сектора економіки у світлі останніх змін застосовується у законодавчих і нормативних актах. При цьому існує законодавче визначення державного фінансового аудиту як різновиду державного фінансового контролю, зосереджує увагу лише на одному із видів аудиту, а тому

звужує роль державного аудиту взагалі. Органи, що здійснюють державний фінансовий контроль, взаємодіють дуже слабо, комунікаційні зв'язки між ними нерозвинені та нераціональні. Має місце роздробленість у політиці фінансового контролю, відсутня єдина інформаційна база. Це призводить до дублювання і паралелізму в процесі здійснення функцій контролюючими органами. Існує проблема визначення статусу, повноважень і функцій контролюючих органів, що представляють законодавчу і виконавчу гілки влади; відсутнє чітке розмежування зовнішнього і внутрішнього фінансового контролю; значна частина контрольних функцій щодо розпорядження фінансовими коштами належить саме органам виконавчої влади, які уповноважені розпоряджатися цими коштами і т.д.

Оцінка якості державного аудиту в органах виконавчої влади, яка проводиться Державною фінансовою інспекцією (Державною аудиторською службою), свідчить, що функція внутрішнього аудиту перебуває на стадії становлення. Розроблена внутрішня нормативна база з внутрішнього аудиту в багатьох органах виконавчої влади лише дублює вимоги нормативних актів вищого рівня, без деталізації окремих процедур і не враховує окремі аспекти діяльності з внутрішнього аудиту, а також не сприяє налагодженню функції внутрішнього аудиту в повному обсязі [6].

Для покращання організаційно-правового забезпечення внутрішнього аудиту в Україні важливе значення має здійснення низки таких заходів [3]:

- розгляд питання щодо збільшення штатної чисельності внутрішніх аудиторів в органах виконавчої влади;

- розробка методичних рекомендацій, необхідних для доопрацювання внутрішніх документів з урахуванням викладених у звіті зауважень;

- формування планів і здійснення відбору об'єктів аудиту з урахуванням критеріїв відбору об'єктів та оцінки ризиків;

- забезпечення контролю за виконанням планів діяльності відділом внутрішнього аудиту відповідно до Стандартів внутрішнього аудиту;

- забезпечення не лише виявлення фінансових порушень аудиторами, а й встановлення неналежного стану фінансово-бюджетної дисципліни, причин виникнення правопорушень;

- нормативне закріплення чіткої процедури моніторингу впровадження рекомендацій, що надаються підрозділом внутрішнього аудиту.

У сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки постає все більша необхідність подальшого розвитку і впровадження внутрішнього аудиту в органах державного сектору. Оскільки застосування внутрішнього аудиту дозволяє завчасно виявляти порушення, що призводять до втрат фінансових і матеріальних ресурсів, його важливість є безумовною для інтересів держави.

Для того, щоб державний аудит в Україні розвивався ефективно, необхідно розробити теоретичні та практичні засади впровадження і функціонування державного аудиту в нашій країні; вивчити та адаптувати зарубіжний досвід становлення системи незалежного публічного контролю; у засобах масової інформації провести ознайомлення з сутністю поняття «державний аудит», перевагами його проведення та чітким виділенням різниці між даною формою контролю і перевіркою або ревізією з боку державних органів, які проводяться з метою виявлення порушень та притягнення винних до відповідальності.

Література

1. *Єрмішова С.В.* Внутрішній аудит в системі державного фінансового контролю / С.В. Єрмішова // Економіка і організація управління. — 2008. — Випуск № 3. — С. 149—158.
2. *Книшек О.О.* Внутрішній аудит в системі внутрішнього контролю / О.О. Книшек, О.О. Яременко // Вісник ДонНУЕТ. — 2012. — №3(55). — С. 352—360.
3. *Михальчишина Л.Г.* Розвиток аудиторської діяльності в Україні із запровадженням Міжнародних стандартів аудиту [Електронний ресурс] / В. П. Бралатан, Л. Г. Михальчишина // Облік і фінанси. — 2012. — № 1. — С. 91—94.
4. Про аудиторську діяльність від 22.04.1993 р. №3125 [Електронний ресурс]: Закон України. — Режим доступу: www.portal.rada.gov.ua
5. *Слободяник, Ю. Б.* Проблеми становлення державного аудиту в Україні [Текст] / Ю. Б. Слободяник // Устойчивое развитие экономики: состояние, проблемы, перспективы: материалы третьей международной научно-практической конференции, УО «Полесский государственный университет», г. Пинск, 23–25 апреля 2009 г. / Национальный банк Республики Беларусь. — Пинск : ПолесГУ, 2009. — С. 106—107.
6. *Шевчук О. Д.* Особливості проведення державного аудиту в Україні / О. Д. Шевчук, І. Л. Мукоїд // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. — №4 (70). Том 2. — 2012. — С. 230—234.

Балашова О.О., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ВПЛИВ СТАНУ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ ПІДПРИЄМСТВА НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ БІЗНЕСУ

На сьогоднішній день в Україні склалася складна економічна ситуація, яка неодмінно супроводжується підвищенням кількості економічних злочинів та вимагає створення суб'єктами господарювання системи захисту безпеки бізнесу. Досліджуючи дану проблему доходимо висновку, що потребу в захисті економічної безпеки мають як юридичні, так і фізичні особи. Таким чином, економічна безпека підприємства – це ефективне використання економічного потенціалу суб'єкта господарювання для зниження ризику незаконного використання ресурсів та забезпечення стабільного функціонування [1].

Забезпечення економічної безпеки бізнесу характеризується системою як якісних, так і кількісних показників. Організація систем, які захищають економічну безпеку – це найважливіший етап і вдосконаленні рівня безпеки всієї економічної складової підприємства. У зв'язку із цим потрібно дотримуватись як загальноприйнятих правил безпеки у всіх складових бізнес-процесу, так і розробляти власні правила безпеки, пов'язані зі специфікою функціонування окремо взятого бізнесу. Тому, останнім часом багато підприємств через об'єктивні причини приділяють усе більшу увагу питання взаємодії фактору економічної безпеки бізнесу із внутрішньогосподарським контролем. Отже, після одержання інформації про те, що таке система економічної безпеки підприємства і її структурні елементи, принципи побудови та завдання, виникає питання: «Яким чином будується система економічної безпеки?»

Кожне підприємство повинне мати власну концепцію економічної безпеки [2]. У кожного начальника служби безпеки свій підхід до розв'язку даної проблеми.

У даному дослідженні пропонується підприємствам таким чином структурувати алгоритм побудови системи економічної безпеки, який повинен містити в собі такі етапи:

1) вивчення специфіки бізнесу підприємства, займаного їм сегмента на ринку, штатного розкладу, знайомство з персоналом підприємства;

2) аналіз зовнішніх і внутрішніх загроз в економіці підприємства. Одержання інформації про раніше кризові ситуації, що можливо мали місце, їх причини і шляхи вирішення;

3) проведення контролю наявних (раніше введених) заходів щодо забезпечення безпеки та аналізу їх відповідності виявленим загрозам;

4) моделювання нової системи економічної безпеки підприємства: план усунення виявлених у процесі контролю зауважень; пропозиції з удосконалення системи економічної безпеки, розрахунки всіх видів необхідних додаткових ресурсів; плановані щомісячні витрати (бюджет) на забезпечення функціонування системи економічної безпеки;

5) затвердження керівником підприємства моделі нової економічної безпеки і бюджету на її підтримку;

6) безпосередня побудова системи економічної безпеки підприємства;

7) експертна оцінка дієвості побудови системи економічної безпеки, доведення її до удосконалення.

Крім наведеного, концепція економічної безпеки має визначатися з врахуванням установлених принципів бухгалтерського обліку: обачності, відповідності доходів і витрат і, особливо, безперервності [3].

Залучення служби внутрішнього контролю до системи економічної безпеки суб'єкта господарювання вимагає перегляду організаційних засад його діяльності, включаючи застосовувані принципи внутрішнього контролю [4].

Разом з тим, навіть якщо сьогодні на підприємстві відпрацьована діюча система економічної безпеки, все одно вона потребує постійного тестування на її ефективність і відповідність змінам в умовах господарювання, економічній ситуації, правовому полі.

Тому, система економічної безпеки – це живий організм, який вимагає постійного контролю, удосконалювання та управління у зв'язку із: змінами в чинному законодавстві держави; розвитком підприємства та обранням нею нових напрямків господарської діяльності; збільшенням кількості персоналу, змінами в штатному розкладі підприємства; зміною переліку відомостей, що становлять комерційну таємницю і конфіденційну інформацію підприємства; необхідністю вдосконалювання телефонної та комп'ютерної мереж підприємства; появою на ринку несумлінних конкурентів і зміною форм і методів їх протиправної діяльності та інше.

Організація контрольного процесу складається в створенні організаційних передумов для досягнення обробки економічної ін-

формації в системі фінансово-економічного контролю з метою активного впливу на оптимізацію результатів фінансово-господарської діяльності.

Отже, узагальнюючи все вище викладене, можна зробити висновок, що ефективний зв'язок стану економічної безпеки бізнесу дійсно вміло переплітається з внутрішньогосподарським контролем і має забезпечувати позитивний результат на підприємствах.

Література

1. *Башинська І.О.* Уточнення визначення дефініції та змісту категорії «економічна безпека підприємства» – [електронний ресурс]. – Режим доступу : https://docviewer.yandex.ua/?url=http%3A%2F%2Fecofin.at.ua%2Fmonografy%2Fmonografija_ehb_t2.pdf&name=monografija_ehb_t2.pdf&page=14&lang=uk&c=562fb738e6b9

2. *Крупка Я.* Економічна безпека підприємства та її реалізація через систему облікових принципів – [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/679/1/ZBIRNYK1-.pdf>

3. *Хмелев С.А.* Створення служби внутрішнього контролю в системі економічної безпеки підприємства – [електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://docviewer.yandex.ua/?url=http%3A%2F%2FcyberLeninka.ru%2Farticle%2Fn%2Fsozдание-sluzhby-vnutrennego-kontrolya-v-sisteme-ekonomicheskoy-bezopasnosti-predpriyatiya.pdf&name=sozдание-sluzhby-vnutrennego-kontrolya-v-sisteme-ekonomicheskoy-bezopasnosti-predpriyatiya.pdf&lang=ru&c=562faf8e2ec9&page=1>

4. *Шигун М.М.* Принципи внутрішнього контролю в системі економічної безпеки підприємства – [електронний ресурс]. – Режим доступу : file:///C:/Users/User/Downloads/Nvuuec_2014_3_37.pdf

Башкир С.Д., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

МЕТА ТА ЗАСОБИ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

З метою успішного функціонування підприємства, підвищення рівня рентабельності, збереження та збагачення його активів необхідний налагоджений механізм управління, найважливішим елементом якого є повсякденний внутрішній контроль [1].

Будь-яка господарська діяльність припускає здійснення господарських операцій і ведення бухгалтерського обліку цих операцій. Бухгалтерський облік містить у собі процедуру збору даних, їхньої реєстрації та обробки. Такі процедури можуть виконуватися як вручну, так і за допомогою комп'ютерів. Відповідні процедури, які виконуються на комп'ютері, називаються програмувальними процедурами бухгалтерського обліку. Ведення бухгалтерського обліку забезпечується автоматизованою програмою обліку «1С-Бухгалтерія 8.2».

Ефективна система бухгалтерського обліку повинна забезпечувати: відбиття в обліку всіх без винятку факторів господарської діяльності; однозначну ідентифікацію господарських операцій і фактів господарської діяльності в первинних документах таким чином, щоб не було розбіжностей у їхньому визначенні; правильність оцінки вартості активів, зобов'язань і господарських операцій у грошовому вираженні; віднесення фактів господарської діяльності за такими періодами, у яких вони мали місце, і визначення точного часу здійснення господарських операцій; своєчасне, правильне та оперативне формування зовнішньої та внутрішньої звітності.

Концептуально система бухгалтерського обліку відособлена від контрольних процедур, що утворюють третій елемент структури контролю. Однак на практиці такого поділу між системою бухгалтерського обліку, що використовується для досягнення цілей контролю, і процедурами контролю господарських операцій, не існує.

Саме тому склад і втримування контрольних процедур залежить від елементів системи бухгалтерського обліку. Проста ручна система бухгалтерського обліку та система бухгалтерського обліку на базі комп'ютерних технологій спрямовані на досягнення цілей проведення контролю у випадку, якщо процедури контролю господарських операцій, оброблених кожною системою, відповідають їй.

У комп'ютеризованій системі відповідна процедура контролю містить у собі: перевірку сумісності замовлень на відвантаження з файлом замовлення та файлом господарської операції під час реалізації; видачу комп'ютером звіту; управління програмами захисту файлів даних; здійснення контролю та керівництва з боку персоналу, які мають відповідні повноваження.

У кожному випадку склад процедур контролю визначається елементами системи бухгалтерського обліку. Система бухгалтерського обліку є предметом, для якого необхідний внутрішньогос-

подарський контроль. Але оскільки система бухгалтерського обліку є невід'ємною частиною усіх функціональних областей, то немає необхідності представляти її у вигляді окремої схеми. Мета системи внутрішньогосподарського контролю і приклади засобів контролю на підприємстві, які використовуються для їхнього досягнення, приводяться нижче, а саме: 1) Система бухгалтерського обліку повинна відображати всі санкціоновані операції (контроль доступу до терміналів за якими здійснюється безпосереднє введення інформації (паролі та інші ідентифікаційні процедури): винятковий доступ для обмеженого кола користувачів; контроль за взаємозалежними операціями; документальне підтвердження та санкціонування усіх бухгалтерських записів; контроль повноти бухгалтерських записів під час рознесення їх за рахунками бухгалтерського обліку та при введенні в комп'ютер; поділ обов'язків між підготовкою первинних документів, санкціонуванням господарських операцій і рознесенням за рахунками бухгалтерського обліку). 2) Точна вхідна інформація (контроль на початковій стадії: вибіркові перевірки підсумовування розрахунків; використання посадових інструкцій, професійна підготовка та ефективний нагляд; регулярні перевірки якості виконаного аналізу; аналіз помилок кодування). 3) Точне рознесення за регістрами бухгалтерського обліку (регулярний контроль рахунків: регулярне складання пробного балансу; використання документів дебіторів і кредиторів для перевірки точності залишок у журналах обліку розрахунків з дебіторами та кредиторами; контроль виписок банку та касової книги; контроль дотримання кошторису та інші види контролю за істотними сумами). 4) Збереження облікових документів (створення надійних копій банку даних і файлів даних (для комп'ютеризованої системи), що змінюються при кожній новій появі інформації: обмежений доступ до масиву інформації або перевірка персоналу; забезпечення конфіденційності та збереження всіх даних; дублювання електроживлення на випадок збоїв у мережі). 5) Запобігання зловживань у результаті таємної змови працівників підприємства (поділ обов'язків: ротація обов'язків; обов'язкові регулярні щорічні відпустки для всіх співробітників; своєчасна реєстрація документів, активів; регулярна перевірка рахунків бухгалтерського обліку; достатні трудові ресурси в пікові періоди). 6) Забезпечення оперативної управлінської інформації (використання кінцевих термінів подання внутрішньої звітності та регулярні консультації про цінність і достатність, які представляє дана інформація). 7. Виявлення незвичайних або аномальних фактів (обов'язкове подання доку-

ментів, якщо операція перевищує встановлені ліміти часу та регулярний аналіз істотних відхилень).

Література

1. *Петренко С. М.* Внутрішній контроль діяльності підприємств і його інформаційне забезпечення: теорія, методологія, організація «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / С. М. Петренко. – К., 2010. – 37 с.

Белінська А.М., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ПОБУДОВА ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВА

На сьогоднішній день економічна ситуація в країні характеризується значною часткою неплатежів. Це пов'язано головним чином із економічною кризою в країні та світі, а також недосконалою організацією обліку та контролю за виконанням договірних зобов'язань. Саме організація дієвої системи внутрішньогосподарського контролю (ВГК) дебіторської заборгованості (ДЗ) покликана вирішити цю проблему.

Для цього, насамперед, потрібно визначитись із організацією служби ВГК: спланувати чисельність служби, її мету, завдання, права та обов'язки, сформулювати посадові інструкції; створити окремий департамент ВГК, підпорядкований керівництву тощо. Доцільніше, звичайно, впроваджувати службу ВГК на підприємстві силами власних фахівців, що краще володіють відповідними практичними навичками та знанням методів організації та особливостей ведення бізнесу, ніж залучені консультанти.

Після створення служби необхідно організувати її функціонування, поділивши процес внутрішньогосподарського контролю ДЗ на кілька етапів. Безпосередньо до *етапів* провадження ВГК ДЗ відносяться: 1) Попередній контроль. 2) Перевірка первинних документів. 3) Інвентаризація. 4) Перевірка даних бухгалтерсько-

го обліку. 5) Перевірка реєстрів обліку та звітності підприємства. 6) Складання й затвердження внутрішнього звіту контролера.

На початковому етапі здійснення внутрішньогосподарського контролю необхідно перевірити обґрунтованість та ефективність обраної підприємством стратегії відносин з контрагентами (умови надання товарного кредиту, його забезпеченість, строк, доцільність застосування знижок тощо); ретельно підібрати клієнтів з метою мінімізації імовірності невиконання ними зобов'язань [1]. На стадії *перевірки первинних документів* вивчається правильність та законність складання документів (рахунків, товарно-транспортних накладних, рахунків-фактур, розрахунково-платіжних документів, господарських договорів); належні умови їх збереження та захист доступу до них. Документальним підтвердженням проведеного ВГК господарських договорів може бути «Відомість характеристики договорів, укладених підприємством», а отриманих претензій – «Відомість перевірки обґрунтованості отриманих претензій» [2].

Завдання інвентаризації ДЗ полягають у: визначенні фактичної наявності, якості, стану й вартості ДЗ, витрат і доходів майбутніх періодів; встановленні причин та умов виникнення розбіжностей за письмовими поясненнями відповідальних осіб; дотриманні порядку врегулювання інвентаризаційних різниць; розробці пропозицій щодо врегулювання розбіжностей і поліпшення обліку й контролю на підприємстві. До *перевірки даних бухгалтерського обліку* можуть входити такі процедури: встановлення дат і причин виникнення простроченої заборгованості, не своєчасного проведення розрахунків; підтвердження законності списання претензійних сум; повнота, правильність та обґрунтованість формування та нарахування резерву сумнівних боргів тощо.

До *перевірки реєстрів обліку та звітності підприємства* включають такі процедури: контроль реальності та правильності відображення заборгованості в звітності; перевірка повноти, обґрунтованості та точності реєстрації документа в облікових реєстрах; повнота та правильність відображення операцій по резерву сумнівних боргів у синтетичному та аналітичному обліку.

Для забезпечення користувачів фінансової звітності достовірною інформацією відносно стану ДЗ важливо проводити постійний контроль її дійсного стану. Завжди існує ризик контролю – побоювання з приводу того, що недостовірна інформація не буде виявлена чи своєчасно попереджена системою ВГК. Для того, щоб оцінити ризик контролю, слід встановити якість та ефектив-

ність системи ВГК [3]. Ефективність контролю ДЗ може забезпечити постійний моніторинг та аналіз її величини, інвентаризація ДЗ шляхом звірки її з контрагентами, а також перевірка первинних документів [4].

Отже, підведемо підсумки. З метою вдосконалення системи ВГК ДЗ можна запропонувати такі заходи: систематичне проведення інвентаризацій дебіторської заборгованості на підприємстві; розробка робочих документів для реєстрацій результатів ВГК дебіторської заборгованості; розробка та використання різних заходів для забезпечення повернення боргу (застава, страхування, гарантії банків); моніторинг розмірів ДЗ і строків її погашення; у разі виникнення простроченої ДЗ — проведення претензійної роботи щодо її погашення, застосувати економічні санкції (нарахування штрафів, пені, неустойки тощо). Щодо стану ВГК дебіторської заборгованості, то його необхідно оцінювати за такими параметрами: доцільність та обґрунтованість розподілу функціональних обов'язків між персоналом бухгалтерії та службою ВГК, контроль за повнотою відображення дебіторської заборгованості в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності (обґрунтованість записів на відповідних рахунках, відповідністю і вчасністю облікової реєстрації).

Література

1. Москалюк Г.О. Система внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості: напрямки удосконалення і розвитку / Г.О. Москалюк // Ефективна економіка. — 2013. — № 4.
2. Мушинський В. В. Внутрішньогосподарський контроль забезпечення виконання зобов'язань підприємства та фактів їх зміни: методичний підхід / В. В. Мушинський // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. — 2012. — № 1 (22). — С. 263—279.
3. Безверхий К. Тестування системи внутрішньо-господарського контролю підприємства / К. Безверхий // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. — 2014. — № 3. — С. 96—108.
4. Свінар'ова Г. Б. Система контролю дебіторської заборгованості на торговельному підприємстві / Г. Б. Свінар'ова, О. В. Побережець, Н. В. Чебан // Економіка: реалії часу. — 2014. — № 4. — С. 94—98.

Білокінь А.В., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Одним із найважливіших чинників фінансової стабільності підприємства є стан дебіторської заборгованості, що є важливою складовою активів, що потенційно мають високий рівень ліквідності. З метою ефективного управління дебіторською заборгованістю важливо проводити постійний контроль дійсного стану дебіторської заборгованості, виявлення фактів виникнення простроченої дебіторської заборгованості, забезпечення мінімальних гарантій для користувачів фінансової звітності відносно достовірності, реальності, повноти і законності інформації.

Дебіторська заборгованість є окремим видом активів, який надає право підприємству в майбутньому отримати від контрагентів грошові кошти. Дебіторська заборгованість, за своєю суттю, є сумою заборгованостей дебіторів підприємству на певну дату, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для продажу [1].

Дебіторська заборгованість — це складна категорія, оскільки вона з одного боку є важливою і без неї у підприємства виникали б ряд проблем загальноекономічного характеру, пов'язаних із реалізацією продукції підприємствами і побудовою взаємовідносин з покупцями. З іншого боку вона є явищем негативним, оскільки спричиняє вилучення коштів з обороту підприємства.

Таким чином, здійснення оперативного контролю дебіторської заборгованості є неодмінною умовою прискорення надходження платежів від покупців, а отже зростання оборотності активів і покращення фінансового стану підприємства.

Виділимо проблемні питання у системі внутрішнього контролю дебіторської заборгованості:

1. Проблема оплати дебіторської заборгованості (рефінансування) та визначення допустимого рівня засобів, які вилучаються на дебіторську заборгованість.

2. Відсутність на більшості промислових підприємств відділу внутрішнього контролю. Структуру, завдання та функції відділу внутрішнього контролю визначає кожне підприємство самостійно, зважаючи на особливості власної діяльності. До основних завдань такого відділу, серед іншого, входило би здійснення контролю за проблемною дебіторською заборгованістю [2].

3. Непристосованість методів визначення резерву сумнівних боргів, які передбачені в П(С)БО 10 до особливостей здійснення розрахунків і платіжної ситуації на українських підприємствах і, виходячи з цього, недостовірність розрахунку та відображення в обліку та звітності резерву сумнівних боргів [3].

4 Відсутність необхідного обсягу вірогідної і доступної інформації щодо розрахунків з різними дебіторами [4].

У рамках вирішення окреслених проблем і розробки заходів щодо вдосконалення контролю дебіторської заборгованості підприємствам можна рекомендувати:

1. Своєчасно здійснювати контроль за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості. При цьому потрібно визначити оптимальний розмір дебіторської заборгованості, яка б не призводила до надлишкової іммобілізації фінансових ресурсів підприємства і не створювала б перепон для забезпечення безперебійного процесу постачання, виробництва, реалізації та розрахунків підприємства за своїми зобов'язаннями.

2. Контролювати стан розрахунків з дебіторами, зокрема виникнення прострочених заборгованостей, своєчасно виявляючи такі види дебіторської заборгованості, які є недопустимими для підприємства (наприклад, прострочена заборгованість контрагентів понад три місяці).

3. Створення відділу внутрішнього контролю чи, якщо він наявний, то відокремлення особи (сектору) у відділі, у відповідальність якої входив би контроль за сумнівною і безнадійною заборгованістю.

4. Затвердити перелік документів, що підтверджують і обґрунтовують визнання заборгованості сумнівною (безнадійною). Розрахунок резерву сумнівних боргів необхідно проводити на підставі середніх статистичних даних по підприємству.

Отже, для вирішення проблем як обліку так і аналізу дебіторської заборгованості на підприємстві необхідно проводити всебічний, ефективний, систематичний контроль за її станом [5].

Узагальнюючи все викладене, можна зробити висновок, що створення комплексної системи внутрішнього контролю дебіторської заборгованості на підприємствах є важливою задачею, що

дозволяє підвищити й оптимізувати результати роботи підприємства, його окремих підрозділів і в остаточному підсумку вирішити проблему ліквідності.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. №237 (зареєстровано і Міністерстві юстиції фінансів України від 25.10.1999 р. №725/4018), зі змінами та доповненнями – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon3.rada.gov.ua>.
2. Кузенко Т.Б. Управління дебіторською заборгованістю як фактор забезпечення фінансової безпеки підприємства / Т.Б. Кузенко, В.С. Сичова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. — №29. – С. 124—126.
3. Рибалко О.М. / Деякі аспекти ефективного управління дебіторською заборгованістю // О.М. Рибалко, М.Б. Сичова // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. — №1. – С. 164—169.
4. Соловей Н.В. Проблеми обліку дебіторської заборгованості / Н.В. Соловей, К.І. Маліношевська // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. – 2010. — № 25. – С. 125—130.
5. Таратута Л.В. Управління поточною дебіторською заборгованістю в умовах кризи / Л.В. Таратута // Сталий розвиток економіки. – 2011. — №4. – С. 220—228.

Бобко І.П., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.03050901 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

КОНТРОЛЬ ВИТРАТ НА РЕМОНТ І ПОЛІПШЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

У процесі експлуатації основні засоби зношуються, зменшується ефективність їх використання, що потребує витрат на їх ремонт і підтримку в робочому стані. З метою контролю за ефективністю використання економічних ресурсів підприємству потрібно постійно контролювати витрачання грошових коштів для відновлення працездатності або поліпшення основних засобів. Ефективність використання об'єктів основних засобів – одна з головних умов забезпечення підвищення продуктивності праці та зниження витрат виробництва. Раціональне використання основ-

них засобів призводить також до зменшення потреби введення нових виробничих потужностей при заданому обсязі виробництва і, як наслідок, до економії капітальних вкладень. Без здійснення контролю за операціями, що пов'язані з ремонтом основних засобів, відбувається перевитрачання ресурсів, зловживання, крадіжки, безгосподарність.

Порівняльний аналіз національних стандартів бухгалтерського обліку та податкового законодавства України виявив, що крім відсутності чіткого визначення поняття «поліпшення основних засобів», що ускладнює обліковий процес [1, 2].

Для розв'язання цієї проблеми є доцільним ініціювати зміни до вже перелічених нормативно-правових актів з бухгалтерського та податкового обліку, навівши у них єдину класифікацію видів поліпшення основних засобів. До цієї класифікації рекомендується включати: модернізацію; технічне переозброєння; модифікацію; технічне обслуговування; добудову (надбудову); заміну окремих частин обладнання; упровадження ефективнішого технологічного процесу; технічний огляд; дообладнання; реконструкцію.

Специфіка проведення контролю витрат на ремонт основних засобів безпосередньо залежить від особливостей і характеру ремонтних робіт. Зокрема, ремонт може здійснюватися як власними силами підприємства, так і за допомогою залучення сторонніх організацій і фізичних осіб. Може відбуватися заміна зношених окремих частин і деталей, а також реконструкція, модернізація та дообладнання. Ремонт також може супроводжуватися повним розбиранням об'єкта, що ремонтується, на окремі частини та деталі. Крім того, ремонт може здійснюватися не лише власних основних засобів, але і орендованих.

Здійснюючи контроль витрат на ремонт основних засобів, потрібно визначити: ці об'єкти є власністю підприємства чи орендованими; якщо орендовані, то чи передбачено умовами договору про оренду право орендатора на здійснення ремонту.

У ході документального контролю детально аналізуються дані інвентарних карток відносно: дати введення в експлуатацію, дати здійснення попереднього ремонту, тривалість міжремонтних періодів, функціональне призначення об'єкта.

Контроль за документальним оформленням операцій з ремонту та поліпшення основних засобів є досить важливим. Капітальні та поточні ремонти основних засобів повинні проводитися лише на підставі затверджених у встановленому порядку планів, кошторисно-технічної рекомендації, дефектних відомостей та інших встановлених документів.

З метою систематизації інформації потрібно відкрити Картку аналітичного обліку витрат на ремонт основних засобів за об'єктами. Застосування такої картки надасть можливість контролювати фактичні витрати та порівняти їх з витратами за кошторисом, що сприяє покращенню інформативності, контролю та аналізу за спрямованістю та обґрунтованістю витрат на ремонти [3, с. 17].

Контроль за незакінченим капітальним ремонтом обладнання і машин повинен бути спрямований на виявлення замовлень, що за обліковими даними є незакінченими протягом тривалого часу, а також контроль реальності витрат на незавершений ремонт. Як показують дослідження, нерідко такі замовлення є фіктивними, а списання матеріальних і трудових витрат — не правомірними.

У ремонтно-будівельних цехах важливо забезпечити вибірккову перевірку обсягів виконаних робіт з капітального ремонту і реконструкції основних засобів господарським способом (власними силами підприємства). Ефективність такого контролю підвищується за допомогою контрольних замірів обсягів виконаних робіт.

У ремонтно-механічних цехах важливим є оперативний контроль за виконанням графіку ремонтів, виробництва запасних частин і ремонту вузлів у номенклатурі, за дотриманням планової тривалості ремонту. Виконання плану ремонту обладнання контролюється відмітками про простій на бланку місячного плану, для чого його доцільно доповнити графами про терміни виконання робіт для полегшення контролю. Доцільно об'єднати змінне завдання і рапорт про виробіток. Завдання з простроченими термінами варто групувати в окремій секції, що буде вказувати на порушення графіку ремонтів.

Доцільно застосовувати спосіб контролю за числом непланових ремонтів. Використання числа непланових ремонтів для оцінки стану обладнання, призводить до матеріальної зацікавленості комплексних бригад у зменшенні числа неполадок, чого можна досягнути тільки поліпшенням якості ремонтних робіт і технічного обслуговування, а також попередженням порушень, правил експлуатації зі сторони виробничого персоналу.

Отже, контроль витрат на проведенням ремонтних робіт впливає на періодичність, організацію, вартість ремонтів, терміни їх здійснення і, відповідно, у цілому сприяє економії ресурсів підприємства, пов'язаних з ремонтом основних засобів.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №7 «Основні засоби»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 // Бухгалтер. — №10. — 2000. — Ст. 18 – 22.
2. *Ізмайлова О.О.* Облік витрат з поліпшення основних засобів на промислових підприємствах / О.О. Ізмайлова // Вісник КТУ. – 2010. — Вип. 25. – С. 31—34.
3. *Кириченко В.В.* Актуальні питання обліку і контролю витрат на ремонт основних засобів / В.В. Кириченко // Економіка Вінниччини. — 2014. — № 2. — С. 16—18.
4. *Очеретько Л. М.* Особливості обліку витрат на ремонт основних засобів / Л.М. Очеретько Н. С. Шубіна // Економічний простір. — 2011. — № 48/2. — С. 264—268.

Борисова А.О., студентка групи ФК-13 к, 3 курсу,
спеціальність «Фінанси та кредит»,
Університет економіки та права «КРОК»
Науковий керівник — Єрошкіна О.О. — к. держ. упр.,
доцент кафедри аудиту

РЕГУЛЮВАННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

З метою забезпечення ефективності господарської діяльності суб'єкти господарювання користуються послугами аудиторських компаній. Аудиторська діяльність — це один з видів підприємницької діяльності. Аудитори керуються сукупністю нормативно-правових актів, що регулюють цю діяльність.

Основний нормативний документ, який регламентує здійснення аудиту в Україні, це Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 року офіційно визнано аудит, як професійну діяльність у сфері незалежного економічного контролю.

Аудиторський контроль здійснюють незалежні організації на договірних засадах. Аудиторська діяльність є обов'язковою частиною функціонування ринкової економіки і потенційно має в Україні всі умови подальшого розвитку.

Аудиторська діяльність є саморегулюючою. Держава встановлює лише вимогу здійснення аудиту, а методику його проведення визначають професійні організації.

Закон визначає правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні і спрямований на створення системи незалежного фінансового контролю з метою захисту інтересів користувачів фінансової та іншої економічної інформації.

Регулятивним органом, який визначено законодавством в Україні, є Аудиторська палата України (АПУ) — незалежна неприбуткова організація, яка діє на підставі Закону України «Про аудиторську діяльність» та Статуту.

До повноважень і обов'язків АПУ належать:

- 1) здійснення сертифікації;
- 2) затвердження стандартів аудиту;
- 3) затвердження програм підготовки аудиторів і за погодженням з НБУ програм підготовки аудиторів, які здійснюватимуть аудит банків;
- 4) ведення Реєстру суб'єктів аудиторської діяльності;
- 5) здійснення контролю за дотриманням аудиторськими фірмами вимог Закону України «Про аудиторську діяльність», стандартів аудиту, норм професійної етики аудиторів;
- 6) здійснення заходів із забезпечення незалежності аудиторів при проведенні ними аудиторських перевірок та організації контролю за якістю аудиторських послуг;
- 7) регулювання взаємовідносин [1].

Аудиторська палата України формується на паритетних засадах шляхом делегування до її складу аудиторів і представників державних органів. Загальна кількість членів Аудиторської палати України становить двадцять осіб [4].

Однією з найвідоміших і найчисленніших професійних організацій аудиторів є професійна громадська організація Спілка аудиторів України, яка має фіксоване індивідуальне членство в особі окремих аудиторів або їх колективів. Спілці аудиторів України надано право відкривати місцеві осередки.

Для подальшого розвитку аудиторської діяльності в Україні Спілка аудиторів України забезпечує підготовку нормативної бази сертифікації аудиторів, розробку та впровадження в практику стандартів аудиту, постійне удосконалення професійних знань аудиторів. Особливу увагу Спілка приділяє питанням забезпечення незалежності діяльності аудиторів, дотриманню аудитором норм і стандартів аудиту та вимог Кодексу етики аудитора [2].

З метою підвищення популярності професії, аудиторська спільнота має вести роз'яснювальну роботу, консультування з питань правового та договірної забезпечення, розробки системи внутрішнього аудиту, бізнес-планування, науково-методичні розробки з питань економіки, управління та права, робота з підвищення кваліфікації персоналу [3].

Професійні організації аудиторів щорічно мають звітувати перед органами законодавчої влади країни про стан незалежного

фінансового контролю. З точки зору забезпечення професіоналізму суб'єктів аудиту, необхідно провести такі заходи:

- поновлення ліцензування аудиту, при цьому ліцензія повинна видаватися за кошти щорічно;
- встановлення страхування аудиторських ризиків;
- посилення вимог до кандидатів в аудитори. В сучасній літературі наявні пропозиції щодо права на здачу кваліфікаційного іспиту аудитора має лише особа, яка пройшла не менше 3 років стажування в аудиторській фірмі та рекомендована керівником такої фірми, що може спричинити спекуляції на ринку аудиторських послуг і негативно вплинути на галузь у цілому;
- посилення вимог до результатів підвищення кваліфікації;
- координація роботи з громадськими об'єднаннями бухгалтерів;
- розширення обов'язкового аудиту.

Поєднання вказаних вище напрямків розвитку аудиторської діяльності сприятимуть вдосконаленню професійних навичок аудиторів та їх діяльності в цілому.

Література

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» №3125-ХІІ від 23.04.1993 р.
2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000: Пер. з анг. / За ред. С.Ф.Голова. – К.: ФПБАУ, 2000. – 1272 с.
3. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики / Пер. з англ. О.В. Селезньов, О.Л. Ольховська, О.В. Гик та ін. – К., 2007. – 1172 с.
4. *Петрик О.* Законодавчо-нормативне регулювання аудиторської діяльності в Україні: реалії сьогодення. – №8–9. – 2009. — С. 70–77.

Голенська М.П., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік та аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

МЕТОДИКА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ

Вдосконалення обліку та контролю за формуванням фінансових результатів і розподілом отриманого прибутку є невід'ємною

частиною стратегічного та оперативного управління та стабільної діяльності підприємства [1, 2].

Проблеми вдосконалення контролю та обліку фінансових результатів досліджувало багато як зарубіжних, так і вітчизняних учених, тому сьогодні існує необхідність виявлення та опрацювання проблем у механізмі формування показників звітності задля покращення процесу контролю фінансових результатів.

Контроль за господарською діяльністю являє собою цілісну систему, яка потребує якісного та своєчасного забезпечення інформацією [3]. Дуже велику частку тут займають отримані показники фінансових результатів. Фінансова звітність – це одне з інформаційних джерел для здійснення внутрішньогосподарського контролю, у якому відображається процес формування фінансових результатів діяльності підприємства за звітний період. У НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до складання фінансової звітності» визначено загальну методику формування фінансових результатів для підприємств України в системі фінансової звітності, а у міжнародній практиці — Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку (далі — МСБО) 1 «Подання фінансових звітів» [5, 6].

Основними джерелами для контролю є форма №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», Наказ про облікову політику підприємства, а також законодавчі акти, що регулюють фінансово-господарську діяльність, її планування, облік і контроль.

Формуванню фінансових результатів діяльності підприємств передують складна облікова робота, від якості якої залежить достовірність та об'єктивність інформації, що необхідна для системи контролю [4].

Під час здійснення контролю за формуванням фінансових результатів на підприємстві необхідно:

- здійснити перевірку наказу про облікову політику на предмет регламентації в ньому питань обліку доходів, витрат і формування фінансових результатів;

- здійснити контроль правильності та своєчасності складання первинних документів (методом формальної та зустрічної перевірки за змістом та арифметичної перевірки);

- проконтролювати правильність та обґрунтованість обраного методу розподілу непрямих витрат; планування розміру прямих витрат, які включаються до собівартості продукції (робіт, послуг), визначення кошторисних ставок розподілу накладних витрат, способу накопичення, розподілу та списання загальнови-робничих витрат;

— пересвідчитись у законності, правильності, повноті та достовірності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій та інформації з обліку витрат, доходів і фінансових результатів;

— визначити об'єкти та чинники діяльності, які формують доходи від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

У процесі забезпечення внутрішнього контролю за формуванням фінансового результату підприємства пропонується виділити такі етапи.

Перший етап – контроль визначення доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Визначається шляхом вирахування з доходу відповідних податків, зборів, знижок.

Другий етап — контроль собівартості реалізованої продукції.

Третій етап – визначення та контроль валового прибутку (збитку). Цей показник розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції.

Четвертий етап — посилений контроль за статтями «Інші операційні доходи» та «Інші операційні витрати».

П'ятий етап — контроль прибутку від операційної діяльності. Цей показник є алгебраїчною сумою валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат.

Етап шостий включає у себе контроль та перевірку інших фінансових доходів, доходу від участі в капіталі та інших доходів.

Контроль прибутку до оподаткування та чистого прибутку є завершальним, сьомим етапом.

Отже, контроль фінансових результатів є невід'ємною частиною ефективного управління підприємства, оскільки, володіючи інформацією з вищенаведених статей і показників, управлінський персонал підприємства має змогу здійснювати ефективний контроль діяльності та, спираючись на результати такого контролю, приймати доцільні та виважені управлінські рішення, направлені на збільшення прибутковості підприємства.

Література

1. Булкот Г.В. Внутрішньогосподарський контроль як фактор економічної безпеки бізнесу // Бухгалтерський облік, контроль і аналіз у сучасній економічній науці та практиці: зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 70-річчю кафедри обліку підприємницької діяльності; 3—4 квіт. 2014 р. — К. : КНЕУ, 2014. — 376 с.

2. Гуцаленко Л.В. Внутрішньогосподарський контроль, [текст]: навч. посіб. / Л.В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрий, У. О. Марчук — К.: Центр учбової літератури, 2014. — 496 с.

3. Захарчук О. Методи контролю і ревізії доходів та фінансових результатів // Фінансовий контроль – 2011 — № 8 – С. 14—17.

4. Контроль у системі інноваційного менеджменту підприємства : монографія / [С.В. Мних, С.В. Бардаш, О.А. Шевчук та ін.]; за ред. Є.В. Мниха. — К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. — 452 с.

5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансових звітів». Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_013

6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

**Гордієнко У.С., студентка ОЕФ, 3 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Єрошкіна О.О. — к. держ. упр.,
доцент кафедри аудиту**

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ АУДИТУ

На основі проведеного аналізу досліджень вітчизняних науковців і практиків у сфері аудиту нами було визначено коло проблем і перспектив аудиту в Україні. На нашу думку, основними проблемами аудиту в Україні є:

1. Відсутність законодавчої ініціативи у професійних об'єднань аудиторів і можливості їх впливу на державні регуляторні органи, що гальмує реалізацію будь-яких інновацій в галузі аудиту. [1]

2. Спотворення змісту міжнародних стандартів аудиту в результаті їх неякісного, неспеціалізованого перекладу, не врахування міжнародними стандартами аудиту особливостей економічного розвитку України.

3. Відсутність ефективної національної системи зовнішнього контролю якості аудиту, побудова якої має базуватись на всебічному вивченні міжнародного досвіду. [2]

4. Проблема недовіри клієнта та суспільства в цілому до аудиторів, а зокрема недовіри до якості надаваних ними послуг (через відсутність ефективного контролю на державному рівні).

5. Відсутність національних практик і методичних рекомендацій, що розтлумачували б і адаптували до українських реалій і законодавчої бази норми Міжнародних стандартів аудиту, що забезпечило б єдині критерії якості аудиту (посадові обов'язки, службова відповідальність тощо).

6. Відсутність типових форм документів з аудиту (договорів, висновків тощо). [5]

7. Недоліки в організації діяльності й недостатньо ефективний менеджмент у сфері малого і середнього бізнесу на ринку аудиторських послуг.

8. Наявність нерівних прав і можливостей для проведення аудиту вітчизняними та зарубіжними аудиторськими фірмами.

9. Відсутність єдиної, загальноприйнятої, обґрунтованої економічно методики розрахунку цін за аудиторські послуги.

10. Проблеми, пов'язані зі страхуванням ризиків аудиторської діяльності і визначенням механізму форсування відповідних страхових резервів аудиторськими фірмами.

11. Відсутність методичних рекомендацій з питань комп'ютеризації і типових форм документів з аудиту [4].

12. Недостатня кількість кваліфікованих кадрів, що зумовлено, перш за все, невідповідністю рівня підготовки українських бухгалтерів та аудиторів сучасним вимогам практики, а звідси і неосвоєний ринок аудиторських послуг.

13. Значний негативний вплив «тіньового» бізнесу на результати та достовірність здійснюваних аудиторами перевірок.

Враховуючи викладені проблеми, провідними науковцями України визначено, що перспективами та тенденціями розвитку аудиту є:

1. обмеження функціональних зв'язків аудиторів з іншими підрозділами підприємства;

2. уточнення ознак і критеріїв оцінки фінансової звітності;

3. оцінка аудиторського ризику та уточнення його складових, оцінка суттєвості помилок і системи внутрішнього контролю;

4. розробка методик аудиту підприємств різних видів і форм господарювання;

5. створення методик вирішення специфічних аудиторських завдань;

6. розробка методик аудиту в умовах комп'ютерних інформаційних систем;

7. введення державою єдиних цін на аудиторські послуги. У результаті аудиторські компанії опиняться в рівних умовах, що

змусить їх покращувати якість послуг, від яких відповідно буде залежати попит і дохід фірми;

8. створення чіткої структури аудиторського звіту, що змусило б аудитора розширити обсяг досліджуваних об'єктів і відобразити стан підприємства з різних сторін, що немало важливо для його потенційних користувачів. Чітка структура давала б більший обсяг інформації насамперед для керівника, що надалі може вплинути на прийняття управлінських рішень;

9. підвищення престижу аудиторської професії, надання впевненості у відповідності ціни якості роботи аудитора;

10. розробка типових внутрішньо-фірмових методик аудиту, робочої документації;

11. розробка типових методик аудиторської перевірки в розрізі галузей;

12. удосконалення навчальних планів підготовки обліковців у вищих навчальних закладах, адаптування їх знань до потреб практики реального життя.

Література

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» — <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Усач Б. Проблеми розвитку аудиту в Україні // Регіональна економіка – 2007. — № 4. — С. 217–222.

3. Кудирко О.М., Фірсова Л.А. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, Україна // Електронний ресурс: http://www.rusnauka.com/28_PRNT_2011/Economics/7_94309.doc.htm

4. <http://readbookz.com/book/17/757.html>

5. Печенюк Н.В., Цебуляк В. Проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні // Електронний ресурс: <http://intkonf.org/>

6. Проблеми і перспективи розвитку аудиту в Україні: Монографія // За заг. ред. д.е.н., проф. Пушкаря М.С. – Тернопіль: Карт-Бланш, 2012.

7. Петрик О.А. Аудиторська перевірка підприємств малого бізнесу // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. Серія «Економічні науки» (випуск 2-й). – 2001. – № 4(2). – Полтава: ПУСКУ, 2001. – С.100—104.

Григорук З.В., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.03050901 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ПІДГОТОВКИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В ПРОЦЕСІ ЛІКВІДАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Об'єктивні економічні процеси, що відбуваються в будь-якій країні періодично призводять до банкрутства окремих суб'єктів господарювання, оскільки успіхи і невдачі функціонування будь-якого бізнесу є результатом взаємодії ряду причин. Проблеми пошуку шляхів подолання кризової ситуації українських підприємств належать до числа найактуальніших економічних задач сучасної господарської практики. Пошук шляхів виходу підприємства з кризового стану пов'язаний, у першу чергу, з ліквідацією причин, які сприяють його виникненню і поглибленню. При здійсненні процедури банкрутства підприємства, після закінчення ліквідаційної процедури, складається ліквідаційна звітність. Її мета — показати збитки, що були понесені власниками і кредиторами організації, а також результати змін, що відбулися в складі господарських засобів і зобов'язань з моменту складання проміжної ліквідаційної звітності. У ліквідаційному балансі відбиваються результати роботи, що була здійснена ліквідатором зі стягнення і продажу майна і задоволенню вимог кредиторів.

Ліквідаційна звітність — це комплект звітності підприємства, складений після завершення розрахунків із кредиторами, у якому відображаються дані про підсумки проведення ліквідаційних процедур.

Нормативні документи з бухгалтерського обліку можуть не враховувати специфіки діяльності підприємства, не відповідати інтересам користувачів фінансової звітності, не відбивати в достатньому ступені юридичного чи економічного змісту фактів господарського життя підприємства. Така ситуація має місце при банкрутстві в зв'язку з тим, що нормативними документами не передбачено особливого порядку складання проміжної фінансової звітності організацією, визнаною неплатоспроможною. У відповідності з законодавчими актами України, підприємство зобов'язане складати і подавати до фіскальних органів фінансову звітність, що поширюється також і на неплатоспроможних платників податків. Одночасно підприємство згідно процедури лікві-

дації зобов'язане складати ліквідаційний проміжний баланс, що відрізняється від звичайної фінансової звітності і складається за іншими принципами.

Аналіз українського законодавства дозволяє зробити такі висновки. Заключна фінансова звітність при ліквідації підприємства складається на дату закінчення терміну для пред'явлення вимог кредиторами в обсязі річної фінансової звітності. По закінченні ліквідаційних процедур складається вже не повна фінансова звітність, а тільки ліквідаційний баланс, отже, іншої фінансової звітності, крім як на дату закінчення терміну для пред'явлення вимог кредиторами, не складається.

Такий порядок складання звітності ліквідованою юридичною особою виявляє протиріччя, що існує у даний час між проміжною фінансовою звітністю і ліквідаційними балансами.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» (далі Закон), відповідальність за організацію бухгалтерського обліку і складання звітності покладене на керівника організації. Керівник боржника відмовляється від виконання своїх функцій з моменту винесення господарським судом рішення про визнання боржника банкрутом і про відкриття ліквідаційного провадження. Ліквідатор приймає повноваження по управлінню справами організації з моменту свого призначення (причому ця дата може не збігатися з датою винесення рішення про банкрутство, що створює цікаву ситуацію, коли керівник уже звільнений, а керуючий ще не призначений) [1, 2].

При ліквідації суб'єктів господарювання контроль безпосередньо здійснює спеціалізований орган з питань банкрутства. Орган призначає свого представника до складу ліквідаційної комісії у процедурі ліквідації боржника. У процедурі ліквідації відсутнього боржника на вимогу господарського суду з числа працівників державного органу повинен бути призначений ліквідатор.

Таким чином, відсутність комплексу спеціалізованої звітності і заходів оперативного контролю поставило процеси банкрутства поза реальним наглядом з боку державних органів.

Узагальнюючи все викладене, не можна не звернути уваги на проблеми, що виникають при проведенні контролю фінансово-господарської діяльності підприємства, що знаходиться в процесі ліквідації. Мають місце випадки неналежного документального оформлення передачі документів від керівництва підприємства, що знаходиться в процесі ліквідації до призначеного згідно законодавства ліквідатора. При проведенні перевірок часто доводиться зіштовхуватись з відсутністю потрібних документів у розпо-

рядженні ліквідатора через неналежне виконання обов'язків по передачі справ колишнім керівництвом. Частина документів може бути вилучена органами внутрішніх справ, що розслідують численні справи, зв'язані з фактично відсутнім, але майном, що числиться за даними бухгалтерського обліку. Частина документів можуть бути передані до Державного архіву на тимчасове або постійне збереження.

В існуючих умовах відсутності встановлених форм ліквідаційної звітності та процедури її надання ліквідаторам і швидким скасуванням ліцензування ліквідаторів існує лише один спосіб для кредиторів і державних органів упевнитися в дотриманні законодавства при проведенні процедур банкрутства — проведення ретельних перевірок діяльності ліквідаторів.

Література

1. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.92р. №2343-XII у редакції Закону України від 30.06.99 р. №784-XIV, зі змінами та доповненнями.

2. Наказ Міністерства економіки України від 17 січня 2001 року №10 «Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховуванням банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства».

Григорчак Л.М., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.03050901 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Недоліки у сфері оплати праці породжують низку болючих проблем у суспільстві, а саме наявність у деяких підприємств заборгованості роботодавців перед працівниками з виплати заробітної плати, недотримання мінімальних гарантій, велика кількість безробітних і малозабезпечених, яких держава повинна брати на утримання, чорний ринок праці, який обслуговує тіньовий сектор економіки. У таких умовах особливої актуальності набуває потреба у своєчасній, об'єктивній і достовірній інформації про розрахунки з

оплати праці, що надається кожній із сторін соціально-трудових відносин – державі, роботодавцю і найманому працівнику.

Об'єктивною основою розвитку сучасних форм оплати праці є тенденція забезпечення повної самостійності підприємств, у питаннях найму та оплати праці, розмежування сфери державного і договірною регулювання цих відносин на підприємствах незалежно від форм власності.

Шляхами удосконалення контролю розрахунків з оплати праці можуть стати: розроблення точного графіку документообігу та чітке дотримання строків подання до бухгалтерії первинних документів наведених у ньому; здійснення постійного контролю за правильністю заповнення і своєчасним поданням первинних документів для достовірного нарахування заробітної плати; підвищення кваліфікації працівників бухгалтерської та економічної служб.

Одним з основних напрямів вдосконалення контролю розрахунків з оплати праці є можливість підвищення ефективності діяльності органів державного контролю у цій сфері з урахуванням міжнародних стандартів, норм міжнародного права та вітчизняного законодавства, в результаті чого буде досягнуто стратегічної мети державної політики – забезпечення нової якості життя громадян, істотного підвищення їх добробуту, підвищення економічних стандартів життєдіяльності людини.

Дослідивши сучасний стан заробітної плати, можна виділити такі основні причини низького рівня заробітних плат в Україні: висока матеріаломісткість української продукції, неефективне використання сировини і матеріалів, що збільшує частку витрат на них у ціні на виготовлену продукцію; нераціональна структура економіки: переважання частки сировинних галузей і відповідно незначна частка галузей кінцевого продукту та, як наслідок, дуже мала частка продукції галузей, що продукують інновації; неналежна організація бізнес процесів та менеджменту на підприємствах; небажання підприємців зменшувати нести додаткові витрати на оплату праці; високий рівень обов'язкового внеску у соціальні фонди (хоча зрозуміло, що його зменшення в умовах дефіциту бюджетів фондів соціального страхування є проблематичним); наявність корупційних схем як досить характерного і поширеного типу видатків українських підприємців [6].

Головними причинами загострення проблеми державного регулювання оплати праці є: відсутність дієвого контролю з боку держави за політикою оплати праці; недосконалість законодавчого і методичного забезпечення процесу регулювання оплати праці; невиконання чинного законодавства [7].

Як бачимо, на сьогодні в Україні існує значна кількість невіршених проблем і протиріч у сфері оплати праці. Відповідно існує необхідність створення такої системи оплати праці, яка б генерувала стимули розвитку виробництва та підвищення рівня оплати праці.

На нашу думку, оптимальними шляхами вирішення проблем оплати праці можна виділити такі: удосконалення тарифної системи та нормування праці; активна участь держави у регулюванні оплати праці; посилення мотивації працівників підприємств до праці; зміна орієнтації підприємців і менеджерів у сфері стимулювання праці з кількісних на якісні показники діяльності тощо.

Удосконалювання систем оплати праці, пошук нових рішень, глибоке вивчення зарубіжного досвіду може допомогти вирішити в Україні низку проблем, пов'язаних із оплатою праці та її оподаткуванням, якісно поліпшити її стан та створити підґрунтя для підвищення зацікавленості працівників до високопродуктивної праці вже у найближчому майбутньому. Все це в комплексі може стати стимулом до економічного підйому нашої країни.

Низький рівень заробітних плат спричинив сьогодні скорочення вкрай необхідного для економіки держави попиту і призвів до зниження загального рівня впевненості суспільства в майбутньому. Тому сьогодні одним із пріоритетних завдань держави повинно стати стимулювання внутрішнього споживання та підвищення купівельної спроможності населення. До того ж, лише справедливий розподіл доходів у реальному секторі економіки допоможе подолати бідність в Україні. В економічній ситуації, що склалася на сьогодні в Україні, необхідно переглянути політику регулювання системи оплати праці й особливої уваги приділити посиленню контролюючих функцій держави за процесом формування та розподілу витрат від національного до локального рівнів економіки, що передбачає розробку методології та основ обґрунтованого збільшення витрат на оплату праці в Україні.

Отже, в умовах сучасного ринкового механізму через формування сукупного попиту заробітна плата забезпечує основи відтворення робочої сили, а також стає вагомим чинником відтворення суспільного виробництва.

Література

1. *Вербило О. Ф.* Удосконалення обліку праці та її оплати / О. Ф. Вербило, Л. В. Мельянова // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2010 – № 17. – С. 25–29.

2. Повіняк Р. Б. Аналіз співвідношення мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму / Р. Б. Повіняк // Інноваційна економіка. – 2011ю – № 3. – С. 266–269.

Grinenko J.I., Student of AEF, course 5,
specialty 8509 «Accounting and audit»
Kyiv National Economic University named Vadym Hetman
Supervisor: Katerina Proscura, Ph.D., professor

TAX ADMINISTRATION OF TRANSFER PRICING

The role of multinational enterprises (MNEs) in world trade has increased dramatically over the last 20 years. This in part reflects the increased integration of national economies and technological progress, particularly in the area of communications. The growth of MNEs presents increasingly complex taxation issues for both tax administrations and the MNEs themselves since separate country rules for the taxation of MNEs cannot be viewed in isolation but must be addressed in a broad international context.

In applying the foregoing principles to the taxation of MNEs, one of the most difficult issues that has arisen is the establishment for tax purposes of appropriate transfer prices. Transfer prices are the prices at which an enterprise transfers physical goods and intangible property or provides services to associated enterprises. For purposes of these Guidelines, an «associated enterprise» is an enterprise that satisfies the conditions set forth in Article 9, sub-paragraphs 1a) and 1b) of the OECD Model Tax Convention [3]. Under these conditions, two enterprises are associated if one of the enterprises participates directly or indirectly in the management, control, or capital of the other or if «the same persons participate directly or indirectly in the management, control, or capital» of both enterprises (*i.e.* if both enterprises are under common control). The issues also arise in the treatment of permanent establishments as discussed in the *Report on the Attribution of Profits to Permanent Establishments* that was adopted by the OECD Council in July 2008 [4], which supersedes the OECD Report *Model Tax Convention [3]: Attribution of Income to Permanent Establishments* (1994).

These issues arise primarily from the practical difficulty, for both MNEs and tax administrations, of determining the income and expenses of a company or a permanent establishment that is part of an

MNE group that should be taken into account within a jurisdiction, particularly where the MNE group's operations are highly integrated.

In the case of MNEs, the need to comply with laws and administrative requirements that may differ from country to country creates additional problems. The differing requirements may lead to a greater burden on an MNE, and result in higher costs of compliance, than for a similar enterprise operating solely within a single tax jurisdiction.

Tax administrations, specific problems arise at both policy and practical levels. At the policy level, countries need to reconcile their legitimate right to tax the profits of a taxpayer based upon income and expenses that can reasonably be considered to arise within their territory with the need to avoid the taxation of the same item of income by more than one tax jurisdiction. Such double or multiple taxation can create an impediment to cross-border transactions in goods and services and the movement of capital. At a practical level, a country's determination of such income and expense allocation may be impeded by difficulties in obtaining pertinent data located outside its own jurisdiction.

At a primary level, the taxing rights that each country asserts depend on whether the country uses a system of taxation that is residencebased, source-based, or both. In a residence-based tax system, a country will include in its tax base all or part of the income, including income from sources outside that country, of any person (including juridical persons such as corporations) who is considered resident in that jurisdiction. In a sourcebased tax system, a country will include in its tax base income arising within its tax jurisdiction, irrespective of the residence of the taxpayer.

These international taxation principles have been chosen by OECD member countries as serving the dual objectives of securing the appropriate tax base in each jurisdiction and avoiding double taxation, thereby minimising conflict between tax administrations and promoting international trade and investment. In a global economy, coordination among countries is better placed to achieve these goals than tax competition. The OECD, with its mission to contribute to the expansion of world trade on a multilateral, non-discriminatory basis and to achieve the highest sustainable economic growth in member countries, has continuously worked to build a consensus on international taxation principles, thereby avoiding unilateral responses to multilateral problems.

Transfer prices are significant for both taxpayers and tax administrations because they determine in large part the income and

expenses, and therefore taxable profits, of associated enterprises in different tax jurisdictions. Transfer pricing issues originally arose in transactions between associated enterprises operating within the same tax jurisdiction. The domestic issues focus on the international aspects of transfer pricing. These international aspects are more difficult to deal with because they involve more than one tax jurisdiction and therefore any adjustment to the transfer price in one jurisdiction implies that a corresponding change in another jurisdiction is appropriate. However, if the other jurisdiction does not agree to make a corresponding adjustment the MNE group will be taxed twice on this part of its profits. In order to minimise the risk of such double taxation, an international consensus is required on how to establish for tax purposes transfer prices on cross-border transactions.

References

1. OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.oecd.org/berlin/publikationen/43691135.pdf>
2. Electronic Code of Federal Regulations. U.S. Government Printing Office [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ecfr.gov/>
3. The OECD Model Tax Convention [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.oecd.org/ctp/treaties/2014-model-tax-convention-articles.pdf>
4. Report on the attribution of profits to permanent establishments <http://www.oecd.org/tax/transfer-pricing/41031455.pdf>

Дзюндзя М.В., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г. В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ВРУТРИШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Незважаючи на стрімкий розвиток інформаційних технологій і сфери послуг в структурі економіки провідних країн світу, матеріальне виробництво залишається однією з найважливіших галузей господарства. Науковці також зазначають, що ефективне ви-

користання інформаційних технологій неможливе без розвинутого та потужного промислового сектору, стабільність функціонування якого забезпечує раціональне використання матеріальних ресурсів, зокрема виробничих запасів. Саме вони складають матеріальну основу виробництва, формують основну частину собівартості виготовленої продукції, від якої залежить обсяги прибутку підприємства, його конкурентоспроможність і фінансовий стан. Таким чином, питання внутрішньогосподарського контролю надходження, обліку та вибуття виробничих запасів є досить актуальним у сучасних умовах господарювання. Зокрема в даному дослідженні зупинимось на особливостях контролю вибуття запасів.

Загалом, завданнями внутрішньогосподарського контролю вибуття виробничих запасів є: контроль дотримання встановлених норм (лімітів) витрачання запасів у процесі виробництва; забезпечення правильності, своєчасності та обґрунтованості первинного, складського, синтетичного та аналітичного обліку операцій з використання (реалізації) запасів; визначення сум матеріальних збитків від нестач і крадіжок запасів та ужиття необхідних заходів щодо покриття завданих збитків [3].

Відповідно до поставлених завдань можна визначити такі напрями контролю вибуття виробничих запасів: контроль документального оформлення відпуску виробничих запасів; контроль відповідності фактичного відпуску матеріалів на виробництво за встановленим лімітом; контроль відповідності витрачання матеріалів затвердженим нормам і нормативам; контроль за відходами і поверненням невикористаних матеріалів; контроль правильності віднесення матеріальних витрат на собівартість продукції [4].

Аналіз нормативно-правових актів показав, що на сьогодні в Україні відсутнє чітке визначення терміну «виробничі запаси», а наведено лише тлумачення узагальнюючого поняття «запаси» у П(С)БО 9 «Запаси» [2]. Враховуючи це, проблема внутрішньогосподарського контролю виробничих запасів виникає на самому початковому етапі правильності віднесення матеріальних цінностей до зазначеної облікової категорії. Певні роз'яснення у цій ситуації вносить Інструкція про застосування Плану рахунків [1], у якій конкретно вказано склад в перелік ресурсів, що мають обліковуватися як виробничі запаси підприємства. Тому, першим кроком у процесі вдосконалення контролю за цими активами має стати чітке визначення поняття «виробничі запаси» у законодавстві.

Певні проблеми існують на етапі контролю документального оформлення відпуску виробничих запасів, адже на сьогодні існує

значна кількість однотипних документів, які ускладнюють процес контролю руху запасів, зокрема, наявність трьох форм лімітно-забірних карток, різноманітних накладних та відомостей. Покращити цей процес можливо шляхом уніфікації та стандартизації зазначених документів. Наприклад, відмовитись від лімітно-забірних карток, додавши відповідний стовпець («Встановлений ліміт») до акту-вимоги на заміну (додатковий відпуск) матеріалів або накладної-вимоги і використовувати лише один із зазначених форму.

До проблем організації внутрішньогосподарського контролю вибуття запасів можна також віднести відсутність чіткої координації дій внутрішніх контролерів на підприємств [4]. Запобігання подібного сприятиме вдосконалення системи оперативного (щоденного) контролю на підприємстві, який дозволяє попередити недоцільне споживання ресурсів у процесі виробничої діяльності, а також виявити помилки у документальному оформленні операцій.

Особливу увагу під час контролю правильності віднесення матеріальних витрат на собівартість продукції необхідно приділити обґрунтованості вибору підприємством методу оцінки вибуття запасів і його затвердження в обліковій політиці. Певним чином від цього рішення залежить показники ліквідності, фінансової стійкості та рентабельності підприємства.

Таким чином, узагальнюючи все зазначене, можна зробити висновок, що забезпечення ефективної системи внутрішньогосподарського контролю вибуття виробничих запасів є запорукою успішного функціонування підприємства, а тому подальше вдосконалення цього процесу сприятиме зменшенню виробничих витрат, покращенню облікового процесу та спрощенню в цілому процедури контролю.

Література

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291, зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246, зі змінами доповненнями. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

3. Гуцаленко Л. В. Внутрішньогосподарський контроль. [текст] : навч. посіб. / Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрий, У. О. Марчук. — К. : Центр учбової літератури, 2014. — 496 с.

4. Сьомченко В.В. Роль внутрішньогосподарського контролю використання виробничих запасів на підприємстві // В.В. Сьомченко // Держава та регіони. Держава та регіони. Сер. : Економіка та підприємництво. — 2013. — № 3. — С. 130—132. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/drep_2013_3_26.pdf

**Довгань К.І., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.03050901 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту**

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В сучасних умовах господарювання, важливою запорукою успішного функціонування та економічної безпеки будь-якого підприємства є вміння знаходити різні шляхи мінімізації витрат та збільшення прибутку.

Оскільки виробничі запаси становлять значну частину активів підприємства, є домінуючою складовою у структурі витрат, а також відіграють важливу роль при визначенні результатів діяльності підприємства, оцінюванні його фінансового стану, вони завжди привертати увагу науковців з точки зору наукових досліджень і розробки методик ефективного їх використання. Питання управління та внутрішнього контролю за використанням запасів також є актуальними і для підприємців, оскільки дані аспекти суттєво впливають у цілому на результативність діяльності підприємства. Слід відмітити, що на сьогоднішній день в управлінні матеріальними ресурсами значне місце набуває організація контролю за їх використанням.

Так, В.Ф. Максимова зазначає: «контроль в управлінській діяльності важливий не тільки тому, що сама культура управління і ефективність цієї професійної діяльності передбачають обов'язковість його здійснення. Контроль і його результати виступають базою, яка слугує основою для прийняття наступних

рішень з метою подальшого удосконалення діяльності організації, підвищення її ефективності, результатів чи прибутковості» [1].

Проте, більшість підприємств недооцінює роль внутрішнього контролю за надходженням, обліком на використанні запасів і не приділяє розробці ефективної схеми внутрішнього контролю належної уваги. Зазвичай єдиною формою контролю виступає інвентаризація. При цьому, в окремих випадках і вона проводиться на підприємствах формально, без належного оформлення інвентаризаційних документів і усунення недоліків, виявлених у процесі інвентаризації [2].

У ході виробничої діяльності підприємства контроль повинен охоплювати всі основні стадії руху запасів: надходження, формування і найосновніше – витрачання виробничих запасів.

При надходженні запасів контроль повинен здійснюватись за такими напрямками: контроль документального оформлення надходження запасів; перевірка відповідності фактичного відпуску матеріалів на виробництво за встановленим лімітом; контроль відповідності витрачання матеріалів згідно затверджених норм; контроль правильності віднесення матеріальних витрат на собівартість продукції.

Так, О.П. Погрібна приділяє особливо увагу нормативній системі контролю, яка в свою чергу складається з двох взаємопов'язаних частин — нормативного контролю витрат (у тому числі матеріальних) і подальшого визначення собівартості за певний проміжок часу, при якому віднесення затрат на об'єкт калькуляції здійснюється традиційним способом, але з поділом їх на затрати за нормами і понаднормативні витрати. Оскільки не всі види витрат можна і доцільно оперативно визначити, систему нормативного контролю необхідно поділити на підсистеми нормативно-оперативного і нормативно-місячного контролю [3].

Відповідно, в процесі внутрішнього контролю основну увагу слід приділити контролю за витратами на придбання і зберігання запасів. До таких витрат можна віднести: витрати на замовлення – на заробітну плату працівників постачання з відрахуваннями, на оформлення розрахункових документів, витрати зв'язку тощо; витрати на придбання запасів – на заробітну плату працівникам, які зайняті придбанням запасів із відрахуваннями, на придбання матеріалів для зберігання запасів (пакувальний матеріал); витрати на транспортування запасів – на транспортні послуги сторонніх організацій або на власний транспорт (пальне, амортизація), витрати на тимчасове зберігання в дорозі; витрати на зберігання

– на упаковку, на утеплення, на заробітну плату працівникам, зайнятим охороною, на страхування та інші витрати, пов'язані із зберіганням на складі.

Що стосується попереднього контролю, то у своїй праці В.В. Сьомченко підкреслює, що даний контроль найефективніше виявляється у формі маркетингу. За його допомогою вивчаються основні тенденції, перспективи попиту та пропозиції на ринку з метою визначення структури та обсягів купівлі-продажу. За допомогою попереднього контролю визначаються оптимальні розміри придбаних виробничих запасів, нормується їх витрачання за відповідними підрозділами оскільки сприяє щоденному встановленню резервів їх використання у ході виробничого процесу [4].

Узагальнюючи все викладене, можна запропонувати наступні методи покращення системи внутрішнього контролю запасів на підприємстві: використання науково обґрунтованих механізмів нормування та планування запасів із застосування експертних та експертно-математичних методів; впровадження ефективних форм попереднього й поточного контролю за дотриманням норм запасів та їх витрачанням. У системі бухгалтерського обліку повинна розкриватися інформація, необхідна для пошуку та виявлення резервів зниження собівартості продукції, а також щодо раціонального використання матеріалів, зниження норм витрат, забезпечення належного зберігання; створення нової документації на основі діючої типової.

Література

1. *Максімова В.Ф.* Класифікація внутрішнього економічного корпоративного контролю / В.Ф. Максимова // Вісник Львівської комерційної академії. – 2004. – Випуск 16. – С. 316—322.
2. *Добрева С.В.* Практичні аспекти удосконалення системи руху та використання виробничих запасів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.confcontact.com/2014-problemi-novoje-ekonomiki/dobreva.htm>
3. *Погрібна О.П.* Методичні процедури впровадження ефективної системи обліку та контролю виробничих запасів в управлінні підприємством / П.О. Погрібна // Становлення та розвиток обліку, контролю і аналізу в Україні : Тези. доп. Міжнарод. наук. конф. 16–17 березень 2006 р. Відп. за вип. В. Г. Лінник — К.: КНЕУ, 2006. — 496 с.
4. *Сьомченко В.В.* Роль внутрішньогосподарського контролю використання виробничих запасів на підприємстві [Електронний ресурс] — Режим доступу : file:///C:/Users/China/Downloads/drep_2013_3_26.pdf

Злочевська О.П., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.03050901 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ У ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Контроль є широко розповсюдженим об'єктивним явищем в економічному житті суспільства. Він тісно пов'язаний з іншими явищами, тому не завжди видно його важливу роль. У сучасних умовах господарювання в Україні існує гостра потреба в організації системи внутрішнього контролю на підприємствах з метою забезпечення безперебійної і ефективної діяльності та раціонального використання підприємством економічних ресурсів. Більш того, існує потреба переосмислення теоретичних основ організації внутрішнього контролю на підприємстві і побудови нової якісніших систем.

Метою внутрішньогосподарського контролю є створення інформаційної прозорості об'єкта управління для створення можливості прийняття ефективних рішень управлінським персоналом. Система внутрішньогосподарського контролю надає керівникові додаткову інформацію шляхом проведення перевірок фінансово-господарської діяльності підприємства або поглиблених цільових перевірок окремих її аспектів. Отримана під час перевірок інформація носить більш оперативний характер, вона є достовірнішою та деталізованішою.

Крім інформування, до цілей системи внутрішньогосподарського контролю слід віднести такі: а) збереження та ефективне використання економічних ресурсів підприємства; б) своєчасна адаптація підприємства до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі; в) забезпечення ефективного функціонування підприємства в умовах конкуренції.

Як складна динамічна система, контроль представляє сукупність великої кількості різних елементів, що перебувають у тісній взаємодії та безперервному розвитку.

Тому, необхідно виділити основні особливості системи, які властиві самому контролю. Це дозволить науково обґрунтовано розглядати будь-яке явище або процес у їхньому внутрішньому взаємозв'язку та взаємодії.

Процес управління підприємством включає такі основні стадії: 1) планування: збір, обробка інформації та вироблення управлінського рішення; 2) організація та регулювання реалізації управлінського рішення; 3) облік: збір, вимір, реєстрація та обробка інформації, що стосується виконання управлінського рішення; 4) аналіз: розкладання інформації, отриманої на стадії обліку, на компоненти; їхнє вивчення та оцінка для прийняття наступних управлінських рішень.

Доцільно виділити внутрішній контроль в особливий елемент управління, відзначаючи, що «елементами управління є передбачення, розпорядництво, координування та контроль, причому контроль на підприємстві полягає в перевірці чи все відбувається згідно із прийнятою програмою, даними показаннями та встановленими принципами» [1].

Контроль у системі управління тісно пов'язаний не тільки із плануванням, але й з іншими елементами управління. Дані, сформовані за результатами внутрішнього контролю на підприємстві, часто є основою для проведення аналізу. Методи аналізу, використовувані на стадіях здійснення контрольної діяльності, оцінюють ступінь наближення фактичних результатів до кінцевого пункту будь-якої управлінської програми незалежно від того, викладений він у загальних або конкретних вираженнях. Контроль якості проведення аналізу є необхідним етапом при оцінці інформації щодо результатів виконання управлінських рішень.

На стадіях організації та контролю за результатами реалізації управлінських рішень необхідний контроль правильності під час їх реалізації для досягнення потрібних результатів.

На стадії обліку повинен бути забезпечений контроль за: наявністю та рухом майна; раціональним використанням виробничих ресурсів відповідно до затверджених норм і нормативів; станом виданих і отриманих зобов'язань; доцільністю і законністю господарських операцій.

Дані обліку є інформаційною базою для контролю. З іншого боку, на підприємстві необхідний внутрішній контроль якості системи бухгалтерського обліку. Таким чином, внутрішньогосподарський контроль підприємства є невід'ємним елементом кожної стадії процесу управління; «відособленою» стадією, що забезпечує інформаційну прозорість на предмет якості під час процесу управління на всіх інших стадіях.

Необхідно підкреслити важливість контролю як засобу зворотного зв'язку. Зворотний зв'язок проявляється в тому, що результати впливу контролю на об'єкт управління використовуються не

тільки для ухвалення конкретного рішення по даному об'єкту, але також і для коригування управлінської поведінки та прийнятих рішень, врахування інформації, отриманої в процесі контролю зворотного зв'язку при формуванні стратегії та тактики підприємства.

Узагальнюючи все викладене, можна зробити висновок, що до функцій внутрішньогосподарського контролю відносять: оперативну, захисну та регулятивну. Крім того, стосовно внутрішньогосподарського контролю, доцільним вважаємо використовувати замість виразу «регулятивна функція» вираз «функція, що впорядковує». Відзначимо ще одну важливу функцію внутрішньогосподарського контролю — превентивну. Попередній контроль попереджає небажані відхилення, захищає підприємство від небажаних наслідків тих або інших дій.

Отже, внутрішньогосподарський контроль забезпечує можливість прийняття ефективних управлінських рішень, а також їх виконання в інтеграції із процесами організації та регулювання. Досягнення та дотримання умов ефективного управління підприємством є основне завдання системи внутрішньогосподарського контролю.

Література

1. Мних Є.В., Бардаш С.В., Шевчук О.А. Контроль у системі інноваційного менеджменту підприємства : Монографія / за ред. Є.В.Мниха. — К.: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2011. — 452 с.

Каракай В.К., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.03050901 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник: Петрик О.А. — д.е.н.,
професор, завідувач кафедри аудиту

КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Аудит набуває все більшого значення в економіці, а інтеграція України в Європейське співтовариство підвищує вимоги до його проведення, все гостріше постає питання про контроль якості аудиторських послуг. У даному напрямку Аудиторською палатою

України (далі – АПУ) запроваджено і вводиться в діючу практику низка рішень, зокрема розроблена та затверджена Концептуальна основа контролю аудиторської діяльності в Україні та створено структурний підрозділ АПУ – Комітет з контролю за аудиторською діяльністю.

Нормативне та законодавче регулювання контролю якості роботи аудиторів в Україні визначається Законом України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. № 3125-ХІІ, Міжнародним стандартом аудиту 220 «Контроль якості аудиторської роботи», Директивою Європейського Парламенту та Ради 2006/43/ЄС та внесеними до неї змінами Директивою Європейського Парламенту та Ради 2014/56/ЄС від 16 квітня 2014 року, Кодексом етики професійних бухгалтерів тощо [1—5].

Не менш важливе та актуальне завдання стоїть і безпосередньо перед керівництвом кожної окремої аудиторської фірми при створенні системи контролю якості за проведенням аудиторських послуг. Дана система має включати всі необхідні процедури для впровадження і моніторингу відповідності надаваних послуг чинному законодавству та Міжнародним стандартам аудиту. Відповідальність за розробку, впровадження і підтримання ефективного функціонування системи несе аудитор (як фізична особа — підприємець) чи уповноважена особа аудиторської фірми.

Відповідно до змісту, виділяють наступні елементи контролю якості аудиту, а саме перевірка:

- відповідальності керівництва за якість менеджменту в компанії, що передбачає функціонування кваліфікованого персоналу відділу управління та нагляду за діяльністю на всіх рівнях, аби забезпечити фірму впевненістю, що виконувана робота відповідає стандартам якості;

- дотримання норм етики професійного бухгалтера, що є невід’ємним підґрунтям забезпечення довіри до професії. Етичні вимоги визначаються відповідними нормами Закону України «Про аудиторську діяльність» [1] і Кодексом етики професійних бухгалтерів [5]. Провідну роль у формуванні та вдосконаленні положень професійної етики відіграє Рада з міжнародних стандартів бухгалтерської етики (IESBA, далі — Рада з етики), що є незалежним підрозділом IFAC. Рада з етики постійно здійснює роботу по внесенню необхідних змін до Кодексу етики, спричинених сучасним станом розвитку професії, вимогами різних регуляторів, очікуваннями суспільства, станом економіки (у тому числі проявами кризових явищ, збільшенням випадків і масштабів шахрайства) [6];

▪ людських ресурсів, адже кожна фірма повинна мати достатньо професійний персонал, компетентний і відданий етичним принципам щодо виконання аудиторських завдань;

▪ процесу прийняття завдання та безпосереднього його виконання: фірма повинна оцінити потенційного клієнта до моменту прийняття його на аудиторське обслуговування, так як він може потребувати специфічних процедур чи додаткового часу, а також доручити дану роботу персоналу з відповідним рівнем підготовки та досвіду;

▪ оцінки ефективності організації системи контролю якості на обох рівнях: як усієї аудиторської фірми (індивідуального аудитора), так і окремих аудиторських завдань (моніторинг).

Покращення якості аудиту має відбуватись з урахуванням євроінтеграційного курсу України, що зобов'язує не тільки підвищити вимоги безпосередньо до суб'єктів аудиторської діяльності, а й створити систему суспільного нагляду за ними, забезпечити незалежність і прозорість системи зовнішнього контролю якості аудиту та прозорість аудиторської діяльності в цілому.

Література

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 1993 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>

2. Міжнародний стандарт аудиту 220 «Контроль якості аудиторської роботи». [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.mia.kiev.ua/images/stories/books/isa-2010-t1-ukr.pdf>

3. Директива Європейського Парламенту та Ради 2006/43/ЄС від 17 травня 2006 року. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_844

4. Директива Європейського Парламенту та Ради 2014/56/ЄС від 16 квітня 2014 року. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ariu.com.ua/attachments/article/762/Direktiva%202014-56-EU.pdf>

5. Кодекс етики професійних бухгалтерів. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.ifac.org/system/files/downloads/Russian_2008_IAASB_HB_List_of_Key_Terms.pdf

6. *Петрик О. А.* Кодекс етики як основа бухгалтерської та аудиторської професії / *О. А. Петрик* // Бухгалтерський облік, контроль і аналіз у сучасній економічній науці та практиці : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф., 3–4 квітня 2014 р. : присвяч. 70-річчю каф. обліку підприємницької діяльності / [редкол.: В. І. Єфіменко та ін.]. – К. : КНЕУ, 2014. – С. 332—335.

*Каушанська А.І., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.03050901 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту*

МЕТОДИКА КОНТРОЛЮ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Особливостями функціонування власного капіталу на будь-якому підприємстві є два економічні взаємопов'язані процеси: процес формування власного капіталу та процес його використання. Ефективність цих процесів при здійсненні господарської діяльності підприємства в багатьох випадках залежить від правильності прийнятого управлінського рішення. Тому, зважаючи на те, що власний капітал є основним джерелом формування та збільшення обсягів активів підприємства, його зміни не повинні бути стихійними, а мають чітко регулюватись у процесі системного управління діяльністю підприємства [1].

Створюючи систему контролю власного капіталу на підприємстві, необхідно чітко встановити завдання даного напрямку контролю. Так, основних завдань процесу контролю власного капіталу можна віднести: визначення фактичного стану об'єкта дослідження на певний момент; контроль складу та структури джерел фінансування (власного капіталу), відповідності політики управління власним капіталом підприємства стратегічним напрямкам розвитку підприємства, обсягам і видам його діяльності; контроль операцій, спрямованих на формування власних джерел утворення грошових коштів; контроль оптимізації вартісної структури капіталу, виходячи з потреб підприємства у створенні додаткових джерел фінансування; контроль доходів і витрат як наслідку залучення і використання капіталу підприємства загалом і за окремими операціями; організація моніторингу показників фінансової стійкості, платоспроможності та рентабельності власного капіталу з метою мінімізації фінансових ризиків і запобігання банкрутству; забезпечення виконання управлінських рішень стосовно формування, розміщення і використання капіталу, своєчасне усунення відхилень у ході виконання цих рішень, запобігання кризовим ситуаціям і банкрутству підприємства [3, с. 176].

Розкривши основні завдання контролю та управління власним капіталом, слід розглянути основні порушення та недоліки контролю власного капіталу, які спостерігаються при виконанні даних завдань. До таких порушень відносяться: не створення резервно-

го капіталу (формування якого передбачено в установчих документах); не приведення у відповідність розміру статутного капіталу до розміру чистих активів, встановленого законодавством; несвочасне погашення вилученого та неоплаченого капіталу; відсутність розробок у галузі формування облікової політики, внутрішнього документування та звітності за операціями власного капіталу [2, с. 67].

Отже, здійснюючи внутрішній контроль операцій із складовими власного капіталу, використовують процедури перевірки: залишків власного капіталу в облікових регістрах із показниками, відображеними у фінансовій звітності; дотримання умов щодо розмірів і порядку формування статутного та резервного капіталу, зазначених у статуті підприємства; повноти та дотримання строків формування статутного капіталу; дотримання законодавчих і нормативних вимог розміру резервного та зареєстрованого (статутного) капіталів, а також реінвестування прибутку; співвідношення чистих активів підприємства з розміром статутного капіталу; реалізації випущених акцій (для акціонерних товариств); відображення операцій з безкоштовно отриманими підприємством активами за даними первинних документів, аналітичних і синтетичних регістрів бухгалтерського обліку; руху резервного капіталу на підставі рішень засновників; достовірності формування результатів господарської діяльності та відображення даних на субрахунках рахунку 44 «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)»; використання прибутку поточного року; порядку ведення обліку руху власного капіталу; достовірності розкриття інформації про власний капітал у балансі, звіті про власний капітал і примітках до фінансової звітності.

Із метою проведення якісного контролю установчих документів і власного капіталу доцільно використовувати різні джерела інформації. Джерела інформації для контролю власного капіталу є:

1. Бухгалтерські та установчі документи: установчий договір; статут; облікова політика підприємства; свідоцтва про реєстрацію випусків акцій у разі збільшення розміру статутного капіталу за рахунок реінвестиції; заява про реєстрацію випуску акцій у разі збільшення розміру статутного капіталу за рахунок спрямування прибутку до статутного капіталу й інше.

2. Аналітичні документи: висновок аналітичного відділу про динаміку і співвідношення власного і позикового капіталу; висновок аналітичного відділу про рентабельність капіталу.

Таким чином, ефективна діяльність суб'єктів господарювання в Україні потребує управління фінансовими ресурсами, зокрема

власним капіталом підприємства, яке повинно забезпечити основи для стабільного розвитку підприємства та його постійного зростання на ринку. Тому для забезпечення повноти інформаційно-аналітичної бази щодо власного капіталу необхідно розширити обсяги аналітичної інформації шляхом додаткового розкриття відповідних статей фінансової звітності, розробки та впровадження детальних облікових реєстрів, що розкривали б інформацію про залишки та рух власного капіталу, запровадження документування операцій з власним капіталом.

Отже, узагальнюючи все викладене, можна зробити висновок, що у системі внутрішнього контролю діяльності підприємства належну увагу необхідно приділяти розвитку підсистеми контролю власного капіталу. З цією метою у роботі узагальнено завдання, визначено джерела інформаційного забезпечення, визначено контрольні процедури, що виявляють у процесі внутрішнього контролю власного капіталу підприємства.

Література

1. *Белоусов М.О.* Бухгалтерський облік і контроль руху статутного капіталу : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 – «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / М.О. Белоусов. — Житомир, 2011. — 21 с.
2. *Боримська К.П.* Удосконалення методичного забезпечення облікового відображення власного капіталу в системі управління акціонерним товариством // Міжнародний збірник наукових праць. — 2010. — № 3. — С. 58—70.
3. *Воськало Н.М.* Внутрішній контроль власного капіталу підприємства в системі управління його діяльністю // Науковий вісник НЛТУ України. — 2012. — Вип. 22.9. — С. 174—179.

Кердань В.В., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Бугай Н.О. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

СУДОВО-ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ЯК СЕГМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛЮ

У сучасних умовах господарювання із значними трансформаціями в політичній та економіко-соціальній сферах України спостерігається значна кількість правопорушень і вчинення економічних

злочинів суб'єктами господарювання, які знаходять своє відображення в бухгалтерському обліку. Ефективна організація бухгалтерського обліку та належні підходи до його ведення сприяють своєчасному виявленню господарських правопорушень, що стають у подальшому об'єктом внутрішнього та зовнішнього контролю, предметом судових справ, у рамках яких можуть призначатись і судово-економічні експертизи та експертні дослідження.

Правопорушення у сфері економіки, з точки зору обліку, відбуваються шляхом здійснення певних господарських операцій, дослідження яких вимагає застосовувати цілу низку пізнань із різних економічних наук. Стикаючись з необхідністю досліджувати якінебудь господарські операції або економічні показники, слідчий і суд, як правило, звертаються за допомогою до судових експертів-економістів, які є фахівцями в межах своєї експертної кваліфікації та спеціалізації, можуть відповісти на конкретні питання, застосовуючи комплекс різних видів економічних знань.

На нинішньому етапі проблематичним аспектом є адаптація існуючих методик судових експертиз у сфері економіки до змін в законодавстві та підходів до ведення бухгалтерського обліку і документування господарської діяльності. У світлі постійних змін законодавчої та нормативної бази в Україні у сфері економіки актуальність цієї проблеми значно зростає. Тому виникає гостра необхідність використання нових підходів у діяльності судових експертів, визначення пріоритетних напрямків їхнього розвитку, вирішення проблемних питань і усунення недоліків у системі протидії економічної злочинності.

Можна з упевненою обережністю сказати, що вивчення спеціальної наукової літератури, нормативних документів і важливих моментів діючої практики проведення судово-економічних експертиз підтвердило, що тут є багато невирішених проблем і питань. Варто зазначити, що судово-економічна експертиза є досить поширеним напрямом судових експертиз. Вона виступає невід'ємною складовою системи правосуддя в Україні. Економічний зміст судово-економічної експертизи полягає в реалізації комплексу знань у галузі бухгалтерського обліку, оподаткування, дослідження документів, економічного аналізу, фінансів, що й виокремлює судово-економічні експертизи в самостійний вид судових експертиз.

У свою чергу, порядок призначення судової експертизи визначений Кримінально-процесуальним, Цивільно-процесуальним і Господарсько-процесуальним кодексами України, Законом України «Про судову експертизу», Інструкцією про призначення та про-

ведення судових експертиз та експертних досліджень та іншими нормативно-правовими актами з питань судової експертизи.

Слід зазначити, що в Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень виокремлено перелік основних завдань експертизи документів про економічну діяльність підприємств і організацій. У ході судово-економічної експертизи встановлюється невідповідність між відображеними в документах економічних показників, причини, які викликають сумнів та обставини, що спричинили те чи інше правопорушення [1].

Досліджуючи проблематику в даній сфері, виникає думка про наявність нагальної проблеми в суперечності та недосконалості вітчизняного законодавства. Ситуація ускладнюється і тим, що нерозуміння слідчими органами або судом завдань, які можуть бути поставлені перед експертом-економістом для проведення дослідження, призводить до неможливості експерта дати відповіді на поставлені питання, оскільки вони не входять у межі компетенції судового експерта-економіста. При цьому, з точки зору методичних рекомендацій щодо судово-економічних експертиз можна стверджувати, що експерт-економіст в ході дослідження поставлених йому питань ґрунтується на застосуванні загально-визнаних методів дослідження, знанні економічної науки та податкового законодавства. Варто додати, що юридична кваліфікація фактів порушення податкового законодавства стосується тільки компетенції слідства.

Можна погодитися з думкою О.В. Леги про те, що наукові дослідження у сфері судової експертизи повинні бути спрямовані, перш за все, на розробці та впровадженні методичних рекомендацій по проведенню судово-економічних експертиз у різних галузях господарювання. Підвищення якості цієї експертизи багато в чому залежить від професійних якостей судового експерта-економіста, його освіти, кваліфікації та професійних навиків. Йому слід володіти тонкощами цивільного і господарського законодавства, специфікою банківської справи і фондового ринку не тільки в Україні, але й інших країн в окремих випадках, контактувати з іноземними фахівцями [2].

Для їх здійснення діяльності в процесі проведення судово-економічної експертизи експерт повинен володіти на достатньо високому рівні системою знань і навичок, у відповідних сферах діяльності, а також, досконале професійне вміння експерта-економіста у своїй спеціалізованій галузі діяльності для надання очікуваного об'єктивного, правового висновку.

Література

1. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень» від 08.10.1998 № 53/5. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98/page>.

2. Лега О.В. Еволюція поглядів на концептуальні проблеми розвитку судово-бухгалтерської експертизи / О.В. Лега // Економічні науки. Сер. : Економіка та менеджмент. – 2012. – Вип. 9(2). – С. 248—253.

Корчагін О.М., студент ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.03050901 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

КОНТРОЛЬ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний розвиток економіки держави в певній мірі можна охарактеризувати кризовий і нестабільний, тому в умовах поглиблення трансформаційних процесів в Україні в рамках євроінтеграції особливого значення набувають питання, пов'язані з пошуком нових підходів до підвищення ефективності фінансового управління підприємствами і створення умов їх сталого розвитку. Внаслідок цього виникають протиріччя між елементами фінансової рівноваги та рівнем економічного розвитку підприємства, а саме між ліквідністю та рентабельністю, ризиком і фінансовою стійкістю. Разом з тим, динамічність середовища функціонування підприємств обумовлює зміни, на жаль, останнім часом негативні, умов господарювання, які впливають на їх фінансовий стан підприємства. Тому вирішення питань забезпечення сталого розвитку підприємств потребує періодичного корегування методів управління на основі розробки та реалізації цілісної концепції механізму фінансової стратегії для регулювання відтворювальних процесів і зростання вартості підприємств.

Неналежний рівень фінансової стійкості підприємств в Україні відноситься до числа найважливіших економічних проблем у сучасних умовах господарювання, оскільки недостатня

фінансова стійкість може привести до відсутності у підприємства коштів для розвитку виробництва, їх неплатоспроможності і, в кінцевому підсумку, до банкрутства підприємства, а надмірна стійкість буде гальмувати розвиток, збільшувати витрати підприємства надлишковими запасами і резервами [1]. Ця проблема є досить актуальною, оскільки в умовах кризової ситуації в країні перед управлінським персоналом і державою стоїть завдання відновлення та зміцнення рівня фінансової стійкості підприємств.

Тому, метою проведення контролю фінансового стану підприємства є обґрунтування шляхів досягнення оптимальних параметрів соціально-економічних явищ і процесів у економічних суб'єктів, що перевіряються. Це визначає і конкретні завдання такого контролю, серед яких можна виділити наступні: контроль об'єктивної оцінки фактичного стану, тенденції і динаміки розвитку економічного суб'єкта, його місця та сегменту на відповідному ринку, їх реального відображення у представлений для перевірки звітності; поглиблене вивчення контролерами економічних явищ і процесів, знаходження причинно-наслідкових взаємозв'язків між ними з метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень; контроль дотримання комплексного підходу в аналізі різних видів діяльності економічного суб'єкта; визначення кількісного впливу факторів на результати функціонування господарської системи й окремих її підрозділів (підсистем); пошук і реалізація резервів виходу господарської системи на оптимальну траєкторію її розвитку за рахунок покращання роботи економічного суб'єкта тощо.

Контроль фінансової звітності здійснюється на підставі такої інформації: баланс; звіт про фінансові результати; звіт про рух грошових коштів; звіт про власний капітал; розшифрування дебіторів і кредиторів; розрахунок нормативу власних обігових коштів; бізнес-план; Головна книга; статистична звітність; податкова звітність; реєстри бухгалтерського обліку; первинна документація.

Таким чином, фінансовий стан підприємства може бути деталізований за такими напрямками:

- 1) розрахунок кількісних і якісних показників фінансового стану підприємства;

- 2) порівняння окремих розрахункових показників, які характеризують фінансовий стан, з нормативними та рекомендованими значеннями;

3) визначення тенденцій зміни розрахункових показників фінансового стану підприємства (просторово-часовий аналіз);

4) оцінка фінансового стану підприємства звітний період (певну дату) і в середньому за аналізований період (наприклад 5 років) з урахуванням впливу визначених факторів;

5) аналіз та оцінка перспектив розвитку підприємства на базі проведення прогностичного аналізу фінансових коефіцієнтів.

Отже, контроль фінансового стану підприємства становить інтерес для широкого кола суб'єктів ринку, а точніше для:

- для підприємств, які хочуть отримати об'єктивну оцінку стану своєї діяльності і розробити план певних дій щодо поліпшення ефективності діяльності підприємства;

- інвесторів, зацікавлених в ефективності та рентабельності об'єктів інвестування;

- кредиторів і постачальників, які бажають впевнитись у платоспроможності підприємства;

- партнерів по бізнесу, які прагнуть встановити з підприємством стабільні й надійні ділові відносини;

- сторонніх щодо підприємства структур (так, наприклад, Державна фіскальна служби з метою перевірки спроможності підприємства сплачувати податки; профспілки – для виявлення стабільності зайнятості працівників і здатності підприємства своєчасно виплачувати заробітну плату; благодійні організації – для виявлення потенційної здатності підприємства допомагати).

Отже, узагальнюючи все викладене, можна зробити висновок, що контроль фінансового стану підприємства дає можливість оцінити, наскільки підприємство готове до погашення своїх боргів і відповісти на запитання, наскільки воно є незалежним з фінансового боку, зростає чи зменшується рівень цієї незалежності, а також чи відповідає стан активів і пасивів підприємства завданням його фінансово-господарської діяльності, оскільки однією з головних задач, що ставляться перед господарюючим об'єктом, є його економічна стійкість і незалежність.

Література

1. Бугай В.З. Аналіз і оцінка фінансової стійкості підприємства / В.З.Бугай, В.М. Омельченко // Держава і регіон. – 2008. — №1. – С. 34—39.

*Куля А.В., студент ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.03050901 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту*

КОНТРОЛЬ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Економіка України на сучасному етапі розвитку повстала перед проблемою оновлення основних виробничих засобів, їх модернізації із застосуванням новітніх технологій. У даному аспекті ще однією проблемою розвитку сучасної економіки є обмеженість господарств у власних фінансових ресурсах. Одним із способів вирішення перелічених проблем може бути використання господарюючими суб'єктами лізингових схем фінансування оновлення основних засобів. Лізинг виступає спеціальною формою фінансування, альтернативною використанню власних коштів і традиційному залученню банківських кредитів. За ситуації, що склалася в Україні, коли у зв'язку з недостатністю прибутковості підприємств і значним зменшенням обсягів виробництва майже зупинилося фінансування оновлення основних засобів, лізинг стає альтернативним способом фінансування. Одночасно, лізинг є окремим видом фінансових послуг, що підлягає ліцензуванню і потрапляє до сфери контролю Національної комісії з регулювання ринку фінансових послуг. Лізинг (фінансова оренда), передбачає сплату лізингоотримувачем лізингодавцю лізингових платежів, що включають компенсацію вартості переданих у лізинг основних засобів, комісійну винагороду і компенсацію відсотків за кредитом. У зв'язку зі складністю та урегульованістю з боку держави, контроль за здійсненням лізингової діяльності потребує детального дослідження.

Для раціональної організації та розробки методики проведення контролю лізингової діяльності необхідна чітка класифікація господарського контролю, що дає змогу вдосконалювати практику внутрішнього контролю на підприємствах, підвищувати його ефективність і якість, поліпшувати методику здійснення контролю [1]. Якщо контроль розглядати як засіб для досягнення ефективного результату лізингової діяльності, то основними видами контролю, що вимагають дослідження, є внутрішній і зовнішній, попередній, поточний і наступний, які мають на меті не лише ви-

явлення випадків порушення вимог законодавства, а й надання необхідних рекомендацій щодо прийняття ефективних управлінських рішень.

Метою контролю лізингових операцій є: встановлення достовірності початкових даних про наявність і руху предметів лізингу, а також повноти і законності визначених лізинговим договором зобов'язань і винагороди лізингодавця; повноти і своєчасності відображення первинних даних у документах та облікових регістрах; контроль ведення обліку лізингових операцій і відповідності нормативним документам і прийнятій обліковій політиці, правильність оподаткування лізингових операцій.

Предметом контролю лізингових операцій виступають документально підтверджені господарські процеси та явища, пов'язані з наявністю, рухом і використанням предметів лізингу, а також розрахунки між суб'єктами лізингових угод із точки зору їх законності, достовірності та доцільності.

Основним завданням контролю лізингових операцій виступає збір та узагальнення наявної інформації про лізингову діяльність підприємства з метою визначення реального фінансового стану господарюючого суб'єкта [4]

Для розуміння системи внутрішнього контролю необхідно вивчити процес здійснення операцій, пов'язаних із предметами лізингу. Вивчити письмові внутрішні процедури лізингових операцій, при цьому необхідно перевірити наявність таких видів внутрішнього контролю: контроль санкціонування на всіх етапах; контроль збереження предметів лізингу; контроль за погашенням основної суми кредиту та комісійної винагороди лізингодавця; контроль облікових записів.

При складанні програми контролю необхідно обов'язково враховувати поширені порушення щодо обліку лізингових операцій: документальне оформлення операцій по руху основних засобів документами довільної форми; відсутність договорів лізингу; наявність інвентарних карток не за всіма об'єктами лізингу; відсутність договорів про повну індивідуальну матеріальну відповідальність; відсутність деяких предметів; проведення інвентаризації рідше 1 разу на 3 роки; нарахування зносу рідше 1 разу на місяць; із метою навмисного заниження кінцевого результату відбувається нарахування зносу за об'єктами операційного лізингу; неправильне віднесення витрат на ремонт лізингового майна; завищення обсягу ремонтних робіт і необгрунтоване списання виплаченої зарплати; порушення обліку та оподаткування надходження предметів лізингу [2].

До завершення контролю лізингових операцій необхідно визначити, чи не є фінансові звіти суттєво викривленими, якщо відхилення, виявлені при проведенні перевірки та відображенні в списку невідкоригованих різниць, не відкориговані підприємством [3].

За результатами контролю, при складанні звіту щодо контролю за лізинговими операціями необхідно зазначити: балансову вартість предметів лізингу, суми довгострокових зобов'язань; види лізингових операцій, що перевірялися протягом визначеного періоду; виявлені правопорушення та випадки шахрайства під час виконання лізингових угод; встановлені відхилення при відображенні лізингових операцій у бухгалтерському та податковому обліку, а також звітності [2].

Отже, під контролем слід розуміти систематичне спостереження і перевірку процесу функціонування певного об'єкта з метою встановлення його відхилень від заданих параметрів, а саме контролю лізингових операцій, стану та наявності предметів лізингу з метою встановлення відхилень від визначених параметрів. Контроль надає інформацію відносно процесів, які відбуваються у лізингодавця чи лізингоодержувача; допомагає ухвалити найдоцільніші рішення із загальних і спеціальних питань розвитку лізингової діяльності; дає можливість визначити правильність прийнятих рішень, своєчасність і результативність їх виконання, тому контроль допомагає виявити та усунути ті умови й фактори, які не сприяють ефективному здійсненню лізингових операцій.

Література

1. Буздуган Я. Фінансовий контроль і правові шляхи його реалізації // Підприємництво, господарство і право. — 2011. — № 6. — С. 26—29.
2. Пилипенко А.А. Організація обліку і контролю : [підручник] / А.А. Пилипенко. — Харків: ВД «ІНЖЕК», 2004. — 424 с.
3. Тікань Л.В. Фінансовий контроль : теорія та методологія : монографія / Л.В. Тікань, Н.В. Синюгіна. — Харків : Вид-во ХНЕУ, 2009. — 92 с.
4. Терехов В.І. Механізм фінансового контролю за здійсненням лізингових операцій в Україні / В.І.Терехов // Вчені записки Університету «КРОК». — 2013. — №33 — С. 122—134.

*Литвин Д.О., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.03050901 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту*

ПРОБЛЕМИ КОНТРОЛЮ НАРАХУВАННЯ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Доходи населення є ключовими факторами, що визначають життєвий рівень громадян, а також є важливою частиною економічного розвитку держави. Вони можуть бути різними за джерелами утворення, видами, системою оподаткування, та вони мають одне спрямування – задоволення потреб фізичних осіб. На даний час існує значна диференціація доходів населення України за різними ознаками: стать, релігія, вид економічної діяльності. Диференціація доходів населення України одна з найбільших серед Європейських країн. Розглядаючи стан диференціації доходів фізичних осіб, слід враховувати поширення «тіньової» економіки – в Україні один з найвищий у світі рівнів виплати доходів фізичним особам «у конверті».

За оцінками Всесвітнього банку та Міжнародного валютного фонду, рівень тіньової економіки в Україні складає 44,1 % [4]. Офіційної статистики щодо майнового розшарування населення немає, проте нині експерти говорять про те, що різниця між доходами найбагатших і найбідніших в Україні складає щонайменше 40 разів [2].

Виходячи з класичних макроекономічних підходів, високий рівень зайнятості має підвищувати ВВП країни. В Україні ж останніми роками відбуваються негативні процеси, що супроводжуються підвищенням рівня виробництва та скороченням кількості робочих місць. Основною складовою доходів фізичних осіб розвинутих країн є заробітна плата, що складає в середньому до 70 % їх доходів [3]. В Україні ж склалась дещо інша ситуація: найбільшу частину сукупних доходів населення займають заробітна плата (40,84 %) та соціальна допомога (40,76 %).

У сьогоденній ситуації у країні особливо важливим є формування та встановлення соціальних нормативів, тобто мінімальних державних гарантій, а саме: прожитковий мінімум, мінімальні розміри заробітної плати, допомог по безробіттю, пенсій за віком [2]. Прожитковий мінімум на працездатну особу станом на жовтень 2015 року в Україні становить 1378 гривень, для порівняння

прожитковий мінімум у 2010 році – 875 гривень, що в доларовому еквіваленті означає суттєве падіння. Такий прожитковий мінімум не забезпечить людям належний рівень життя [5]. Мінімальна заробітна плата в Україні, починаючи з вересня 2015 року, становить 1378 гривень, що приблизно дорівнює 56 доларів [6]. Для порівняння мінімальна заробітна плата в Росії 67 доларів.

Контроль за доходами фізичних осіб здійснює Міністерство соціальної політики, Державна фіскальна служба, прокуратура, інші державні контролюючі органи. Наприклад, контрольна робота органів Державної фіскальної служби у сфері оподаткування доходів від підприємницької діяльності полягає у реєстрації та обліку громадян, що здійснюють підприємницьку діяльність, перевірки поданих ними декларацій, аналізі доходів від підприємницької діяльності, перевірки своєчасності й повноти сплати до бюджету нарахованих податків. Оподатковуваним доходом громадян від підприємницької діяльності вважається сукупний чистий дохід, тобто різниця між доходами, отриманими від здійснення підприємницької діяльності і документально підтвердженими витратами, безпосередньо пов'язаними з одержанням доходу [1].

Значною проблемою, що має місце на деяких підприємствах, є значна заборгованість перед працівниками з заробітної плати. Дана ситуація може складатись як через складний фінансовий стан підприємств і відсутність фінансових ресурсів для виплати доходів працівникам, так і в результаті злочинних рішень керівництва підприємств. Законодавством України передбачена процедура судового вирішення спорів щодо невиплати заробітної плати роботодавцями, але вона тривала і затратна. На нашу думку, в країні необхідне формування жорсткої політики уряду щодо підприємств-порушників конституційних прав громадян на своєчасну оплату праці, оскільки майже 45 % від загальної суми заборгованості припадає на економічно активні підприємства. Також існує практика виплат зарплат у «конвертах». Без повного оподаткування всієї суми виплат працюють три чверті компаній, які не сплачують належні платежі до бюджету при нарахуванні і виплаті заробітних плат в «конверті».

Можна зробити висновок, що забезпечення належного контролю за доходами фізичних осіб дозволить підвищити ефективність оплати праці, тобто дозволить віднайти причини такої низької мінімальної зарплатні та вирішити цю проблему. Також якісний контроль дозволить вжити заходи щодо надмірної експлуатації праці найманих робітників, запровадити норми державного регулювання захисту їхньої заробітної плати. Та найголов-

ніше те, що належний контроль за доходами фізичних осіб дозволить забезпечити достатній рівень життя, що позитивно буде впливати на економіку країни та сприяти стійкому становленню середнього класу.

Література

1. Податковий кодекс України: станом на 02.12.2010 р. № 2755-VI / Верховна Рада України. – Офіц. видан. – К.: [Електронний ресурс] // Державна фіскальна служба України. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk>
2. *Фаріон М.М.* Диференціація доходів населення України:сучасні реалії / М.М.Фаріон // Наука й економіка. Серія:Загальні проблеми економіки. – 2014. – Вип. 35, ч. 3 – С. 255—261.
3. *Панчишин С.М.* Макроекономіка:навч.посібн. для вузів / С.М. Панчишин. – 2-ге вид. – К.: Либідь, 2012. – 614с.
4. *Голубов А.О.* Куди йдуть гроші / А.О.Голубов // Кореспондент. – 2012. — №46(534). – С. 16—20.
5. Прожитковий мінімум на 2015 рік [Електронний ресурс] // Бухоблік. – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/kadry-zarplata/oplata-truda/1958-1958-prozhitkovij-minimum.html>
6. Мінімальна заробітна плата на 2015 рік [Електронний ресурс] // Бухоблік. – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/kadry-zarplata/oplata-truda/1953-1953-minimalna-zarobitna-plata.html>
7. *Фарина О.І.* Аналіз рівня заробітної плати в Україні / О.І.Фарина // Економічний вісник Києво-Могилянської академії. Серія: Економічна теорія. – 2014. – Вип. 23, ч. 1. – С. 163—168.

Моргуль Є.О., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г. В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОБ'ЄКТ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

У сучасних умовах господарювання керівниками підприємств, власниками та іншими зацікавленими особами особлива увага приділяється аналізу фінансових результатів підприємства, що характеризують прибутковість, ефективність діяльності та можливість підприємства продовжувати діяльність на ринку. Також зростає роль контролю в системі управління суб'єктом господарювання, що спрямований на досягнення достовірності, зрозумілості

та законності відображення у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності фінансових результатів. Це пояснює необхідність отримання достовірної інформації про дійсний стан операційної, фінансової та інвестиційної діяльності користувачами бухгалтерської інформації. Традиційні форми та методи контролю фінансових результатів підприємства не завжди ефективні і часто не можуть бути використаними для виявлення невикористаних резервів оптимізації витрат, непродуктивних витрат, неефективних шляхів формування доходів та використання прибутку.

З метою удосконалення організаційно-методичного підходу до внутрішнього контролю фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання виділено такі проблемні питання, що потребують подальшого дослідження та обґрунтування:

- визначення факторів впливу на побудову системи внутрішнього контролю фінансових результатів

- організація внутрішнього контролю фінансових результатів у частині визначення суб'єктів, об'єктів, завдань та особливостей інформаційного забезпечення

- методичне забезпечення внутрішнього контролю фінансових результатів діяльності в частині визначення етапів контролю, застосування методів, прийомів та засобів контролю.

Важливим етапом вирішення визначених проблемних питань є формування механізму внутрішнього контролю фінансових результатів.

Пропозиції та рекомендації щодо удосконалення контролю фінансових результатів, наведені вітчизняними науковцями, передбачають формування системи внутрішнього контролю, яка б забезпечувала зниження ймовірності виникнення помилок у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, а також своєчасного їх усунення [3]. Серед існуючих пропозицій вважаємо доцільним виділити такі:

- запропоновано порядок тестування системи контролю щодо наявного моніторингу фінансових результатів через призму активів, зобов'язань, власного капіталу з метою зниження ймовірності виникнення навмисних і ненавмисних помилок в обліку та звітності, а також своєчасного їх усунення;

- запропоновано етапи впровадження методу нульового бюджетування, що є ефективним інструментом контролю фінансових результатів підприємства.

Науковцями Ж.С. Труфіна [2] та Н.В. Прохар [1] запропоновали удосконалити методику здійснення внутрішнього контролю фінансових результатів у частині використання моделей контролю.

Механізм внутрішнього контролю фінансових результатів, який запропонував С. Калужний [4], передбачає здійснення попереднього, поточного та наступного контролю.

На етапі попереднього контролю визначаються основні вимоги і положення щодо формування, розподілу та використання фінансових результатів, які передбачені нормативно-правовими і внутрішніми (положення про облікову політику, установчі документи) документами підприємства.

Поточний контроль запропоновано проводити за двома напрямками: контроль витрат і контроль доходів. Здійснюючи контроль за ними, підприємство може оптимізувати їх величину, порівняти їх між собою та визначити ефективність, економічність і доцільність здійснення тієї чи іншої операції. Суть такого виду контролю полягає в тому, що одночасно контролюються отримані доходи та понесені для їх отримання витрати, і, тим самим, визначається якість отриманих результатів господарювання.

На етапі наступного контролю передбачається здійснення перевірки правильності розподілу та використання фінансового результату підприємства.

Отже, узагальнюючи все викладене, можна зробити висновок, що внутрішній контроль фінансових результатів підприємства повинен забезпечувати уникнення фінансових втрат, пов'язаних з штрафами, санкціями у зв'язку з неправильним обчисленням і невчасним перерахуванням платежів до бюджету та інші позабюджетні фонди.

Тому, ефективна система внутрішнього контролю має забезпечувати отримання позитивного результату діяльності підприємства, а також запобігати порушенню законодавства.

Література

1. *Прохар Н.В.* Облік і контроль фінансових результатів у сільськогосподарських формуваннях: автореферат дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: спец. 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) [Електронний ресурс] / Н.В. Прохар. – К., 2009. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/ard/2009/09pnvrsf.zip>.

2. *Труфіна Ж.С.* Облік і контроль формування фінансових результатів операційної діяльності підприємств: теорія, методика, організація: автореферат дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: спец. 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) [Електронний ресурс] / Ж.С. Труфіна. – К., 2010. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/ard/2010/10tjstmo.zip>

3. *Уткіна Н.В.* Облік і контроль фінансових результатів діяльності підприємств (на прикладі підприємств пивоварної галузі України): теорія, ме-

тодика, організація: автореферат дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: спец. 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) [Електронний ресурс] / Н.В. Уткіна. – К., 2008. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/ard/2008/08unvrp.zip>.

4. *Kałużny S. Kontrola wewnętrzna: teoria i praktyka: [podręcznik akademicki] / S. Kałużny. – Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, 2008. – 299 s.*

**Нинько А.О., студентка 3 курсу,
спеціальність «Фінанси та кредит»
ВНЗ Університет економіки та права «КРОК»
Коледж економіки, права та інформаційних технологій
Науковий керівник – Єрошкіна О.О. – к.держ.упр.,
доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту**

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Аудит є одним із видів фінансового контролю. У статті 4 розділу 1 Закону України «Про аудиторську діяльність» аудит визначено як перевірку обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність у всіх суттєвих аспектах і відповідальність вимогам законів України, положень бухгалтерського обліку або інших внутрішніх правил суб'єктів господарювання згідно із вимогами користувачів. Аудит здійснюється незалежними фахівцями, які мають сертифікат аудитора і включені до Реєстру аудиторських фірм і аудиторів як фізичні особи — підприємці або працюють у складі аудиторської фірми, включеної до Реєстру. Аудит проводиться з ініціативи суб'єктів перевірки.

Причини виникнення і розвитку аудиторської діяльності безпосередньо пов'язані з особливостями ринкової економіки. Прийняття будь-якого управлінського рішення має ґрунтуватися на економічній інформації, яка формується переважно на основі даних бухгалтерського обліку.

Головною метою аудиторської перевірки фінансової звітності є підтвердження її достовірності, законності та повноти. До об'єктивних чинників, що зумовлюють виникнення аудиту належать:

- 1) складність процесу формування бухгалтерської інформації і упередженість самостійної перевірки правильності облікових даних;
- 2) розподіл прав володіння та управління власністю;

3) наявність інформаційного ризику, тобто можливості наявності у звітності випадкових помилок або спотворень через несумлінність тих, хто її склав;

4) тісний взаємозв'язок або незбіг інтересів категорій зацікавлених осіб стосовно однієї і тієї самої інформації.

Суттєвими проблемами сучасного професійного аудиту є робота та впровадження економічного механізму регулювання аудиту, що має включати в себе штрафні санкції за неякісні аудиторські перевірки, страхування аудиторської відповідальності, розвиток здорової конкуренції на ринку аудиторських послуг.

На сьогоднішній день існує багато причин, які стримують процес ефективного розвитку аудиту в Україні. Серед них можна виділити наступні:

1) незначний період функціонування ринкових механізмів регулювання та відповідних механізмів державного фінансового контролю в Україні;

2) наявність великої кількості фінансових порушень, нецільового та неефективного використання державних ресурсів;

3) обмеження на законодавчому рівні ефективності результатів аудиту та ін.

Однією з проблем здійснення аудиту в Україні є також неврегульовані питання фінансування робіт зі створення адекватної системи аудиту в Україні та страхування аудиторської діяльності.

З узагальнюючого аналізу офіційних звітів аудиторських фірм видно, що деякі з них не займаються аудитом, а надають тільки консалтингові. У той час як світові тенденції розвитку аудиторських послуг свідчать про скорочення аудиторськими фірмами обсягів консалтингових послуг або виділення з них суб'єктів, що надають консалтингові послуги в окремі структури. Причинами цього є бажання утримати клієнта різноманітністю послуг, що надаються, шукаючи альтернативні джерела доходів. Українські підприємства все частіше хочуть отримувати від української аудиторської фірми комплекс послуг. Такий клієнт для аудитора є вигідним. Однак широта послуг призводить до виникнення загроз незалежності і, як наслідок, до погіршення їх якості.

Дослідивши основні проблеми розвитку, пропонуємо такі шляхи вирішення, зокрема:

1) страхування відповідальності страховими компаніями за неякісно проведений аудит;

2) встановлення єдиних цін щодо надання послуг аудиторськими компаніями, що змусить їх звернути увагу на якість послуг, від чого буде залежати попит на їхні послуги;

3) розроблення єдиних стандартів функціонування аудиторської діяльності в Україні, в яких безпосередньо слід визначити що належить до сфери аудиторської діяльності.

Отже, аудит як вид незалежного фінансового контролю почав розвиватися в Україні порівняно недавно, проте вже має ряд недоліків, що потребують вдосконалення.

Література

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>. – Назва з екрана.

2. Максименко Н. Г. Проблеми розвитку аудиторської діяльності в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/chem_biol/avpch/En/2009_49/Macsimenko%20N.G..pdf.

3. Миронова Ю. Проблеми розвитку аудиту в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conf-cv.at.ua/forum/19-82-1>.

4. Мусіхіна Г. М. Проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir-mk.ua/?p=25952>.

5. Янчева Л. М. Аудит. Навч. посіб. / Л. М. Янчева, З. О. Макеєва, Л. О. Баранова, І. В. Янчева, А. І. Кашперська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lection.com.ua/audit/adt/prichini-viniknennya-i-rozvitku-auditorskoyi-diyalnosti>.

**Підлужна К.Б., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту**

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВА

Економічна безпека є важливою складовою безпеки кожного підприємства, тому що загальна безпека підприємства ґрунтується на забезпеченні економічного потенціалу.

Інтуїтивно зрозумілим елементом безпеки є петля зворотного зв'язку, яка дозволяє здійснювати рефлексійне управління, наближаючи фактичні результати діяльності до бажаних [5]. Одна з основ такої петлі зворотного зв'язку є контроль як процедура, яка

дозволяє порівняти фактично отриманий результат із певним еталоном [4]. Ефективне функціонування контролю в системі економічної безпеки підприємства є неможливим без дотримання основних принципів – конкретних правил, що охоплюють весь комплекс контрольної діяльності на підприємстві, реалізація яких дозволяє зробити контроль максимально дієвим, комплексним і результативним [1—3].

Такі принципи дозволяють створити максимальний захист від помилок і зловживань в управлінні фінансами підприємства, що дозволяє визначити «зони ризику» і можливості усунення майбутніх недоліків і недочетів, що допомагає керівництву ідентифікувати та усунути слабкі місця в системі управління.

Представляється доцільним докладніше розкрити зміст запропонованих принципів.

1) Відповідальність. Кожний суб'єкт контролю, що працює на підприємстві, за незалежне виконання контрольних функцій повинен нести економічну, адміністративну та дисциплінарну відповідальність. Відповідальність повинна бути формально встановлена за виконання кожної контрольної функції. У протилежному випадку суб'єкт не буде належною мірою здійснювати контроль.

2) Збалансованість. Цей принцип нерозривно пов'язаний з попереднім, означає: суб'єктові не можна пропонувати контрольні функції, незабезпечені засобами для їх виконання; не повинно бути засобів, не пов'язаних з тією або іншою функцією.

3) Своєчасні повідомлення про відхилення. Інформація про відхилення повинна бути представлена особам, уповноваженим ухвалювати рішення щодо відповідних відхилень, у максимально короткий термін. Якщо повідомлення затримується, небажані наслідки відхилень збільшуються; об'єкт переходить уже в інший стан, що позбавляє сенсу сам проведений контроль. При попередньому контролі несвоєчасне повідомлення про можливі виникнення відхилень також позбавляє сенсу проведений контроль.

4) Інтеграції. Будь-який елемент управління не може існувати відокремлено. Контроль необхідно розглядати в корекції з іншими, елементами в єдиному контурі процесу управління.

5) Відповідності контролюючих і контрольованої системи. Ступінь складності контролю повинен відповідати ступеню складності підконтрольної системи.

6) Сталості. Постійне адекватне функціонування системи контролю дозволить вчасно попереджати про можливості виникнення відхилень.

7) Комплексності. Об'єкти різного типу повинні бути охоплені адекватним контролем.

8) Погодженості пропускних здатностей різних ланок системи контролю. У різних сполучених ланках системи контролю повинно забезпечуватися узгодження передачі даних.

9) Поділу обов'язків. Відповідальність між персоналом розподіляється таким чином, щоб жоден службовець не ніс відповідальність за операцію в цілому. Щоб уникати зловживань і для ефективності контролю, ці функції повинні бути розподілені між декількома особами.

10) Дозволу та схвалення. Повинен бути забезпечений формальний дозвіл та схвалення всіх фінансово — господарських операцій відповідальними офіційними особами в межах їхніх повноважень. Без наявності формально встановлених процедур санкціонування неможливо вважати систему внутрішньогосподарського контролю організації ефективною.

Отже, узагальнюючи все викладене, можна зробити висновок, що принципи контролю взаємозалежні, тому порядок їх поєднання залежить від конкретних обставин. Наведені принципи мають бути дотримані під час реалізації контролю в системі економічної безпеки підприємства. При цьому систему економічної безпеки підприємства можливо трактувати як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів для запобігання загроз і стабільне функціонування підприємства.

Література

1. *Борисенко М. В.* Організація і методика внутрішнього контролю на підприємствах : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / М. В. Борисенко. — К., 2008. — 21 с.
2. *Энтони Р.* Учет: ситуации и примеры / Р. Энтони, Дж. Рис. — М. : Финансы и статистика, 1993. — 560 с.
3. *Калюга Є. В.* Фінансово-господарський контроль у системі управління : монографія / Є. В. Калюга. — К.: Ельга, Ніка-Центр, 2002. — 360 с.
4. Система економічної безпеки: держава, регіон, підприємство : монографія : в 3 т. Т. 1 / О. М. Ляшенко, Ю. С. Погорелов, В. Л. Безбожний [та ін.]; за заг. ред. Г. В. Козаченко. — Луганськ : Ельтон-2, 2010. — 282 с.
5. Система економічної безпеки: держава, регіон, підприємство : монографія : в 3 т. Т. 2 / О. М. Ляшенко, Ю. С. Погорелов [та ін.]; за заг. ред. Г. В. Козаченко. — Луганськ : ТОВ «Віртуальна реальність», 2012. — 318 с.

*Плахотнікова М.Г., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту*

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій і глобалізації, частка нематеріальних активів у складі активів вітчизняних підприємств невинно зростає. Нематеріальні активи та інтелектуальна власність виступають основою підприємницького успіху та рушійною силою, що забезпечує конкурентоспроможність підприємства як на вітчизняному, так і на світовому ринках. Саме тому питання внутрішньогосподарського контролю нематеріальних активів на сьогодні є надзвичайно актуальним.

Завданням внутрішньогосподарського контролю нематеріальних активів є забезпечення їх збереження, законності здійснення операцій з такими активами, а також повноти та своєчасності відображення вказаних операцій в обліку й звітності підприємства [3].

Відповідно до п. 4 П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», нематеріальний актив – це немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований [1]. Деякі з нематеріальних активів, попри визначення наведене вище, можуть бути записані на матеріальних носіях (на диску, USB флеш-накопичувачі та ін.). Це певним чином полегшує здійснення контролю над ними. Однак, слід пам'ятати, що такий матеріальний носій є лише формою втілення нематеріального активу. Фактично ж контроль здійснюється не за диском або USB-накопичувачем, а за самим активом (інтелектуальною власністю).

З метою підвищення ефективності внутрішньогосподарського контролю нематеріальних активів пропонується його проведення за такими етапами:

- контроль за дотриманням вимог чинного законодавства, що регламентує здійснення операцій з нематеріальними активами;
- контроль правильності ідентифікації певних видів активів як нематеріальних;
- контроль за документуванням операцій з нематеріальними активами;
- перевірка правильності здійснення інвентаризації нематеріальних активів (при відсутності матеріально-речової форми останніх,

інвентаризації підлягають документи, що свідчать про наявність певних видів нематеріальних активів і прав підприємства на них);

- перевірка правильності формування та відображення в обліку первісної вартості нематеріальних активів (залежно від шляхів надходження такого активу на підприємство);

- контроль витрат при формуванні та обслуговуванні нематеріальних активів власними силами підприємства;

- контроль за правильністю переоцінки нематеріальних активів підприємства, якщо така мала місце;

- контроль за правильністю нарахування та відображення в обліку амортизації нематеріальних активів;

- контроль за ефективністю використання нематеріальних активів;

- контроль за правильністю здійснення та оформлення процедури вибуття нематеріальних активів з підприємства.

Також вважаємо доцільним розглянути проблеми, що виникають у процесі здійснення внутрішньогосподарського контролю нематеріальних активів, а саме: проблеми, пов'язані з суперечливою природою самих цих активів, та проблеми недосконалості сучасного українського законодавства. До них можемо віднести, зокрема, такі:

- неузгодженість важливих положень окремих документів нормативно-правового забезпечення, що визначають методику контролю операцій з нематеріальними активами;

- проблема розуміння поняття «інтелектуальний капітал», що використовується світовими економістами для характеристики результатів творчої діяльності людини;

- проблема визнання активів нематеріальними, що викликає неточності у визначенні реальної їх вартості та занижує балансову вартість підприємств;

- відсутність єдиної обґрунтованої методики оцінки нематеріальних об'єктів;

- проблеми амортизації окремих видів нематеріальних активів, пов'язані з неможливістю визначення строку їх корисного використання;

- неефективне управління нематеріальними ресурсами;

- відсутність єдиної методики контролю нематеріальних активів [2].

Отже, можна зробити висновок, що здійснення внутрішньогосподарського контролю нематеріальних активів на підприємстві в багатьох випадках потребує залучення широкого кола кваліфікованих фахівців не лише в галузі бухгалтерського обліку та аудиту, але і в галузі права, інтелектуальної власності, інформаційних тех-

нологій, фахівців відповідних технічних спеціальностей (залежно від групи нематеріальних активів). Тому, такий комплексний підхід дозволить ефективніше здійснювати облік і внутрішньогосподарський контроль нематеріальних активів підприємства.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 р. № 242, зі змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>
2. Банасько Т. Проблеми та перспективи дослідження нематеріальних активів в Україні / Банасько Т. // Економіст. – 2010. – № 2. – С. 30—33.
3. Гуцаленко Л. В. Внутрішньогосподарський контроль. [текст] : навч. посіб. / Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрий, У. О. Марчук — К. : Центр учбової літератури, 2014. — 496 с.

**Попова А.І., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.03050901 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту**

ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Дебіторська заборгованість, являючись складовою активів підприємства, здатна суттєво впливати на фінансовий стан підприємства, його ліквідність, швидкість оборочуваності обігових коштів, стан платіжної дисципліни на підприємстві тощо. Актуальність теми пояснюється необхідністю впровадження ефективної організації контролю розрахунків з дебіторами, що повинна запобігати виникненню негативних наслідків для суб'єкта господарювання, пов'язаних з негативною практикою управління дебіторською заборгованістю, прискоренням зростання заборгованості перед підприємством, не повернення боргів, втрачання власних коштів.

Відповідно до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», що дебітори — юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. Дебіторська заборгованість — сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [1].

Оскільки існують різні підходи до розуміння економічної сутності дебіторської заборгованості, необхідно відмітити, що дебіторська заборгованість виступає важливою складовою оборотного капіталу, і від цього показника залежить рівень ліквідності активів і фінансова платоспроможність підприємств [2].

Економічна вигода від формування дебіторської заборгованості полягає в тому, що підприємство відвантаження товарів (надання послуг) з відстроченням платежів дозволяє підприємству збільшити обсяги реалізації, а в результаті погашення дебіторської заборгованості підприємство очікує отримати фінансові потоки (грошові кошти або їх еквіваленти). Нормативно рекомендована форма бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості в Україні не враховує специфіки цього активу, що зумовлює наявність різних ознак його класифікації і велику кількість методів оцінювання. А рекомендовані для використання облікові реєстри не передбачають накопичення інформації про розрахунки з дебіторами різного рівня деталізації і узагальнення даних. Через це неможливо отримати інформацію про дебіторську заборгованість в обсязі й вигляді, достатньому та потрібному для управління та аналізу розрахунків з дебіторами, зокрема, аналізу заборгованості загалом з метою прогнозування ймовірності настання платіжної кризи, складання рекомендацій щодо її недопущення тощо. Отже, потребує доопрацювання та удосконалення нормативне забезпечення та організація обліку дебіторської заборгованості на підприємстві [3].

При реалізації товарів у кредит підприємство має ризик непогашення всієї дебіторської заборгованості. Тому, якщо на підприємстві є дебіторська заборгованість, завжди є ризики її неповернення. Сумнівний борг — це поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, послуги, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником. Сумнівні борги завищують реальний результат від реалізації, тому, згідно з принципом обачності, підприємство повинне визначити можливі витрати від неповернення частини боргів покупцями у момент визначення доходу від реалізації, а не в тому періоді, коли покупці не змогли оплатити товар [4].

Принципи формування політики ефективного управління дебіторською заборгованістю підприємства представляють собою частину загальної політики управління оборотними активами і маркетингової політики підприємства і включає такі елементи: аналіз дебіторської заборгованості в минулому періоді; формування принципів кредитної політики по відношенню до покупців; формування параметрів, згідно з обраним типом кредитної політики; формування стандартів оцінки покупців і диференціація

умов надання кредиту; формування процедури інкасації дебіторської заборгованості; забезпечення використання на підприємстві сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості; побудову ефективної системи контролю за рухом і своєчасною інкасацією дебіторської заборгованості.

Наслідком впровадження ефективного управління дебіторською заборгованістю мають стати: забезпечення безперервної роботи підприємства; зниження обсягів вільних поточних активів, і, як наслідок, зниження витрат на їх фінансування; прискорення обігу оборотних активів; максимізація прибутку підприємства при збереженні ліквідності; підвищення рівня фінансової безпеки підприємства [5].

Отже, можна зробити висновок, що із зростанням розміру дебіторської заборгованості у підприємства зростає потреба в здійсненні управління дебіторською заборгованістю, тобто потрібно проводити контроль на підприємстві. У сучасних умовах господарювання розробка ефективного управління дебіторською заборгованістю є одним із ключових завдань у вирішенні задач підприємства з позиції забезпечення належного рівня фінансової безпеки та досягнення позитивних результатів у фінансовому оздоровленні. Дотримання основних принципів організації бухгалтерського обліку дозволить удосконалити обліковий процес підприємства, шляхом створення чіткого механізму документообігу, в якому документ проходить три рівні внутрішнього контролю. Правильна організація роботи дозволить оперативно моніторити ситуацію з дебіторською заборгованістю, вчасно і вірно приймати управлінські рішення, уникати складних і суперечливих ситуацій з контрагентами.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. №237 (zareestrovano i Ministerstvi yustitsii finansiv Ukraini від 25.10.1999 р. №725/4018), зі змінами та доповненнями – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon3.rada.gov.ua>.

2. Москалюк Г.О. Облік та контроль дебіторської заборгованості: існуючі проблеми та шляхи їх вирішення // Г.О.Москалюк / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/-12736/1/31_167-179_Vis721menegment.pdf.

3. Глухова С.В. Сучасні підходи до визначення поняття «дебіторська заборгованість підприємства» // С.В. Глухова / Вісник НТУ «ХПІ». — 2013. — № 21 (994).

4. *Лищенко О.Г., Суха Т.М.* Актуальні аспекти обліку дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги // О.Г. Лищенко — [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_3_090.pdf

5. *Лівощко Т.В., Сезоненко Ю.* Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю промислового підприємства // Т.В. Лівощко, Ю. Сезоненко / [Електронний ресурс. – Режим доступу : http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_4_088.pdf.

Сібілєва М.О., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ВИХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ

У сучасних умовах господарювання у підприємств існує потреба контролю за організацією вихідної інформації на підприємстві. Розглянемо роль і структуру організації вихідної інформації в системі внутрішньогосподарського контролю для здійснення управління підприємством. При організації служби внутрішньогосподарського контролю необхідно створення системи вихідної інформації, склад, структура та конкретні функції якої можуть змінюватися в широких межах і залежати від конкретної специфіки діяльності підприємства.

Варто зазначити, що система вихідної інформації включає в себе систему внутрішньогосподарської звітності, систему збору поточної інформації, систему аналізу та передачі інформації користувачам.

Проблема полягає в тому, що у системі внутрішньогосподарського контролю усе чіткіше проявляється потреба в оперативному та повному визначенні складу та обсягу інформації, яка необхідна для якісного та ефективного здійснення управлінських функцій. Актуальність цієї проблеми обумовлюється також високими темпами розвитку сучасних комп'ютерних систем, що надають принципово нові можливості одержання інформації [2].

При цьому на підприємствах відсутні методичні розробки, що дозволяють визначити та об'єктивно оцінювати достатність інформаційної бази управління і їх окремі функції. При організації служби внутрішньогосподарського контролю необхідно створити

систему вихідної інформації, склад, структуру та конкретні функції якої можуть змінюватися в широких межах і залежати від конкретної специфіки діяльності підприємства. Система вихідної інформації включає систему внутрішньогосподарської звітності, систему збору поточної інформації, систему аналізу та передачі інформації користувачам. Кожне підприємство при створенні та удосконалюванні системи вихідної інформації повинно виходити з конкретних цілей, завдань і функцій управління своєю основною діяльністю.

Пропонуємо розглянути схему організації вихідної інформації, яку зображено на рис. 1.

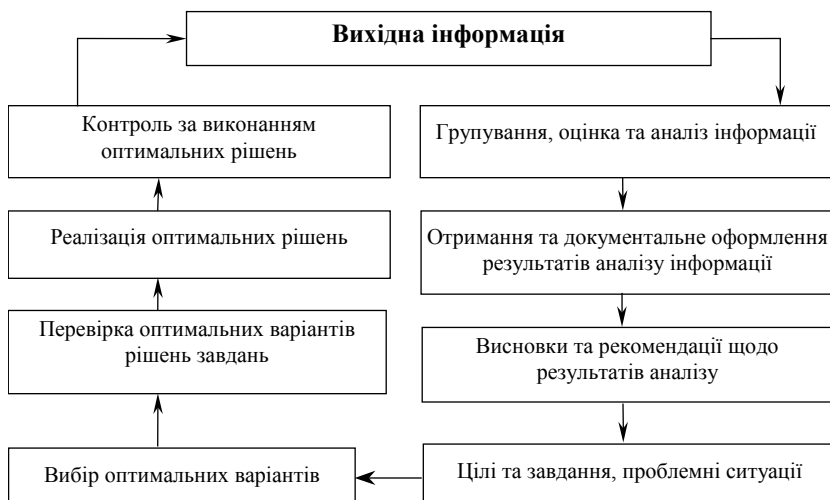

Рис. 1. Схема організації вихідної інформації в системі внутрішньогосподарського контролю

Отримання та обробка інформації потребує додаткових витрат підприємства, які мають бути економічно обґрунтованими. Тому склад і обсяг інформації, необхідний для реалізації управлінських функцій, повинні бути чітко визначені. Дослідження зазначеної проблеми становить інтерес для широкого кола користувачів інформації – не тільки суб'єктів управління і контролю, але і для зовнішніх аудиторів у процесі розробки ними власних внутрішньо-фірмових методик і стандартів проведення аудиторських перевірок [1].

Інформаційна база внутрішньогосподарського контролю може вважатися повною тільки в тому випадку, якщо вона забезпечує

якісне рішення всіх завдань, що потребують внутрішньогосподарського контролю. Отже, основою для визначення складу необхідної інформації повинні виступати, насамперед, конкретні завдання, пов'язані зі здійсненням контролю.

Зазвичай, на підприємствах існує безліч завдань внутрішньогосподарського контролю, які розрізняються за рівнями ієрархії, суб'єктами і об'єктами контролю, видами господарських операцій і інше. Ця сукупність завдань контролю базується на цілях, стратегії та тактиці діяльності підприємства, а також витікаючих із них потребах у певних управлінських діях.

Отже, узагальнюючи все сказане, можна зробити висновок, що організація вихідної інформації в системі внутрішньогосподарського контролю є дуже важливою і актуальною темою. Варто підкреслити, що створення системи вихідної інформації повинна базуватись за такими вимогами: вірогідність, оперативність, доцільність, повнота, ясність і доступність користувачам.

Література

1. *Корінько М. Д.* Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації: теорія, методологія, диверсифікація [Текст] : монографія / М. Д. Корінько. — К. : ДП «Інформ.-аналіт. Агентство», 2007. — 429 с.

2. *Лебединець І. А.* Інформаційна основа внутрішнього фінансового контролю на підприємствах [Текст] / Н. Л. Лебединець // Управління розвитком. — 2010. — № 2 (78). — С. 113—115.

Сівта Ю.М., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сучасний стан економічного розвитку України зумовлює діяльність підприємств, умов їх функціонування на ринку. Тому підприємствам для того, щоб вижити, необхідно правильно визначити свою стратегію і тактику поведінки на ринку та систематично здійснювати облік і контроль за залишками та рухом грошових коштів. Ці взаємовідносини базуються на різних грошових

розрахунках у процесі виробництва, обігу та розподілу продукції. Грошові активи складають значну частину в загальній валюті балансу. Це наймобільніша частина капіталу, від стану і раціональності використання якої багато в чому залежать результати господарської діяльності і фінансовий стан підприємства. Актуальність управління грошовими активами підприємства полягає у підвищенні ефективності маневрування грошовими коштами, дебіторською заборгованістю, у виборі оптимальної кредитно-розрахункової політики підприємства.

Гроші – найдинамічніший елемент економічної системи, а їх обіг формує кровоносну систему господарської діяльності підприємства. Тому, від стабільності грошей значною мірою залежить стабільність і ефективність як економічної системи, так і самого підприємства [3].

Гроші являють собою багатofункціональну економічну форму, за допомогою якої здійснюється облік вартості, обмін, платежі, накопичення вартості. Вони також виступають одним з найважливіших розділів економічної науки, тобто є набагато більшим, ніж простий інструмент, що сприяє розвитку економіки.

Діяльність кожного підприємства прямо залежить від правильної організації контролю за обліком грошових коштів, адже основу діяльності підприємства складають операції, які пов'язані з рухом грошових коштів [4].

Ефективність організації контролю обліку грошових коштів забезпечить раціональний розподіл і використання грошових коштів, а тим самим успішну фінансову діяльність підприємства [1].

Отже, основними завданнями організації контролю грошових коштів є:

- контроль забезпечення умов збереження грошових коштів і цінних паперів у касі підприємства;
- контроль дотримання правил документального оформлення операцій поруху грошових коштів;
- контроль своєчасності та повноти оприбуткування одержаної готівки;
- контроль за дотриманням касової дисципліни при проведенні касових операцій;
- контроль цільового використання грошових коштів;
- контроль дотримання ліміту готівки в касі;
- контроль проведення інвентаризації грошових коштів і відображення результатів інвентаризації на рахунках бухгалтерського обліку.

Тому, контролюючи ці всі завдання, ми зможемо уникнути багатьох проблем, пов'язаних із неправильним веденням обліку грошових коштів на підприємстві, а саме:

- правильність відображення грошових коштів у фінансовій звітності;
- раціональність використання грошей та їх збереження;
- своєчасність і повнота відображення коштів у системі обліку;
- технічне та організаційне забезпечення ведення бухгалтерського обліку грошових коштів.

Система внутрішнього контролю грошових коштів на підприємстві включає в себе план організації, а також заходи, спрямовані на збереження грошових коштів, досягнення точної обробки даних і складання бухгалтерської звітності [2].

Для того, щоб уникнути викривлень в обліку грошових коштів, необхідно дотримуватись такого основного правила: ведення обліку необхідно доручати окремому структурному підрозділу (головному бухгалтеру).

Додержуючись такого правила, ми зможемо отримувати повну неупереджену інформацію про стан діяльності підприємства, запобігти різним зловживанням грошових коштів.

Отже, в сучасних умовах господарювання добробут підприємства залежить від ефективності підприємства, тому якісне управління вимагає повної, достовірної та своєчасно отриманої інформації. Ефективність внутрішнього контролю грошових коштів на підприємстві залежить від виконання вимог стандартів бухгалтерського обліку, законодавства, валютного регулювання і інших нормативних документів.

Таким чином, ми можемо сказати, що внутрішній контроль грошових коштів є одним з важливих завдань на підприємстві.

Література

1. *Глива Т.В.* Проблеми організації обліку грошових коштів на підприємстві / Т.В. Глива // Проблеми обліку, контролю та аналізу в економіці України. – 2012. – Ч. 1. – С. 48—49.
2. *Дяченко Д.О.* Окремі аспекти обліку і контролю грошових коштів / Д.О. Дяченко // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». – 2013. – Випуск 10 (37). – Ч. 3. – С. 239—242.
3. *Сьомченко В.В.* Грошові кошти та розрахунки як об'єкт бухгалтерського обліку і контролю / В.В. Сьомченко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – Випуск 3 (24). – С. 488—492.
4. *Чеховська Т.К.* Проблеми організації обліку грошових коштів / Т.К. Чеховська // SWorld. – 2012.

Стратієнко Т.В., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ДЛЯ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ

У системі внутрішньогосподарського контролю усе чіткіше проявляється потреба в оперативному та повному визначенні складу та обсягу інформації, яка необхідна для якісного та ефективного здійснення управлінських функцій. Інформація, як відомо, коштує дорого, і надлишок її, як і недолік, у кінцевому підсумку, веде до значних втрат [1]. Тому склад і обсяг інформації, необхідний для реалізації управлінських функцій, повинні бути чітко визначені [2].

Концептуально підхід до визначення та оцінки достатності інформаційної бази внутрішньогосподарського контролю повинна виконуватись у такому. Інформаційна база внутрішньогосподарського контролю може вважатися повною тільки в тому випадку, якщо вона забезпечує якісне рішення всіх вартих перед контролем завдань. Отже, основою для визначення складу необхідної інформації повинні виступати, насамперед, конкретні завдання, які пов'язані зі здійсненням контролю.

В основі оцінки достатності інформаційної бази внутрішньогосподарського контролю повинно бути зіставлення інформації, яке необхідне для вирішення завдань контролю, з тією, що є в наявності. Під інформацією у цьому випадку варто розуміти конкретні дані (відомості) змістовного характеру, які дозволяють забезпечувати комплексне вирішення поставлених завдань, реалізувати в повному обсязі їх дії, що впливають, контрольні дії. Також важливо розрізняти поняття інформація і їх джерела. Наприклад, інформацією, необхідною для перевірки правильності нарахування відсотків за користування кредитом, є дані про величину процентної ставки за договором і порядком їх нарахування, а джерелом цієї інформації можуть служити кредитний договір і додатки до нього.

За результатами порівняння інформації, необхідної для рішень завдань контролю, з тією, що є в наявності, виявляються відхилення (тобто відсутність тих або інших відомостей). На основі

сумарної величини цих відхилень здійснюється оцінка ступеню повноти інформаційної бази контролю [3].

Процес контролю повинен починатися з постановки глибоко осмислених цілей управління, які формують систему основних принципів і пріоритетів, що визначають стратегічну спрямованість діяльності підприємства за всіма рівнями їх напрямку: основні засоби, виробництво, каса, заробітна плата, фінансові результати та ін. Опрацюванням цілей управління повинні займатися, насамперед, власники підприємства.

Контрольні функції забезпечуються, як правило, рішенням комплексних завдань контролю, як формулюються в самому загальному виді і являють собою конкретизоване вираження цілей контролю, що досягаються в результаті вирішення певної сукупності взаємозалежних завдань контролю. Тому, рішення всієї сукупності завдань контролю, що враховують організаційні, інформаційні, технічні, методичні та інші можливості його здійснення, забезпечує послідовний рух за цілями контролю.

Усі завдання внутрішньогосподарського контролю, починаючи з верхнього рівня, конкретизуються та деталізуються в завдання контролю нижчих рівнів управління – суб'єктів контролю (структурних підрозділів, окремих фахівців), а також завдання контролю за його об'єктами (окремими напрямками діяльності, окремими операціями і угодами, окремими проектами).

Якісні критерії, які використовуються в оцінці повноти інформаційної бази внутрішньогосподарського контролю, повинні враховувати насамперед ступінь повноти рішення конкретних завдань контролю. Тому, рівень достатності інформаційної бази контролю пропонується характеризувати в такий спосіб: високий – вся необхідна для рішення завдань контролю інформація є в наявності; середній – незважаючи на відсутність деякої частини необхідної інформації, завдання контролю все-таки можуть бути вирішені у всіх суттєвих аспектах; низький – відсутність інформації не дозволяє вирішувати завдання контролю в їхніх суттєвих аспектах.

Кількісним критерієм повноти інформаційної бази контролю може виступати, наприклад, коефіцієнт достатності інформації (КДІ):

$$КДІ = КН / КНІ * 100\%, \quad (1)$$

де КН – кількість інформації, що є в наявності;

КНІ – кількість необхідної інформації.

Отже, узагальнюючи все викладене, можна зробити висновок, що розглянутий концептуальний підхід у визначенні та оцінці

достатності інформаційної бази внутрішньогосподарського контролю пропонує наявність на підприємствах таких важливих передумов: підприємство повинно мати змістовно сформульовані цілі своєї діяльності, стратегію та тактику, а також чіткі і ясні завдання внутрішньогосподарського контролю; завдання внутрішньогосподарського контролю повинні мати відображення у внутрішніх нормативних документах підприємства; підприємство повинно мати у своєму розпорядженні фахівців високої кваліфікації, що знають особливості бізнесу підприємства та технологію його господарського процесу.

Література

1. Шевчук В.О. Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою (Проблеми теорії, організації, методології) / Шевчук В.О. – К.: Держ.торг.-екоп.ун-т, 1998.—371 с.
2. Яровенко Г.М. Організаційні заходи забезпечення ефективного функціонування внутрішнього контролю підприємств / Яровенко Г.М. – Науковий вісник ДАСОА – 2008. — №1. — С. 80—87.
3. Максимова В.Ф. Внутрішній контроль економічної діяльності промислового підприємства — системний підхід до розвитку / Максимова В.Ф. — К.: АВРІО, 2005.— 264 с.

Третьякова В.В., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОЦІНКА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВА У ПРОЦЕСІ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ

Внутрішньогосподарський контроль, що здійснюється в процесі фінансово-господарської діяльності, відіграє важливу роль у забезпеченні безперервності діяльності підприємства та ефективного використання економічних ресурсів. Процеси, що відбуваються на підприємстві в ході здійснення ним господарської діяльності, можуть супроводжуватися певним ризиком для підприємства, оскільки покупцями можуть виступати не завжди платоспроможні підприємства [1]. З метою контролю взаємовідносин з контрагентами за комерційними договорами (зокрема, за договорами поставки продукції на умовах комерційного кредиту-

вання покупців) і недопущення погіршення результатів діяльності підприємства через невірний їхній вибір, кожному покупцеві привласнюється категорія ризику [2].

Оцінка платоспроможності покупця здійснюється на основі аналізу, що спрямований на виявлення об'єктивних результатів і тенденцій у фінансовому стані покупців, її діловому обороті. Аналіз платоспроможності на основі грошових потоків покупця не може бути використаний у зв'язку з недоступністю відповідних джерел інформації. До основних способів оцінки платоспроможності варто віднести аналіз фінансово-господарської діяльності та ділового ризику покупця. Основними джерелами інформації для оцінки платоспроможності покупця є: фінансова звітність, інформація, що розкривається покупцем відповідно до вимог чинного законодавства; інформація, отримана від підприємств; відомості, надані самими покупцями; досвід роботи з даним підприємством (покупцем) інших осіб.

Програма оцінки платоспроможності покупця на основі аналізу фінансово-господарської діяльності повинна включати такі етапи.

1. *Підготовчий етап.* Вивчення пояснювальних записок до наявних річних фінансових звітів. Доцільно використали фінансову звітність як мінімум за два минулі роки, що дозволить виділити стійкі тенденції в зміні основних фінансових показників.
2. *Оцінка майнового стану покупця.* До цієї групи показників пропонується віднести: суму засобів господарювання, що перебувають у розпорядженні організації (покупця); частку активної частини основних фондів; розрахунок коефіцієнтів зношеності, відновлення, вибуття.
3. *Аналіз структури капіталу покупця* (проводиться з метою виявлення ступеня залежності покупця від джерел позикових коштів).
4. *Аналіз ділової активності.*
5. *Аналіз рівня рентабельності.*
6. *Визначення фінансового рейтингу покупця.*

У процесі оцінювання платоспроможності покупця, використання значної кількості коефіцієнтів не сприяє оперативності прийняття рішень, тому запропоновано методику рейтингової оцінки фінансово-господарської діяльності покупців. Етапи програми оцінки платоспроможності покупців представлено на рис. 1.

Підготовчий етап	Оцінка майнового стану покупця	Аналіз структури капіталу	Аналіз ділової активності	Аналіз рівня рентабельності	Визначення фінансового рейтингу покупця
------------------	--------------------------------	---------------------------	---------------------------	-----------------------------	---

Рис.1. Етапи програми оцінки платоспроможності покупця

Запропонована методика передбачає такий алгоритм дій: ранжирування значень показників за кожною групою (від 1 до 3); розрахунок рейтингу за кожною групою; розрахунок фінансового рейтингу.

Щоб точніше оцінити платоспроможність покупця, необхідно оцінити рівень ділового ризику. Під діловим ризиком розуміють ризик того, що кругообіг коштів підприємства не завершаться в установлені терміни з очікувальним ефектом. При аналізі ділового ризику значну вагу мають факти, що характеризують зміни власників, розмір статутного капіталу, напрямок діяльності.

Пропонується класифікувати всю дебіторську заборгованість залежно від ризику оціненого за допомогою методики ділового рейтингу підприємства (покупця) на три групи: стандартна – заборгованість нормальна або прострочена на строк не більше 30 днів і організація (покупець) має фінансовий рейтинг не нижче 20 балів; 2) сумнівна – заборгованість, прострочена від 30 до 90 днів і організація (покупець) має фінансовий рейтинг не нижче 10 балів; під сумнівну заборгованість рекомендуємо створювати резерв за сумнівними боргами у розмірі 50 % суми боргу; безнадійна – заборгованість понад 90 днів і підприємства, які мають фінансовий рейтинг нижче 10 балів; під безнадійну заборгованість створюється резерв у розмірі суми боргу.

У процесі здійснення внутрішньогосподарського контролю важливо визначити документообіг і схему документування в системі контрольної інформації. Крім того, робота служби внутрішньогосподарського контролю на підприємствах організовується відповідно до календарних і індивідуальних планів робіт, які затверджує керівник підприємства. Під час закінчення будь-якого виду робіт внутрішньогосподарський контролер представляє керівникові підприємства звіт, що дозволяє привернути увагу керівника до виявлених або можливих поршень.

Отже, можна зробити висновок, що оцінка платоспроможності підприємства у процесі внутрішньогосподарського контролю та його документування визначає структуру системи внутрішньогосподарського контролю: організаційне забезпечення, системи підтримки та механізм реалізації використання результатів внутрішньогосподарського контролю для прийняття управлінських рішень.

Література

1. Калюга Є. В. Фінансово-господарський контроль у системі управління / Є. В. Калюга. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2002. – 360 с.

2. Яровенко Г. М. Організаційні заходи забезпечення ефективного функціонування внутрішнього контролю підприємств / Г. М. Яровенко. – Науковий Вісник ДАСОА – 2008. – № 1. – С. 80—87.

Федоренко Т.В., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ

Основною метою внутрішньогосподарського контролю є допомога керівництву в прийнятті ефективних та оперативних управлінських рішень відносно господарської діяльності підприємства [2]. Впровадження системи внутрішньогосподарського контролю дозволяє керівництву зосередитися на побудові організаційної структури підприємства, його діяльності і фінансових цілей, продуктивності, часу роботи в межах відповідних законів і мінімізації посилок та недоліків на даному напрямку [1].

Внутрішньогосподарський контроль дозволяє підприємству підвищити свою конкурентоспроможність, визначити пріоритетні напрями розвитку підприємства, і розвивати діючі і нові бізнес-моделі. Це сприяє підвищенню ефективності та результативності операцій, а також забезпечує достовірність показників фінансової звітності та дотримання законів і нормативних актів.

Внутрішньогосподарський контроль – це сукупність певних дій, які здійснюються власниками підприємства для перевірки господарської та фінансової діяльності підприємства в цілому або її окремих структурних підрозділів [3].

Таким чином, обов'язково на підприємствах повинен проводитись контроль (оцінка) інформаційної бази.

Пропонується розглянути послідовність етапів проведення робіт у процесі визначення та оцінки достатності інформаційної бази внутрішньогосподарського контролю, який може мати такий вигляд.

Етап 1. Здійснюється побудова ієрархічної системи завдань внутрішньогосподарського контролю на основі відповідної нормативно-правової бази підприємства.

На цьому етапі всі наявні комплексні завдання та завдання внутрішньогосподарського контролю розташовується за ієрархічним

рівнем завдань внутрішньогосподарського контролю (починаючи з рівня базових завдань контролю та закінчуючи рівнем власників підприємства), групуються за його суб'єктами і об'єктами.

Етап 2. Комплексні завдання внутрішньогосподарського контролю, розташовані на всіх рівнях системи завдань контролю, у розрізі суб'єктів контролю і його об'єктів, представляється у вигляді сукупності завдань, які забезпечують повне та всебічне рішення комплексних завдань.

Етап 3. Визначається інформаційна база внутрішньогосподарського контролю нижчого рівня, оцінюється ступінь їх достатності. Для цього стосовно до кожного завдання контролю реалізується наступна послідовність дій: визначення повного переліку інформації, необхідної для реалізації даного завдання; виявлення можливих джерел цієї інформації, при цьому береться за увагу, що деякі дані можуть бути отримані лише в результаті обробки інших первинних даних; визначення фактичної наявності необхідної інформації, пошук їх ведеться за раніш виявленими джерелами інформації; оцінка повноти інформації шляхом порівняння необхідної інформації з тією, що є в наявності; оцінка ступеню достатності інформаційної бази, необхідної для вирішення даного завдання внутрішньогосподарського контролю, розраховується за сумарними величинами виявлених відхилень.

Етап 4. Далі здійснюється визначення та оцінка ступеню достатності інформації, необхідної для вирішення завдань контролю наступних ієрархічних рівнів.

Дана інформація являє собою в основному відповідним чином оброблені та узагальнені дані про результати вирішення завдань нижнього (базового) рівня. Прикладом проведення внутрішньогосподарського контролю витрат підприємства є такі дії контролера: контроль достовірності синтетичного обліку аналітичному обліку; контроль дотримання вибраного методу обліку витрат підприємства; контроль правильності віднесення витрат на об'єкт обліку; контроль правильності віднесення матеріальних витрат на собівартість продукції; контроль правильності віднесення витрат на оплату праці, відрахувань на соціальні заходи на собівартість продукції; контроль правильності віднесення сум нарахованої амортизації на основні засоби на собівартість продукції; контроль правильності обліку та списання витрат допоміжного виробництва; контроль правильності обліку та списання накладних витрат; контроль правильності обліку незавершеного виробництва; контроль правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій витрат виробництва.

Узагальнюючи все викладене, можна зробити висновок, що методика визначення та оцінки достатності інформаційної бази внутрішньогосподарського контролю, використовуючи розкладання комплексних завдань контролю на безліч часток (базових) взаємозалежних і взаємообумовлених завдань, дає можливість суттєво поглиблювати та деталізувати окремі сторони процесу здійснення контрольної діяльності, забезпечувати повніше виявлення інформації, необхідної для вирішення комплексних завдань контролю, розробляти чіткі та конструктивні рекомендації, спрямовані на удосконалення нормативно-правової бази підприємства, повніше задоволення інформаційних потреб внутрішньогосподарського контролю.

Література

1. *Нападська Л.В.* Внутрішньогосподарського контроль в ринковій економіці. Монографія / Л.В. Нападська. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. – 264 с.
2. *Яровенко Г.М.* Організаційні заходи забезпечення ефективного функціонування внутрішнього контролю підприємства / Г.М. Яровенко. – Науковий вісник ДАСОА — 2008. — №1. – С. 80—87.
3. *Сморжанюк Т. П.* Внутрішній контроль в процесі управління виробництвом : навч. посіб. / Т. П. Сморжанюк, Т. В. Шрам, В. Є. Труш – К., 2009. – 284 с.

***Ходченко К.М., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.03050901 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту***

АУДИТ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Використання в процесі управління господарськими суб'єктами достовірної та повної інформації про рух грошових коштів підприємства підвищує якість управлінських рішень, позитивно впливає на поточний і прогнозний фінансовий стан підприємства.

Значення та роль грошових коштів для діяльності підприємства зумовлює потребу їх окремого дослідження, визначення стратегії й тактики управління формуванням і використанням грошових потоків, інформація про які суттєво впливає на ефективність процесу управління економічними суб'єктами.

Важливою складовою аудиторської перевірки фінансового стану підприємства є аудит грошових коштів, який проводиться за такими напрямками: аудит касових операцій; аудит операцій на поточному рахунку; аудит операцій на валютному та інших рахунках у банках. Досліджуючи ці напрямки, можна зробити висновок про доцільність та ефективність використання грошових коштів клієнтом.

У процесі аудиту операцій з грошовими коштами необхідно розв'язати такі основні завдання:

- 1) ознайомитися з умовами зберігання готівки та інших грошових документів у касі;

- 2) вивчити фактичний порядок документального оформлення операцій з надходження і вибуття грошових коштів, ведення касової книги та книги реєстрації грошових документів, обліку касових операцій;

- 3) установити законність і достовірність операцій з надходження і списання коштів з банківських рахунків та правильність їх відображення.

Основними джерелами інформації перевірки касових операцій є первинні документи: прибуткові й видаткові касові ордери; квитанції на внесок готівки до банку або на оплату послуг інших організацій; акти інвентаризації готівки в касі; касова книга; звіти касира; журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів; облікові регістри за рахунками «Готівка», «Рахунки в банках»; Головна книга і інше.

Освоєння методики аудиту касових операцій є важливим, виходячи з таких причин: грошові кошти є найліквіднішими і такими, що швидко реалізуються активами клієнта, вони мають масовий і поширений характер, рух готівки відбувається через касові операції, тому під час аудиту вони досліджуються суцільним методом. Особлива увага приділяється питанню забезпечення збереження грошей і дотримання касової дисципліни.

Починаючи дослідження операцій з грошовими коштами, аудитор доцільно отримати якомога повнішу інформацію про внутрішній контроль на даній ділянці обліку. Він з'ясує, чи дотримується підприємство касової дисципліни, наскільки жорстко контролюються операції з готівкою, у тому числі з валютою, наскільки чітко забезпечується санкціонування платежів з поточного та інших рахунків підприємства (можна шляхом фактичної перевірки).

З метою контролю за наявністю готівкових коштів на підприємствах проводяться інвентаризації каси. Для проведення інвен-

таризації каси, що має здійснюватися згідно з наказом керівника підприємства, призначається комісія, яка після закінчення інвентаризації каси складає акт.

Інвентаризацію каси слід проводити не менш як один раз на квартал у строки, встановлені керівництвом підприємства. Раптові ревізії каси також необхідні і є важливим елементом внутрішньогосподарського контролю додержання касової дисципліни. Для цього вивчають накази керівника підприємства про проведення інвентаризації каси та визначення складу комісії, звіти інвентаризаційної комісії й інвентаризаційні відомості [1, с. 153].

Під час перевірки касових операцій необхідно обов'язково перевірити наявність договору про повну матеріальну відповідальність осіб, які здійснюють приймання та видачу готівки з каси [2].

Повнота і своєчасність оприбуткування грошей у касу перевіряється зіставленням даних касових документів і документів, які фіксують початок руху коштів до каси (виписок банку, прибуткових касових ордерів, корінців чеків тощо). Інвентаризація каси є внутрішнім контролем, а зовнішнім контролем виконання касової дисципліни являється аудит касових операцій.

Аудит касових операцій повинен проводитись згідно з розробленою програмою за такими напрямками: перевірка правильності документального оформлення операцій по касі; оцінка повноти і своєчасності оприбуткування грошових коштів; аналіз правильності списання грошових коштів на витрати; перевірка дотримання касової дисципліни; перевірка правильності відображення касових операцій в обліку.

Проблеми організації аудиту грошових коштів певною мірою зумовлені недоліками організаційного характеру, і полягають у такому: недостатня участь у розробці нових і удосконаленні чинних законодавчих і нормативних актів з даного виду аудиту; недостатня робота по роз'ясненню завдань аудиту грошових коштів із забезпечення усунення допущених порушень.

Узагальнюючи все викладене, можна зробити висновок, що аудит касових операцій передбачає перевірку операцій підприємства, пов'язаних із обігом готівки в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності з метою встановлення правильності їх проведення відповідно до чинного законодавства України.

Література

1. Аудит і ревізія підприємницької діяльності / [Ф.Ф.Бутинець, Б.Ф. Усач, Н.Г. Виговська, Н.І. Петренко, М.М. Шегун]. – Житомир:ПП «Рута», 2010. – 416 с.

2. Чугунов І. Я. Державний внутрішній фінансовий контроль: стратегія розвитку / І. Я. Чугунов, В. М. Федосов // Фінанси України. – 2011. – №4. – С. 3—12.

Черемхівська О.А., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВ

Дебіторська заборгованість є важливою статтею в звітності підприємств, яка водночас є результатом політики підприємства щодо збільшення обсягів реалізації (покупець схильний приймати позитивне рішення при придбанні, якщо йому надано відстрочення платежу), але з іншого боку несе в собі ризики непогашення. У зарубіжній практиці компанії взагалі уникають виникнення дебіторської заборгованості в обліку, так як досвід показує, що деяка частина боргів все одно не виплачується дебіторами, і підприємство втрачає деяку частину своїх фінансових ресурсів, які б воно могло б використовувати в господарській діяльності. В Україні ж майже жодне підприємство не обходиться без дебіторської заборгованості. Важливим фактором ефективності управління дебіторською заборгованістю є саме її контроль.

У процесі контролю дебіторської заборгованості виникають такі типові проблеми: 1. Недостатній контроль фінансового стану дебіторів. Перед тим, як підприємство надає дебіторську заборгованість покупцям, воно повинно точно знати, чи зможуть вони вчасно виплатити свою заборгованість і чи виплатять вони її взагалі. Саме через цю проблему і виникає сумнівна та безнадійна заборгованість. 2. Значний розмір дебіторської заборгованості негативно впливає на фінансовий стан підприємства, тому керівництво має посилювати контроль над тим, яку суму воно може надати в кредит, на який час, за яких умов. Підприємство повинно мати певний ліміт своєї дебіторської заборгованості, керівництву слід безперервно відстежувати дотримання цього ліміту. 3. Відсутність на більшості підприємств структурного підрозділу чи особи, до обов'язків, яких входив би всебічний контроль за станом дебіторської заборгованості на підприємстві. 4. У зв'язку

з тим, що дебіторська заборгованість поділяється на довгострокову та поточну, повинна бути правильно проведена її класифікація. Поточна дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги має включатися до балансу за чистою вартістю реалізації. Проте не всіма підприємствами вказується в наказі про облікову політику метод нарахування резерву сумнівних боргів та здійснюється нарахування резерву.

Проаналізувавши типові недоліки в контролі за дебіторською заборгованістю на підприємстві, пропонуємо систему заходів, які можуть покращити та полегшити даний контроль на підприємстві. До таких заходів відносяться:

1. На підприємстві необхідно організувати систематичне проведення внутрішнього контролю, для чого доцільно створити спеціальну службу внутрішнього контролю, до складу якої входять спеціалісти з обліку, контролю та аналізу, що працюють на даному підприємстві. Це допоможе співробітникам підприємства ефективно виконувати свої функції, сприятиме найбільш ефективному формуванню та використанню своїх активів.

2. Підприємству слід ретельно перевіряти фінансовий стан своїх дебіторів перед тим як укласти договори. Саме тому є необхідним дотримання підприємцями основних правил організації розрахунків з дебіторами, а саме: формування принципів кредитної політики відносно до покупців продукції та чіткої системи кредитних умов; створення стандартів оцінки покупців і визначення умов надання кредиту; чітке визначення можливої суми фінансових коштів, які будуть інвестовані в дебіторську заборгованість по товарним та споживчим кредитам; впровадження вексельної форми розрахунків в систему господарських взаємовідносин для попередження виникнення безнадійної заборгованості.

3. Слід розробити єдиний підхід до контролю дебіторської та кредиторської заборгованостей, що зробило б можливим проведення їх порівняльного аналізу, адже ці два види заборгованостей не повинні мати занадто велику різницю в значеннях, в зворотному випадку це означає, що в підприємства незбалансований та хиткий фінансовий стан.

4. Підприємству необхідно створювати резерв сумнівних боргів, визначити та затвердити в обліковій політиці метод та порядок його розрахунку.

Багаторічний досвід економічно розвинутих країн переконливо довів неможливість успішного функціонування підприємства без правильної організації обліку та контролю дебіторською заборгованістю.

Отже, узагальнюючи все вищевикладене, можна зробити висновок, що якщо кожне підприємство організує свою індивідуальну ефективну модель обліку дебіторської заборгованості, це дозволить уникнути ризиків неплатоспроможності і зниження показників ліквідності діяльності підприємства завдяки своєчасному отриманню необхідної інформації для прийняття управлінських рішень. У свою чергу, дотримання підприємствами основних правил організації розрахунків з дебіторами дозволить підвищити ефективність використання фінансових ресурсів і в цілому ефективність господарської діяльності.

Література

1. Білик М. Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємств / М. Д. Білик. — К. : Фінанси України, 2011. — 69 с.
2. Костюченко В. Облік дебіторської заборгованості/ Костюченко В. // Бухгалтерський облік і аудит . – 2010. – №7. – С. 2—9.
3. Лищенко О. Г. Аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством / О. Г. Лищенко, Г. М. Бескоста. — К. : Держава та регіони, 2009. — 117 с.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» / [Електронний ресурс] — <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.
5. Шипунова О. В. Автоматизація управління підприємством: основні принципи, функції та підходи// О. В. Шипунова / [Електронний ресурс] —<http://archive.nbuv.gov.ua> (дата звернення 17.11. 2013 р.).

**Чернова І.О., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту**

НАПРЯМИ ТА ПРОЦЕДУРИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НАРАХУВАННЯ ТА СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Податок на додану вартість (ПДВ) – загальнодержавний, обов’язковий непрямий податок. Загалом, методика бухгалтерського обліку ПДВ і відображення інформації про нього у фінансовій і податковій звітності регулюється Податковим Кодексом України (розділ V) [1].

Залежно від суб'єктів здійснення фінансового контролю виділяють державний, відомчий, внутрішній контроль і аудит (внутрішній і зовнішній). У частині розрахунків за податками виділяють додатково податковий контроль і податковий аудит. У даному аспекті актуальним є розмежування даних видів контролю за суб'єктами проведення на внутрішній (контроль власника) і зовнішній контроль розрахунків за нарахуванням та сплатою ПДВ.

Внутрішній контроль – система заходів, визначених керівним складом підприємства, реалізація яких дозволяє створити спеціальні умови з метою найбільш ефективного виконання працівниками підприємства своїх посадових обов'язків з метою забезпечення ефективної діяльності підприємства [2, с. 28].

На малих підприємствах служба внутрішнього контролю представлена, як правило, двома рівнями (однорівневою вона може бути за умови, що власник веде бухгалтерський облік самостійно). За такої побудови системи внутрішнього контролю потрібно закріпити в посадових обов'язках працівників, пов'язаних з обліком розрахунків за ПДВ, можливість здійснення контролю за нарахуванням і сплатою ПДВ.

На великих підприємствах служба внутрішнього контролю здебільшого представлена трьома рівнями. Тобто, окрім функціонального контролю діє окремо інституційний контроль. Третій рівень внутрішнього контролю на переважній більшості підприємств представлений службою внутрішнього контролю або ревізійною комісією. Як правило, службові обов'язки між працівниками в таких відділах розподілені чітко та до кожного об'єкту контролю розроблені відповідні положення або інструкції.

При побудові системи внутрішнього контролю за нарахуванням та сплатою ПДВ керівництво переслідує досягнення таких цілей:

- достовірність інформації, яка необхідна для прийняття управлінських рішень, зокрема, в частині податкового планування;

- ефективність господарської діяльності з метою попередження неефективного використання ресурсів шляхом контролювання вчасності надходження податкових накладних від контрагентів, які надають право визнавати податковий кредит з ПДВ, і таким чином, законно зменшувати суму коштів до сплати в бюджет;

- дотримання принципів затвердженої облікової політики в частині обліку розрахунків за ПДВ;

- виконання вимог ПКУ та інших нормативно-правових актів при нарахування та сплаті ПДВ [4].

Тобто, мету внутрішнього контролю розрахунків за ПДВ в узагальненому вигляді можна визначити як забезпечення повноти нарахування та сплати ПДВ, а також захист управлінського персоналу від штрафних санкцій.

Виходячи з мети внутрішнього контролю розрахунків за ПДВ можна сформувати його предмет як правильність визначення: бази оподаткування ПДВ, законності права визнання податкового кредиту, правильності застосування різних ставок оподаткування, своєчасності подачі звітності з ПДВ до контролюючих органів, а також сплати сум податку до бюджету.

Тому, об'єктом внутрішнього контролю розрахунків за ПДВ є господарська діяльність підприємства, господарські процеси та операції, що призводять до виникнення податкових зобов'язань і кредиту, а також дії осіб, відповідальних за нарахування та сплату ПДВ [3, с. 164—165].

Що стосується основних завдань внутрішнього контролю за нарахуванням і сплатою ПДВ, то можна виділити такі:

- перевірка правильності формування бази оподаткування, застосування різних податкових ставок, визнання податкового кредиту;
- оцінка стану бухгалтерського обліку на синтетичних рахунках і субрахунках різних порядків, а також аналітичних рахунків, що використовуються для обліку розрахунків з ПДВ;
- контроль за відображенням розрахунків з ПДВ у фінансовій і податковій звітності [5].

Отже, узагальнюючи все сказане, можна зробити висновок, що елементи внутрішнього контролю у своїй взаємодії попереджують, виявляють, усувають помилки та викривлення облікової інформації, необхідної не лише при підготовці податкової звітності з ПДВ, а й при прийнятті управлінських рішень в частині податкового планування. Напрями подальших досліджень мають бути спрямовані на розробку методики здійснення контролю за нарахуванням та сплатою ПДВ, а також на побудову моделі системи такого контролю.

Література

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2014р. № 71-VIII (із змінами та доповненнями) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>.

2. *Риженко І. Є.* Податковий аудит, як спосіб забезпечення контрольних функцій держави у сфері оподаткування/ *І. Є. Риженко* // Економіка розвитку. – 2010. — № 1. – С. 28—36.

3. Уллубієва К.К. Система внутрішнього контролю за нарахуванням та сплатою ПДВ / К.К. Уллубієва // Вісник ЖДТУ. – 2011. — №4. – С. 164—168.

4. Шигун М.М. Методичний інструментарій внутрішнього контролю розрахунків за ПДВ / М.М. Шигун // Вісник ХНУ. Серія: Економічні науки. – 2012. — №2. – С. 83—85.

5. Majchrzak A. Kontrola wewnetrzna. A. Majchrzak / Doradca Podatnika. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.e-podatnik.pl>.

Чечко Н.Ф., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ В СИСТЕМІ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ

Особливістю внутрішньогосподарського контролю є те, що контроль функціонує в момент здійснення і оформлення господарських операцій. У свою чергу, це дозволяє вчасно виявити недоліки і визначити заходи для їх усунення. Контроль здійснюється на рівні підприємства і його об'єктом є господарська діяльність підприємства. Здійснювати його повинні керівники фахівці структурних підрозділів і працівники обліку. У загальному вигляді проблема розвитку внутрішньогосподарського контролю на рівні будь-якого підприємства полягає у виробленні комплексного, системного підходу і пов'язаних з ними методичних рішень, які були б здатні створити практичні умови для її функціонування на підприємствах. Тому, дана проблема набуває особливої актуальності, оскільки злагоджене та ефективне ведення господарської діяльності – результат активного впливу системи контролю. Важливою складовою загальної проблеми розвитку цієї системи є регламенти, які визначають організаційну та технічні сторони внутрішньогосподарського контролю на підприємстві та стануть основою для подальших досліджень з даного питання. Удосконалення системи внутрішньогосподарського контролю в управління підприємством проводилося позиції комплексного підходу, а головним завданням є формування системи контролю [1].

На великих підприємствах доцільно створювати децентралізовані служби внутрішньогосподарського контролю в різних сферах діяльності підприємства, які в дисциплінарному відношенні підпорядковуються керівнику відповідного підрозділу. Служба такого контролю визначає його відособлене місце в системі управління підприємством, мету та завдання, відповідальність і взаємини з іншими функціональними особами.

Посадові інструкції фахівців служби внутрішньогосподарського контролю регламентують їх права, обов'язки та відповідальність, а також кваліфіковані вимоги до них. Календарні та індивідуальні плани містять види робіт служби контролю у цілому і його фахівців. Доцільною є розробка та застосування методичного посібника з питань перевірок, який включає систему прийомів і процедур перевірки обґрунтованості та законності, повноти та своєчасності, вірогідності та реальності операцій. У складі методичного забезпечення внутрішньогосподарського контролю повинні бути представлені: стандарти такого контролю відповідно до фактичної діяльності підприємства, положеннями установчих документів; стандартами контролю, що забезпечують дотримання вимог законодавства; норми, правила, посібник з процедурами контролю; методичні рекомендації з процесу та одержання аудиторських доказів; критерії визначення повноти інформаційного забезпечення за кожним видом контролю; методичні рекомендації з введення та застосування внутрішньогосподарських регламентів; звіти контролерів про проведення перевірки, консультації та видані рекомендації; методичні рекомендації з реалізації результатів перевірки та вироблення рішень і пропозицій керівництву підприємства.

Для цілей внутрішньогосподарського контролю запропоновано впровадити систему бюджетного управління. Суть цієї системи – планування та облік коштів і фінансових результатів діяльності підприємства (як за різними напрямками виробничого процесу, так і в цілому), контроль за виконанням планів, тобто порівняння проектних (планових) і звітних (фактичних) даних, а також оперативне коригування планів за результатами аналізу виявлених відхилень. В обов'язки внутрішнього контролера входить контроль за правильністю заповнення затверджених бюджетних форм, відповідністю видатків затвердженим плановим лімітам, виконанням бюджетного регламенту. Варто використовувати форми робочих документів внутрішньогосподарського контролера для відображення результатів перевірки, наприклад «Контроль виконання бюджету руху грошових коштів».

Цей документ складається щодня, наростючим підсумком за місяць і за рік; охоплює статті бюджету, суму ліміту, фактичне виконання та відсоток виконання. Статті бюджету підрозділяються на три групи: основна діяльність, інвестиційна діяльність і фінансова діяльність. Цей робочий документ внутрішньогосподарського контролю має велике контрольно-аналітичне значення, тому що дає вичерпну та достатню інформацію про рух грошових коштів і передбачуваних статей доходу та видатки коштів. Заповнений документ контролю бюджету коштів є прогностичним і відображає рух грошових потоків за здійснюваними видами діяльності, дозволяє визначити очікуваний профіцит або дефіцит бюджету підприємства і є необхідним для управлінських цілей. Прогноз грошових потоків залежить від бізнес-плану підприємства, яким визначені його параметри розвитку. В господарській практиці досить поширеним є продаж готової продукції з відстроченням платежу, що є досить ефективним засобом стимулювання продажів. Разом з тим, невиконання або несвочасне виконання покупцями своїх зобов'язань за оплатою відвантаженої їм продукції можуть призвести до негативних наслідків для підприємства, оскільки виторг від реалізації продукції є основним джерелом формування власних коштів підприємства, служить джерелом покриття авансованих витрат на виробництво та продаж продукції. Внутрішньогосподарський контроль здійснює свою діяльність у тісному контакті з керівником підприємства, фахівцями апарата управління, керівниками структурних підрозділів. Отже, ці посадові особи безпосередньо беруть участь у процесі внутрішнього контролю, застосовують у своїй діяльності його результати, використовують консультації. Без їхньої активної участі ефективність внутрішньогосподарського контролю буде мінімальною.

Література

1. *Яровенко Г. М.* Організаційні заходи забезпечення ефективного функціонування внутрішнього контролю підприємств / Г. М. Яровенко. – Науковий Вісник ДАСОА – 2008. — № 1. – С. 80—87.

Шевченко Д.О.,
студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Середовище контролю як фактор економічної безпеки підприємства включає стиль керівництва, корпоративну культуру та цінності, яких дотримуються всі співробітники. Вона створює якісне підґрунтя, на якому базуються усі інші види контролю. Однак високий етичний рівень служби безпеки підприємства сам по собі не гарантує ефективності загальної системи контролю.

Тому, для забезпечення якісного контролю як елементу системи економічної безпеки підприємства пропонується розглянути його склад із виділенням двох груп складових — організаційних і діяльнісних.

Організаційні складові контролю визначають його організацію на підприємстві, а діяльнісні складові мають відношення до безпосереднього проведення контрольних процедур на підприємстві.

До складу організаційних складових контролю як елементу системи економічної безпеки підприємства пропонується віднести такі:

- стиль і основні принципи управління контролюючим суб'єктом;
- організаційна структура контролюючого суб'єкту;
- розподіл відповідальності та повноважень у складі контролюючого суб'єкту;
- порядок підготовки фінансової звітності для зовнішніх і внутрішніх користувачів з боку контролюючого суб'єкту;
- порядок здійснення управлінського обліку;
- при цьому під контролюючим суб'єктом пропонується розуміти спеціалізований підрозділ у системі управління підприємством, який займається контролем діяльності підприємства.

Такий підрозділ має бути відокремленим від інших підрозділів й відповідно до одного з головних в контролі принципу поділу

діяльності і контролю має займатися виключно контролем [1, 2, 5]. Для забезпечення дієвості контролю контролюючий суб'єкт має бути підпорядкований виключно вищому керівництву підприємства або навіть його власникам. При цьому такий контролюючий суб'єкт може мати різну назву, склад [3].

Також можуть існувати кілька контролюючих суб'єктів, що збільшує витрати підприємства на проведення контролю, але у тому числі шляхом взаємного контролю забезпечує надійність такого контролю.

До складу діяльнісних складових контролю як елементи системи економічної безпеки підприємства пропонується віднести такі:

- об'єкти контролю: конкретні показники, бюджети підрозділів, активи, результати діяльності, які є об'єктом уваги з боку контролюючого суб'єкту;

- предмети контролю: чітко визначені показники, які підлягають перевірці шляхом порівняння із певним еталоном;

- суб'єкти контролю: посадові особи, підрозділи, окремі служби підприємства, які мають право та повноваження здійснювати контроль на підприємстві;

- методи контролю: конкретні процедури (інвентаризація, зустрічна перевірка), які дозволяють здійснювати перевірку предметів контролю.

Конкретні дії щодо контролю як елементи системи економічної безпеки підприємства, уточнюються у заходах контролю [4, 5]. Заходи контролю — це політики та процедури, які допомагають забезпечити виконання директив управлінського персоналу. Заходи контролю в системі економічної безпеки підприємства — складові частини системи контролю, встановлені керівництвом підприємства на окремих напрямках і ділянках господарської діяльності для забезпечення ефективного та надійного управління нею.

Мета у такому разі полягає у тому, щоб забезпечити захист активів, запобігання та виявлення шахрайства й помилок, точність і завершеність бухгалтерських записів, а також своєчасну підготовку достовірної фінансової звітності.

Заходи контролю підлягають періодичному моніторингу, призначення якого є оцінка ефективності діяльності контролюючого суб'єкту. Такий моніторинг охоплює вчасну оцінку структури і функціонування заходів контролю та вживання необхідних виправних заходів, модифікованих відповідно до змін в умовах [4].

Отже, узагальнюючи все викладене, можна зробити висновок, що складові системи контролю на підприємстві відіграють ключову роль у його безпеці, тобто кожний суб'єкт та об'єкт підприємства забезпечує інформацією про економічну діяльність підприємства, а тому допомагає контролювати його внутрішнє середовище.

Література

1. *Борисенко М. В.* Організація і методика внутрішнього контролю на підприємствах : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / М. В. Борисенко. — К., 2008. — 21 с.
2. *Ляшенко О. М.* Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства : монографія / О. М. Ляшенко. — Луганськ : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. — 400 с.
3. *Мюллер Г.* Учёт: международная перспектива / Г. Мюллер ; пер. с англ. — 2-е изд., стереотип. / Г. Мюллер, Х. Гернон, Г. Мисик. — М. : Финансы и статистика, 1996. — 136 с.
4. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг / пер. з англ. О. Л. Ольховікова, О. В. Селезньов, Т. Ц. Шарашидзе. — Ч. 1. — К.: Фенікс, 2013. — С. 1026.
5. Система економічної безпеки: держава, регіон, підприємство : монографія : в 3 т. Т. 2 / О. М. Ляшенко, Ю. С. Погорелов [та ін.] ; за заг. ред. Г. В. Козаченко. — Луганськ : ТОВ «Віртуальна реальність», 2012. — 318 с.

Юзва Є.М., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.03050901 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

МЕТОДИКА АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Дослідження фінансового стану підприємств проводиться на основі аналізу показників фінансової звітності підприємства.

Фінансова звітність концентрує у собі усю суттєву інформацію, що стосується діяльності підприємства і, таким чином, надає зацікавленим користувачам можливість приймати опти-

мальні рішення. Достовірність і неупередженість наведеної у фінансових звітах інформації є обов'язковою умовою її оприлюднення.

В економіці України дедалі більшого поширення набувають аудиторські перевірки підприємств, що можуть бути законодавчо визначеною необхідністю, внутрішньогосподарською необхідністю з метою виявлення помилок у веденні бухгалтерського обліку господарських операцій, їх усунення з метою підвищення ефективності діяльності як бухгалтерського відділу зокрема, так і всього підприємства в цілому.

Здійснюючи аудит фінансової звітності, аудитор підтверджує достовірність та неупередженість наведеної в ній інформації аудиторським висновком. Позитивний аудиторський висновок є гарантією того, що представлені користувачам дані реально та в повному обсязі відображають фінансово-майновий стан і результати діяльності підприємства.

Відповідно, посилюється довіра з боку інвесторів, контрагентів, кредиторів, що сприяє поживавленню ділових стосунків, піднімає співпрацю економічних суб'єктів на якісно новий рівень. З цієї точки зору зрозумілою є важливість проведення аудиту фінансової звітності.

Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Перевіряючи фінансову звітність клієнта, аудитор повинен підтверджувати показники, відображені у фінансовій звітності фактичною наявністю, оскільки для складання аудиторського висновку потрібно подати достовірну, точну інформацію [1].

Завдання аудиту фінансової звітності: дослідити достовірність і відповідність показників фінансової звітності даним регістрів синтетичного й аналітичного обліку; вивчити взаємоузгодженість показників звітності господарюючого суб'єкта; порівняти дані річної фінансової звітності з даними проміжної фінансової звітності; оцінити можливість постійного функціонування господарюючого суб'єкта; оцінити вплив подій, що відбулися. На фінансову звітність, та їх відображення у звітності; сформулювати думку аудитора про відповідність фінансової звітності таким критеріям: повнота, обґрунтованість, існування, права й обов'язки, подання, оцінка, розкриття [2].

Найрозповсюдженішими способами аудиторської перевірки є суцільний, вибірковий, комбінований, систематизований, хронологічний [3].

Перевірку фінансової звітності необхідно здійснювати у такій послідовності: формальна перевірка (починається з огляду фінансової звітності на предмет заповнення адресної частини, всіх необхідних реквізитів, наявності підписів керівників); аналітична перевірка (за її допомогою визначаються ті складові фінансової звітності, де аудиторський ризик є найбільшим, тобто — де можливість шахрайства або наявності помилок в обліку та звітності для цього клієнта є найімовірнішим); перевірка по суті оборотів і залишків (перевіряється правильність складання фінансової звітності) [2, с. 197—198].

Під час проведення аудиту Звіту про фінансові результати необхідно перевірити суму фактичного доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартості реалізованої продукції. На наступній стадії перевірки аудитор перевіряє доходи і видатки, а також правильність визначення чистого прибутку (збитку). Таким чином, аудитор перевіряє правильність обліку всіх активів, капіталу і зобов'язань підприємства, а також результатів діяльності за певний період.

Отже, узагальнюючи все викладене, можна зробити висновок, що під час проведення аудиту фінансової звітності аудитору не варто забувати про те, що навіть істотні помилки він може не виявити. Для зниження ризику не виявлення помилок аудиторські фірми мають впроваджувати в свою практику систему контролю якості, яка б забезпечувала обґрунтовану впевненість у тому, що сама фірма та її персонал діють відповідно до МСА і законодавчих і нормативних вимог, що регулюють аудиторську діяльність, а також у тому, що висновки, які надаються фірмою, відповідають умовам завдання.

Література

1. *Халімон М. В.* Сутність та особливості аудиту фінансових результатів підприємства / М. В. Халімон // *Управління розвитком*. — 2014. — № 10. — С. 152—154.
2. *Виноградова М. О.* Аудит : навчальний посібник / М. О. Виноградова, Л. І. Жидєєва – К. : Центр учбової літератури, 2014. — С. 197—198.
3. *Дікань Л.В.* Методи, прийоми та процедури аудиту фінансової звітності // Л.В. Дікань // *Студопедія*. – 2014. – С.41. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studopedia.org/5-11342.html>.

Юрченко Н. Ю., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8509 «Облік і аудит»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник: Петрик О.А. – д.е.н.,
професор, завідувач кафедри аудиту

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ

Сучасний стан розвитку економіки України потребує від підприємств підвищення ефективності виробництва, посилення конкурентоздатності продукції і послуг. Визначення шляхів вирішення цієї проблеми можливе лише на основі якісного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств, результати якої відображаються у фінансовій звітності. Порядок подання фінансової звітності користувачам визначається чинним законодавством [1, 2].

Актуальність дослідження полягає у тому, що фінансова звітність – це те джерело інформації, яке здатне забезпечити прозорість та ефективність взаємовідносин у сфері господарювання, однак лише за умови її достовірності. У зв'язку з цим удосконалення організаційно-методичних підходів перевірки показників фінансової звітності є досить актуальним, особливо в умовах постійних змін законодавства, його неоднозначності. Підтвердження достовірності цих показників належить до компетенції аудиторів, а результати надаються інвесторам, кредиторам, клієнтам, збільшуючи таким чином відносну вартість самого бізнесу. Задовольняючи потреби споживачів економічної інформації, аудит став обов'язковою складовою цивілізованого функціонування економіки.

Відповідно до Закону України «Про аудиторську діяльність» [3], аудит — це перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, Положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил згідно із вимогами користувачів [2]. Функцією аудитора є не тільки виявлення помилок у фінансовій звітності, а й ідентифікація недоліків у системі управління й організаційній структурі підприємства, та надання кваліфікованих консультацій з цих питань. Будучи незалежною, аудиторська діяльність сприяє не тільки

ки поліпшенню всієї роботи суб'єкта господарювання, а й захищає інтереси його власників, контролює дотримання законів і нормативних актів.

Як правило, основним об'єктом аудиторської перевірки є фінансова звітність. Практика доводить існування низки проблемних аспектів при перевірці фінансової звітності.

На наш погляд, процес подальшого розвитку аудиту фінансової звітності в Україні має враховувати необхідність вирішення таких питань:

- приведення чинного законодавства України у сфері аудиту фінансової звітності до вимог Директиви ЄС 2006/43/ЄС (із урахуванням змін внесених Директивою 2014/56/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європи від 16 квітня 2014 року) та Регламенту (ЄС) № 537/2014, що забезпечить наближення вітчизняної практики аудиту до європейських вимог і довіру інвесторів до перевірених аудиторами фінансових звітів;

- системне дослідження суті методологічних і концептуальних проблем підготовки, аналізу та аудиторської перевірки фінансової звітності;

- посилення значення оцінювання ризиків бізнесу при перевірці фінансової звітності в умовах економічної кризи;

- забезпечення аудитора якісною, своєчасною та повною інформацією, що необхідна для підтвердження фінансової звітності;

- розв'язання проблеми співставності показників податкової та фінансової звітності, комплексної їх аудиторської оцінки; перевірка взаємозв'язків показників окремих форм фінансової звітності, а також розробка концептуального підходу та методики аудиторської перевірки інтегрованої звітності підприємств;

- врахування галузевих особливостей діяльності підприємств, фінансова звітність яких підлягає перевірці.

- удосконалення методики аудиторської перевірки окремих статей фінансової звітності, у тому числі у частині підтвердження їх за визначеними у МСА 315 твердженнями [4];

- виявлення та аналіз факторів ризику при перевірці фінансової звітності в умовах економічної кризи, коректне визначення межі суттєвості та величини аудиторського ризику для кожної окремої перевірки фінансової звітності;

- врахування впливу оцінки безперервності діяльності підприємства на показники фінансової звітності і аудиторський звіт;

- своєчасна та об'єктивна оцінка аудитором впливу стану внутрішнього контролю підприємства на достовірність показни-

ків фінансової звітності та загальна оцінка ефективності системи внутрішнього контролю, надання пропозицій по її удосконаленню, тісна взаємодія з внутрішніми аудиторами;

— оцінка вірогідності фактів шахрайства, перекручування, помилок у фінансовій звітності або некомпетентності бухгалтерського персоналу.

— систематичне та постійне підвищення кваліфікації аудиторів, як обов'язкова умова забезпечення належної якості аудиту фінансової звітності;

— посилення відповідальності аудиторів перед замовниками аудиту та суспільством у цілому.

Отже, наявні проблеми аудиту фінансової звітності зумовлюють необхідність нових методичних розробок, удосконалення процесу його організації, посилення значення контролю якості як на загальнодержавному рівні, так і на рівні аудиторських фірм та окремих аудиторських завдань.

Література

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1999. — № 40. — Ст. 365 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

3. Закон України «Про аудиторську діяльність» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2006. — № 44. — Ст. 432.

4. МСА315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://apu.com.ua/files/temp/-Audit_2013_1.pdf

Розділ 3

РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

*Ківаєва Ю.А., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Кузьмінська О.Е. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу*

ОСНОВНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ЗВІТУ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ

Сучасні непрості умови функціонування вітчизняних підприємств призводять до виникнення проблем, пов'язаних із забезпеченням стабільності та стійкості їх роботи. Власний капітал підприємства є головною складовою його загального потенціалу. Структура і динаміка власного капіталу є одними з найважливіших показників, що визначають фінансовий стан підприємства [1].

Основним внутрішнім джерелом інформації про власний капітал в обсязі, необхідному для ефективного аналізу й прогнозування ситуації, є облік. Підвищені вимоги до змісту і якості облікової інформації передбачають постійний моніторинг проблем, направлений на адекватне відображення власного капіталу в системі обліку та фінансової звітності підприємства [3].

Наявність власного капіталу швидко визначається за балансом, наприклад, можна розрахувати коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт оборотності власного капіталу, коефіцієнт рентабельності власного капіталу тощо. Але якщо необхідна детальніша інформація щодо змін, які відбулися у власному капіталі та їх причини, тоді беруться до уваги показники Звіту про власний капітал.

Графічно Звіт про власний капітал є оборотною відомістю з елементами шахової відомості в розрізі окремих видів власного капіталу підприємства та причин їх зміни. Операції, що призводять до зміни розміру власного капіталу, групуються за однорідними статтями і розміщуються по горизонталі Звіту, а види власного капіталу – по вертикалі за окремими графами. На перетині відповідних вертикальних граф і горизонтальних рядків записуються необхідні дані, що призвели до зміни окремих видів власного капіталу. Форма Звіту про власний капітал і методика його

заповнення визначаються НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

У Звіті про власний капітал подається не лише структура власного капіталу, але й постатейна деталізація всіх факторів, що вплинули на його величину протягом звітного періоду. Будь-яка зміна власного капіталу протягом звітного року повинна бути предметом детального аналізу власниками підприємства та іншими зацікавленими особами, в тому числі потенційними інвесторами, кредиторами, державними органами з метою прийняття відповідних рішень [3].

Аналіз Звіту про власний капітал дає змогу визначити фінансові можливості підприємства на перспективу, дати оцінку фінансової незалежності від зовнішніх джерел, скласти в загальній формі прогноз майбутнього фінансового стану [2].

Основні питання, які необхідно з'ясувати при аналізі капіталу підприємства:

- 1) загальна оцінка структури капіталу;
- 2) аналіз складу і динаміки позикових коштів;
- 3) аналіз джерел капіталу підприємства;
- 4) аналіз основних коефіцієнтів, що характеризують стан капіталу підприємства.

Існує чимало підходів до аналізу власного капіталу. Горизонтальний аналіз полягає у порівнянні показників попереднього і поточного року. При цьому здійснюється зіставлення складових власного капіталу і визначається їх абсолютна та відносна зміна. Вертикальний аналіз (на відміну від горизонтального, що показує динаміку складових власного капіталу за ряд років) є аналізом внутрішньої структури власного капіталу. При проведенні такого аналізу власний капітал прирівнюється до 100 % і обчислюється питома вага кожної його складової. За допомогою цього методу аналізу з'ясовують, яку частку у власному капіталі становить конкретна стаття. Це дозволяє визначити вплив складової власного капіталу на його загальну величину [2].

Аналіз власного капіталу із використанням коефіцієнтів дозволяє встановити зв'язок між різними складовими власного капіталу. У вітчизняній і світовій практиці використовується чимала кількість коефіцієнтів для аналізу структури власного капіталу, застосування яких обумовлено конкретними цілями аналізу.

Для аналізу капіталу підприємства можуть також застосовуватися фінансові коефіцієнти, які належать до таких груп коефіцієнтів:

- фінансової стійкості;
- коефіцієнта фінансової незалежності (автономії);

- коефіцієнта концентрації позикового капіталу;
- коефіцієнта фінансування;
- коефіцієнта фінансового левериджу.
- ділової активності (оборотності):
- коефіцієнта оборотності власного капіталу;
- рентабельності:
- коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

Отже, вибір того чи того підходу до аналізу Звіту про власний капітал залежить від того, що конкретно про власний капітал хоче дізнатися дослідник. Горизонтальний і вертикальний аналіз є простішим, ніж коефіцієнтний. Результати такого аналізу краще сприймаються і є зрозумілішими для користувачів, які не мають відповідної освіти.

Література

1. *Безкоровайна Л.В.* Особливості обліку власного капіталу на підприємствах. Наукове видання. – Миколаїв, 2015. – 950 с.
2. *Єршова Н. Ю.* Обґрунтування деяких підходів до аналізу і оцінки власного капіталу промислового підприємства як фактору його фінансової стійкості / Н. Ю. Єршова, Т. Г. Пахомова // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ» : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ «ХПІ». – 2012. – № 6. – С. 48–58.
3. *Михайлишин Н., Данилюк І.* Інформаційно-аналітичне забезпечення управління власним капіталом підприємства / Н. Михайлишин, І. Данилюк // Галицький економічний вісник — Тернопіль : ТНТУ, 2014. — Том 45. — № 2. — С. 127–133.

Лобайчук Н.В., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Кузьмінська О.Е. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних
і бюджетних установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН: МЕТОДИКА ТА НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Баланс викликає найбільший інтерес для всіх користувачів фінансової інформації, оскільки саме він показує залежність підприємства від зовнішніх і позикових джерел фінансування, стан стосунків з контрагентами, напрями інвестиційної діяльності підприємства та джерела його фінансування [1].

Основним значенням оцінки фінансового стану підприємства в системі антикризового управління є розробка і реалізація заходів, направлених на швидке відновлення платоспроможності, відновлення достатнього рівня фінансової стійкості підприємства, встановлення можливості підприємства продовжувати свою господарську діяльність, подальшого розвитку, забезпечення прибутковості і зростання виробничого потенціалу і ухвалення відповідних рішень [2].

Горизонтальний аналіз дає змогу порівняти кожну позицію звітності з аналогічною позицією попереднього періоду. Вертикальний – дає визначення структури фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат.

Трендовий аналіз відображає порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів і визначення тренду, тобто основної тенденції динаміки показників, очищеної від впливу індивідуальних особливостей окремих періодів. Аналіз відносних показників полягає у розрахунку відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначенні взаємозв'язків показників.

Порівняльний аналіз – це внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками самого підприємства та його дочірніх підприємств (філій), а також міжгосподарський аналіз показників даної фірми порівняно з показниками конкурентів або із середньо галузевими та середніми показниками. Факторний аналіз визначає вплив окремих факторів на результативний показник детермінованих (розділених у часі) або стохастичних (що не мають певного порядку) прийомів дослідження [2].

Слід зауважити, що за правильно складеного балансу та відсутності фінансових порушень усі види активів мають свої джерела покриття в пасиві, тобто всі сформовані в ньому фінансові ресурси розміщені в активі, це є «золотим правилом балансу». Звідси, одним із завдань аналізу є порівняння взаємопов'язаних статей активу і пасиву [4].

Читання балансу починають із встановлення зміни валюти балансу за аналізований період. Збільшення валюти балансу свідчить про зростання виробничих потужностей підприємства і джерел утворення. Дуже важливо знаходити причини різких змін, щоб була змога спрогнозувати подальший розвиток подій і вчасно запобігти або послабити несприятливі тенденції [4].

На сьогоднішній день існують складності проведення аналізу фінансового стану, що обумовлено нестабільністю економіки, кризовим станом, політичною невизначеністю. В умовах постійної зміни інформації багато фінансово-економічних показ-

ників, розрахованих на певний час, можуть надалі втратити свою цінність для аналізу у зв'язку із нестабільністю національної валюти [2].

Результати дослідження дають можливість зробити висновки та пропозиції, що сьогодні є найнеобхіднішим:

- удосконалювати інформаційне та методичне забезпечення фінансового стану підприємства;

- розробляти методичне забезпечення процесу прогнозування фінансового стану підприємства;

- удосконалювати структуру аналізу стану підприємства, залежно від мети та змісту роботи на кожному етапі;

- працювати над методикою складання фінансової звітності, що дозволить підвищити її аналітичні можливості та реальність оцінки майна;

- розробляти методику комплексної бальної оцінки фінансового стану підприємства, яка б дозволила проаналізувати стан підприємства за оптимальною сукупністю фінансових показників і коефіцієнтів;

- удосконалювати теоретичні засади формування та реалізації інформаційної системи підприємства;

- переглянути і доопрацювати нормативні акти, які розкривають методики аналізу фінансового стану підприємства;

- адаптувати методики аналізу до сучасних економіко-правових умов [2].

Отже, проблема удосконалення наявних та розробки нових методик аналізу потребує подальшого дослідження у зв'язку з постійною зміною умов функціонування вітчизняних підприємств, вони дадуть змогу отримати реальну інформацію про фінансове становище підприємства, про вплив факторів оточуючого економічного середовища, дозволить найповніше оцінити характер використання ресурсів підприємства, забезпечить зовнішніх і внутрішніх користувачів об'єктивною і повною інформацією для прийняття тактичних і стратегічних рішень. Упорядкування, створення нормативних засад, систематизація розроблених і діючих методик оцінки фінансового стану підприємств зумовить можливість прийняття високоефективних управлінських рішень щодо фінансової діяльності та розробки стратегії розвитку підприємств.

Література

1. *Китайчук Т. Г.* Аналіз складових частин балансу підприємства [Електронний ресурс] / Т. Г. Китайчук // Глобальні та національні проблеми економіки. — 2015. — січ. (Вип. 3). — С. 859–864.

2. *Сарапіна, О. А.* Системний аналіз фінансового стану підприємства: методика та напрями вдосконалення / О. А. Сарапіна. – С. 47–58 // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2012. – 195 с.

3. *Шурпенкова Р.* Баланс як основне джерело інформації для прийняття управлінських рішень / Р. Шурпенкова, І. Демко // Вісник Львівського національного аграрного університету. Сер : Економіка АПК. – 2013. – № 20(1). – С. 167–173.

Невечера М.А., студент ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Кузьмінська О.Е. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних
і бюджетних установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ БАЛАНСУ БАНКУ: ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Аналіз діяльності комерційного банку є одним із найважливіших напрямків економічної роботи. У цьому аспекті велике значення має правильна організація роботи як на мікрорівні (тобто в окремому банку), так і на макрорівні (у банківській системі), без здійснення якої важко визначити основні напрямки грошово-кредитної політики, прогнозовану ситуацію на кредитних ринках країни; висновки про стійкість і надійність банківської системи в цілому та виконання банками встановлених стандартів і нормативів [2, с. 21].

Основним об'єктом аналізу є комерційна діяльність кожного окремого банку. Водночас суб'єктами аналізу можуть виступати як комерційні банки, так і їх контрагенти, у тому числі Центральний банк, інші кредитні установи, аудиторські фірми, реальні і потенційні клієнти і кореспонденти та інші фізичні і юридичні особи. У зв'язку з цим визначаються різні напрямки і критерії аналізу. Методика ж аналізу балансу має бути єдиною для порівняння отриманих у результаті аналізу даних.

Основа аналізу балансу банку полягає в досягненні оптимізації структури активних і пасивних операцій з метою максимізації прибутку. Аналіз звітності визначає фінансову стабільність і надійність банку, доцільність і перспективи подальшої його діяльності.

Аналіз діяльності комерційного банку включає оцінку стану і результатів діяльності банку за звітний період, порівняння фінансового стану і результатів його діяльності з результатами діяльності інших банків та узагальнення результатів аналізу і підгото-

вку рекомендацій для прийняття управлінських рішень, спрямованих на поліпшення діяльності і функціонування банків.

При оцінці стану і результатів діяльності банку слід здійснити аналіз структури активних і пасивних операцій, визначити значення показників, які характеризують достатність капіталу і ліквідність балансу банку та виконання нормативів, установлених Національним банком України, а також провести аналіз прибутковості діяльності банку.

Основним інформаційним джерелом для здійснення аналізу є баланс банку. Він складається з активної і пасивної частини. Активи включають у себе все нерухоме і фінансове майно, яким володіє банк, зокрема, грошову готівку, цінні папери, комп'ютерне обладнання тощо. Позички, надані банком, також вважаються його активами, оскільки вони є потенційними платежами згідно з укладеними угодами.

Пасиви складаються з усіх зобов'язань банку, крім зобов'язань його власників і капіталу [2, с. 23].

Основні етапи проведення аналізу банківського балансу такі.

1. Попередній етап, який включає:

— попереднє групування статей активу і пасиву, зокрема, в активі виділяють такі статті: касу; кошти на резервному рахунку в НБУ; кореспондентські рахунки в банках; всі кредити, видані банком, у тому числі короткострокові і довгострокові; депозити в інших банках; вкладення в цінні папери; факторингові операції; основні засоби; інші активи; в пасиві виділяються такі статті, як статутний фонд, резервний фонд, інші фонди, кореспондентські рахунки банків, розрахункові та інші рахунки клієнтів, депозитні рахунки клієнтів, інші кредитори та прибуток [2, с. 23];

— перевірку відповідності окремих груп статей активу і пасиву за різними критеріями (строками, видами витрат, джерелами, контрагентами);

— розрахунок нормативних та оціночних показників;

— складання таблиць;

— підготовку матеріалів для ілюстрацій.

2. Аналітичний етап – це описання одержаних розрахункових показників і визначення тенденцій у діяльності банку, які складаються за звітний період.

3. Підсумковий етап – викладення результатів аналітичного етапу та розробка рекомендацій.

У процесі аналізу балансу банку застосовують такі методи:

— метод порівняння, за яким визначаються причини і рівень динамічних змін та відхилень за статтями на ліквідність банку і

прибутковість його операцій, а також резерви підвищення їх доходності;

— метод групування, який дозволяє через систематизацію даних балансу з'ясувати суть явищ і процесів, що аналізуються.

За джерелами і формуванням вкладень рахунки балансу поділяються на активні, пасивні і активно-пасивні. Проводиться також групування рахунків балансу щодо виділення власних і залучених коштів та іншого. Статті групуються за рівнем ліквідності, доходності і вартості.

Література

1. *Кіндрацька Г.І.* Економічний аналіз [Текст] : підручник / Г. І. Кіндрацька [і др.]. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 487 с.
2. *Економіка розвитку: Підручник / О.М. Царенко, Н.О. Бей, Е40 І.І. Д'яконова, І.В. Сало; За ред. д.е.н., професора І.В. Сало.*
3. *Петряєва З.Ф.* Організація і методика економічного аналізу [Текст]: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. Дисципліни / З. Ф. Петряєва, Г. Г. Хмеленко; Харківський національний економічний унт. – Х. : ХНЕУ, 2009. – 236 с.
4. *Ковальчук Т.М.* Теорія економічного аналізу [Текст]: навч.-метод. посіб. / уклад. Т. М. Ковальчук; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : Рута, 2008. – 392 с.
5. *Кожанова Є. П.* Економічний аналіз [Текст]: навч. посіб. / Є. П. Кожанова [і др.]; Харківський національний економічний унт. – 3-є вид., допр. і доп. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2009. – 344 с.

Пасічник М.М., студентка ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Кузьмінська О.Е. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних
і бюджетних установах та економічного аналізу

ЗАГАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОРТФЕЛЮ ЦІННИХ ПАПЕРІВ БАНКУ

Основною метою аналізу операцій банку з цінними паперами є виявлення найбільш перспективних вкладень банку в цінні папери та поліпшення якості інвестицій.

Основними завданнями аналізу операцій із цінними паперами банку є аналіз: значущості операцій з портфелями цінних паперів

у діяльності банку, структури та динаміки операцій, якості портфелю цінних паперів, дохідності та ефективності.

Більшість авторів пропонують розпочинати аналіз портфелю цінних паперів з аналізу питомої ваги інвестиційних активів у загальних активах банку:

$$\text{Інвестиції в ЦП} = \frac{\text{кошти, що інвестуються на придбання цінних паперів}}{\text{активи банку}} \quad (1)$$

Важливим є визначення частки в активах інвестицій у цінні папери та наскільки активно банк працює з такими активами. Це дозволить визначити рівень ризику, що мають такі активи та виявити наступні важливі показники для аналізу.

При аналізі активних операцій Н. Е. Соколинська пропонує використовувати чотири основних метода: балансовий, ринковий, вартості, регламентацій та експертний [4]. Оскільки портфель цінних паперів банку є складовою частиною активів, то дані методи є прийнятними і для аналізу портфеля цінних паперів банку.

Аналіз структури кожного виду цінного паперу у різних портфелях банку та співвідношення між самими портфелями дозволяє зрозуміти, з якими активами переважно працює банк. Дана частина аналізу слугує також підґрунтям для аналізу ефективності сформованих портфелів.

Для аналізу динаміки використовуються показники абсолютного приросту (формули 2 і 3), темпу росту (формули 4 і 5) та темпу приросту (формули 6 і 7) як за портфелем загалом, так і за кожною окремою його частиною.

Формула абсолютного приросту використовується для визначення абсолютної суми на яку змінився обсяг портфелю цінних паперів в активах банку:

$$\Delta_{\text{л}} = Y_i - Y_{i-1}, \quad (2)$$

$$\Delta_0 = Y_i - Y_0, \quad (3)$$

де $\Delta_{\text{л}}$ – абсолютний приріст ланцюговий, Y_i – звітний період, Y_{i-1} – попередній період, Δ_0 – абсолютний приріст базисний, Y_0 – базисний період.

Темп зростання (формула 4) в аналізі портфелю цінних паперів визначає у скільки разів змінився показник портфелю цінних паперів за аналізований період. Даний показник також буває ланцюговим і базисним.

$$T_{\text{зр}} = Y_i / Y_{i-1} \quad (4)$$

Темп приросту вказує на скільки відсотків змінилися обсяги здійснених операцій банку з портфелем цінних паперів банку по відношенню до попереднього (формула 5) або базового року:

$$T_{\text{пр}} = T_{\text{зр}} * 100 - 100 \% \quad \text{є} \quad (5)$$

Для розрахунку тренду використовуються середні показники тенденції динаміки для інтервального або моментного ряду, а саме: проста арифметична середня, хронологічна середня, середній абсолютний приріст, середній темп росту, середній темп приросту.

Оскільки експертний метод є похідним від балансового та ринкового і передбачає сукупність методів: оцінка розвитку активних операцій банку, оцінка структури активів та оцінка якості активів [4], то в аналізі структури портфеля цінних паперів доречно використовувати і його. Для аналізу структури використовують показник питомої ваги:

$$ПВ = \frac{\text{величина що аналізується}}{\text{база порівняння}} * 100\% \quad (6)$$

За рахунок даного показника можна визначити скільки відсотків кожного із елементів знаходиться в сукупності та оптимізувати дану сукупність елементів шляхом перерозподілу відповідно за необхідністю.

Для аналізу структури портфеля цінних паперів У. Я. Груздевич рекомендує розраховувати такі коефіцієнти [1]:

- питома вага придбаних цінних паперів у гривнях і в іноземній валюті;
- обсяги та структура консалтингових операцій із цінними паперами (інформаційних, методичних, правових, аналітичних, консультаційних);
- питома вага посередницьких, розрахункових, перереєстраційних операцій;
- частка операцій з заміни одних цінних паперів іншими;
- частка операцій стосовно управління портфелем цінних паперів клієнтів: юридичних і фізичних осіб.

Отже, загальний аналіз портфеля цінних паперів банку спрямований на виявлення змін у структурі та динаміці об'єкта дослідження. Отримані в результаті структурного та динамічного аналізу показники можуть слугувати інформаційною базою проведення факторного аналізу з метою визначення факторів впливу на їх зміну.

Література

1. Аналіз банківської діяльності: навч. посіб. / ред. У.Я. Груздевич. – К: УБС НБУ, 2007. – 222 с.
2. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України: Затверджена постановою Правління НБУ від 3 жовтня 2005 року № 358. [Електронний ресурс]. — Режим доступу:// <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Затверджена постановою Правління НБУ від 28 серпня 2001 року № 368. [Електронний ресурс]. — Режим доступу:// <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Соколовская, Н. Э. Оценка и анализ состояния активов кредитной организации [Текст] / Н. Э. Соколовская // Банковское дело. – 2010. – № 3 (195). – С. 56–61.

Софілканич О.І., студентка ЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ НаУ «Острозька академія»,
Науковий керівник – Харчук Ю. Ю. – к.е.н.,
ст. викл. кафедри фінансів, обліку і аудиту

КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Стрімкий розвиток ринкової економіки і бажання підприємств підвищити добробут в умовах повної господарської самостійності сприяє все більшій концентрації уваги на проблемах управління джерелами формування капіталу підприємств, у тому числі такої важливої складової, як власний капітал.

Цей показник є одним з найважливіших і найістотніших для підприємства, адже саме він надає інформацію про забезпеченість коштами, які необхідні для функціонування, дає уявлення про кредитоспроможність і платоспроможність, а також фінансову стабільність підприємства.

Метою управління капіталом є задоволення потреби у фінансових коштах за різними напрямками діяльності підприємства та оптимізація його структури з позицій забезпечення умов ефективного використання для збільшення вартості підприємства [1].

Формування та реалізація концепцій управління власним капіталом підприємства передбачає розгляд і обґрунтування відповідних принципів, дотримання яких допоможе зменшити витрати.

Під час управління власним капіталом необхідно врахувати його позитивні і негативні аспекти. Позитивними моментами є:

простота залучення, вища здатність формувати прибуток у різних сферах діяльності підприємства. До недоліків можна віднести: складність організації управління власним капіталом та обмеженість обсягу залучення для розширення масштабів підприємницької діяльності.

У процесі управління капіталом, одним з важливих і непростих завдань виступає оптимізація структури капіталу. Основними цілями покращення можна назвати: пошук оптимального співвідношення між власним і позиковим капіталом, мінімізація витрат по залученню довгострокових джерел фінансування, а також забезпечення власникам капіталу максимальну ринкову оцінку вкладених ними грошових коштів [2].

Важливе місце в управлінні власним капіталом займає факторний аналіз. Він забезпечує кількісну оцінку впливу чинників на результативний показник. Факторний аналіз надає змогу формувати та змінювати параметри управління капіталом відповідним підбиранням і коригуванням елементів, які їх зумовлюють.

Необхідною складовою управління внутрішніми джерелами власного капіталу є комплексне управління пасивами й активами. Головним завданням якого є визначення ступеня допустимості та виправданості того або іншого ризику операцій і прийняття рішення, яке спрямоване на використання ризикових ситуацій або розробку системи заходів, що знижують можливість появи втрат від такого виду діяльності.

Одним із найважливіших методів управління капіталом є емісійна політика, мета якої полягає у залученні коштів із зовнішніх джерел найефективнішим чином. Реалізується ця політика через додаткову емісію акцій. Основне завдання емісійної політики — залучення на фінансовому ринку необхідного обсягу коштів в мінімально можливі терміни за мінімальною вартістю. Для ефектвної реалізації емісійної політики необхідна якісна аналітична робота з дослідження ринку цінних паперів і позицій акцій підприємства на цьому ринку, чітке усвідомлення цілей емісії та зіставлення планованого позитивного результату від розміщення додаткових випусків цінних паперів із витратами на нього [3].

Ефективною основою реалізації системи управління власним капіталом підприємства є моніторинг, основна мета якого полягає у відстеженні змін стану капіталу підприємства, структури, за якої обрана стратегія управління капіталом буде сприяти максимальній його ефективності. Завданням моніторингу є не тільки спостереження, а й накопичення фактів, що свідчать про розвиток капіталу як економічної системи, їх аналіз, оцінка, діагностика. Моніторинг

результатів функціонування системи управління власним капіталом забезпечує зворотний зв'язок у зазначеній системі. Саме моніторинг створює гнучкість і адаптивність управління власним капіталом, а також динамічний характер цього процесу.

Отже, капітал підприємства показує відображені в грошовій формі фінансові, матеріальні і нематеріальні ресурси підприємства, накопичені ним із різних джерел для забезпечення безперервної підприємницької діяльності з метою одержання прибутку і забезпечення покращення добробуту власників і найманого персоналу. Ефективне управління власним капіталом полягає у вирішенні таких завдань, як мінімізація ціни власного капіталу та зменшення трансакційних витрат на одиницю реалізованої продукції. Досягненню ефективності системи управління власним капіталом підприємства сприяє модернізація її найважливіших складових.

Література

1. *Ван Хорн Джеймс К.* Основы финансового менеджмента: учебно практическое пособие / Джеймс К. Ван Хорн: 12-е издание: Пер. с англ. – М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2012. – 1232 с.

2. *Чорна О.М.* Економічний зміст та проблематика управління капіталом підприємства реального сектору економіки в Україні / О.М. Чорна, О.О. Мацнева // Науково-практичний журнал «Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції». — 2013. — № 2. — С. 48—56.

3. *Микитенко А.М.* Формування системи управління власним капіталом підприємства / А.М. Микитенко // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – 2015. – Т. 21. – № 1. – С. 93–101. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npnukht_2015_21_1_14.pdf

Федоренко С.А., студент ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Кузьмінська О.Е. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних
і бюджетних установах та економічного аналізу

СУТНІСТЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Значна кількість підприємств в Україні має незадовільну структуру капіталу та відчуває нестачу оборотних коштів. За своєчасної розробки та впровадження заходів, спрямованих на

поліпшення фінансового стану в довгостроковому періоді, такі підприємства можуть збільшити свій майновий потенціал, відновити платоспроможність і прибутковість. Попередження розвитку негативних кризових явищ на підприємстві є можливим тільки за систематичного забезпечення управлінського персоналу інформацією про поточний рівень фінансової стійкості та здатність підприємства до подальшого розвитку. Така фінансово-аналітична інформація повинна отримуватися за результатами оцінювання фінансового стану підприємства.

Про стійкий фінансовий стан підприємства свідчить його спроможність вчасно розраховуватись з поточною заборгованістю, підтримувати платоспроможність у несприятливих обставинах, збільшувати обсяги реалізації та отримувати прибуток. Фінансова стійкість забезпечує стабільну платоспроможність на перспективу, в основі якої лежить збалансованість активів і пасивів, доходів і витрат і грошових потоків. Фінансова стійкість – це здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у зовнішньому і внутрішньому середовищі, яке змінюється; що гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах припустимого рівня ризику [3].

Фінансовий аналіз передбачає дослідження важливих аспектів грошового обороту та прийняття заходів із закріплення фінансово-економічного стану господарюючого суб'єкта. Стабільний фінансовий стан підприємства означає своєчасне виконання зобов'язань перед його персоналом, партнерами та державою, що припускає фінансову стійкість, нормалізацію плато- і кредитоспроможності та рентабельності активів, власного капіталу й продажів.

На сьогодні у світі використовується ряд підходів до оцінки фінансового стану діяльності підприємства:

- експрес-аналіз стану фінансового забезпечення діяльності підприємства, що передбачає ознайомлення з фінансовою звітністю та виявлення в ній «проблемних» статей, їх оцінка в динаміці, а також загальна оцінка майнового і фінансового стану за даними балансу;

- аналіз активів і пасивів підприємства за допомогою вертикального та горизонтального аналізу;

- аналіз фінансової стійкості та визначення її типу на основі ряду показників, які характеризують ефективність діяльності з точки зору її відповідності стратегічним цілям;

- аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства, визначення структури балансу;
- аналіз ефективності формування і використання оборотного капіталу;
- моніторинг грошових потоків, що передбачає поточну аналітичну діяльність і контроль обмеженої кількості показників, які характеризують результати руху грошових коштів з метою визначення негативних тенденцій у його зміні та пошуку шляхів їх вирішення;
- оцінку потенційного банкрутства підприємства на основі z-рахунка Альтмана;
- рейтингову комплексну оцінку фінансового стану підприємства.

Дана методика аналізу фінансового стану підприємства дозволяє відобразити ефективність виробничої діяльності, ліквідності та фінансової стабільності підприємств. Тому для проведення аналізу та оцінки фінансового стану доцільно використовувати систему взаємозалежних показників, які базуються на даних форм фінансової та статистичної звітності підприємства. Група таких відносних показників дозволяє скласти досить повне уявлення про ефективність виробничої, маркетингової діяльності, фінансової стратегії підприємства, а також оптимізувати сам процес управління [4].

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Аналіз фінансового стану підприємства дає якісну та кількісну інформацію про його діяльність, яка необхідна для багатьох суб'єктів ринку. В той же час з метою її достовірності, використання у процесі управлінських рішень доцільно використовувати коефіцієнтний або комплексний метод, адже вони є найбільш обширними й охоплюють усі сфери діяльності підприємства. Дані методи представляють підприємство і всі його зв'язки як взаємопов'язану систему рухів фінансових ресурсів, що дає змогу найширше оцінити його фінансовий стан.

Література

1. Донченко, Т. В. Теоретичні основи формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства / Т. В. Донченко// Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 1.

2. *Ключник О. С.* Вдосконалення комплексної оцінки фінансового стану підприємства / О. С. Ключник, О. В. Кондратюк // Науковий вісник Рівненського інституту ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». – 2010. – № 1.

3. *Партин, Г. О.* Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи [Текст] / Г. О. Партин. – Збірник науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету України. – 2010. – №10 – С. 276.

4. *Руда Р. В.* Аналіз фінансового стану підприємств та його значення в сучасних умовах / Р. В. Руда // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2009. – № 3 (7). – С. 54.

**Хоменко Є.С., студент ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Кузьмінська О.Е. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних
і бюджетних установах та економічного аналізу**

ЗАГАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗВІТУ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

Аналіз грошових потоків на основі звіту про рух грошових коштів дає аналітику можливість зрозуміти джерела їх надходження і напрямки їх витрачання. Мова йде, насамперед, про поточне управління грошовими коштами, оскільки стратегічне управління грошовими потоками передбачає врахування зміни вартості грошових коштів у часі (дисконтування) з метою зниження ризиків інвестиційної діяльності компанії, а також формування бюджету грошових коштів. У довгостроковому періоді слід розглядати у взаємозв'язку структуру прибутку і грошові потоки з тим, щоб виявити основні коливання в русі грошових коштів і оцінити здатність компанії до виконання своїх боргових зобов'язань.

Аналіз платоспроможності компанії може бути проведено з використанням таких методів:

1) горизонтальний аналіз – аналіз динаміки грошових потоків та їх компонентів у часі;

2) вертикальний аналіз – структурний аналіз грошових потоків і місця грошових коштів у структурі активів;

3) коефіцієнтний аналіз – розгляд значення і динаміки коефіцієнтів платоспроможності;

4) інтегральний аналіз – якісний аналіз фінансової позиції компанії, переважно SWOT-аналіз [2].

Горизонтальний аналіз дозволяє простежити, як змінювалися залишки грошових коштів та інші показники запасу в часі або які були грошові потоки в окремі часові проміжки. Це дозволить судити про можливий розвиток компанії, а також про зміни у проведеній нею грошової політики [1].

Вертикальний аналіз являє собою аналіз структури активів. Завдання: з'ясувати, яку частку загальних і оборотних активів компанії становлять грошові кошти та їх еквіваленти. При цьому враховується галузева специфіка, яка впливає на вміст грошових активів у балансі підприємства. Аналізується структура грошового потоку компанії з точки зору поділу за видами діяльності: яку частку складають операційний, інвестиційний та фінансовий потоки в загальному грошовому потоці підприємства [3].

Крім того, виявляються основні тенденції руху грошових активів усередині підприємства і можливі зрушення у проведенні грошової політики.

Інтегральний аналіз платоспроможності передбачає якісну оцінку ефективності управління грошовими потоками в компанії. Найчастіше використовуваний інструмент — SWOT-аналіз, за допомогою якого оцінюються переваги та недоліки діючої системи управління грошовими коштами, вимоги зовнішнього середовища до неї, потенціал, яким володіє компанія, і можливі погрози.

У процесі аналізу руху грошових коштів у поточному періоді вирішуються два взаємопов'язані завдання:

1) оцінка рівномірності і стабільності грошового потоку;

2) оцінка достатності грошових коштів для забезпечення поточної діяльності і покриття непередбачених витрат [1].

Необхідна умова успішного вирішення поставлених завдань – аналіз відхилень фактичних показників від бюджетних (запланованих), встановлення частоти і величини відхилень і розривів між ними. Фінансовий аналітик зобов'язаний звертати увагу як на сприятливі, так і на небажані тенденції, вміти виявити конкретне джерело і причину недосягнення заданого результату або заданих темпів зростання.

Основна мета аналізу руху грошових коштів – оцінка платоспроможності компанії. У результаті проведеного аналізу пови-

нен бути сформульований інформаційний масив, який дозволяє аналітику оцінити:

- обсяги грошових коштів і напрями їх використання;
- здатність компанії забезпечити перевищення надходжень грошових коштів над платежами;
- спроможність компанії розплатитися за своїми поточними зобов'язаннями;
- достатність власних коштів у компанії для інвестиційної діяльності;
- достатність чистого припливу грошових коштів для обслуговування поточної діяльності.

Отримавши результати аналізу, фінансові менеджери компанії мають можливість побачити «вузькі місця» в управлінні грошовими потоками, оптимізувати залишки коштів на рахунках і в касі, створити резерв готівки, розмістити вільні грошові кошти.

Ступінь значимості вирішення цих завдань така, що в багатьох великих компаніях світу ці функції передано спеціальним відділам – **казначействам** (або конкретного фахівця – казначея).

Література

1. Бухгалтерський облік в Україні. Основи та практика: навч. посіб. / В.С.Лень, В.В. Гливенко; за ред В.С. Леня. – Вид. 4-те – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. – 752 с.
2. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник / М.Ф.Огійчук, В.Я.Плаксієнко, М.І. Беленкова та ін. / За ред. проф М.Ф.Огійчука. – 5-те вид., перероб. і допов. – К.: Алерта, 2009. – 1056 с.
3. *Огійчук М.Ф., Плаксієнко В.Я., Панченко Л.Г. та ін.* Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: підручник. – 3-тє вид., перероблене і доповнене / За ред. проф М.Ф. Огійчука. – К.: Алерта, 2006. – 878с.
4. *Михайлов М.Г., Телегунь М.І., Кадацька А.М., Баранік О.О.* Фінансовий облік в сільськогосподарських підприємствах: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 472 с.

Розділ 4

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ, АНАЛІЗІ ТА АУДИТІ

Александренко Ю.В., Легоша М.О., студентки ОЕФ,
4 курсу, спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Іванова Л.І. – ст. викладач кафедри аудиту

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТЕЖІВ. МОДЕЛІ ТА МЕТОДИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Сучасні платіжні системи є важливою частиною економічної та фінансової інфраструктури будь-якої країни, а її функціонування безпосередньо впливає на забезпечення стабільності національної грошової одиниці та стійкість грошового обігу.

Ефективні та безпечні платіжні системи мають вирішальне значення для функціонування економіки і забезпечення фінансової стабільності. Ефективне функціонування цих систем робить ключовий внесок в економічний розвиток держави. В Україні також зростає інтерес до систем масових електронних платежів, які здійснюються юридичними та фізичними особами із застосуванням спеціальних платіжних засобів.

Нині в Україні функціонують такі карткові платіжні системи: *внутрішньодержавні* – Національна система масових електронних платежів (НСМЕП), Укркарт, *внутрішньобанківські* (одно-емітентні) платіжні системи, створені окремими банками; *міжнародні* – MasterCard, VISA, «Юнион Кард», «American Express», «Золотая Корона». НСМЕП – внутрішньодержавна банківська багатоемітентна платіжна система масових платежів, яка була створена за підтримки і за ініціативою Національного банку України, у якій розрахунки за товари і послуги, одержання готівки та інші операції здійснюються з використанням спеціальних платіжних засобів за технологією, розробленою НБУ. До спеціальних платіжних засобів НСМЕП належать платіжні картки та мобільні платіжні інструменти. Мобільний платіжний інструмент (МПІ) – спеціальний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку смарт-картки, що є носієм

персоніфікованого платіжного мобільного додатка НСМЕП. У НСМЕП застосовуються платіжні картки з вбудованими чіп-модулями – смарт-картки. Смарт-картка, яка є носієм копії фінансової інформації в НСМЕП, на відміну від пластикової картки з магнітною смугою, найповніше задовольняє вимоги безпеки. Платіжні картки НСМЕП мають високий ступінь захисту від несанкціонованого доступу.

Перспективним напрямом розвитку безготівкових роздрібних платежів в Україні є мобільні платежі, які стали частиною значної кількості різноманітних сервісів. Платіжні технології, розроблені на базі сучасних пристроїв мобільного зв'язку, надають широкий спектр стандартних операцій щодо управління рахунком, оброблення трансакцій: перевірки, коригування та сортування трансакцій, а також додаткові сервіси та можливості, зокрема, встановлення програм відповідно до індивідуальних уподобань користувачів, вибір певного платіжного інструмента для здійснення конкретної трансакції, можливість створення різноманітних послуг і додатків. Крім того, мобільні платежі надають користувачам цілу низку технологічних і технічних переваг, зокрема, мають високу швидкість проведення трансакцій, суттєво спрощують процес здійснення платіжних операцій, дозволяють миттєвий доступ до балансу рахунку, забезпечують безпечність і низьку вартість здійснення операцій.

Розвиток систем електронних грошей передусім стримується законодавчими обмеженнями. Емісія та використання електронних грошей регулюється ст. 15 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» та Положенням про електронні гроші в Україні, затверджене постановою Правління Національного банку України від 4 листопада 2010 року № 481. Ключові положення яких визначають, що:

- емісію електронних грошей можуть здійснювати виключно банки;

- сума грошей, яка може одночасно зберігатися на електронному пристрої, який не може поповнюватися, не повинна перевищувати 2 тис. грн і на пристрої, який може поповнюватися, не повинна перевищувати 8 тис. грн;

- суб'єкти господарювання мають право використовувати електронні гроші лише для здійснення оплати товарів у сумі до 35 000 грн протягом календарного року.

Зняття зазначених обмежень можна реалізувати двома шляхами: 1) дозволити фінансовим установам здійснювати емісію електронних грошей; 2) введенням трьохрівневої банківської системи.

Другий варіант передбачає створення спеціалізованого на здійсненні переказів і платежів третього рівня банківської системи з обмеженнями на види діяльності і меншими вимогами до капіталу.

Таким чином, зняття зазначених обмежень дозволить створити умови для вільної конкуренції, що повинно призвести до зниження вартості покращення якості їх послуг і сприяти поширенню електронних платежів. Крім того, зниження обмежень на суму оплат за товари суб'єктами господарювання призведе до стимулювання електронної торгівлі між суб'єктами господарювання. У свою чергу, введення державного регулювання СМС-платежів є важливою ланкою на шляху створення умов для рівноправної конкуренції на ринку електронних платежів і захисту прав споживачів у сфері електронної комерції.

Література

1. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2346-14/conv>
2. Про затвердження Положення про електронні гроші в Україні: Постанова Правління Національного банку України 4.11.2010 №481. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon1.rada.gov.ua.
3. Нормативна база НСМЕП // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: bank.gov.ua.
4. Криховецька З. Практика та шляхи удосконалення функціонування систем масових електронних платежів в Україні / З. Криховецька // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2012. – № 2. – С. 300–306.

Бакшун М.В., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВАМИ: СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК

Позитивні соціальні результати інтелектуалізації інформаційних технологій зрозумілі та загальновідомі. З наслідків, не дуже сприятливих для людини, найочевидніший — це поступове виті-

снення людей машинами і в процесі виробництва, і в управлінні суспільством. Подібні тенденції почали проявлятися ще задовго до початку комп'ютерної доби. Що стосується майбутнього, то тут письменники-фантасти малюють похмурі картини цілковитого захоплення влади комп'ютерами і навіть фізичного винищення людства.

Сфера застосування нових інформаційних технологій і розвинутих засобів комунікацій величезна. Вона включає різні аспекти, починаючи від забезпечення простих функцій службового листування до системного аналізу і підтримки складних задач прийняття та підтримки рішень. У свою чергу, концептуальним етапом у розвитку інформаційних технологій є створення і використання експертних систем. Інформаційна експертна система — це сукупність методів і засобів організації, накопичення, застосування інформаційних ресурсів і знань для вирішення складних задач у певній області [1].

Штучний інтелект — здатність автоматичних систем формалізувати та виявляти властивості, асоційовані з поведінкою людини. Розробка штучного інтелекту пов'язана з такими науками, як психологія, нейрофізіологія, математика та інформаційні технології [2].

Дискусії відносно того, які штучні системи можна вважати інтелектуальними, ведуться ще з перших спроб їх створення. Перший тест перевірки систем на інтелектуальність був запропонований ще у 1950 році Аланом Тьюрингом. Стандартна інтерпретація тесту Тьюринга звучить так: «Суддя взаємодіє з одним комп'ютером і однією людиною. На підставі відповідей на запитання він повинен визначити, з ким він розмовляє з людиною або комп'ютерною програмою. Завдання комп'ютерної програми — ввести суддю в оману, змусивши зробити невірний вибір». При цьому всі учасники тесту не бачать один одного. Якщо суддя не може однозначно сказати хто із співрозмовників є людиною, то вважається, що машина пройшла тест. Однак з приводу коректності тесту Тьюринга існує безліч критичних зауважень. Так, деяка розумна поведінка не властива людині [3].

Подібне розуміння штучного інтелекту згідно з концепцією Тьюринга Джоном Сьорлем було охарактеризовано як слабкий штучний інтелект. Він же ввів поняття сильного штучного інтелекту, що може бути реалізований програмою, яка є не просто моделлю розуму, вона в буквальному значенні слова сама і буде розумом у тому ж змісті, у якому людський розум — це розум [4].

Таким чином, одним із головних напрямків досліджень в області створення систем штучного інтелекту, який сьогодні активно розвивається, є конструювання мозкоподібних архітектур. Ґрунтуючись на принципах функціонування біологічної нервової системи, у штучних нейронних мережах різного типу реалізовані ті чи інші аспекти видобування, обробки, зберігання та використання інформації на зразок до процесів, що відбуваються у мозку. Наприклад, нейронні мережі органічно підходять для реалізації описаного вище алгоритму ідентифікації образів, які у поєднанні із зазначеною математикою (векторизацією об'єктів і виділенням характеристичних ознак) здатні правдоподібно реалізувати біологічний прототип системи розпізнавання зображень. Незважаючи на вражаючі можливості штучних нейронних мереж, засновники штучного інтелекту як наукового напрямку — Марвін Мінський і Едвард Фейгенбаум — не відносили цей інструментарій до систем штучного інтелекту (при тому, що вони були вченими, які здійснили один з найбільших внесків у розвиток теорії нейронних мереж) [3].

На сьогоднішній день *штучний інтелект* залишається одним із найперспективніших і нерозкритих напрямків розвитку інформаційних управляючих систем і технологій. До складу понять штучного інтелекту сьогодні відносять нейронні мережі, нечітку логіку, експертні системи, ЕОМ п'ятого покоління, системи моделювання мислення. Яскравим прикладом застосування *штучного інтелекту* є розроблений рядом компаній, зокрема Google, Mercedes-Benz, Хонда самокерований автомобіль, який обладнаний системами безпілотного керування, GPS навігаторами, надпотужними камерами та сенсорами, які дозволяють: перемикатися у автономний режим, розпізнавати дорожню розмітку, визначати свої місце знаходження, прокладати маршрут, відшукувати вільне місце та паркуватися. У 2011 році Штат Невада США прийняв закон, що можливість використання самокерованих авто, а компанія Google розпочала просувати закони щодо водійських прав для самокерованих авто. Розробники запевняють, що в 2030 році самокерований автомобіль вийде у серійне виробництво [2].

Якщо будуть створені комп'ютерні системи, здатні виконувати паралельні обчислення подібно обробці інформації в людському мозку, можна припустити принципову можливість реалізації систем сильного штучного інтелекту на підґрунті технології штучних нейронних мереж за умови забезпечення можливості одночасної активації великої групи нейронів [3].

Сучасні науковці не можуть точно відповісти, що станеться зі світом, коли запанує влада штучного інтелекту. Як це вплине на людство? Надасть безсмертя чи, навпаки, поставить під загрозу його існування? Однак, можу точно констатувати, що еру штучного інтелекту уже розпочато.

Література

1. *Ольга Гарбич-Мошора* Інтелектуальні інформаційні системи в економіці та освіті. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/14676/1/110_232-233_maket-ena-ntb\(099\).pdf](http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/14676/1/110_232-233_maket-ena-ntb(099).pdf)
2. *Т. В. Попок* Штучний інтелект: перспективи та загрози [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nuwm.edu.ua/images/content/-radamv/Visnyk_4/67.pdf
3. *О. Д. Шаранов, А. В. Матвійчик*. На шляху до штучного інтелекту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/1652/1/Sharapov.pdf>
4. *Searle J. R.* Is the Brain's Mind a Computer Program? // Scientific American. — 1990. — Jan. — № 262. — P. 26—31. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cs.princeton.edu/courses/archive/spr06/cos116/Is_The_Brains_Mind_A_Computer_Program.pdf

Братусь В.І., Чечко Н.Ф., студенти ОЕФ,
4 курс, спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: СУЧАСНИЙ СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Протягом останніх десятиліть у зв'язку із стрімким розвитком інформаційних технологій з'явилося багато нових напрямків використання комп'ютерних ресурсів і різноманітних програмних продуктів для автоматизації управління бізнес-процесами підприємства. Саме тому особливо актуальними є розробка та впровадження інформаційних систем бухгалтерського обліку, аналізу та контролю, що сприяють покращенню процесу обробки інформації та дозволяють ефективніше працювати підприємству.

Проблему впровадження інформаційних систем і технологій підприємства розглядають у своїх працях як вітчизняні, так і зарубіжні науковці та практики, зокрема: Черненко М., Сергєєв В.И., Григорьев М.Н., Уваров С.А., Дениел О'Лири, Івахненков С. та інші [1].

Застосування комп'ютерної техніки для автоматизації обліку та управління на підприємствах має переваги та недоліки. За перевагу можна вважати сучасні комп'ютерні засоби, які дозволяють значно полегшити працю бухгалтерів і знизити трудомісткість окремих операцій, зменшити кількість помилок при складанні первинних документів і зведених облікових регістрів, терміново отримувати необхідну інформацію. Як недолік (особливо для малих підприємств) – високу вартість комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення, що не завжди може дозволити собі підприємство з невеликими обсягами діяльності.

На ринку програмних продуктів представлено широкий спектр програм з автоматизації бухгалтерського обліку, найпоширенішими з яких і найадаптованішими до української системи ведення обліку є пакети «1С:Підприємство», «Парус – Підприємство» та «Галактика».

Значну перевагу має програма «1С», особливо її останній реліз, яка призначена для вирішення широкого спектру задач автоматизації обліку, поставлених перед сучасними підприємствами, що динамічно розвиваються. Вона є системою прикладних рішень, побудованих за єдиними принципами і на єдиній технологічній платформі: «1С: Підприємство». Керівник може вибрати рішення, яке відповідає актуальним потребам підприємства і надалі розвиватиметься у міру зростання підприємства або розширення задач автоматизації [2]. В майбутньому система програм, яка в результаті зарекомендувала себе, повинна бути доповнена рядом нових можливостей, які дозволяють значно розширити спектр прикладних задач, розв'язуваних при автоматизації середніх і великих підприємств. Основні напрямки розвитку нових версій полягають у підвищенні масштабності роботи системи, включення нових можливостей для аналізу та пошуку інформації, вищої зручності адміністрування системи. Нові версії не повинні мати істотних відмінностей при роботі з програмою, завдяки чому користувачам не потрібно буде знову переучуватися.

Стосовно прикладного програмного рішення (ППР) «Парус-Підприємство», то відома в Україні компанія «Парус» ще у 1991 р. запропонувала користувачам автоматизоване робоче місце «Парус-Заробітна плата», що розв'язує чимало бухгалтерських

проблем у цьому напрямі обліку. У програмі реалізовано багато нюансів розрахунків зарплати, що дозволяє використовувати її майже на будь-якому підприємстві з індивідуальною зарплатною специфікою. Звичайно, на ринку програмного забезпечення є достатня кількість систем, що автоматизують облік зарплати, а тому «Парус-Заробітна плата» в цьому плані значно поступається модулю «1С: Зарплата і кадри» і не знайшов широкого розповсюдження на території України [3].

Система «Галактика» включає в себе автоматизацію управління всім підприємством у цілому, охоплюючи зовнішню і внутрішню категорії діяльності даного підприємства. ППР значно відрізняється від інших бухгалтерських програм, які націлені на автоматизацію ведення обліку. Цією відмінністю є те, що вона комплексно підходить до автоматизації діяльності підприємства, охоплюючи практично всі ланки управління підприємством. Програма «Галактика» є складною за своєю структурою у порівнянні з програмами «1С» і «Парус». Вона багатофункціональна, саме тому підходить для роботи на великих підприємствах або корпораціях [4].

Автоматизація системи бухгалтерського обліку дозволяє істотно полегшити роботу бухгалтера, позбавити його від рутинної роботи, підвищує оперативність і точність облікової інформації, дозволяє більше приділяти уваги проведенню економічного і фінансового аналізу роботи підприємства та пошуку резервів щодо підвищення ефективності цієї роботи. Саме тому підприємствам необхідно визначитися з вибором програмного забезпечення, яке було здатне забезпечити всі потреби обліку підприємства і разом з тим було досить економним і не вимагало великих витрат на його придбання, а також не вимагало від бухгалтера специфічних навичок програмування. У результаті аналізу характеристик зазначених програмних рішень можна зробити висновок, що найбільш ефективним буде використання продукту «1С:Підприємство», бо він забезпечує найповніший спектр можливостей для ведення обліку на підприємстві. Тільки за умови вибору можна максимізувати ефективність і ведення облікової діяльності, що безумовно є необхідним кроком на шляху до розвитку і процвітання підприємства.

Література

1. Кириченко О.В. Переваги та недоліки впровадження ERP-систем на підприємствах України / О.В Кириченко. – НТУ «ХПІ». – Харків, 2013.

2. Л.С. Стригуль, А.Г. Ковальов Сучасний стан та проблеми автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах України / Л.С. Стригуль, А.Г. Ковальов НТУ «ХПІ» — 2010.

3. Хто краще рахує зарплату? Автоматизація процесу нарахування системою «Парус – заробітна плата» для великих і малих // Дебет-Кредит. – №15, 2007.

4. http://stimul.kiev.ua/articles.htm?a=primenenie_1s_parus_galaktika

Дробот О.С., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Іванова Л.І. – старший
викладач кафедри аудиту

АВТОМАТИЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ПРОГРАМИ «1С: ПІДПРИЄМСТВО»

Для економії свого часу та коштів підприємство може автоматизувати процес обліку, найголовніше – своєчасне прийняття ефективних управлінських рішень. На ринку програмних продуктів представлено широкий спектр програм по автоматизації бухгалтерського обліку, найпоширенішим і найадаптованішим до української системи ведення обліку є «1С: Підприємство».

Проблемам автоматизації бухгалтерського обліку та контролю присвячено роботи відомих учених, а саме: М.Т. Барановського, М.М. Бенько, Ф.Ф. Бутинця, В.П. Завгородного, З.В. Кірянової, О.В. Клименко, В.Ф. Палія, Т.А. Писаревської та інші, в яких розглядаються як теоретичні питання автоматизації бухгалтерського обліку, так і питання практичного застосування сучасних інформаційних систем і технологій в обліку.

Для автоматизації обліку в Україні найбільше розповсюдження отримала інформаційна система «1С:Підприємство, а саме її платформа 7.7». Це універсальна інформаційна система масового призначення для автоматизації бухгалтерського і податкового обліку, що включає підготовку обов'язкової (регламентованою) звітності. Все ширшого розповсюдження набуває наступна інформаційна система – конфігурація «1С:Бухгалтерія 8.2». Вона забезпечує рішення всіх задач, що стоять перед бухгалтерською службою підприємства, якщо до її повноважень повністю вхо-

дить облік на підприємстві, включно з випискою первинних документів, обліком продажів і т.д.

«1С: Бухгалтерія 8 для України» універсальна програма масового призначення, мета створення якої автоматизація бухгалтерського і податкового обліку на підприємстві, включаючи підготовку обов'язкової (регламентованої) звітності. Це готове рішення для ведення обліку в організаціях, що здійснюють будь-які види комерційної діяльності: оптову і роздрібну торгівлю, комісійну торгівлю, надання послуг, виробництво і т.д.

Версія 8.2 має ряд переваг на відміну від попередньої версії «1С:Бухгалтерія 7.7»:

- застосування різних систем оподаткування;
- ведення обліку за кількома організаціями в єдиній інформаційній базі;
- у конфігурації «1С:Бухгалтерія 8.2» крім способу оцінки матеріально-виробничих запасів за середньою собівартістю, стає можливим застосування і такого способу, як ФІФО;
- ведення обліку відокремлених підрозділів;
- ведення кореспонденції рахунків;
- швидке введення даних з довідника;
- податковий облік ведеться одночасно з бухгалтерським обліком;
- автоматизація обліку ПДВ;
- управління рахунками обліку;
- використання власних субрахунків;
- перегляд та редагування проводок;
- налаштування аналітичного обліку по місцях зберігання: кількісний і кількісно-сумовий [1].

У програмі «1С: Бухгалтерії 8.2» підтримуються такі способи оцінки матеріально-виробничих запасів при їх вибутті: за середньою собівартістю; за собівартістю перших за часом придбання матеріально-виробничих запасів (спосіб ФІФО); за ціною продажу із застосуванням середнього відсотка націнки (для роздрібно торгівлі).

По складах може вестися кількісно-сумовий облік і облік по партіях. Складський облік може бути відключений, якщо в ньому немає необхідності. Автоматизований облік операцій надходження і реалізації товарів і послуг. Для роздрібно торгівлі підтримуються технології роботи як з автоматизованими, так і неавтоматизованими торговими точками. Автоматизований облік комісійної торгівлі як відносно товарів, узятих на комісію, так і переданих для подальшої реалізації.

Враховуючи динаміку розвитку восьмого покоління системи програм 1С:Підприємство та їх можливостей в обліку запасів можна зробити висновок, що під час автоматизації обліку запасів програма 1С:Бухгалтерія 8.2 повинна стати стандартом автоматизації, що забезпечує потреби підприємств різних розмірів. Програма полегшує процес обліку виробничих запасів, що полягає у виконанні всіх потрібних операцій введення, оброблення, збереження й надання потрібної інформації, групування даних на рахунках із метою контролю за наявністю та витратами матеріальних засобів зі своєчасним складанням звітності.

Література

1. 1С Бухгалтерія 8 для України. Електронний ресурс: Режим доступу: <http://business-soft.net/uk/1c-accounting.html>
2. Інформаційні системи і технології в обліку / В. Д. Шквір, А. Г. Загородній: Навч. посібн. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2008.
3. П(С)БО 9 – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246 із змінами і доповненнями

Єременко С. Ю.,
студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ У БІЗНЕСІ: ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

У зв'язку зі стрімким розвитком інформаційних технологій, збільшенням ролі глобальної мережі Інтернет, використання електронної комерції для компаній стало важливим не тільки для збереження, але і для розширення позицій в економічному середовищі. Це не тільки актуально, але і просто є необхідним для компаній у сьогоденних умовах. За своїм визначенням *інноваційні технології* — це радикально нові чи вдосконалені технології,

які істотно поліпшують умови ведення бізнесу чи самі є товарами. Результати інноваційних технологічних процесів у бізнесі виражаються у вигляді інноваційної продукції, а саме: *Wi-Fi*, *IP-камери*, *інтернет-банкінг*, *мобільні додатки*, *SEO-просування*, *SMM* тощо.

Однією із найпопулярніших інноваційних технологій є *Wi-Fi*. Він допомагає отримувати своїм користувачам доступ до мережі Інтернет або прямим підключенням точки доступу до Інтернет-каналу, або підключенням до неї будь-якого сервера, під'єданого до Інтернет [2]. Це дуже зручно, особливо, коли використовують ноутбуки і мобільні пристрої, оснащені спеціальним обладнанням.

Ще одним із оригінальних інноваційних ходів є *IP-камери*, які дозволяють малим підприємствам зібрати повну систему з контролем у реальному часі з локального ПК, веб-порталу *Logitech Alert* або з мобільного додатку [5].

Третім, але не менш значущим винаходом є *QR-код*, що представлений як двовимірний штрих-код, який несе в собі інформацію і може зчитуватися за допомогою телефону з вбудованою камерою. Основним плюсом у застосуванні цих кодів є активізація різноманітних програм лояльності, організація голосування, інтерактивне опитування і максимально швидко отримувати інформацію [6].

Нині дуже багато клієнтів банків користуються такою послугою, як *інтернет-банкінг*, який забезпечує клієнтам доступ до інформації щодо стану власних грошових потоків. Із впровадженням інтернет-банкінгу значно збільшилася клієнтська база і знизилася витрати на персонал і мережу філій. Це взаємовигідна інновація, застосування якої приносить користь не тільки клієнтам, але й самим банкам [1].

Сферу мобільних розробок в Україні та світі можна вважати дуже розвиненою. Нині в затишних офісах великих міст ведеться розробка мобільних додатків, які відкривають для бізнесу можливість використання функції *push-повідомлень*. Їх позитивно можна використовувати як для маркетингових розсилок з високою персоналізацією, так і для оповіщення співробітників компанії. Тому це є гарна можливість заощадити на оповіщенні клієнтів [3].

Наявність сайту – це сьогоднішня необхідність для абсолютно всіх компаній. Тому використання *SEO* допомагає просувати сайти на лідерські позиції у видачі пошукових ресурсів, генерації відвідувачів і збільшення обсягів продажів. Варто також відзна-

чити, що *SEO* потрібно використовувати обережно, адже саме тоді *SEO* цілком може допомогти бізнесу вирішити проблеми низьких прибутків і незалученість клієнтів [3].

Ще однією і з головних інновацій останнього десятиліття є соціальні мережі. Застосування *SMM* дозволить підвищити популярність бренду або продукту, але головне це налагодження спілкування між компанією та клієнтами, забезпечення обміну інформації, аналізу ринку і залучення нових потенційних клієнтів. Також, не аби яке значення для бізнесу мають *E-mail-розсилки*, за допомогою яких компанії зв'язуються з діючими та потенційними клієнтами, розповідаючи їм про свої новини, продукції, акції та знижки. Але, не дивлячись на зрозумілу корисність, багато компаній схильні відмовлятися від *e-mail-просування* в силу неоднозначного ставлення до комерційних листів як з боку бізнесу, так і з точки зору аудиторії [4].

Отже, виходячи із викладеного, слід зробити висновок, що застосування інноваційних технологій у бізнес-середовищі підвищує конкурентоздатність, яка позитивно впливає на імідж підприємств, збільшуючи потік постійних клієнтів, а це, відповідно, гарантує отримання прибутку підприємством.

Література

1. *Сербина О.Г., Загузова О.М.* Інтернет-банкінг: українська практика та світовий досвід. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://cyberleninka.ru>

2. *Шалева О.І.* Застосування інноваційних Інтернет-технологій у ресторанному бізнесі. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://tourlib.net>

3. *Инна Северова* Современные интернет-технологии и бизнес: движение в одном направлении. Часть 1. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ubr.ua/business-practice>

4. *Инна Северова* Современные интернет-технологии и бизнес: движение в одном направлении. Часть 2. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ubr.ua/business-practice>

5. Paul Mah How to Deploy IP Cameras in Your Small Business. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.cio.com>

6. Ways to use QR-code [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.wasppbarcode.com>

*Іванова Л.І., старший викладач кафедри аудиту,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Олександренко А.П., студент ОЕФ,
4 курс, спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В БІЗНЕСІ

У сучасному світі все більшого поширення набувають різні інформаційні продукти, що покликані забезпечити зручніший, ефективніший і швидший спосіб виконання поставлених задач. Стрімко поширюється використання сучасних інформаційних технологій у сфері бізнесу, саме тому розкриття поняття хмарних технологій, їх переваг і недоліків, є досить актуальним.

Хмарні технології – це технології, які надають користувачам Інтернету доступ до комп’ютерних ресурсів сервера і використання програмного забезпечення як онлайн-сервіса [4]. Основне завдання хмарних технологій полягає в забезпеченні значних за обсягами та не дорогих обчислюваних потужностей для користувача.

Використання хмарних технологій у малому, середньому та великому бізнесі надає багато переваг підприємцям. Так, при створенні підприємства суттєво знижуються витрати на організацію баз даних і купівлю дорогого програмного забезпечення, адже потрібно платити лише за користування «хмарами» [4]. В умовах економічного спаду це досить актуально для малих і середніх підприємств, оскільки для просування на ринок за умов конкуренції необхідні сучасні програмні продукти. У той же час великі підприємства економлять витрати на купівлю та продовження ліцензії. Такий підхід також знижує рівень піратства в бізнесі.

Ще однією спільною перевагою для компаній усіх форм є те, що доступ до «хмари» можна отримати з будь-якої точки планети де є Інтернет, що є критичним для деяких видів бізнесової діяльності. Хмарні технології дають можливість без значних фінансових затрат швидкого пристосування до змін у середовищі, як зовнішньому, так і внутрішньому.

На даний час багато компаній розробляють і пропонують різного роду хмарні технології, але, в той же час, дуже часто їхні продукти не можуть гарантувати безпеки та конфіденційності даних на своїх серверах. В епоху, коли інформація відіграє критично важливу роль для досягнення успіху у сфері бізнесової діяльності такий стан речей є надзвичайно небезпечним.

Багато науковців по-різному класифікують проблеми та небезпеки, пов'язані з використанням хмарних сервісів, але загалом їх можна виділити в такі групи:

1. Технологія є вимогливою щодо доступу до Інтернету, його безперебійності та швидкодії. Оскільки всі обчислення відбуваються на сервері, який може розташовуватись на іншому кінці земної кулі, а єдиним зв'язком організації з ним є мережа Інтернет, будь-які проблеми зі з'єднанням будуть суттєво гальмувати роботу організації. При чому, ці проблеми нерідко спричиняються третьою стороною, компанією інтернет-провайдером. Через малу зону покриття технологіями передачі даних нового покоління на території України це питання стоїть особливо гостро для вітчизняних підприємств. Також бувають випадки, коли сервер є недоступним з різних технічних причин і тоді ця послуга стає неможливою і, як наслідок, підприємство не може нормально функціонувати.

2. Аспекти безпеки даних. Перш за все, коли данні компанії знаходяться в «хмарі», будь хто може мати доступ до цих даних, а вся відповідальність за безпеку даних лежить на компанії – розробнику хмарних технологій. Також, крадіжка бази даних є однією із проблем у хмарних обчисленнях. Багато провайдерів хмарних обчислень не надають свої власні сервери. Замість цього, вони дешевше купують сервери в інших компаній, що надає їм більшої гнучкості в наданні послуг. Як наслідок, зростає ймовірність крадіжки інформації із зовнішнього сервера. Фізичне розміщення бази даних є однією з проблем цих технологій. Варто зазначити, що законодавство різних країн і регіонів має свої обмеження щодо того, яка інформація може зберігатись на серверах і де вони мають бути розташовані [1].

Законом України «Про захист персональних даних» не передбачено використання хмарних технологій для різного роду підприємницької діяльності. Це, в свою чергу, негативним чином відображається на правовій захищеності користувача хмарними сервісами.

3. Малоефективна робота у разі низької швидкості каналу. Відповідно до збільшення об'єму обчислень у «хмарах» має зростати швидкість з'єднання, як зі сторони користувача, так і зі сторони провайдера хмарних технологій.

4. Велика кількість ризиків втрати інформаційних даних, серед яких найголовнішими є: ризик захоплення даних на шляху від компанії до сервера та витік інформації з центрів обробки даних, де розташовані хмари [2].

Підводячи підсумок, варто зазначити, що хмарні технології дозволяють організаціям ефективніше використовувати власні фінансові ресурси, економити час, бути гнучкішими та конкурентоспроможнішими відповідно до змін у бізнес середовищі. Проте в той же час ці технології несуть ряд ризиків для безпеки конфіденційних даних фірм. Саме тому для покращення ситуації у цій галузі користувачам і провайдерам хмарних технологій варто налагоджувати тіснішу співпрацю для убезпечення секретних даних і необхідно ввести відповідні зміни до закону України «Про захист персональних даних» для юридичного захисту прав користувачів хмарними технологіями.

Література

1. P. Jain Security Issues and their Solution in Cloud Computing [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.researchmanuscripts.com/isociety2012/1.pdf>.
2. Гудзовата О. О. Інформаційна безпека хмарних сервісів / О. О. Гудзовата // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія економічна. – 2013. – Вип. 2. – С. 228–239.
3. Закон України «Захист персональних даних» від 1 червня 2010 р. № 2297-VI, зі змінами і доповненнями.
4. Ю. І. Корольова Переваги та недоліки використання хмарних технологій підприємствами України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bsfa.edu.ua/files/konf2013/62.pdf>.

Іванова Л.І., старший викладач кафедри аудиту,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Кожедуб О.А., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ЯК ПРЕДМЕТ ОБЛІКУ В ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ

Облік основних засобів за допомогою новітніх інформаційних технологій покращує ефективність роботи бухгалтера, аналітика та управлінця, а запровадження на нормативному рівні електронного підпису на документах навіть відкриває можливість електронної передачі звітності до державних контролюючих органів. Новітні програми дають можливість формувати велику кількість

звітів, розрахунків, проводити економічний, фінансовий аналіз діяльності підприємства, при цьому економлячи час на складання зазначених форм, не витрачаючи кошти на розробку паперових документів [4].

Одними із найпоширеніших програмних продуктів, які дозволяють оперативно накопичувати інформацію про наслідки господарської діяльності та використовувати її для формування, редагування і друку вихідних документів, квартальних чи річних звітів є «1С:Підприємство», «Парус-Підприємство» і «Галактика ERP». Автоматизоване рішення задач обліку основних засобів базується на створенні і веденні інформаційної бази про наявність основних засобів, яка формується на підставі інвентарної картотеки. В Україні для ведення обліку основних засобів найчастіше використовують програму «1С: Підприємство» – професійно орієнтований комплекс технічних, інформаційних та програмних засобів, призначених для автоматизації функцій спеціаліста, що виконуються на його робочому місці [2].

Створення нормативно-довідкової інформації в цій програмі забезпечується через заповнення довідників «Необоротні активи», «Місця зберігання» та «Інвестиції». Дані довідників використовуються під час створення і редагування документів і для ведення аналітичного обліку на рахунках 10–13, 15. Необхідно враховувати, що аналітичний облік у програмі ведеться за допомогою спеціального механізму «субконто». Найпоширенішою є операція надходження (придбання) об'єкта основних засобів і введення його в експлуатацію. Для автоматизації процесу відображення цих операцій заповнюється документи: «Прибуткова накладна»; «Витрати на придбання»; «Акт введення в експлуатацію» [1, 4].

Облік основних засобів в інформаційній програмі «1С:Підприємство» поділяється на кілька етапів, які мають самостійне значення, нормативне регулювання та документальне оформлення. Так, до даних етапів відносять надходження необоротних активів, зарахування їх на баланс, нарахування амортизації та вибуття [5].

В інформаційній програмі «Парус-Підприємство» для обліку операцій з основними засобами використовується система «Інвентарна картотека», де реєструються інвентарні картки на кожен об'єкт основних засобів. Аналітичний облік відбувається при введенні в План рахунків типової форми аналітичного обліку. У системі «Парус-Підприємство» використовується система «Інвентарна картка», яка ґрунтується на використанні регістру залишків засобів на рахунках і журналі господарських операцій [3].

Для ведення обліку на підприємствах також застосовується програма «Галактика ERP», яка має широку функціональність для інформаційної підтримки задач стратегічного планування та оперативного управління [5].

При обліку основних засобів використовується компонента «Контур бухгалтерського обліку», що включає модуль «Основні засоби». Також доцільно буде використовувати модулі «Складський облік», «Облік матеріальних цінностей», «Господарські операції», «Управління ремонтами» тощо [1, 3]. При переоцінці основних засобів потрібно ввести коефіцієнт переоцінки, сформувати відомість переоцінки та занести дані до картотеки. Нарахування амортизації відбувається автоматично за поточний місяць за допомогою функції «Нарахування амортизації». Модернізація здійснюється за допомогою модуля «Управління ремонтами», що діє на принципі планово-запобіжних ремонтів. Значною відмінністю програми від інших є використання контурів – сукупності програмних модулів, що забезпечують облік усіх видів матеріальних, нематеріальних, фінансових засобів та обслуговування їх руху, складання звітних документів підприємства [4].

Отже, сучасні програми для бухгалтерського обліку виконують ряд важливих функцій для обліку основних засобів, а саме повне і своєчасне задоволення інформаційних потреб користувачів щодо руху, наявності та вибуття основних засобів, ефективно та точно нарахування зносу основних засобів, а також автоматизоване відображення господарських операцій, пов'язаних з ремонтом і поліпшенням основних засобів. Для автоматизації бухгалтерського обліку основних засобів можна використовувати будь-яку з перелічених програмних продуктів. Кожна з них має свої переваги та недоліки, але за допомогою даних інформаційних систем бухгалтер отримує вичерпну інформацію про стан обліку основних засобів для прийняття управлінських рішень і, за потреби, для передачі отриманих даних у суміжні сфери обліку.

Література

1. Бондар М. І., Єфіменко В. І., Ловінська Л. Г. та ін. Фінансовий облік: підручник: у 2ч. — Ч. 1. — К.: КНЕУ, 2012. — 553 с.
2. Габєц А., Гончаров Д., Козирьов Д., Кухлевський Д., Радченко М. Професійна розробка в програмі 1С:Підприємство 8.0. — Санкт-Петербург, 2011.
3. Сопко В. Інформаційні технології в організації облікового процесу // Актуальні проблеми економіки. — 2011. — № 1. — С. 205–211.

4. *Терещенко Л. О.* Інформаційні системи і технології в обліку [Текст] : навч. посіб. / Л. О.Терещенко, І. І. Матієнко-Зубенко. – К. : КНЕУ, 2008. – 205 с.

5. *Шипунова О. В.* Основні аспекти організації обліку необоротних активів у середовищі комп'ютерних інформаційних систем // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України [Текст] : збірник наукових праць; Вип. 28 / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – С. 187–195.

Карась О.О., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АВТОМАТИЗОВАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ БАНКУ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

На сьогоднішній день банківські установи практично не можуть функціонувати без інформаційних систем. Сучасні інформаційні системи дозволяють проводити розрахункові фінансові операції без посередників. Це призводить до зниження комісійних і прискорення обігу фінансових активів. Саме тому актуально розглядати питання особливостей функціонування автоматизованих інформаційних систем банківських установ.

Дослідженням питання автоматизованих інформаційних систем банку займалися науковці Єрємін Н.В., Терещенко В.Л., Олійник В.М., Єгоричева М.Б., Брітченко І.Г., Вовак О., Степаненко В. та інші.

Інформаційні об'єкти банківської системи повинні враховувати багато параметрів, що зумовлені зовнішніми та внутрішніми регламентуючими потребами. Інформаційна аналітична система повинна містити сукупність інформаційних потоків; фінансову, управлінську, статистичну, податкову звітність і відповідне організаційне та технічне забезпечення формування звітності й аналізу [1].

Автоматизовану банківську систему можна визначити як систему, що функціонує на базі засобів обчислювальної техніки, які

зв'язані між собою локальною чи глобальною мережею передачі даних і забезпечують процес збору, введення, передачі, обробки, збереження, поновлення даних для вирішення проблем управління діяльністю банку. Залежно від структури, величини, завдань і технічних і технологічних можливостей банку АБС може бути побудована за однією зі схем: *централізованою, консолідованою, реплікаційною і розподіленою*. При централізованій схемі побудови АБС для ведення всіх баз даних використовується єдиний обчислювальний комплекс, що знаходиться в головному офісі банку. При консолідованій схемі побудови кожна філія має власні обчислювальні потужності і практично автономна. У реплікаційній схемі, як і в консолідованій, кожна установа банку має свій обчислювальний комплекс, що працює в автономному режимі. Розподілена схема побудови АБС відповідає усьому комплексу вимог до децентралізованої обробки даних [5].

Банківські інформаційні системи розвиваються в Україні разом з удосконаленням банківської структури. Функціонально банк можна уявити як триєдину структуру: *фронтальний банк* (front office), *внутрішній банк* (back office), *управління* (middle office). Front office – це програмно-технічні засоби і модулі інформаційної системи, що забезпечують швидке і зручне введення інформації до бази даних, її первинну обробку і будь-яку зовнішню взаємодію банку з клієнтами, іншими банками, торговими підприємствами тощо. Back office – це та частина організаційної структури банку, яка здійснює обробку документально відображених операцій фронтального банку (робота з кредитами, депозитами, цінними паперами, платіжними картками тощо). Middle office – це програмно-технічні засоби і модулі інформаційної системи для ведення фінансового та управлінського обліку. Ця структурна частина банку забезпечує інформаційний обмін між усіма учасниками фінансового життя банку і тим самим створює базу даних для прийняття управлінських рішень. Перед працівниками front office, middle office і back office банку стоять різні завдання і, відповідно, принципи функціонування цих підрозділів суттєво відрізняються. Саме тому сучасна система автоматизації банку до кожного з офісів повинна мати індивідуальний підхід, що забезпечується модульним принципом її побудови.

Основними перевагами АБС є те, що автоматизація банківських операцій дозволяє: виконувати безпаперові платіжні операції з мінімальним залученням праці людей і скороченням організаційних витрат; проводити обробку платежів переважно в реальному часі; прискорювати обмін інформацією між банками і кліє-

нтами, банками і їх відділеннями за допомогою комунікаційних ліній зв'язку; мінімізувати типові види банківського ризику; забезпечувати керівників стратегічними оцінками положення банку в умовах конкуренції, організації роботи і кадрової політики.

Практика показує, що на сьогоднішній день життєво необхідна безпека і захищеність АБС [3]. Існує думка, що навіть великий і стабільний банк збанкрутує, якщо він відкриє всю свою документацію. Саме тому АБС має бути захищена як усередині від можливих зловживань співробітників банку, так і ззовні від різноманітних спроб розкриття банківської таємниці та махінацій з його коштами [4].

На сьогодні сформульовано три базові принципи інформаційної безпеки, метою яких є забезпечення: цілісності даних; конфіденційності інформації; доступності інформації для авторизованих користувачів. Як показує досвід, система безпеки повинна бути багатоступеневою та включати не тільки шифрування інформації на різних її рівнях, а й цілий комплекс технологічних і бухгалтерських засобів контролю за проходженням електронних платежів [3].

Як висновок, можна сказати, що проблема розробки, впровадження та належного обслуговування АБС в Україні є актуальною і потребує всебічного дослідження не тільки на рівні НБУ, а й на рівні комерційних банків. Впровадження та розвиток інформаційних технологій дозволить підвищити ефективність і якість обслуговування клієнтів, зменшити собівартість послуг, оптимізувати інформаційні потоки, облік і формування звітності, що зрештою забезпечить прозорість і ефективність управління банком.

Варто зазначити, що зараз досить гостро стоїть питання правового забезпечення функціонування інформаційних систем. На законодавчому рівні потрібно врегулювати питання щодо криптозахисту, технічного захисту інформації, захисту інформації при переказі грошей; відповідальності при переказі грошових коштів і т. ін. В Україні гостро відчувається нестача фахівців з банківських інформаційних технологій, мало відповідної технічної та навчальної літератури.

Література

1. *Деркач О.* Основні напрями реінжинірингу бізнес-процесів та інформаційних підсистем в комерційному банку / Деркач О. // Вісник КНТЕУ. – 2010. – №6. – С. 94–102.

2. *Єршоміна Н. В.* Банківські інформаційні системи: навч. посіб. / Н. В. Єршоміна. – К.: КНЕУ, 2010. – 220 с.
3. *Єгоричева С. Б.* Теоретичні аспекти банківських інновацій / С. Б. Єгоричева // Фінанси України. – 2010. – № 8. – С. 86–96.
4. *Терещенко В. Л.* Інформаційні технології в банківській діяльності: Матеріали III Всеукраїнської наукової конференції «Актуальні питання сучасної економіки» / В. Л. Терещенко, Л. П. Терещенко. – Умань, 2011 – С. 150–152.
5. *Олійник В.М.* Інформаційні системи і технології у фінансах, концепт лекцій. – Суми: Вид-во СумДУ, 2010.– 172 с.

Марченко О.В., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ЕЛЕКТРОННІ БАНКІВСЬКІ ПОСЛУГИ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Вплив інтернет-технологій на банківську діяльність зростає. В умовах сучасного світового ринку нові інформаційні технології та мережа Інтернет дозволяють зменшити витрати на виконання обслуговуючих функцій банку. Дана тема є досить актуальною, адже можна спостерігати стрімке збільшення попиту на електронні послуги, що є основним рушієм банків щодо впровадження інтернет-банкінгу. Наявність даної технології дозволяє банкам поширювати свою діяльність незалежно від свого географічного розташування, як наслідок, залучати велику кількість клієнтів з будь-якої точки України.

Дослідженням проблематики банківських електронних послуг, платіжних систем та їхніх ризиків займалась значна кількість вітчизняних науковців, а саме: Б. Адамик, С. Афоніна, І. Балабанов, О. Вовчак, М. Грачова, М. Гуцалюк, Н. Єршоміна, Ю. Коробов, І. Лютий, М. Макарова, А.Мороз, С. Науменкова, М. Савлук, Г. Юрчук та ін. Зарубіжні вчені, що досліджувати дане питання, – М. Вудфорд, Ч. Гудхард, М. Кінг, С. Кляйн, Б. Саммерс, Ю. Пінгітцер та інші.

Електронні банківські послуги – один з пріоритетних напрямів діяльності банків у всьому світі, зокрема в Україні. Термін «електронний банкінг» (табл. 1) включає такі поняття: мобільний бан-

кінг (телебанкінг, WAP-banking); відеобанкінг; Internet-banking; система «Клієнт-банк» (комп'ютерний банкінг, PCbanking; для юридичних осіб функціонує підсистема «Клієнт-Банк», фізичних – «Домашній банкінг»).

Таблиця 1

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ЕЛЕКТРОННИХ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Види банкінгу	Переваги	Недоліки
Мобільний банкінг	Мінімізація витрат, мобільність, швидкість здійснення операцій, зручність	Обмежені можливості, відсутність можливості передачі документів до банку
Відеобанкінг	Зручність у здійсненні банківських операцій «онлайн», дистанційне спілкування з працівником банку	Низька конфіденційність інформації, великі затрати на необхідне обладнання
Інтернет-банкінг	Низькі витрати, висока мобільність, можливість обміну документами, зручність у використанні	Низька захищеність програми від зовнішнього втручання, необхідність мати комп'ютер і телефонну лінію одночасно
Комп'ютерний банкінг	Мобільність, технологічна надійність електронного обслуговування, можливість документообміну, захищеність	Низький рівень мобільності, великі затрати з розробки і встановлення системи, складність проведення послуг

Джерело: складено автором самостійно.

Електронний банкінг найрозповсюдженіший у США, де практично кожний великий банк і переважна кількість середніх і дрібних банків надають своїм клієнтам послуги з дистанційного керування рахунком через Інтернет [5].

В Україні ж послуги інтернет-банкінгу надають банки: «УкрСиббанк», «Укрсоцбанк», «ПриватБанк», «Промінвестбанк», «ПУМБ», «Аваль», «Альфа-банк» тощо.

Кожний третій (29,6 %) український користувач мережі Інтернет хоча б раз на місяць проводить платежі через онлайн банківський сервіс, а кожний десятий отримує онлайн-виписки за своїми рахунками (за результатами опитування користувачів Інтернет компанією Gfk Ukraine у 2012 р.) [2].

Найпопулярнішим сервісом Інтернет-банкінгу для українських користувачів залишається система Приват24 («ПриватБанк»), не зважаючи на те, що остання має складну ситуацію щодо вдосконалення – 90 % випадків шахрайств з кредитними картками припадає на клієнтів «Приватбанку» [4].

Є колосальний прорив у питаннях електронної комерції «Ощадбанку» – на сьогодні кількість клієнтів електронного банкінгу сягнула півмільйона і кожен місяць відбувається приріст [1].

Посилює свої позиції щодо електронного банкінгу і «Альфа-банк», що став одним із лідерів ринку за якістю електронних сервісів. Наприклад, відсоток проходження транзакцій на сайті банку за переказами із картки на картку й на сайтах партнерів показує дворазове перевищення успішних транзакцій за картками проти усіх банків. Щодо P2P в Україні банк займає 25 % ринку [3].

Отже, хоча система електронного банкінгу має багато переваг, серед яких – можливість здійснювати операції без будь-яких обмежень у форматі 24/7, самостійний нагляд за рахунком, експрес оплата товарів і послуг, в Україні все ж існують проблеми щодо розвитку електронних послуг (недовіра громадян, недостатня обізнаність щодо даного виду банківського обслуговування, низька законодавча та нормативна база, недостатня кількість користувачів мережі Internet). Тому для того, щоб припинити гальмування розвитку електронного банкінгу, необхідно поширити спектр послуг, що можуть надаватися клієнтам і досягти високого ступеня задоволеності їхніх потреб щодо банківського обслуговування. Перспективи розвитку електронних послуг є досить високими, тож модернізація існуючої системи і завоювання довіри клієнтів – запорука успіху банків з електронною ланкою діяльності.

Література

1. Данилів І. Розмова з головою «Ощадбанку» Андрієм Пишним [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zaxid.net/>.
2. Кожний третій український користувач Інтернет проводить банківські операції онлайн – Gfk Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://privatbank.ua/>.
3. Ормоцадзе М. Рушан Хвестюк. «2016-й стане для українських банків точкою розвороту» // Forbes Україна. – К., 2015. – №11. – С. 62–64.
4. Про боротьбу з картковим шахрайством [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lv.20minut.ua/>.
5. Сербина О, Загузова О. Інтернет-банкінг: українська практика та світовий досвід // Молодий вчений. – Дніпропетровськ, 2014. – №4(07). – С. 122–125.

Марчук В.С., Студентка ОЕФ 4 курсу,
спеціальність 6509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ ПІДПРИЄМСТВА: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У сучасних умовах господарювання перед підприємством постає проблема в правильності ведення бухгалтерського обліку, яка передбачає необхідність повного та зрозумілого відображення всіх оцінених фактів господарського життя у первинних документах, що забезпечується документуванням. Документування охоплює процес ведення бухгалтерського обліку та є базою для складання облікових регістрів і бухгалтерської звітності.

Проблеми процесу документування у сучасній економічній літературі відображені у наукових роботах вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема тих, що займались вивченням питання стосовно організації процесу документування, Белова М.Г., Орлова В.О., Бортника Н.А., Ємця І.І., Горелкіна В.Г., Козуба М.К., С. Жакіпбекова, Жуйкова Г.Г., Іванова Н.І., Кірейцева Г.Г., Кір'янової З.В., Кроміна С.С., Мацкевічюса І.С., Румянцева Ю.С., Сопко В.В., Федяєва А.М., Кириченко В.Є., Кузьмінського А.М. Як зазначає Й. Бетге, Сопко В.В. і Завгородній В.П., документування є передумовою для досягнення визначеної системи цілей будь-якого підприємства.

Документообіг — це рух документів в установі від моменту створення або від одержання зі сторони або до моменту передачі на зберігання до архіву. Головне завдання документообігу – прискорення руху документів і, чим коротше та швидше буде організовано цей процес, тим він буде ефективнішим, і користувачі зможуть вчасно отримати інформацію для прийняття рішень [4]. Документування забезпечує повне та зрозуміле відображення всіх фактів господарського життя у первинних документах. Сьогодні важливе місце у бухгалтерському обліку та аудиті займає електронний документообіг.

Електронне документування — це процес формування документів суб'єктами підприємницької діяльності у вигляді, який не має фізичного підтвердження, тобто через мережу Інтернет. За допомогою Інтернет можуть встановлюватись партнерські стосунки, перебуваючи в будь-якому місці світу. Це, в свою чергу, да-

ло змогу територіально віддаленим підприємцям або компаніям за допомогою комунікаційних технологій розробляти ефективні технологічні процеси виробництва товарів і послуг [3].

Основними принципами електронного документообігу є: одноразова реєстрація документа; можливість паралельного виконання різних операцій з метою скорочення часу руху документів і підвищення оперативності їх виконання; безперервність руху документа; єдина база документної інформації для централізованого зберігання документів і виключення можливості дублювання документів; ефективно організована система пошуку документа; розвинена система звітності по різних статусах і атрибутах документів, що дозволяє контролювати рух документів по процесах документообігу [1].

Організація роботи із документами – створення умов, які забезпечують зберігання необхідної документної інформації, її швидкий пошук, оперативність переміщення й виконання, а також забезпечення умов для всіх видів робіт з документами з моменту складання чи отримання до знищення або ж передавання в архів – становить єдиний технологічний цикл і є важливим організаційним чинником управлінської діяльності. Тож, автоматизація роботи з документами, що циркулюють в організації, має найважливіше значення для підвищення ефективності діяльності системи управління в цілому [2].

Проблеми запровадження в Україні електронного документа та електронного документообігу стають все актуальнішими. Вони набувають значної політичної та економічної ваги у зв'язку з розширенням використання інформаційно-комунікаційних технологій у суспільних відносинах, розбудові систем електронних платежів, електронної торгівлі тощо.

Питаннями проблем організації електронного документообігу, юридичної обґрунтованості електронних документів, захисту електронних документів займалися вчені Ларін М.В., Бутинець Ф.Ф., Завгородній В.П., Івахненко С.В. та ін. Проте низка важливих проблем, пов'язаних із запровадженням електронного документообігу, потребує подальшого дослідження.

Перевага електронного документообігу над традиційним є безперечною, адже, основною проблемою традиційної технології управління документообігом є практична неможливість централізовано відслідковувати рух документів організації в реальному масштабі часу. Окрім цього, реальними позитивними ознаками електронного документообігу є: 1) можливість вміщення в документ, крім тексту, мультимедійних даних; 2) можливість викори-

стання заздалегідь заготовлених форм; 3) висока швидкість передачі інформації за великою кількістю адрес; 4) економія паперу; 5) висока компактність архіву; 6) висока швидкість пошуку і одержання інформації; 7) можливість захисту документів від несанкціонованого доступу та розмежування прав доступу співробітників до інформації [9].

Таким чином, система обміну документами в електронному вигляді почала впроваджуватися в бізнес не так давно, але, незважаючи на це, електронний документообіг вже активно використовується багатьма організаціями. Електронний документообіг – це сукупність технологій, які не тільки значно оптимізують, але й істотно змінюють роботу будь-якої організації. І цілком очевидно, що система подібного масштабу не може бути впроваджена «з нуля», оскільки це може викликати довгостроковий параліч у діяльності організації. Збої в роботі виникнуть не тільки у внутрішньому середовищі організації, яка автоматизується, але і, як наслідок, у підпорядкованій їй організації. Таким чином, перед розгортанням системи електронного документообігу і діловодства необхідно виважено оцінити готовність всіх суб'єктів прийняття рішень (організацій) до якісно нових технологій.

Література

1. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 року № 851-IV – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua
2. Електронний документообіг та електронний цифровий підпис – К., 2008. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.URL: http://www.minagro.gov.ua/page/?n=6985](http://www.minagro.gov.ua/page/?n=6985)
3. *Івахненко С.В.* Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту. Навч. посіб. — 4-те вид., випр. і доп. — К.: Знання, 2008. — 343 с.
4. *Садовська І. Б.* Документування як основна складова інформаційних ресурсів в управлінському обліку / Садовська І. Б. // Економічний форум. — 2011. — № 2.
5. *Сопко В. В.* Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : підручн. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Сопко, В. П. Завгородній. — К. : КНЕУ, 2004. — 412 с.
6. *Царенко О.М. та ін.* Економіка розвитку: Підручник / За ред. д.е.н., професора І.В. Сало. — 2004. — 590 с.
7. *Кривенко А. І.* Напрямки вдосконалення електронного документування. — Харків, 2012. — [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1292/1/> Кри-

венко%20А.І.%20Напрямки%20вдосконалення%20електронного%20документування.pdf

8. Янчев А. В. Організаційно-методологічні положення електронного документування в системі бухгалтерського обліку. – Житомир, 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ztu.edu.ua/science/files/autoreferat/aref_Yanchev_AV.pdf.

9. Тур О.М., Стріла І. М. Електронний документообіг: сучасні тенденції та проблеми впровадження. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/34_VPEK_2012/Philologia/7_121024.doc.htm

Олефіренко А.В., студент, ОЕФ 4 курс,
напрям підготовки 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І. І. – к. е. н.,
доцент кафедри аудиту

ХМАРНИЙ БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК: ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ВІТЧИЗНЯНИМИ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Не новина, що на сьогодні основою прийняття рішень є інформація. Дослідження інформації та інформаційних процесів уже тривалий час є надзвичайно актуальним. Раніше, до винайдення комп'ютерів, інформацію використовували лише як основу для діяльності. Тепер інформація є також товаром і засобом виробництва. На сьогодні гостро постає проблема великих обсягів інформації та необхідності її обробки і зберігання. Для вирішення даної проблеми науково-технічний розвиток пропонує нам так звані хмари, хмарні обчислення та хмарні технології.

Хмарна технологія — це технологія, яка надає користувачам Інтернету доступ до комп'ютерних ресурсів сервера і використання програмного забезпечення як онлайн-сервіса, тобто якщо є підключення до Інтернету то можна виконувати складні обчислення, опрацьовувати дані, використовуючи потужності віддаленого сервера [5]. Дана технологія є корисною для багатьох інформаційно-насичених сфер. Не можна забути і про її корисність для економіки, адже використання хмарних технологій в економічній діяльності дозволить отримати доступ до необхідного простору зберігання інформації, а також обчислювальних ресурсів. Якщо суб'єкт господарювання використовує хмарні обчис-

лення, то програмне забезпечення йому надають як сервіс мережі Інтернет. У такому випадку користувач сервісу навіть при бажанні не може керувати чи обслуговувати програмне забезпечення та операційну систему, які він застосовує. Суб'єкт господарювання, який використовує «хмарні» технології, отримує можливість скоротити витрати на утримання ІТ-структури підприємства [3].

Колись нереальні можливості, які дарують своїм користувачам «хмарні» технології, на сьогоднішній день стали буденністю. Навіть нормою стало застосовувати універсальне та спеціалізоване програмне забезпечення, призначене для автоматизації обліку загалом і його окремих задач [4]. Але, навіть при сучасному стані розвитку технологій, облікові задачі та їх вирішення залишаються не до кінця опрацьованими. Основними недоліками вважаються питання обміну бухгалтерською інформацією, узгодженості та своєчасності її отримання, автоматичної консолідації певних даних тощо.

Яскравим прикладом, що демонструє вказані недоліки, слід вважати ситуацію, описану у статті Р.І. Мачуги «Віртуалізація і хмарні технології в обліку: далеке майбутнє чи реальне сьогодні?»: «На територіально віддалених структурних підрозділах створені і ефективно функціонують автоматизовані робочі місця бухгалтера з відповідним оснащенням спеціалізованими програмами. Фіксація первинних документів, їх групування, сортування і початкова обробка не викликають жодних труднощів, але вже передача цієї інформації в централізовану бухгалтерію (головне автоматизоване робоче місце) відбувається всюди по-різному» [4]. У даному випадку можливими є різні варіанти обміну даними: пересилання електронною поштою, факсимільними повідомленнями, віддалене підключення до централізованого сервера інформаційної бухгалтерської системи (у випадку побудови цієї системи за принципом «клієнт-сервер»).

Дані способи обміну даними сповільнюють процес передачі даних, чим спричиняють негативний ефект для подальшого централізованого опрацювання бухгалтерської інформації. До причин, які викликають подібну затримку належать несправність чи перевантаження серверів електронної пошти, додаткові затрати часу на відправку, прийняття і подальшу централізовану реєстрацію факсимільних повідомлень, необхідністю багаторазового повторного підключення віддаленого «клієнта» до центрального «сервера» через недосконалість фізичних ліній комунікацій тощо. І, незалежно від способу передачі даних чи на-

явності ускладнень, наслідки є однаковими – перевитрати часу на отримання, опрацювання, уточнення вихідної бухгалтерської інформації, від якої напряду залежать прийняті управлінські рішення та наслідки, які вони можуть спричинити. Негативний вплив, викликаний подібними проблемами, може виявитися фатальним для суб'єкта господарювання в умовах ринкового середовища. Саме тому такими важливими вимогами до інформації є її своєчасність і достовірність.

На щастя, сучасні технології мають рішення даних проблем. Для цього пропонується здійснення переходу до принципів «віртуальної економіки». Яскравим представником віртуалізації економіки і в Україні, і в світі є «хмарні технології», які стають дедалі популярнішими. Якісною перевагою хмарних технологій є їх регулювання та упорядкування для використання в різних сферах господарювання.

Саме тому, не буде новиною існування в Україні спеціалізованого програмного забезпечення для підготовки і подачі звітності. До таких програм належать програмний комплекс «БЕСТ ЗВІТ ПЛЮС», призначений для автоматизації процесів роботи зі звітною документацією встановленого зразка [4], а також, система електронного документообігу «М.Е.Дос» [3].

Найяскравіше представленими в Україні видами «хмарних» обчислень є ITaaS (*IT as a service*), тобто інформаційні технології як послуги та SaaS (*Software as a Service*) – програмне забезпечення як послуга. Особливої популярності в Україні для потреб бухгалтерського обліку набувають бухгалтерські SaaS-рішення [5]. До найвідоміших зарубіжних програмних забезпечень хмарних облікових систем, які застосовують суб'єкти господарювання належать Херо, Kashoo, «Моё дело», «Эльба» впроваджені більш потужні ERP-системи – SAP Business All-in-One, «Простой бизнес» та ін. Надзвичайно приємним є те, що зараз в Україні наявні власні SaaS-сервіси для бухгалтерії. Це – Flp.ua, «Где деньги», WebЗвіт, БухСофт [1]. А якщо суб'єкт господарювання вважає не доцільним використання таких глобальних програмних засобів, то вітчизняні стартапи пропонують клієнтам онлайн-рішення локальних облікових задач, що є зручним для малого і середнього бізнесу.

Із зазначеного можна зробити висновок, що для українських суб'єктів господарювання не тільки відомі, але і цілком доступні «хмарні» технології, які дарують нові можливості для подальшого розвитку електронної обробки інформації.

Література

1. Парус – облачная платформа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://j.parus.ua/ua/main/>. – Заголовок з екрану.
2. Адамик О. В. Інструменти «хмарних обчислень» як фактор удосконалення обліку в бюджетних установах // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – Тернопіль, 2015. – Том 19. – № 2. – С. 179–184.
3. Виртуализация экономики [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://modernbanking.org/virtualizaciya-ekonomiki/576/>. – Заглавие с экрана.
4. Мачуга Р.І. Виртуалізація і хмарні технології в обліку: далеке майбутнє чи реальне сьогодення? // Ефективна економіка: Електронне наукове фахове видання. – 2013 – №5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2008>
5. Фролов В. Впровадження «хмарних» технологій в практику бухгалтерського обліку // Бух. облік і аудит. – 2013. – № 12. – С. 45–49

Печерська Н.П., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Зубенко-Матієнко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ В ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБАХ: ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ

В сучасних умовах інформаційні системи та технології набувають широкого поширення в економіці. За допомогою комп'ютерних технологій спрощується робота і в обліку основних засобів за рахунок зменшення часу обробки економічної інформації, зниження трудомісткості цього процесу. З'являється більше можливостей у працівників для якісної обробки економічних даних, а також надання оперативної інформації в будь-який момент часу. Крім того, автоматизація обліку господарських операцій надає змогу керівному складу здійснювати контроль та аналіз проведених господарських операцій, своєчасну і якісну обробку обліково-аналітичних даних.

В Україні особливості впровадження інформаційних систем і технологій в обліку, зокрема і хмарних технологій, досліджуються в наукових працях А. М. Берези, Ф.Ф. Бутинця, С.В. Івахненкова, І.О. Нетреби, Л.О.Терещенко, Є.А. Умнова, Г.В. Федорова, В.Д. Шквіра та інших.

На сьогоднішній день використання «хмарних» технологій поширене і застосовується в повсякденному житті для зберігання інформації та доступності в будь-який потрібний час. В економіці застосовують такі «хмарні» рішення: «informa», «jПарус», «iFin», «FLP», «HomeMoney», «Taxer» та ін. Кожне з цих рішень має свої функціональні можливості та межі, в яких вони використовуються. Крім спеціалізованих хмарних технологій, можна застосовувати такі розповсюдженні «хмари», як Google Drive, SkyDrive, Dropbox. В обліку, наприклад, їх можна використовувати як електронний архів.

Облік основних засобів є одним із головних чинників виробництва. В комп'ютерних технологіях облік основних засобів – це інформаційна база про наявність основних засобів, яка створюється на основі інвентарної картотеки та ведеться відповідно до вимог Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби».

Прикладні програмні рішення (ППР) допомагають бухгалтеру виконувати основні задачі обліку основних засобів, а саме відображати в системі інформацію про: визнання основних засобів, придбання та первісне оцінювання, подальші витрати, пов'язані з експлуатацією, нарахування амортизації, переоцінювання, вибуття, розкриття інформації щодо основних засобів у примітках до фінансової звітності. ППР забезпечують: правильне документальне оформлення та своєчасне відображення в регістрах обліку надходження, внутрішнього переміщення і вибуття об'єктів основних засобів, контроль за збереженням основних засобів, контроль за витратами на ремонт основних засобів, а також за ефективністю використання основних засобів, правильне обчислення та відображення в обліку сум амортизації, отримання документально обґрунтованих даних про наявність і рух основних засобів за місцями їх експлуатації, а також у розрізі осіб, відповідальних за її збереження, виявлення результатів від реалізації об'єктів основних засобів або іншого їх вибуття [3].

В Україні найбільше поширені такі програмні продукти, як «1С: Підприємство», «Парус-Підприємство», «Галактика». Ці прикладні програмні рішення, які передбачають автоматизоване ведення бухгалтерського обліку, мають певні відмінності.

У програмному продукті «1С: Підприємство» облік основних засобів поділяється на кілька етапів, а саме: надходження основних засобів, зарахування їх на баланс, нарахування амортизації та вибуття [2].

У системі «Парус-Підприємство» облік основних засобів використовується система «Інвентарна картотека», де реєструються інвентарні картки на кожен об'єкт основних засобів, тобто ґрунтується на використанні реєстру залишків основних засобів і журналі господарських операцій.

У програмному продукті «Галактика» облік основних засобів ведеться за допомогою картотеки, яка складається з інвентарних карток, – тож перед початком роботи потрібно заповнити каталоги, довідники та класифікатори.

Використання сучасних інформаційних систем в обліку основних засобів дасть змогу заощаджувати час роботи бухгалтера і при правильному їх використанні запобігти помилок у звітності. Головний бухгалтер має змогу обґрунтовано приймати рішення щодо найоптимальнішого вибору програмного продукту, який пропонується на ринку. Дозволить користуватися базою даних, що відображає всю інформацію про діяльність підприємства, оперативного отримання інформації керівнику, для прийняття подальших управлінських рішень, можливість доступу до інформації через мережу Інтернет. Але крім позитивних сторін використання інформаційних систем і технологій в обліку існують негативні: необхідність навчання персоналу користуватися програмним забезпеченням, додаткові витрати на технічну підтримку, на періодичне оновлення програм тощо.

Література

1. *Бутинець Ф.Ф.* Інформаційні системи бухгалтерського обліку [Текст] : підручник / Ф. Ф. Бутинець, С.В. Івахненко, Т.В. Давидюк, Т.В. Шахрайчук; За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 2-е вид., перероб, та доп. – Житомир: ПП Рута, 2002. – 544 с.

2. *Шипунова О.В.* Основні аспекти організації обліку необоротних активів у середовищі комп'ютерних інформаційних систем // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України [Текст] : збірник наукових праць; Вип. 28 / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – С. 187–195.

3. *Терещенко Л. О.* Інформаційні системи і технології в обліку [Текст] : навч. посіб. / Л. О.Терещенко, І. І. Матієнко-Зубенко. – К. : КНЕУ, 2008. – 563 с.

Пінчук О.О., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

СИСТЕМА «КЛІЄНТ-БАНК»: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

Систему «Клієнт-Банк» не можна назвати новиною – цю послугу банки надають уже протягом 6–7 років. «Клієнт-Банк» є програмно-технічним комплексом, який дозволяє підприємству керувати своїм рахунком з комп'ютера, встановленого в офісі підприємства. Банки розробляють програми «Клієнт-Банк» самостійно або купують уже готову програму в організації, що володіє правами на неї і пристосовують до власної автоматизованої банківської системи (АБС), або отримують програму при купівлі АБС.

Система «Клієнт-Банк» повинна відповідати вимогам Національного Банку України щодо захисту електронних банківських розрахунків. Кожний програмний продукт «Клієнт-Банк» проходить в НБУ перевірку на відповідність вимогам безпеки передачі інформації та іншим технічним вимогам, при успішному результаті якої розробник отримує сертифікат відповідності [1].

«Клієнт-банк» є складовою дистанційного банківського обслуговування. Оскільки не існує загальних стандартів, які регламентують у використанні систем дистанційного банківського обслуговування, зокрема і «Клієнт-банк», то їх реалізація суттєво залежить від особливостей роботи банку. Так, вітчизняні банки, серед яких Приватбанк, Райффайзен Банк Аваль, Укрсоцбанк, Правексбанк, ПУМБ, VAB Банк, Укрекрексімбанк, Родовід Банк, СЕБ Банк, ОТП Банк, Universal Bank, Імексбанк, банк «Фінанси і кредит» та ін., удосконалили систему «Клієнт-банк», додавши до неї можливість використання мережі Інтернет. При цьому функції системи не змінилися, однак спростилася процедура підключення до системи і зникла необхідність установлення спеціального програмного забезпечення [4].

Загалом можна виділити такі переваги «Клієнт-банку»: *зручність, оперативність, мобільність, безпека*. Клієнт також може звернутись до банку у будь-який момент часу, що забезпечує динамічність обміну інформацією між клієнтом і банком. Безперечно, головною перевагою системи «Клієнт-банк» є те, що вона до-

зволяє клієнту здійснювати розрахункові операції та контролювати стан рахунку зі свого офісу [3].

Однак, поряд з очевидними перевагами, система «Клієнт-банк» має і певні недоліки. Основний недолік даної системи – керівник повинен бути за комп'ютером. Відповідь на питання, чи варто впроваджувати систему «Клієнт-банк», банк може отримати, розглянувши приведені нижче переваги та недоліки такого впровадження для себе та своїх клієнтів (табл. 1) [2].

Отже, проаналізувавши позитивні та негативні сторони системи дистанційних банківських послуг «Клієнт-банк», можна зробити висновок, що дана система є доволі зручною для клієнтів при роботі з банком і слугує відмінною платформою для прийняття оперативних рішень.

Таблиця 1

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ СИСТЕМИ «КЛІЄНТ-БАНК»

Переваги	
Банк	Клієнт
Економить час операціоністів на приймання та обробку документів клієнтів	Дозволяє працювати зі своїми рахунками, не виходячи з офісу
Дозволяє уніфікувати роботу з документами клієнтів і забезпечує їх різною довідковою інформацією	Забезпечує більш повний захист інформації про рахунки, порівняно з факсом або телефоном
Виступає потужним фактором у конкурентній боротьбі за клієнтів	Дозволяє отримати різноманітну довідку з банку в єдиному зв'язаному вигляді
Дозволяє отримувати додаткові кошти у вигляді плати за використання системи клієнтів	Дозволяє клієнту обирати банк, не звертаючи особистої уваги на територіальне розміщення
Недоліки	
Банк	Клієнт
Потребує витрат на придбання або створення системи, її впровадження та навчання співробітників банку	Іноді потребує додаткового обладнання та більш високої кваліфікації користувачів комп'ютера
Потребує витрати на обслуговування (у тому числі й каналів зв'язку з високою пропускною спроможністю при обслуговуванні великої кількості клієнтів)	Часто потребує деякого часу для перекваліфікації співробітників для роботи з електронними документами
	Як правило, банки стягують плату за користування такою системою

Для подолання недоліків потрібно визначити деякі критерії, на які варто звернути увагу при виборі системи «Клієнт-банк»: режим активної роботи системи; підтримка всіх рахунків клієнта як у національній валюті, так і в іноземній; простота та зручність системи; тарифи на обслуговування.

Усе ж таки система «Клієнт-банк» є надзвичайною послугою для клієнтів, що активно займаються бізнесом і не потребують від банку додаткових послуг.

Література

1. Красовська І. Підключення до системи «Клієнт-банк» / І. Красовська // ГоловБух. – 2007. – №62(541). – С. 24–27.
2. Функціонування банківського сектору та кредитної кооперації: теорія і практика: монографія / [І.Г. Брітченко, А.О. Пантелеймоненко, С.П. Прасолова та ін.]. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2010. – 152 с.
3. Інтернет-банкінг як сучасна послуга дистанційного банківського обслуговування. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.uccu.org.ua/bitstream/123456789/850/1/B1.pdf>
4. Практичная бухгалтерия – Система «Клиент-Банк». [Электронный ресурс].– Режим доступа: <http://dtkt.com.ua/automation/kl-bank/rus/47bank1.html>

Пономаренко Г.А., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

OLAP-ТЕХНОЛОГІЇ: ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВІТЧИЗНЯНИМИ БІЗНЕС-СТРУКТУРАМИ

Інноваційні інформаційні технології пропонують бізнесу нові рішення, в яких особлива увага приділяється аналізу. Аналітична обробка в реальному часі (англ. *online analytical processing*, OLAP) – технологія обробки даних, яка полягає у підготовці сумарної (агрегованої) інформації на основі великих масивів даних, структурованих за багатовимірним принципом. Реалізації технології OLAP є компонентами програмних рішень класу бізнес-аналітики (BI – Business Intelligence).

В основі концепції OLAP лежить принцип багатовимірного подання даних. Людське мислення багатомірне за визначенням. Коли людина задає питання, вона накладає обмеження, тим самим формулюючи питання в багатьох вимірах, тому процес аналізу в багатовимірній моделі наближений до реальності людського мислення. У багатовимірній моделі враховують чинники, що впливають на діяльність підприємства (наприклад час, продукти, відділення компанії, географію тощо). Таким чином отримують гіперкуб, який потім наповнюється показниками діяльності підприємства (ціни, продажі, план, прибутки, збитки тощо). Наповнення це може вестися як реальними даними оперативних систем, так і прогнозованими на підставі історичних даних. Виміри гіперкуба можуть мати складний характер, бути ієрархічними, між ними можуть бути встановлені відносини.

У процесі аналізу користувач може змінювати точку зору на дані (так звана операція зміни логічного погляду), тим самим, переглядаючи дані в різних розрізах і вирішуючи конкретні завдання. Над кубами можуть виконуватися різні операції, включаючи прогнозування та умовне планування (аналіз типу «що, якщо»). Причому операції виконуються разом над кубами, тобто добуток, наприклад, дасть у результаті добуток-гіперкуб, кожна чарунка якого є добутком чарунок відповідних гіперкубів-множників. Природно, можливе виконання операцій над гіперкубами, що мають різне число вимірів.

Основоположник терміна OLAP – Едгар Кодд, запропонував у 1993 «12 законів аналітичної обробки в реальному часі» [1].

Причина використання OLAP для обробки запитів – це швидкість. Реляційні бази даних зберігають відомості в окремих таблицях, які зазвичай добре нормалізовані. Ця структура зручна для операційних БД (системи OLTP), але складні багато табличні запити в ній виконуються відносно повільно.

Існують три типи OLAP: *багатовимірна* OLAP (Multidimensional OLAP – MOLAP); *реляційна* OLAP (Relational OLAP – ROLAP); *гібридна* OLAP (Hybrid OLAP – HOLAP) [2].

MOLAP – це класична форма OLAP, так що її часто називають просто OLAP. Вона використовує підсумовуючу БД, спеціальний варіант процесора просторових БД і створює необхідну просторову схему даних із збереженням як базових даних, так і агрегатів. *ROLAP* працює напряду з реляційним сховищем, факти і таблиці з вимірами зберігаються в реляційних таблицях, і для зберігання агрегатів створюються додаткові реляційні таблиці. *HOLAP* використовує реляційні таблиці для зберігання базових

даних і багатовимірні таблиці для агрегатів. Особливим випадком ROLAP є ROLAP реального часу (Real-time ROLAP – R-ROLAP). На відміну від ROLAP у *R-ROLAP* для зберігання агрегатів не створюються додаткові реляційні таблиці, а агрегати розраховуються у момент запиту. При цьому багатовимірний запит до OLAP-системи автоматично перетвориться в SQL-запит до реляційних даних [3].

Кожен тип зберігання має певні переваги, хоча є розбіжності в їх оцінці у різних виробників. MOLAP найкраще підходить для невеликих наборів даних, він швидко розраховує агрегати і повертає відповіді, але при цьому генеруються величезні обсяги даних. ROLAP оцінюється як масштабованіше рішення, що використовує до того ж найменший можливий простір. При цьому швидкість обробки значно знижується. HOLAP знаходиться посеред цих двох підходів, він досить добре масштабується і швидко обробляється. Архітектура R-ROLAP дозволяє виробляти багатовимірний аналіз OLTP-даних в режимі реального часу.

Складність у застосуванні OLAP полягає у створенні запитів, виборі базових даних і розробці схеми, в результаті чого більшість сучасних продуктів OLAP поставляються разом з величезною кількістю попередньо налаштованих запитів. Інша проблема – у базових даних. Вони повинні бути повними і несуперечливими [4].

OLAP-системи є частиною загальнішого поняття «інтелектуальні ресурси підприємства» або «засоби інтелектуального бізнес-аналізу» (Business Intelligence – BI), що містить у собі крім традиційного OLAP-сервісу засоби організації спільного використання даних і інформації, що виникають у процесі роботи користувачів сховища. Технологія Business Intelligence забезпечує електронний обмін звітними документами, розмежування прав користувачів, доступ до аналітичної інформації з Internet і Intranet.

Література

1. Асєєв Г. Концепція оперативного аналітичного оброблення даних (OLAP) документообігу комунікативних структур // Вісник Книжкової палати. – 2011. – №8. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com>
2. Вікісторінка. OLAP – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wikipedia.com.ua/Informatsiyni_tehnologii/OLAP.html
3. Моя бібліотека. – Правила кода для OLAP-2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mybiblioteka.su/6-86142.html>
4. Студопедія. OLAP-технології. – 2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://studopedia.com.ua/1_69338_OLAP-tehnologii.html

Придаток О.Д.,
студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

На сучасному етапі розвитку спостерігаються якісно нові зміни в економічних процесах. Особливого значення набуває аудит, адже лише контроль може забезпечити стабільність діяльності підприємства та одержання ним бажаних прибутків. Комп'ютерні інновації мало впроваджуються в аудит, на теоретичні основи комп'ютерного аудиту в системі обробки бухгалтерської інформації звертається порівняно мало уваги – це притаманно для дослідження здебільшого вітчизняних фахівців у галузі бухгалтерського обліку та аналізу [1]. Тому, за таких умов більшість аудиторських компаній зіштовхується з проблемою браку необхідних знань у потрібний момент для забезпечення своєї конкурентоспроможності. Але, з іншого боку, як свідчать результати проведених досліджень, аудит вітчизняних підприємств не має уявлення про саму концепцію управління знаннями щодо інноваційно-інформаційних технологій та, відповідно, не володіє технологіями її впровадження. Тому особливої уваги потребує обліково-аналітичного забезпечення аудиту в умовах використання інноваційно-інформаційних технологій і виявлення передумов, що мають скластися, для формування середовища аудиторської діяльності.

Поряд зі створенням відповідного правового поля для автоматизації аудиту на сьогоднішній день існує ряд проблем на шляху впровадження і використання інформаційних систем в аудиті [2].

Як зазначає автор С.В. Івахненко, відповідно до способів обробки облікової інформації в бізнесі способи застосування інформаційних технологій в аудиті також будуть відрізнятись. Середовище комп'ютерної обробки інформації суттєво впливає на процес вивчення аудитором системи обліку та засобів внутрішнього контролю підприємства [3].

На думку науковця Р.Л. Цебень, застосування підприємствами інформаційних технологій, які передбачають комп'ютерну обробку переважної частини господарських операцій, спонукає аудиторські фірми, в свою чергу, застосовувати інформаційні технології та

комп'ютеризовані методи аудиту при здійсненні аудиторських перевірок [4]. Тому основною передумовою застосування інноваційно-інформаційних технологій є те, що ці технології використовують підприємства під час обробки, використання та зберігання інформації, що слугують обліково-аналітичним забезпеченням аудиту. У наш час аудитор повинен розширити свою увагу більше на систему обліку і внутрішнього контролю, зосередившись на методичному, інформаційному, програмному та технічному забезпеченні комп'ютерної інформаційної системи.

Що стосується основних проблем обліково-аналітичного забезпечення аудиту в умовах інноваційно-інформаційного забезпечення, то, поряд зі створенням відповідного правового поля для автоматизації аудиту, на сьогодні існує ряд проблем на шляху впровадження і використання інформаційних систем в аудиті. До найважливіших з них належить низький рівень розвитку аудиторського ринку, викликаний незначним періодом його становлення. Аудит фінансової звітності згідно з міжнародними стандартами багато в чому має за основу так зване професійне судження аудитора, яке ґрунтується на його досвіді та інтуїції, тобто бездумна комп'ютеризація аудиту може призвести до такої його автоматизації, яка потягне за собою ряд помилок при проведенні аудиту. А в умовах динамічно мінливого законодавства різна галузева спеціалізація клієнтів аудиторських фірм заважає детально налагодити спеціалізовані системи на усі можливі випадки. Спостерігається низький рівень комп'ютерної грамотності користувачів, а розробка аудиторського програмного забезпечення є досить важким процесом, який потребує значних фінансових витрат. Коло розробників програмного забезпечення для аудиту не таке широке, як для бухгалтерських і управлінських систем. На даний момент існують спеціалізовані програми, які представлені на українському ринку програмних продуктів, орієнтовані на комплексне вирішення завдань, пов'язаних з аудиторською перевіркою.

Отже, дослідивши дане питання, можна дійти висновку, що обліково-аналітичне забезпечення аудиту в умовах використання інноваційно-інформаційних технологій є не досить досконалим, як за кордоном. Проте в умовах сьогодення, коли інноваційно-інформаційні технології постійно розвиваються, швидкими темпами покращується обліково-аналітичне забезпечення аудиту.

Література

1. *Гаркуша С. А.* Комп'ютерний аудит в системі аналізу бухгалтерської інформації [Текст] / С. А. Гаркуша, О. О. Довжик // Економічний

аналіз: зб. наук. праць / ТНЕУ; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Економічна думка, 2014. – Том 15. – № 2. – С. 136–141.

2. Яремко С. А., Коваленко В. В. Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво. – Луцьк, 2014. Випуск №14. – Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ.

3. Івахненко С.В. Інформаційні технології в аудиті та внутрішньогосподарському контролі : автореф. дис ... д-ра екон. наук: 08.00.09 / Сергій Володимирович Івахненко. – К. : Б.в., 2011. – 33 с.

4. Цебень Р. Л. Особливості застосування інформаційних технологій у внутрішньому аудиті / Р. Л. Цебень // Збірник наукових праць Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту. – 2011. – № 1. – С. 154–162.

**Раснюк І.В., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту**

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В АУДИТІ

Сфера інформаційних технологій (ІТ) дуже стрімко розвивається. На сьогоднішній день інформаційні технології використовуються майже у всіх сферах діяльності. Вони є важливими і для аудиту. Сучасні ІТ мають багато варіантів можливого застосування при здійсненні аудиторської діяльності.

Питанням використання інформаційних технологій для обліку на підприємстві та для аудиту у своїх працях приділяли увагу і зарубіжні вчені, і вітчизняні, серед яких: С.В. Івахненко, Л.О. Терещенко, В.Ю. Лісіна, О.А. Петрик, Ф.Ф. Бутинець, М.П. Войнаренко, В.І. Подольський, Ю.В. Піча та Л.П. Кулаковська. Результати їх досліджень мають вагоме значення для розвитку теорії і практики аудиту.

В аудиторських фірмах інформаційні технології використовуються в двох напрямках: проведення аудиту для клієнтів фірми – економічних суб'єктів та організація праці для самих аудиторів [1]. Базове визначення автоматизації роботи аудиторів надав британський автор А. Вільямсон, який зазначив, що це є процесом застосування будь-якої системи, заснованої на інформаційній

технології, для допомоги аудиторам у плануванні, виконанні, контролі, завершенні та організації аудиторської роботи [2]. Використання інформаційних технологій в аудиті дає багато можливостей для аудиторів при застосуванні програмного забезпечення під час перевірки звітності підприємства, яка підлягає контролю. Оскільки перевірка показників фінансової, податкової та іншої звітності вимагає багато часу, аудитор може вводити всю надану інформацію в комп'ютер, використовувати програмні забезпечення, тим самим значно полегшуючи собі роботу.

Сьогодні аудитори у своїй роботі користуються стандартним офісним програмним забезпеченням. Найуживанішими є такі офісні пакети програм Microsoft Office: Word, Excel і Access. Microsoft Word – це текстовий процесор, у якому можна створювати документи, довідки, акти, плани, висновки перевірок тощо. Microsoft Excel – табличний процесор, у якому можна відображати аналітичнішу інформацію, подати її у вигляд графіків, діаграм, таблиць, також зручно складати кошториси, баланси.

Існує велика кількість аудиторського програмного забезпечення. Для України адаптовано версії таких програмних продуктів, як: «AuditXP», «Комплекс Аудит», «IT Audit: Аудитор», «КІТ: Аудит», «ТУРБО: Аудит» та інші. Також для аудиту потрібні бухгалтерські програмні продукти. Найпопулярнішими є програмні продукти «1С: Підприємство», «Галактика», «Парус», «М.Е.Дос», «1С-ПРО» [3].

Взагалі будь-яке програмне забезпечення повинно бути чітким, зрозумілим і простим у використанні для аудитора (знання якого в комп'ютерній сфері можуть бути обмеженими), також повинна бути оперативна підтримка з боку розробників.

«Хмарні» технології – це технології, які надають користувачам Інтернету доступ до комп'ютерних ресурсів сервера і використання програмного забезпечення як он-лайн-сервіса, тобто, якщо є підключення до Інтернету, то можна виконувати складні обчислення, опрацьовувати дані, використовуючи потужності віддаленого сервера [4]. Вона є доволі економічною та доцільною для організації, не потребує значних ресурсів пристрою, але вимоглива щодо доступу до Інтернету, тобто повинен бути безперебійний швидкісний доступ до Інтернету. Ще одним недоліком є те, що хоча надавані послуг намагаються працювати он-лайн весь час, але завжди бувають випадки, коли сервер може бути офф-лайн і тоді доступ до ваших послуг буде недоступний.

Отже, інформаційні технології мають значний вплив на здійснення обліку та аудиту на підприємствах. Під час здійснення

своїї діяльності аудитори мають змогу використовувати різноманітні програмні продукти. Таке програмне забезпечення має бути простим у використанні, зручним, повинна бути можливість виправлення помилок. Також використовуються юридичні бази даних, наприклад «Ліга: Закон» і «Юрисконсульт»[5]. Ці всі програми значно полегшують роботу аудитора, вони є важливими. Використання сучасних комп'ютерних технологій в аудиті дозволить підвищити науково-технічний рівень організації аудиту та сприятиме науковому обґрунтуванню його висновків.

Література

1. Інформаційні технології в аудиті та внутрішньогосподарському контролі. – С.В.Івахненко – рукопис – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – www.ivakhnenkovaudit.info/IvakhnenkovDoctOfSciences.pdf
2. *Williamson A.L.* Audit Automation. Accountants Digest. – London: ICAEW, Milton Keynes: Accountancy Books, 1994. – 24 p
3. Комп'ютерні технології аудиту в умовах розвитку сучасних інформаційних систем – стаття – Ходаківська Л.О., к.е.н., Ходаківська К.С., Полтавська державна аграрна академія – [Електронний доступ]. – Режим доступу: – www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/spec/136.pdf
4. Хмарні технології – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://kukh.ho.ua/kurs/KITON/H1.pdf>
5. Особливості застосування інформаційних технологій у внутрішньому аудиті – стаття – Р.Л. Цебень, Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут.

Романенко А.Г., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І. І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ВІРТУАЛЬНІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК НОВА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ: СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК

Віртуальне підприємство – це новітня модель бізнесу, що виникає з розвитком конкуренції, нових інформаційних технологій, внаслідок посилення процесів глобалізації і міжнародної інтеграції. Особливо актуальною ця модель стає в умовах нестабільності

економіки, коли виникають проблеми з реалізацією виробленої продукції, спостерігається нестача фінансових ресурсів та наявність великої кількості конкурентів.

Виникненню терміну «віртуальне підприємство» передувала проблема створення мережевих структур, яка була розглянута Р. Патюрелем. Надалі ідея мережевої структури організації підприємства призвела до появи поняття віртуального підприємства в працях таких зарубіжних і вітчизняних учених: Х. Вютріх, А. Громова, В. Давидова, М. Каєнкової, А.В. Катаєва, А. Лагоди, Ф. Ларіна, М. Мелоуна, Т. Подчасової, В. Рудницького, Л. Тимашової, А. Філіпп, У. Франке та ін. А вчені Я. Віктор, А. Гошинський, Д. Гошинський, В. Колесник, К. Мазурек-Лопацинська, Р. Неструй, І. Савенко, А. Чубала та інші значну увагу приділяють проблемам розвитку віртуальних підприємств [1, с. 5].

Підвищення ефективності виробництва та забезпечення розвитку економіки відбувається внаслідок впровадження інформаційних технологій в управління економікою на мікро- і макрорівнях. Однією з важливих тенденцій розвитку класичного бізнесу є розвиток концепції віртуальних підприємств.

Віртуальне підприємство, як форма організації реально існуючих, географічно розмежованих, господарюючих агентів, які працюють над спільним проектом, базується на інноваційних інформаційних технологіях. Ця форма організації поєднала у собі три основні чинники успішного бізнесу – якість, ціну і час [2].

Найважливішою характеристикою віртуального підприємства є гнучка та адаптивна мережева структура. Її нерідко називають квазіпідприємством, яке створюється шляхом об'єднання організаційно-технологічних ресурсів різних підприємств та їх інтеграції шляхом використання комп'ютерної мережі.

Основними етапами створення віртуального підприємства є: планування процесів; прив'язка до ресурсів; пошук ресурсів за контрактами; використання створеного підприємства; перевірка процесів і управління підприємством.

Основними перевагами і можливостями віртуального підприємства є: швидке постачання на ринок зарубіжних новинок, можливість співпрацювати з міжнародними ринками; зростання продуктивності праці; можливість створення об'єднань працівників, які знаходяться у географічно віддалених місцях, але можуть цілодобово здійснювати спільну роботу над різноманітними проектами і замовленнями; зниження проблем з транспортуванням; можливість економити на приміщенні і робочій силі; економія і оптимальне використання різних ресурсів і досвіду; використан-

ня гнучкої організації роботи і персоналу; зниження рівня безробіття в країні; можливості залучати висококваліфікованих фахівців з різних точок земної кулі; зниження перепон для проникнення на нові ринки; гнучка адаптація до змін навколишнього середовища [3].

Недоліками віртуальних підприємств є: можлива висока вартість кінцевого продукту у випадку обмеження строків здійснення проекту (існує брак часу і здійснюється недостатній попередній аналіз); наявність додаткових ризиків, пов'язаних з роботою агентів віртуальних підприємств; можливість ускладнення в обміні значними обсягами інформації та продукцією (при розташуванні агентів у різних державах); відсутність довгострокових трудових відносин і, як наслідок, партнери не зацікавлені в наданні один одному матеріальної, соціальної підтримки та допомоги [4].

Таким чином, віртуальне підприємство є сучасною моделлю ведення бізнесу, яка має суттєві переваги над звичайним підприємством, але має певні ускладнення при функціонуванні. Незважаючи на це, розвиток віртуальних підприємств має значний потенціал у сучасних умовах. При вдало сформованій законодавчій базі, вони дозволять підвищити ефективність використання ресурсів, конкурентоспроможності та оперативної поставки на ринок нової продукції з метою максимального задоволення вимог клієнта.

Література

1. *Горовий Д.А.* Формування та розвиток віртуального капіталу промислового підприємства: Монографія / Д. А. Горовий. – Харків: Вид-во ХНАДУ, 2013. – 280 с.
2. *Motro A., Brodsky A., Egge N.* Optimizing Procurement Decisions in Networked Virtual Enterprises // International Journal of Decision Support System Technology. –2012. – 4(3), July-September 2012. – Pp. 43–67.
3. *Davidow W., Malone M.* The Virtual Corporation: Structuring and Revitalizing the Corporation for the 21st Century. – New York: Harper Collins, 1992.
4. *Тимашова Л. А.* Технології віртуальних підприємств для виробництва інноваційних продуктів / Л.А. Тимашова // Екон.-мат. моделювання соц.-екон. систем. – 2009. – Вип. 14. – С. 5–23.

Сазонова М.Г., студентка, ОЕФ, 3 курсу,
спеціальність «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Пархоменко О.П. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В АУДИТІ

Процес автоматизації та комп'ютеризації пройшли розвинені країни Східної Європи, Заходу, включаючи і Україну. Застосування автоматизованих систем як під час перевірки, так і в ході аналізу одержаних результатів забезпечує швидкість, точність у виявленні відхилень, ефективність у проведенні аудиторської перевірки. Автоматизація бухгалтерського обліку спричинила впровадження інформаційних технологій у сферу аудиту. Проте недостатній розвиток аудиторського ринку, порівняно з європейськими країнами низький рівень комп'ютерної грамотності користувачів і необхідність фінансових інвестицій у розробку аудиторського програмного забезпечення вимагають детальнішого вивчення питання впровадження інформаційних систем в аудиторську діяльність.

Використання інформаційних систем в аудиті було досліджено багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими, серед яких С.В. Івахненко, Б.В. Кудрицький, Л.О. Хадаківська, В.І. Подольський, С.П. Суворова, Ф.Ф. Бутинець. Проте, формулювання вимог щодо автоматизації аудиту та перспективи розвитку комп'ютеризації аудиту в Україні та комп'ютеризація різних напрямків аудиту все ще залишаються актуальними.

Як зазначає С. Івахненко, брак інформації про інформаційні системи, призначені для аудиторської діяльності, є основним чинником, що стримує зростання автоматизації аудиту, разом з іншим чинником – низькою якістю наявних пропозицій [2].

Не дивлячись на підвищення якості програмних продуктів для аудиту за останні роки, все ще існує ряд невідповідностей. На думку О. Хадаківської, основною проблемою використання аудиторських програм для аудитора є те, що на підприємствах, які він перевіряє, використовується програмне забезпечення різних розроблювачів [5].

Аудиторські програми різних типів, що представлені на світовому ринку, можна поділити на три види (рис. 1).

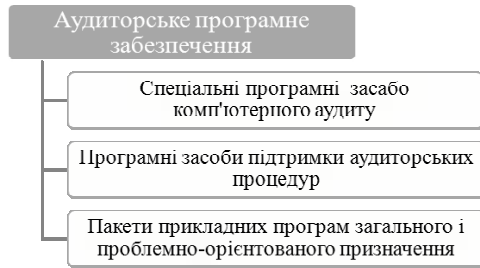

Рис. 1. Аудиторське програмне забезпечення [3]

Пакети прикладних програм загального та проблемно-орієнтованого призначення являють собою готові універсальні програми, такі як бухгалтерські програми, програми фінансового аналізу, спеціалізовані статистичні пакети тощо. Найпоширенішими програмами серед провідних зарубіжних аудиторських фірм, у тому числі й «великої четвірки», є «Vector6», «My Client», «Audit System/2». До спеціалізованого аудиторського програмного забезпечення також можна віднести програмний продукт «Асистент Аудитора» (розробник фірма «Сервіс-аудит»), програмний продукт «Помічник Аудитора» (фірма «Гольдберг-аудит»), програмний комплекс «ЕкспрессАудит: ПРОФ» і програмний продукт «IT Audit: Аудитор» (КСБ «Мастер-Софт») [7]. Кожна з цих програм має свої особливості. Наприклад, «KIT.Аудит» дозволяє встановити відповідність міжнародним і національним стандартам проведення аудиту, скороти трудомісткість робіт і забезпечити прозорість аудиторської діяльності. «ЕкспрессАудит: ПРОФ», у свою чергу, забезпечує створення проектної документації, розроблення програми аудиту, комплексний аналіз бухгалтерського обліку та формування аудиторського висновку.

Комп'ютеризація процесу аудиту вимагає захисту інформації, що використовується під час діяльності об'єктів аудиту. Така потреба обумовлена можливістю несанкціонованого доступу до комп'ютерної інформаційної системи з боку осіб, які не мають відповідних повноважень. З огляду на це, Audit Vault має значну перевагу, адже акумулює інформацію аудиту в окреме сховище даних, де аналіз проводиться відповідно до встановлених правил безпеки. Це дає змогу попередити несанкціоноване застосування інформації, яка є вхідною і вихідною для аудиту. Але разом з тим існують проблеми щодо впровадження власної методики аудиту.

Використання Excel дає можливість проводити складні математичні розрахунки, адаптувати під будь-які стандарти обліку та

введення робочих документів аудиту тощо. Excel застосовується як окремий продукт, так і у взаємозв'язку з Audit System, що впливає на швидкість роботи аудиторів. Audit System поєднує можливості текстового і табличного редакторів і програми для складання оборотно-сальдової відомості. Audit System є однією з програм, які застосовуються лідерами ринку аудиту, наприклад, Deloitte Touche Tohmatsu [1].

«IT Audit: Аудитор» є сумісною з різними операційними системами та дає можливість взаємодії з «1С: Підприємство», «Парус» тощо. «IT Audit: Аудитор» орієнтований на роботу з великими підприємствами, але є економічно недоцільним для аудиту малих і середніх підприємств, оскільки вимагає значних витрат на індивідуальне налагодження та підтримання в належному стані. Саме це і впливає на популярність даного продукту серед аудиторських фірм.

Комп'ютеризація аудиту має орієнтуватися не лише на потреби великих підприємств, а й малого та середнього бізнесу, що дозволить розширити коло користувачів аудиторськими послугами.

В епоху «інформації та високих технологій» інформаційні системи посідають важливе місце в системі аудиту. Але, разом з тим, не варто переоцінювати значення комп'ютерних програм в аудиторській діяльності. Адже жодна з них не в змозі замінити аудитора, вона призначена лише допомагати. На результати аудиторської перевірки більшою мірою впливають досвід, уміння та навички самого аудитора, а також його вміння скористатися можливостями інформаційних систем.

Необхідно залучати аудиторів до процесу створення програмного забезпечення, що дозволить врахувати характеристики наповнення елементів програм. Також доцільним буде за створення сприятливого інвестиційного клімату для залучення капіталовкладень в розробку і створення вітчизняного програмного забезпечення, що дозволить врахувати особливості підприємницької та аудиторської діяльності нашої країни.

Література

1. *Бойко Н. М.* Порівняльна оцінка та вибір програмних продуктів аудиту реальних інвестицій. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/2969/1/101.pdf>
2. *Івахненко С. В.* Аудиторське програмне забезпечення для аналізу даних: перший український досвід – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ivakhnenkovaudit.info/IK/press.htm>

3. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: навч. посібник – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/19991130/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/informatsiyni_tehnologiyi_v_organizatsiyi_buhobliku_ta_auditu_-_ivahnenkov_sv

4. Усач Б. Деякі аспекти проведення аудиту в комп'ютерному середовищі // Економічний аналіз .– 2010. – Вип. 6 – С. 366–369.

5. Ходаківська Л. О. Організація проведення аудиту за допомогою комп'ютерних інформаційних систем [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.3/230.pdf>

6. Шерстюк О. Л. Аудит державних фінансів: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл./О. Л. Шерстюк; М-во освіти і науки України, Київ. нац. торг.-екон. у-т. – К.: КНТЕУ, 2010. – 340 с.

7. Яремко С. А., Коваленко В. В. Дослідження проблем впровадження сучасних інформаційних систем аудиту в контрольно-ревізійній діяльності // Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво. – Луцьк, 2014. – Вип. 14. – С. 179.

**Талаш Д.Г., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Іванова М.І. – ст. викладач
кафедри аудиту**

«РОЗУМНИЙ ОФІС» – КРОК ДО ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Ми живемо в період інтенсивного науково-технічної розвитку. Майже щодня виникають усе нові та нові програмні продукти, які надають усе більше корисних можливостей для кожного з нас, починаючи, наприклад, з програмного забезпечення, яке розробляє графік правильного використання часу, згідно з завданнями, які людина має виконати, і до розробки програм для безпечного схуднення. Результатами наукового-технічного розвитку користуються не лише для приватних цілей, але і для комерційних. На сьогоднішній день фахівцями-програмістами була розроблена програма, яка називається «Розумний офіс».

Призначення даного програмного рішення полягає в тому, що воно допомагає підприємствам утримувати їхні офіси в хорошому стані, допомагає швидко реагувати на всі зміни, які відбуваю-

ються в офісі і навколишньому середовищі, а також прискорювати комунікацію різних підрозділів у даному офісі, максимально економлячи при цьому витрати на їх утримання.

Сучасний офіс неможливо назвати простим комплексом приміщень для розміщення співробітників однієї установи. На сьогоднішній день офіс – це ціле мікросередовище, що включає у себе масу комунікацій, периферійного обладнання та засобів контролю як за самими працівниками, так і за навколишнім середовищем. Якщо говорити простіше, то офіс наших днів являє собою неприступну фортецю, що має відмінний зв'язок із зовнішнім світом [1].

Комунікації сучасного офісу представлені телефонним зв'язком (мобільним і стаціонарним) і комп'ютерними мережами, які зв'язують комп'ютери і периферію у єдину мережу, а також дозволяють працівникам виходить у мережу Інтернет. Комп'ютерні мережі допомагають не лише ефективно використовувати периферійне обладнання (наприклад, принтери), але і здійснювати контроль офісу (наприклад, керування веб-камерами на комп'ютерах або ж перегляд трафіку співробітника). Крім цього, наявність комп'ютерних мереж допомагає оптимізувати процес взаємодії між співробітниками різних відділів і відділень одного підприємства. Завдяки системі «Розумного офісу» з'являється можливість мовлення та трансляції звуку і відеозображення на будь-яку кількість поверхів. Зв'язок всередині офісу може здійснюватися за допомогою сенсорних панелей управління.

Оскільки конкурентна боротьба останнім часом суттєво загострилася, безпека в офісах повинна бути на досить високому рівні. Забезпечення такого рівня безпеки також входить у функції даної програми. Наявність систем допуску в певні зони офісу, автоматизація пропускної системи та комплексне відеоспостереження як за внутрішніми приміщеннями, так і за територією навколо офісу, дозволяють не тільки убезпечити офіс від незаконних проникнень, але і стимулюють продуктивність працівників, а також у цілому забезпечують ефективніший контроль офісу.

Для того, щоб працівник був лояльний по відношенню до роботодавця, останній повинен створити комфортні умови для роботи. До «розумних» автоматизованих систем, що відповідають за комфорт, можна віднести систему кліматичного контролю, автоматичного освітлення (наприклад, від руху), всілякі невеликі пристрої як офісного, так і побутового призначення (сушарки для рук, кавові автомати, автомати з легкими закусками, автоматичні двері та ін.) У сукупності робота всіх цих систем створює уніка-

льне середовище, в якому кожен сучасний офісний працівник проводить більшу частину свого часу [2].

Важливою функцією «Розумного офісу» є ефективне енергозбереження в офісі, яке дозволяє економити витрати на утримання офісного приміщення. Витрата енергії припадає не тільки на оргтехніку, а й на освітлення, опалення, вентиляцію. Якщо буде можливість відключати від опалення непотрібні приміщення, то економія енергії ще більше зросте. Так, наприклад, встановлення освітлення, яке буде саме включатися і виключатися, коли це необхідно, наприклад, включатись лише тоді, коли є рух [3].

Енергозбереження офісу – це впровадження технологій в енергозбереження освітлення в офісі під виглядом встановлення вимикачів, керованих електронікою. Дозволяє встановлювати прямий зв'язок через електронну систему управління з опалювальною системою. Коли відповідальний співробітник іде додому, то вимикає світло, разом з вимиканням світла, вимикач передає команду опалювальній системі, щоб вона знизила витрату енергії на запрограмований мінімум. І, заодно, дасть команду вентиляційній системі, щоб вона увійшла в економний режим роботи. Завдяки установці розумної системи датчиків на сходових клітках, можна забезпечити включення освітлення тільки тоді, коли по ній йде людина. Завдяки електронному управлінню, опалення може вимикатися в певний час доби, або переходити в економний режим. Навіть якщо розумну систему енергозбереження встановити тільки на сходових клітках, то можна досягти істотної економії.

Отже, оскільки ми живемо в період стрімкого науково-технічного розвитку варто звертати увагу на нові розробки, що нам пропонують. Офісів у світі багато, витрати на їх утримання значні, допомогти зменшити ці витрати може «Розумний офіс». Впровадження даної системи коштуватиме досить таки не дешево, але можливості, які вона надає варті того, щоб нею користуватись. Будь-які вкладення не повертаються одразу, на це потрібен час. Тож, думаючи про комфорт, функціональність, ефективність офісу – не варто економити.

Література

1. <http://sutem.com.ua/3188smartbus.php>
2. http://arhone.com.ua/uk/shome_serv.html
3. http://rozum-domu.at.ua/publ/rozumnij_intelektualnij_ofis/1-1-0-163

Товкач А.І., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І. І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ВІРТУАЛЬНІ БАНКИ: АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ТА ВІТЧИЗНЯНОГО ДОСВІДУ

Двадцять перше століття характеризується значним розвитком мережі Інтернет та інших інформаційних технологій, їх використанням. Усе частіше виникає питання стосовно віртуальних банків, адже саме вони не мають стандартних у нашому розумінні атрибутів класичного банку. Вони існують лише в електронному вигляді всередині всесвітньої комп'ютерної мережі. Тому доречним є визначення сутності та особливостей віртуальних банків, розгляд переваг і недоліків їх діяльності, а також аналіз діяльності зарубіжних і вітчизняних віртуальних банків.

Дослідженню банківської діяльності на основі інтернет-технологій присвячені праці як вітчизняних, так і закордонних вчених-економістів. Зокрема, сутність поняття «віртуальні банки» та деякі сторони діяльності віртуальних банків розглядали у своїх роботах такі науковці: А. Шаповалов, О. Анан'єв, Ю. Блащук, Я. Гончарук, І. Брітченко, М. Денисенко, В. Міщенко, В. Білик.

На сьогодні віртуальні банки починають відігравати велику роль у фінансових відносинах розвинених країн світу, як на макро-, так і на макрорівнях. Адже глобальна комп'ютерна мережа Інтернет невинно розвивається і більшість суб'єктів господарської діяльності не можуть обходитись без його використання. *Віртуальний банк* являє собою банк, діяльність якого здійснюється тільки через мережу Інтернет. Для нього також характерним є відсутність реальних представництв, відділів, за винятком юридичної адреси. Тобто такий банк не що інше, як системний набір висококваліфікованих комп'ютерних програм з обслуговування фінансових операцій з безготівковими грошовими коштами клієнтів [3].

Варто також відзначити, що на сьогодні відбувається зростання популярності віртуальних банків, зокрема в Західній Європі (Німеччині, Іспанії, Франції, Нідерландах) електронних банків у два рази більше, ніж у США. За результатами досліджень експертів вищими рейтингами у споживачів за якістю онлайнових по-

слуг користуються такі банки, як Bank of America, First Network Bank, Wells Fargo Bank, Salem Five Cents Saving Bank [2].

Так, перевагами віртуальних банків є те, що клієнти отримують можливість значно економити власний час, оскільки зникає потреба відвідувати банк особисто для здійснення тієї чи іншої операції за рахунком. Останні стають доступними в режимі 24/7, тобто в будь-який день і в будь-яку годину доби. Клієнт може сам контролювати й виконувати фінансові операції, пов'язані з купівлею/продажем валюти, цінних паперів та інших операцій. Виконання операцій стає можливим не лише на території своєї країни, але й за кордоном.

Але разом з тим віртуальні банки мають і недоліки, а саме: неможливість касового обслуговування клієнтів або надання таких послуг через класичний (реальний) банк; неможливість збільшення кредитних ресурсів за допомогою грошового мультиплікатора, оскільки віртуальні банки не резервують кошти в центральному банку; неможливість проведення окремих банківських операцій, які потребують особистого спілкування з клієнтом, виїзду на місце розташування застави за кредитом тощо [1].

Що стосується України, то як таких віртуальних банків ще немає. Вітчизняні банки лише розробляють системи дистанційного обслуговування клієнтів, зокрема надають послуги інтернет-банкінгу. Досить складно визначити, яке місце посядуть віртуальні банки в майбутньому банківській системі України. Але з великою ймовірністю найбільші українські банки будуть розвивати віртуальний банкінг відповідно до моделей багатоканального дистанційного обслуговування. Низький ріст віртуального бізнесу в Україні викликаний відсутністю спеціальної нормативної бази, низьким рівнем життя населення, недовірою до класичних закладів банків, не говорячи вже про віртуальні банки, недостатня кількість комп'ютерів «на душу населення», що стає причиною обмеженого доступу до віртуальних банків [4].

Отже, виникнення віртуальних банків було спричинене розвитком новітніх інформаційних технологій та потребою в удосконаленні банківської діяльності. Значними перевагами віртуальних банків є більші виплати за депозитами, низькі процентні ставки за кредитами та можливість досить швидко відкривати анонімні рахунки. Розвиток віртуальних банків може в майбутньому значно розширити спектр банківських послуг і докорінно змінить звичну модель ділових взаємовідносин з клієнтами, а все це загалом дасть змогу підвищити ефективність функціонування банківських інститутів.

Створення віртуальних банків в Україні буде можливим лише при наступних умовах: визначенні законодавчих і правових засад створення та діяльності віртуальних банків, зміцненні довіри до традиційних банків і національної банківської системи, розробленні механізмів безпеки та запобігання шахрайств з рахунками клієнтів у віртуальних банках тощо.

Література

1. *Блащук Ю.* Віртуальні банки та електронний банкінг: загрози чи нові можливості? Досвід України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://soskin.info/ea/2001/9/20010985.html>
2. Вплив сучасних технологій на розвиток фінансової системи України [Текст]: звіт про НДР / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України»; керівн. С. М. Козьменко; викон. І. І. Рекуненко, І. В. Белова [та ін.]. – Суми, 2011. – 277 с.
3. *Захарченко О. М.* Банківське обслуговування в мережі Інтернет / О. М. Захарченко // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Економіка / редкол.: В.П. Мікловда (гол. ред.), М.І. Пітюлич, Н.М. Гапак та ін. – Ужгород: Видавництво УжНУ, 2011. – Спецвип. 33. Ч. 2. – С. 108–112.
4. *Стахарчук А. Я.* Інформаційні системи та технології в банках : навч. посібник / Стахарчук А. Л., Стахарчук В. П. — К.: Знання, 2010. — 515 с.

Шевчук В.В., студентка ОЕФ, 4 курсу,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ЕЛЕКТРОННИЙ ЦИФРОВИЙ ПІДПИС ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА УДОСКОНАЛЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Разом із бурхливим розвитком новітніх технологій і глобальної мережі Інтернет розвивається і електронний обмін даними. У такому обміні даними можуть брати участь органи державної влади, комерційні і не комерційні організації, а також фізичні особи для власних потреб. В Україні поки що основною сферою

застосування електронного документообігу є подання звітів до органів державної влади та управління в електронній формі. Також, електронний документообіг використовується комерційними структурами, зокрема банками.

Досвід зарубіжних країн показує, що електронний документообіг можна використовувати ширше. Естонія першою у світі дозволила людям обирати парламент через інтернет, провела перший у світі електронний перепис населення і першою у світі запропонувала іноземцям отримати її цифрове громадянство. Крихітна країна за два десятиліття після розпаду Радянського Союзу обігнала всю планету за якістю державних електронних послуг. Щоб люди могли взаємодіяти з державою і один з одним, 2000 року уряд дозволив підписувати цифровими підписами будь-які документи. З тих пір естонці залишили майже 200 мільйонів віртуальних автографів [5].

Відповідно до Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», електронний документ – це документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов’язкові реквізити, невід’ємною частиною яких є електронний підпис, за відсутністю якого документ не матиме юридичної сили [1].

Поняття електронного підпису в різних джерелах трактується по-різному, а аналіз цього питання, висвітлення переваг і недоліків застосування наведено в роботах М. Білухи, Т. Мельника, А. Шпірко, А. Прокопенко, С. Рудзілевича.

Згідно Закону України «Про електронний цифровий підпис» № 852, електронний цифровий підпис – це вид електронного підпису, отриманого за результатом криптографічного перетворення набору електронних даних, який додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача.

Електронний цифровий підпис призначений для використання фізичними та юридичними особами – суб’єктами електронного документообігу: для ідентифікації підписувача; для підтвердження цілісності даних в електронній формі [2]. Накладанням електронного підпису завершується створення електронного документу.

Електронний цифровий підпис підтверджує достовірність і цілісність документа. Якщо в документ у процесі пересилки були внесені будь-які зміни, нехай навіть зовсім незначні, то підміна виявиться. Сертифікат відкритого ключа містить персональну інформацію про власника, що дозволяє однозначно ідентифікувати автора документу.

Електронний цифровий підпис за правовим статусом прирівнюється до власноручного підпису (печатки) у разі, якщо електронний цифровий підпис відповідає вимогам, зазначеним у законі.

Електронний підпис не може бути визнаний недійсним лише через те, що він має електронну форму або не ґрунтується на посиленому сертифікаті ключа [3].

Досить широко електронний підпис використовується в банківській сфері. Наприклад, система «Клієнт-банк» забезпечує клієнтам можливість дистанційного отримання фінансової інформації та управління банківськими рахунками.

На даний момент використання електронного документообігу є досить актуальним у підприємницькій діяльності, адже це дає можливість збільшення кількості контрагентів, розширення ринків збуту, що, як наслідок, може призвести до виходу підприємств на світовий ринок.

Підприємствам, котрі мають контрагентів на значній відстані, доцільно використовувати електронний документообіг. Це дає можливість складати, погоджувати та підписувати різні види документів. Наприклад, угоди чи договори, акти звірок, рахунки, накладні та інше.

Існують деякі недоліки у використанні електронних документів при поданні фінансової звітності. Підприємці побоюються, що не буде збережена конфіденційність інформації, що частина інформації може бути втрачена або не належним чином отримана державним органом. Ці проблеми можуть бути пов'язані з недосконалим програмним забезпеченням та слабким рівнем технічної підготовки підприємців.

Вдосконалення програмного забезпечення, розробка надійного технічного оснащення та збільшення фінансування, яке має йти не тільки з боку суб'єктів господарювання, а й з боку держави, запровадження державної програми, націленої на популяризацію використання електронних систем в цілому позитивно вплинуть на розвиток електронного документообігу в Україні [4].

Література

1. Карнаух Д.В. «Проблеми та перспективи використання електронного цифрового підпису в Україні». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kpi.kharkov.ua/
2. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 р. № 851-IV.
3. Закон України «Про електронний цифровий підпис» від 22.05.2003 р. № 852.

4. Кішка О.С. «Удосконалення електронного обліку та звітності господарської діяльності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://inspired.com.ua/ideas/digital-estonia/>

Шпонька Д.В., студент ОЕФ, 4 курс,
спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У наш час неможливо уявити своє життя без комп'ютера або якогось технічного приладдя, яке полегшує нам життя та робить за нас ту дрібну роботу, яку ми втомились робити та перероблювати. Прогрес не стоїть на місці й в усіх ланках на підприємстві. Так, за останні десятиріччя розповсюджуються програмні забезпечення для ведення бухгалтерського обліку на підприємствах різних за напрямом діяльності, розміром та політикою. З кожним роком кількість забезпечень росте, що доводить необхідність і зацікавленість підприємств у переведенні паперової бухгалтерії до автоматизованої. Сьогодні стало можливим знайти софт для вирішення різних бухгалтерських завдань, починаючи з дебіторської заборгованості, закінчуючи банківськими операціями по Інтернету. Є багато видів програм, які допомагають у бухгалтерських операціях, тому вибрати відповідну програму досить важко.

Так питаннями оцінки й класифікації програмного забезпечення з бухгалтерського обліку займалися такі вітчизняні наковці: Є.Л. Шуремов, С.В. Івахненко, В. Шайгородській, А.І. Савченко, В.І. Белошاپка, В. Новоженів та інші. Питання класифікації програмного забезпечення для бухгалтерії викликає значний інтерес у бухгалтерської й наукової громадськості в Україні, оскільки вид облікових реєстрів, порядок їхнього заповнення й побудови визначаються конкретною комп'ютерною програмою, те саме програмне забезпечення визначає і форму бухгалтерського

обліку, безпосередньо впливаючи на поділ облікової праці й трудомісткість обліку. Професор Я. Соколов, відзначаючи форму обліку, як все те, що перебуває між первинними носіями облікової інформації й бухгалтерським звітом [1], зазначає, що в умовах автоматизації це не що інше, як бухгалтерська комп'ютерна програма.

Так, існує велика кількість програмних забезпечень, які використовують вітчизняні підприємства. Для комп'ютеризації господарського обліку на ринку програмних продуктів пропонують десятки пакетів програм, проте щороку фірми-розробники заявляють про випуск нової програми, яка, на їх думку, є потужнішою, «розумнішою» і перевершує всі відомі. Розглядаючи увесь ринок програмного забезпечення, можна зробити висновок, що програмне рішення «1С: Бухгалтерія» є багатofункціональною і зручнішою за інших, завдяки гнучкій системі та можливостями, які дозволяють покрити великий список потреб різних за напрямом діяльності підприємств [2]. Також популярними програмними продуктами є: «Парус-Підприємство», «Галактика» та інші.

Варто зазначити, що витрати на обслуговування і доробку інформаційних систем автоматизації мають тенденцію до підвищення, а фактичний результат від їх використання залишається на незадовільному рівні. Розробка замовлених інформаційних бухгалтерських систем досить дорога і займає багато часу при відсутності гарантії очікуваного результату. Крім того, створення комп'ютеризованого бухгалтерського обліку вимагає витрат не лише на розробку та впровадження комп'ютеризованої системи, а й на функціонування. Незважаючи на це, економити на впровадженні інформаційної системи бухгалтерського обліку не слід, тому що це може призвести до ще більших ускладнень [3].

Серед закордонних програмних продуктів на території України діють розробки таких фірм, як IBM, Oracle, SAP. Велику популярність набирає програмне забезпечення Microsoft Dynamics AX, яке є не просто програмою для ведення бухгалтерського обліку, а й виступає цілою ERP-системою, яка призначена для бізнесу, дає змогу підприємству вийти на новий рівень можливостей, досягнення незрівнянної гнучкості і зручної, органічної роботи користувачів. Microsoft Dynamics AX забезпечує можливості спільної роботи в контексті всієї програми, що спрощує зв'язок співробітників, замовників, постачальників і партнерів. Простота – це швидке впровадження програми, і забезпечення клієнта всіма перевагами, які може дати Microsoft Dynamics AX.

Якщо розглядати використання цього продукту на українському ринку, то перш за все потрібно розуміти, що вона призначена для великих підприємств, чия діяльність розповсюджується на велику територію та які мають у своєму складі значну кількість працівників і великий обсяг виробництва. До складу користувачів цієї системи входять такі підприємства: «Comfy», «WinnerImports Україна», Сигарний дім «Фортуна» велика кількість дистриб'юторів автомобілів [4].

Недоліками закордонних програмних продуктів є перш за все їх ціна. Тільки великі підприємства можуть дозволити встановити таку прогресивну ERP-систему. Також, до недоліків можна віднести те, що ці програмні продукти впроваджують спеціальні консалтингові фірми, які мають у своєму розпорядженні висококласних програмістів, які підлаштовують цю систему під окреме підприємство із своєю політикою. Хоча це теж коштує великі гроші.

Отже, впровадження програмного забезпечення для ведення бухгалтерського обліку є безперечно виграшним кроком для підприємства. Можливості програмних продуктів здатні не лише замінити паперову бухгалтерію, але й дають змогу налагодити та підпорядкувати усю діяльність підприємства. Вибір програмного продукту безпосередньо залежить від самого підприємства, дивлячись на свої особливості, потреби і фінансовий стан воно має змогу обрати будь-яку існуючу програму, будь вона вітчизняна, чи закордонна. Хоча встановлення програмного забезпечення для обліку досить коштовне задоволення, але результати та можливості, які вони відкривають задовольняють будь-якого керівника.

Література

1. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней: Учеб. пособие для вузов. – М., 1996. – 638 с.
2. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.1c.ua/>
3. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.1c.ru/rus/-firm1c/firm1c.htm>
4. About Microsoft [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.microsoft.com/about/en/us/default.aspx>

Наукове видання

ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ: ЕВОЛЮЦІЯ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

***Збірник матеріалів II Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції***

8 грудня 2015 року

*Художник обкладинки Т. Зябліцева
Коректор О. Шербак
Верстка О. Руденко*

Підписано до друку 15.12.15. Формат 60×84/16. Папір офсет № 1.
Гарнітура Тип Таймс. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 17,20.
Обл.-вид. арк. 19,58. Наклад 100 пр. Зам. № 15-5126

Державний вищий навчальний заклад
«Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
03680, Україна, м.Київ, пр. Перемоги, 54/1
Свідectво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи (серія ДК, №235 від 07.11.2000)
Тел./факс (044) 537-61-41; тел.(044) 537-61-44
E-mail: publish@kneu.kiev.ua

Для нотаток

Для нотаток

Для нотаток

Для нотаток

Для нотаток